

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2018

**ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY**
OM AZONOSÍTÓ: 034374

Felkaroló
Pedagógiai
Program

AZ

**ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES
GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY**

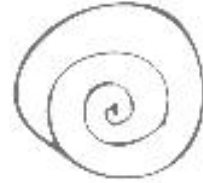
**SPECIÁLIS NEVELÉSI ÉS FEJLESZTŐ
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

KIEGÉSZÍTÉS/ÁTDOLGOZÁS

2018

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES
GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY

A FELKAROLÓ

az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény

speciális nevelési és fejlesztő programja

átdolgozta:

Rosta Katalin

kiegészítésében részt vettek:

Rosta Katalin

Schuchné Rumpli Henriette

TARTALOMJEGYZÉK

I. AZ ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA	10
1. AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSE	11
1. 1. Az intézmény adatai	11
1. 2. Az intézmény elérhetőségei	11
1. 3. Az intézmény felügyelete	11
1. 4. Az intézmény gazdálkodása	11
1. 5. Az intézmény működési területe	11
1. 6. Az intézmény bemutatása	11
1. 7. A Felkaroló PP módosításának körülményei	12
1. 8. A Felkaroló PP értékelése, felülvizsgálata	12
1. 9. A Felkaroló PP hatálya	12
1. 10. A Felkaroló PP nyilvánossága	12
2. AZ INTÉZMÉNYI SZAKMAI MUNKA SZABÁLYOZÓI.....	13
2. 1 A Felkaroló Pedagógiai Program alapját képező jogi szabályozók	13
2. 2 Az intézményi működés dokumentumai	13
3. AZ INTÉZMÉNY TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI	14
3. 1. Oktatás, oktatásszerkezet.....	14
3. 2. Gyakorló intézmény	14
3. 3. Módszertani központ	14
3. 4. Óvodai nevelés (44 gyerek)	14
3. 5. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás	14
3. 6. Az intézmény alaptevékenysége, az intézmény tagozódásának megfelelően	15
3. 7. Az intézményi alaptevékenységhez kapcsolódó kiegészítő tevékenységek	15
4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM LEGFONTOSABB CÉLKITŰZÉSEI.....	18
4. 1. Kiemelt célkitűzéseink	18
5. A FELKAROLÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSULÁSÁT SEGÍTŐ ANYAGAINK	19
5. 1. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program megvalósulását segítő kiadványaink	19
5. 1. 1. Kiadványaink.....	19
5. 2. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program fejlesztőrendszerének megismerését segítő filmjeink.....	20
5. 2. 1. Tananyagfejlesztés, oktatófilmek digitalizálása	20
6. A FELKAROLÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉS AZ ÓVODAI NEVELÉS KOMPETENCIATERÜLET PROGRAMCSOMAG KAPCSOLATA	20
6. 1. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program és Az óvodai nevelés kompetenciaterület programcsomagjának integrációja	20
6. 2. Azonos pedagógiai elvek	20
6. 3. Azonos pedagógiai célok	21
6. 4. A kompetencia alapú „gyógypedagógiai” és „logopédiai” óvodai fejlesztés folyamata.....	22
6. 5. Tartalmi bővülés a FELKAROLÓ Pedagógiai Programban	23
6. 6. A kompetencia alapú speciális óvodai fejlesztés/nevelés megvalósulását segítő tevékenységközpontú módszerek	25
7. INTÉZMÉNYKÉPÜNK, GYERMEKKÉPÜNK	28
7. 1. Az intézmény nevelésének célja, küldetés nyilatkozata	28
7. 2. A nevelési program célja, feladatrendszere	29
8. A NEVELÉSI FELADATOK.....	30
8. 1. Egészséges életmódra nevelés	30
8. 1. 1. A gondozás és egészséges életmódra nevelés célja	30
8. 1. 2. Feladataink az egészséges életmód kialakításában	30
8. 1. 3. Az egészséges életmód alakításának területei	30
8. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	31
8. 2. 1. Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés célja:	31
8. 2. 2. Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés feladata	31
8. 2. 3. Hagyományok, ünnepélyek, mint az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés lehetősége.....	33
8. 2. 4. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	34

8. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	34
8. 3. 1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja	34
8. 3. 2. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés feladatai	34
8. 3. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma.....	35
8. 3. 4. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	35
9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	35
9. 1. Játék.....	35
9. 1. 1. Játék feltételei	36
9. 1. 2. Intézményi sajátosságok a játékban	36
9. 1. 3. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	36
9. 2. Munkajellegű tevékenységek	36
9. 2. 1. A munkajellegű tevékenység célja.....	37
9. 2. 2. A munkajellegű tevékenység feladata	37
9. 2. 3. Területei	37
9. 2. 4. A munka személyiség fejlesztő hatása.....	38
9. 2. 5. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	38
9. 3. A külső világ tevékeny megismerése, a tevékenységekben megvalósuló tanulás ..	38
9. 3. 1. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése.....	39
9. 3. 2. Célja	39
9. 3. 3. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	39
9. 3. 4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja	39
9. 3. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	40
9. 3. 6. Természetbúvár óvoda „Sasoló” programja (projekt).....	40
9. 3. 7. Táborozás Csillebércen (témahét).....	41
9. 4. Mozgás, testi nevelés.....	44
9. 4. 1. A mozgás, testi nevelés célja	44
9. 4. 2. A mozgás, testi nevelés feladata	44
9. 4. 3. A mozgás, testi nevelés tartalma	45
9. 4. 4. Intézményi specialitások a mozgás- és testi nevelésben	45
9. 4. 5. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	45
10. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	45
11. AZ INTÉZMÉNY KAPCSOLATRENDSZERE	46
11. 1. A szülőkkel történő kommunikáció formái	46
11. 2. Kapcsolattartás, tapasztalatcsere a programot alkalmazó intézményekkel	47
11. 3. Kapcsolattartás egyéb nevelési, oktatási, szakszolgálati egészségügyi és kulturális intézményekkel.....	47
12. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ INTÉZMÉNYBEN	47
12. 1. Az intézmény gyermekvédelmi célja:.....	48
12. 2. Az intézményi gyermekvédelmi munka feladata:.....	48
12. 3. A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek.....	48
12. 4. A prevenciós, fejlesztő, terápiás és rehabilitációs munka átfogja az intézményi nevelés egészét	48
12. 5. Gyermekvédelmi munkánk módszertani alapelve	48
12. 6. Az intézményi vezető gyermekvédelmi feladata	49
12. 7. A gyermekvédelmi felelős munkája, feladatai.....	49
12. 8. Az óvodapedagógusok/gyógypedagógusok feladatai	49
12. 9. A nevelési év folyamán elvégzendő feladatok	49
12. 10. A gyermekvédelmi munka sikerkritériumai	50
13. FELVÉTEL AZ INTÉZMÉNYBE.....	50
I. SZÁMÚ MELLÉKLET.....	52
II. ADD A KEZED! ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT (KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEK) GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSE.....	59
1. ADD A KEZED! – ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT (KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEK) GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSI- FEJLESZTÉSI PROGRAMJÁNAK TARTALMA, ALAPELVEI.....	60
2. A FEJLESZTÉS FOLYAMATA, RENDSZERE.....	60
3. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	62

4. AZ ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉHEZ, FEJLESZTÉSÉHEZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL, A FEJLŐDÉS NYOMONKÖVETÉSE (II. SZÁMÚ MELLÉKLET).....	64
5. FEJLESZTÉS, FOGLALKOZÁSOK	64
5. 1. Anyanyelvi nevelés, környezetismeret foglalkozás.....	64
5. 1. 1. Értelmileg akadályozott gyermekek beszédének jellemzői	64
5. 1. 2. Az anyanyelvi nevelés, környezetismeret foglalkozás.....	64
5. 1. 3. A beszédfejlesztés célja.....	64
5. 1. 4. A beszédfejlesztés feladata	64
5. 1. 5. Anyanyelvi nevelés, környezetismeret területei.....	65
5. 1. 6. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok	65
5. 2. Mozgásfejlesztés.....	65
5. 2. 1. Értelmileg akadályozott gyermekek mozgásának jellemzői	65
5. 2. 2. Mozgásfejlesztő foglalkozás	66
5. 2. 3. A mozgásfejlesztés célja:	66
5. 2. 4. A mozgásfejlesztés feladata	66
5. 2. 5. A mozgásfejlesztés területei:	66
5. 2. 6. A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok	67
5. 3. Vizuomotoros fejlesztés	67
5. 3. 1. Értelmileg akadályozott gyermekek vizuomotoros készségének jellemzői	67
5. 3. 2. A vizuomotoros fejlesztés foglalkozás	67
5. 3. 3. A vizuomotoros foglalkozások célja	67
5. 3. 4. A vizuomotoros fejlesztés feladata	68
5. 3. 5. A vizuomotoros készség fejlesztésének lehetőségei	68
5. 3. 6. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	68
5. 4. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”	69
5. 4. 1. Az alkalmazhatóság indoka	69
5. 4. 2. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat” foglalkozás	69
5. 4. 3. A festés várható hatása, sikerkritériumok	69
5. 5. Játékra nevelés	69
5. 5. 1. Az értelmi fogyatékos gyermek játékanak jellemzői	69
5. 5. 3. A játékra nevelés célja	70
5. 5. 4. A játékra nevelés feladata	70
5. 5. 5. A játékos fejlesztés módjai	70
5. 5. 6. A játékra nevelés várható hatása, sikerkritériumok	71
5. 6. Zenei nevelés.....	71
5. 6. 1. A zenei nevelés.....	71
5. 6. 2. A zenei nevelés célja	71
5. 6. 3. A zenei nevelés feladata.....	72
5. 6. 4. Ismerkedés az Ulwila-módszerrel.....	72
5. 6. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	73
5. 7. Egyéni fejlesztés	73
5. 7. 1. Az egyéni fejlesztés célja.....	73
5. 7. 2. Az egyéni fejlesztés feladata	74
5. 7. 3. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	74
5. 8. Önkiszolgálásra nevelés	75
5. 8. 1. Az önkiszolgálásra nevelés célja	75
5. 8. 2. Az önkiszolgálásra nevelés feladata.....	75
5. 8. 3. A szokásrendszer kialakításának területei.....	75
5. 8. 4. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	76
5. 9. A só terápia	77
5. 9. 1. A só terápia célja	77
5. 9. 2. A só terápia feladata	77
5. 9. 3. A só terápia sajátossága	77
5. 10. Állatasszisztált terápia.....	77
5. 10. 1. A terápiás foglalkozások célja	77
5. 10. 2. A terápia feladata	77
5. 11. Kiegészítő és egyéb terápiás eljárások	78
5. 11. 1. Logopédiai fejlesztés	78

5. 11. 2. „Fülemüle csoport” értelmileg akadályozott, hallássérült gyermekek részére	78
5. 12. Jó gyakorlatok	78
5. 12. 1. A nemezelés technikájának terápiás alkalmazása értelmileg akadályozott gyermekek vizuomotoros készségének fejlesztése során.....	79
5. 12. 2. „Színes kotta”: zenei nevelés értelmileg akadályozott gyermekek óvodájában.....	80
5. 13. Taneszközjegyzék.....	81
II. SZÁMÚ MELLÉKLET	85
III. TANÍTS MEG ENDEM! BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSE.....	100
1. TANÍTS MEG ENDEM! – BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI PROGRAMJÁNAK TARTALMA, ALAPELVEI.....	101
2. A BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSÉNEK FOLYAMATA, A GYERMEK FEJLŐDÉSI ÜTEMÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	101
3. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	104
4. A BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉHEZ-FEJLESZTÉSÉHEZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL (III. SZ. MELLÉKLET)	105
5. FEJLESZTÉS, FOGLALKOZÁSOK	105
5. 1. Mozgásfejlesztés.....	105
5. 1. 1. Beszéd fogyatékos óvodás gyermekek mozgásának jellemzői.....	105
5. 1. 2. A mozgásfejlesztő foglalkozás.....	105
5. 1. 3. A mozgásfejlesztés célja.....	105
5. 1. 4. A mozgásfejlesztés feladata	105
5. 1. 5. A mozgásfejlesztés területei	106
5. 1. 5. 1. A testtudat fejlesztése.....	106
5. 1. 5. 2. Az egyes érzékelési területek fejlesztése	106
5. 1. 5. 3. A vestibuláris rendszer fejlesztése	106
5. 1. 5. 4. A két testfél mozgásának összerendezése	107
5. 1. 5. 5. Az alapmozgások koordinációjának javítása	107
5. 1. 5. 6. A téri tájékozódás fejlesztése	107
5. 1. 5. 7. Bizalomerősítő gyakorlatok.....	107
5. 1. 5. 8. A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok	107
5. 2. Anyanyelvi nevelés: verselés, mesélés „Reggeli kör”.....	108
5. 2. 1. Beszéd fogyatékos óvodás gyermekek beszédének jellemzői.....	108
5. 2. 2. Anyanyelvi nevelés: verselés, mesélés „Reggeli kör” foglalkozás	108
5. 2. 3. Az anyanyelvi fejlesztés célja	108
5. 2. 4. Az anyanyelvi fejlesztés feladata	108
5. 2. 5. Az anyanyelvi fejlesztés területei.....	108
5. 2. 6. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	109
5. 3. Frostig terápia	109
5. 3. 1. Beszéd fogyatékos óvodás gyermekek vizuális észlelésének jellemzői	109
5. 3. 2. A „Frostig terápia” foglalkozás	109
5. 3. 3. A Frostig terápia célja	109
5. 3. 4. A Frostig terápia feladata	109
5. 3. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	110
5. 3. 6. A fejlesztéshez használható speciális eszközkészlet.....	110
5. 4. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc.....	110
5. 4. 1. A beszéd fogyatékos gyermekek mozgásszervezésének jellemzői	110
5. 4. 2. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, táncfoglalkozás	110
5. 4. 3. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék foglalkozás célja	110
5. 4. 4. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc foglalkozás feladata.....	110
5. 4. 5. A zenei képességek fejlesztésének területei	110
5. 4. 6. Gyermektánc, néptánc.....	111
5. 4. 6. 1. A néptánc tanítás célja	111
5. 4. 6. 2. A néptánc tanítás feladata	111
5. 4. 6. 3. A néptánc tanulás lépései.....	111
5. 4. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	112
5. 5. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	112
5. 5. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek ábrázoló-készségének jellemzői	112

5. 5. 2. Rajzolás, mintázás, kézimunka foglalkozás	112
5. 5. 3. A vizuális nevelés célja	112
5. 5. 4. A vizuális nevelés feladata	112
5. 5. 5. Az ábrázoló készség fejlesztése.....	112
5. 5. 6. Rajzolás, mintázás, kézimunka, mint az ábrázoló-készség fejlesztés kiemelt területe	113
5. 5. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	113
5. 6. Egyéni fejlesztés	113
5. 6. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek beszédének jellemzői	113
5. 6. 2. Az egyéni fejlesztés terápiás foglalkozás	113
5. 6. 3. Az egyéni fejlesztés célja	114
5. 6. 4. Az egyéni fejlesztés feladata	114
5. 6. 5. Az egyéni fejlesztés területei	114
5. 6. 6. Számítástechnikai oktatójátékok alkalmazása	115
5. 6. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	115
5. 7. A grafomotoros fejlesztés.....	115
5. 7. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek grafomotoros készségének jellemzői	115
5. 7. 2. A grafomotoros foglalkozás	115
5. 7. 3. A grafomotoros fejlesztés célja	115
5. 7. 4. A grafomotoros fejlesztés feladata	116
5. 7. 5. A grafomotoros fejlesztés területei	116
5. 7. 6. A fejlesztés várható eredményei, sikerkritériumok	116
5. 8. Diszlexia prevenció	117
5. 8. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek nyelvi jellemzői.....	117
5. 8. 2. A diszlexia prevenció terápia foglalkozás	117
5. 8. 3. A diszlexia prevenció célja	117
5. 8. 4. A diszlexia prevenció feladata	117
5. 8. 5. A diszlexia prevenció fejlesztési területei	117
5. 8. 6. A fejlesztés várható eredményei, sikerkritériumok	118
5. 9. Diszkalkulia prevenció.....	118
5. 9. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek matematikai képességeinek jellemzői	118
5. 9. 2. A diszkalkulia prevenció terápia foglalkozás	118
5. 9. 3. A diszkalkulia prevenció célja	119
5. 9. 4. A diszkalkulia prevenció feladata.....	119
5. 9. 4. 1. Általános készségfejlesztés	119
5. 9. 4. 2. A matematikai készségek és a gondolkodás fejlesztése	119
5. 9. 4. 3. A nyelvi készségek fejlesztése – a matematikai szókinccs kialakítása..	119
5. 9. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	120
5. 10. Képzőművészet terápia.....	120
5. 10. 1. A képzőművészet terápia célja	120
5. 10. 2. A képzőművészet terápia során fejlődik	120
5. 11. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”	121
5. 11. 1. Az alkalmazhatóság indoka	121
5. 11. 2. festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat” foglalkozás	121
5. 11. 3. A festés várható hatása, sikerkritériumok.....	121
5. 12. A só terápia	121
5. 12. 1. A só terápia célja	121
5. 12. 2. A só terápia feladata	121
5. 12. 3. A só terápia sajátossága	121
5. 13. Állatasszisztált terápia.....	122
5. 13. 1. A terápiás foglalkozások célja	122
5. 13. 2. A terápia feladata	122
5. 14. Jó gyakorlatok	122
5. 14. 1. Ez volnék én? – testséma fejlesztő program az óvodából az iskolába történő átmenet segítésére	123
5. 14. 2. Mozgásfejlesztés	124
5. 14. 3. Észforgató fejlesztőjáték program az anyanyelvi- és kognitív kompetenciák fejlesztésére az óvoda–iskola átmenet folyamatában	125

5. 14. 4. MÓRIKA (MOZGÁS – RITMUS – KALAND) beszédindító és kommunikációt fejlesztő kiscsoportos foglalkozás.....	126
5. 14. 5. Mesefa - komplex fejlesztő program kommunikációs zavarral küzdő gyermekek számára.....	127
5. 14. 6. Kompetencia fejlesztő táborozás – témahét Az őselemek összekapcsolódásának érzékeltetése.....	128
6. TANESZKÖZJEGYZÉK	129
III. SZÁMÚ MELLÉKLET.....	133
IV. A KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS (A GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁCSADÁS, KORAI FEJLESZTÉS, OKTATÁS, GONDOZÁS).....	145
1. A KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS (A GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁCSADÁS, KORAI FEJLESZTÉS, OKTATÁS, GONDOZÁS).....	146
1. 1. A korai fejlesztés, gondozás célja.....	146
1. 2. A korai fejlesztés, gondozás feladatai.....	146
2. A GYERMEK KORAI FEJLŐDÉSÉT, GONDOZÁSÁT BIZTOSÍTÓ FELADATOK	146
2. 1. Anamnézis felvétel	146
2. 2. Megfigyelés, pedagógiai vizsgálat	147
2. 3. Fejlesztés	147
3. A KORAI FEJLESZTÉS GONDOZÁS PROTOKOLLJA INTÉZMÉNYÜNKBEN	147
3. 1. Felvétel szakértői véleménnyel nem rendelkező gyermek esetében	147
3. 2. Felvétel szakértői véleménnyel rendelkező gyermek esetében	148
4. A KORAI FEJLESZTÉSHEZ/GONDOZÁSHOZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL (IV. SZÁMÚ MELLÉKLET).....	148
5. A KORAI FEJLESZTÉS, GONDOZÁS ELLÁTÁSI FORMÁI.....	148
5. 1. Egyéni foglalkozások	148
5. 2. Csoportos foglalkozások	149
5. 3. A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése	150
6. A KORAI FEJLESZTÉS RENDSZERE AZ ELLÁTOTT GYERMEKEK FOGYATÉKOSSÁGI TÍPUSÁNAK MEGFELELŐEN	151
6. 1. Értelmileg súlyosan akadályozott, esetenként halmozottan sérült gyermekek korai fejlesztése.....	151
6. 2. A fejlesztés lehetőségei	151
6. 2. 1. Mozgásfejlesztés, koordináció- és egyensúlyfejlesztés	151
6. 2. 2. Manipulációs- és finommotorikus képességek fejlesztése	151
6. 2. 3. Kommunikációfejlesztés	151
6. 2. 5. Önkiszolgálásra, mindennapos tevékenységre nevelés.....	152
6. 2. 6. Gyógyászati segédeszközökhöz szoktatás	152
6. 2. 7. Pszichológus bevonásával a gyermek elfogadásának segítése, szülő-gyermek és a szülők egymás közti kapcsolatának erősítése.....	152
6. 2. 8. A bazális stimuláció	152
6. 2. 8. 1. Szomatikus ingerlés.....	152
6. 2. 8. 2. Vibratorikus ingerlés	153
6. 2. 8. 3. Veszitibuláris ingerlés	153
6. 2. 8. 4. Az orális ingerlés	153
6. 2. 8. 5. A szag- és ízérzékelés ingerlése	153
6. 2. 8. 6. Az akusztikus ingerlés	153
6. 2. 8. 7. A taktilis- haptikus ingerlés	154
6. 2. 8. 8. A vizuális ingerlés	154
6. 2. 9. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	154
6. 3. Értelmi fejlődésében akadályozott gyermekek fejlesztése	154
6. 4. A fejlesztés lehetőségei	154
6. 4. 1. A nagymozgások és testséma fejlesztése egyéni vagy csoportos formában	154
6. 4. 2. A finommotorika fejlesztése	155
6. 4. 3. A szociális – érzelmi terület fejlesztése	155
6. 4. 4. Az adaptív – gondolkodói terület és a sérült észlelési funkciók fejlesztése ..	156
6. 4. 5. A kommunikáció fejlesztése	156
6. 4. 6. Az önkiszolgáló tevékenység kialakítása.....	157
6. 4. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	157

6. 5. Megkésett, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek korai fejlesztése, gondozása	157
6. 5. 1. A korai fejlesztést igénylő gyermek	157
6. 5. 2. A beszédindító korai intervenció alapelvei	157
6. 5. 3. A korai fejlesztés funkcióterületei	158
6. 5. 4. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	159
7. HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK KORAI FEJLESZTÉSE, GONDOZÁSA	160
7. 1. A hallássérülés következményei a gyermek fejlődésében	160
7. 2. A hallássérült gyermek fejlesztésének területei	160
7. 3. A hallássérült gyermek fejlesztésének célja	161
7. 4. Cochleáris implantációs (CI) műtétre való felkészítés, műtétet követő terápia	162
7. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok	162
8. TANESZKÖZJEGYZÉK	163
IV. SZÁMÚ MELLÉKLET	166

**„A GYERMEKKOR AZ ÉLET TALAPZATA.
JÓ ALAPOKRA NAGYSZERŰ ÉS POMPÁS
ÉPÍTMÉNY EMELHETŐ”**

(NOVARAI FÜLÖP)

**I. RÉSZ
AZ ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA**

BEVEZETŐ

A FELKAROLÓ (speciális nevelési és fejlesztő pedagógiai program) az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény pedagógiai programja (továbbiakban: Felkaroló Pedagógiai Program, rövidítve: FELKAROLÓ PP)

1. AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSE

1. 1. Az intézmény adatai

név: ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
székhelye: 1071 Budapest, Damjanich utca 41-43.
fenntartója: Eötvös Loránd Tudományegyetem
székhelye: 1053 Budapest, Egyetem tér 1-3.

1. 2. Az intézmény elérhetőségei

e-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
honlap: <http://specovoda.elte.hu>
blog: <http://felkarolo.prae.hu>
blog: <http://gyongyeskavics.prae.hu>
facebook: <https://www.facebook.com/specovikorai>
tel/fax: 461-3720
OM azonosító: 034374
ELTE azonosító: FI 80798

1. 3. Az intézmény felügyelete

- törvényességi felügyelet: az oktatási ügyekért felelős rektor helyettes
- szakmai felügyelet:
 - ELTE Közoktatási Bizottság
 - ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar gyakorlati képzési főigazgató-helyettes

1. 4. Az intézmény gazdálkodása

Az intézmény a közoktatási és a költségvetési törvényekben foglaltak alapján önálló jogi személy. Az intézmény nevében pénzügyi kötelezettség vállalására az intézmény igazgatója jogosult. A gazdálkodási feladatok irányítását az ELTE Központi Gazdasági Hivatala látja el.

1. 5. Az intézmény működési területe

- Budapest és Pest megye

1. 6. Az intézmény bemutatása

Intézményünk Budapest VII. kerületében, közlekedési eszközökkel jól megközelíthető helyen működik. Illyés Gyuláné dr. Kozmutza Flóra főigazgató asszony kezdeményezésére 1981-ben a Fogyatékosok Nemzetközi Évében a jogelőd intézmény, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola gyakorló intézményeként jött létre. Feladata volt a fejlesztésben résztvevő fogyatékos gyermekek életkori határának bővítése, a fejlesztés minél korábbi időben történő elkezdése. Mivel Magyarországon ez a kezdeményezés szakmai tapasztalatokat nélkülözött, a nemzetközi szakmai gyakorlatot szem előtt tartva létesült ez az újszerű intézmény.

Intézményünk jelenleg többcélú (gyakorló) köznevelési intézmény, egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai, módszertani intézmény, melyben a korai fejlesztés és az óvodai nevelés keretei között beszéd fogyatékos, értelmileg akadályozott és hallássérült gyermekek nevelése és fejlesztése történik.

Fejlesztő munkánk kialakítása során mindig arra törekedtünk, hogy a speciális nevelési szükségletekhez igazodó, egyénre szabott támasznyújtással járjunk hozzá a gyermekek

érzelmi biztonságának kialakulásához, a képességstruktúrájuk fejlődéséhez. Alkalmazott gyakorlatunk komplex szemléletű, a kulcskompetenciák fejlesztésére törekszik, mert ez a nálunk fejlesztett gyermekek számára a jövőbeni integráció előfeltétele. Szakmai tapasztalataink átadására úgynevezett „Jó gyakorlat”-okat dolgoztunk ki.

Több évtizedes magas színvonalon végzett gyógypedagógiai tevékenységünkért 2012-ben Miniszteri Elismerő Oklevélben részesültünk.

Intézményünk minősített referencia intézmény, amely tanulásra, tapasztalatszerzésre és tapasztalatcserére várja az egyetemi hallgatókat és a szakmában dolgozó pedagógusokat.

Az intézményünk egy ötemeletes panelépület első, második, harmadik és negyedik emeletén helyezkedik el. Az elmúlt évtized felújítási munkálatainak köszönhetően intézményünk akadálymentes.

Az óvodai csoportszobák, egyéni fejlesztő szobák, a mozgásfejlesztő szobák kialakítása a speciális nevelési igényű gyermekek életkorának és fogyatékosság típusának figyelembevételével történt meg. A betegség megelőzése és az egészségügyi célú rehabilitáció érdekében só terápiás helyiséget működtetünk.

Intézményünkben a fenntartó által kiépített és üzemeltetett informatikai rendszer működik. A nevelőtestület szakmai tudása magas szintű, a feladat ellátásához szükséges diplomával, szakvizsgával mindenki rendelkezik.

1. 7. A Felkaroló PP módosításának körülményei

- A fenntartó, az intézményvezető, a nevelőtestület, a munkaközösségek és a testület tagjai tehetnek javaslatot a Felkaroló PP módosítására.
- A programot jogszabály változáskor és az Alapító Okirat módosításakor felülvizsgáljuk és módosítjuk.
- A program kiegészítésre kerül a TÁMOP pályázatok szakmai elvárásainak megfelelően.
 - Esély, Lehetőség, Tehetség a kompetencia alapú oktatás komplementációja az ELTE gyakorló intézményeiben TÁMOP-3.1.4-08/1/2008-0001
 - Az ELTE Speciális Gyakorló Óvoda felkészülése a Referencia intézményi szerepre TÁMOP-3.1.7-11/1-2011-0003
 - Együttműködés – együttnevelés TÁMOP-3.4.2.A/11-1-2012-0006

1. 8. A Felkaroló PP értékelése, felülvizsgálata

- A Felkaroló PP-ben meghatározott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan felülvizsgálja, a tanévzáró értekezleten értékeli.

1. 9. A Felkaroló PP hatálya

- A Felkaroló PP 2010. szeptember 2-től érvényes (módosítások 2012-ben, 2014-ben és 2018-ban)
- Területi és személyi hatálya kiterjed a többcélú intézmény minden egységére.
- A Felkaroló PP-t a nevelőtestület fogadja el, az igazgató hagyja jóvá.
- A legitimáció során a szakmai munkaközösségnek és a szülői szervezetnek véleményezési, a fenntartónak egyetértési joga van.

1. 10. A Felkaroló PP nyilvánossága

- A Felkaroló PP megtekinthető intézményünk honlapján.
- Hozzáférhető az igazgatói szobában és a könyvtárban.

2. AZ INTÉZMÉNYI SZAKMAI MUNKA SZABÁLYOZÓI

2.1 A Felkaroló Pedagógiai Program alapját képező jogi szabályozók

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormány Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, módosítva 2018. szeptember 1.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 45/2014 (X. 27.) EMMI rendelet. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosítása
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013 (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 8/2014 (I. 30.) EMMI rendelet. A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet módosítása
- 22/2013 (III. 22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- Általános Adatvédelmi Rendelet (2016/679/EU) GDPR, hatályos 2018. 05. 25-től
- Ezen kívül az Intézmény működését legfelső szinten az Eötvös Loránd Tudományegyetem szabályzatai szabályozzák.

2.2 Az intézményi működés dokumentumai

Az intézményi működést meghatározó szabályozók

- köznevelési törvény és végrehajtási rendeletei
- közalkalmazotti törvény
- alapító okirat
- ELTE Intézményfejlesztési Terv

Belső szabályozás dokumentumai

- SZMSZ (Belső szabályozás a jó gyakorlatok átadásához, Adatkezelési Szabályzat, Munkaköri leírás minták)
- Házi rend
- Minőségirányítási program
- Etikai Kódex
- Esélyegyenlőségi terv
- Honvédelmi Intézkedési Terv
- Gyakornoki Szabályzat
- ELTE Közalkalmazotti Szabályzat

A tartalmi szabályozás dokumentumai

- Felkaroló Pedagógiai Program

3. AZ INTÉZMÉNY TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI

3. 1. Oktatás, oktatásszerkezet

- Az intézmény többcélú (gyakorló) köznevelési intézmény, egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai, módszertani intézmény, mely a sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztését és gondozását, valamint óvodai nevelés-fejlesztését a fogyatékoság típusának megfelelően, a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint végzi. Ennek értelmében elvégzi az intézménybe javasolt gyermekek egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátását.

Az intézményben folyó nevelő-fejlesztő és rehabilitációs tanácsadó munka az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának, és Az óvodai nevelés kompetencia-terület programjában szereplő elvek, valamint A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit figyelembe véve a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint és idevonatkozó törvényi szabályozás alapján történik. A nevelő fejlesztő munka intézményünkben a saját nevelő testület által elfogadott és az Országos Közoktatási Intézet által minősített programok alapján folyik tagozatonként (melynek egységesített változata az 1997-ben elkészített Pedagógiai Program, melynek átdolgozására FELKAROLÓ PP néven került sor 2010-ben, 2012-ben. 2014-ben, majd 2018-ban).

3. 2. Gyakorló intézmény

- Az intézmény az Eötvös Loránd Tudományegyetem irányításával a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar hallgatóinak gyakorlati képzéséről gondoskodik az intézmény feladat ellátásához illeszkedő BA és MA szakos hallgatók esetében. Esetenként ellátja speciális pedagógiát tanuló óvodapedagógusok és tanárjelöltek nevelési gyakorlatát, pszichológushallgatók egyéni terepgyakorlatát. A gyakorlati képzés a képzőintézményekkel szorosan együttműködve történik.

3. 3. Módszertani központ, referencia intézmény

- Az alkalmazott nevelési-fejlesztési módszerek megismertetése, terjesztése országos szinten, új külföldi szűrőeljárások kipróbálásában és terápiák adaptálásában való részvétel. Szakmai koordináló, tanácsadó, konzultációs tevékenység az országban működő hasonló ellátási területű intézmények szakemberei számára. Fejlesztő könyvek, módszertani kiadványok készítése, pedagógusok továbbképzésében való részvétel. Jó gyakorlatok átadása, referenciaintézményi működés szervezése.

3. 4. Óvodai nevelés (45 gyerek)

- Értelmileg akadályozott gyermekek számára „Add a kezed!” Fejlesztő program gyógypedagógiai óvodák számára OKI Tanterv adatbank, Budapest, 1996; Logopédia Kiadó Budapest 2005
- Beszéd fogyatékos gyermekek számára „Taníts meg engem” (fejlesztő program beszédjavító óvodák számára) szerk.: Rosta Katalin, OKI. Tanterv adatbank Budapest, 1996; Logopédiai Kiadó Bp. 1996

3. 5. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, (85 gyerek) (igény esetén a feladatkör bővíthető), továbbiakban korai fejlesztés és gondozás

- Értelmileg akadályozott gyermekek számára, „Ők és mi” szerk.: Kissné Haffner Éva Bp. 1994.
- Beszéd fogyatékos gyermekek számára, Németh Erzsébet – S. Pintye Mária „Mozdul a szó...” (súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek korai integratív fejlesztése) Logopédiai Kiadó GMK. Bp. 1995.
- Hallássérült, cochleáris implantált gyermekek számára (FELKAROLÓ PP-ben leírtak alapján)

3. 6. Az intézmény alaptevékenysége, az intézmény tagozódásának megfelelően

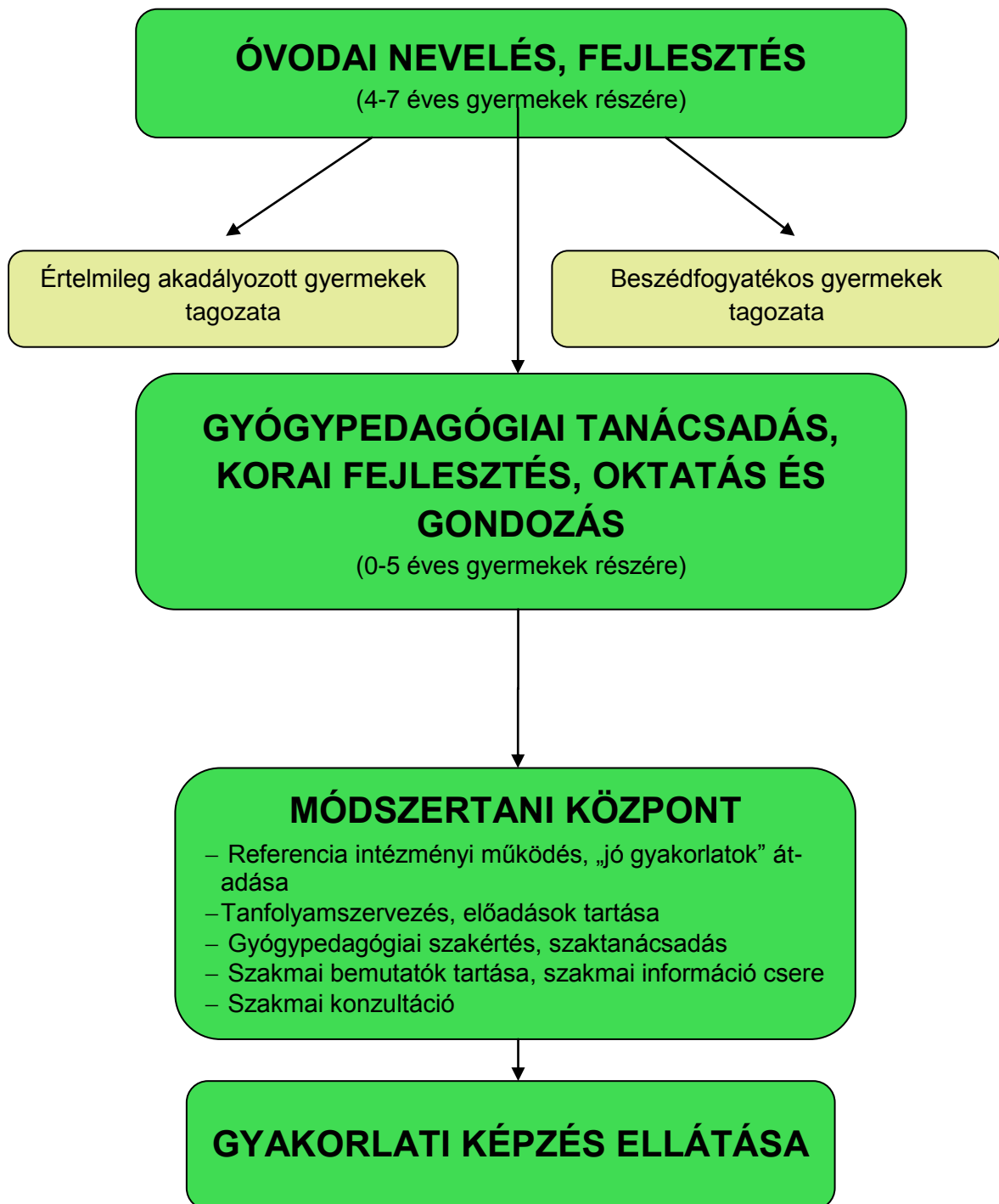
- Értelmileg akadályozott gyermekek óvodai nevelése – fejlesztése iskolai életmódra felkészítése, az integráció előkészítése
- Beszédfogyatékos gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése iskolai életmódra felkészítése, az integráció előkészítése
- Korai fejlesztés, gondozás és gyógypedagógiai tanácsadás, integrációra történő felkészítés
- BA és MA szakos gyógypedagógus hallgatók, pszichológushallgatók szakmai gyakorlatának biztosítása az intézmény feladat ellátásához illeszkedve.

3. 7. Az intézményi alaptevékenységhez kapcsolódó kiegészítő tevékenységek

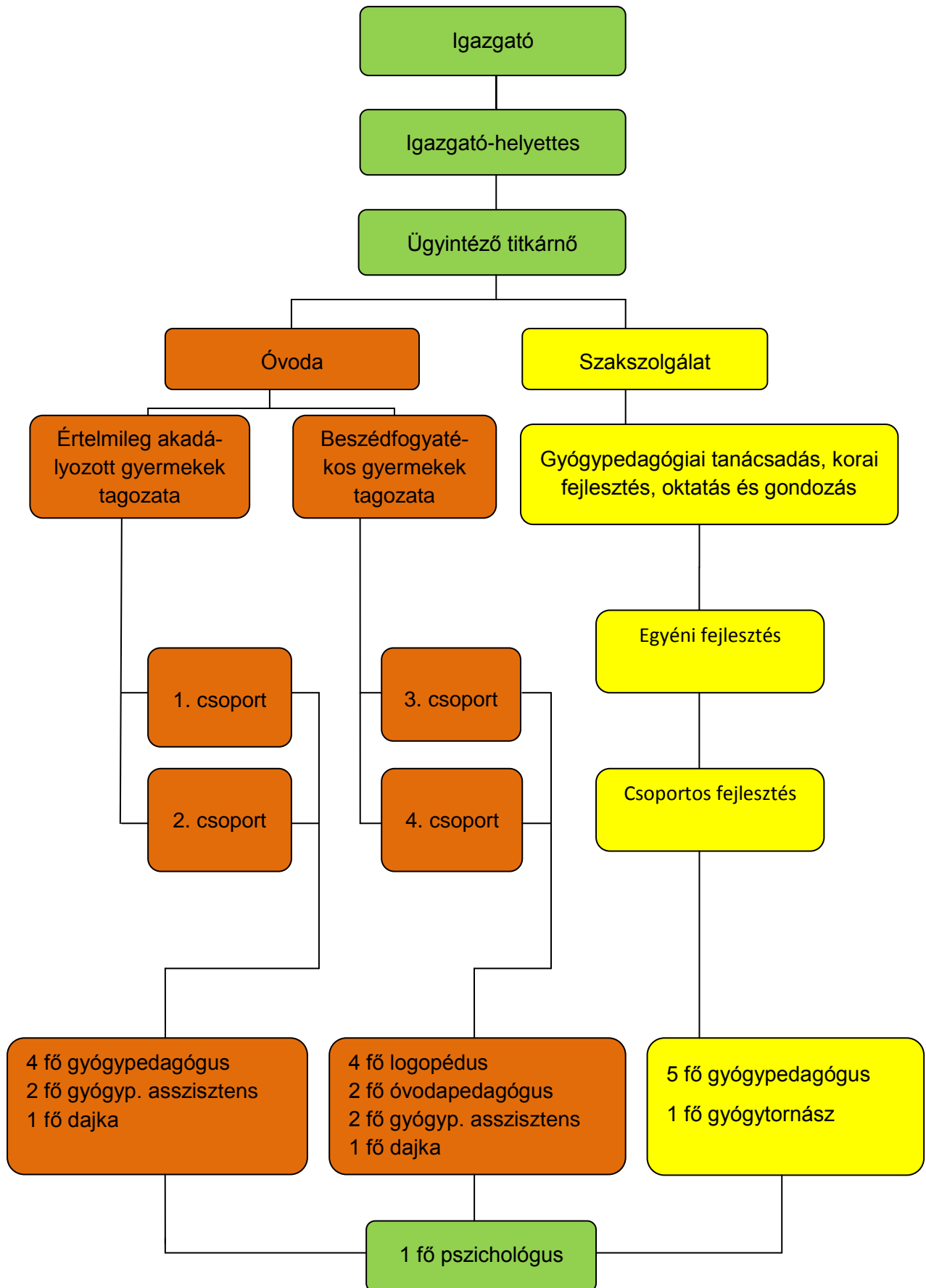
- Óvodai intézményi étkeztetés biztosítása
- Az intézményi vagyon működtetése
- Az óvodai tevékenységen kívüli esetenkénti szakmai oktatás, vizsgáztatás
- Gyakorlati – módszertani anyagok kidolgozása, lehetőség esetén bekapcsolódás a felsőoktatási kutatásokba

AZ INTÉZMÉNY TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI

Az intézmény feladata

AZ INTÉZMÉNY SZERKEZETI BEMUTATÁSA

4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM LEGFONTOSABB CÉLKITŰZÉSEI

A **FELKAROLÓ** speciális nevelési és fejlesztő program az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény pedagógiai programja, „**a gyógypedagógiai hagyományokra és tapasztalatokra, valamint terápiás eljárásokra épülő fejlesztő program, amely a kompetencia alapú óvodai nevelés alapelveit is megvalósítja. A fejlesztő munka az értelmileg akadályozott, a beszéd fogyatékos, valamint hallássérült gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe vevő, sérülés specifikus módszereket alkalmazó terápiás folyamat. Célja a speciális nevelési szükségletű, 0-7 éves korú gyermekek ellátásának biztosítása a korai fejlesztés és gondozás és az óvodai nevelés keretei között, a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése érdekében**”.

A fejlesztő tevékenység a szakértői bizottság által megállapított diagnózisra épülő olyan támogató tevékenység, amelynek célja a célzott fejlesztés, ami a későbbi integráció szocializációs feltételeit teremti meg.

Az egyéni fejlődési különbségek és életkori sajátosságok miatt a fejlesztés egyéni és kiscsoportos (maximum 5 fő) formában történik, a gyermekek fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben, játékos formában. Az egyéni fejlődési különbségeket figyelembevevő, differenciált fejlesztés biztosítja a speciális igényű gyermekcsoport számára az esélyegyenlőséget. A családokkal együttműködve alakítjuk ki és támogatjuk a gyermekek fejlődését és szocializációját a gyermek lehetőségeinek megfelelő sikeres iskolai integráció elősegítése érdekében.

A gyógypedagógiai nevelési-fejlesztési folyamat irányítója és szervezője a gyógypedagógus, aki más szakemberekkel és a szülőkkel szorosan együttműködik. A gyógypedagógiai nevelés (a fejlődés) eredményeinek megállapítása gyermekenként folyamatdiagnózissal, a gyógypedagógiai pszichológiai diagnosztika eszközeivel történik, az egyénre szabott fejlesztés módszereinek megállapítására helyezve a hangsúlyt.

4. 1. Kiemelt célkitűzéseink

- **Tehetség gondozás**

Az iskoláskor előtti készség és képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában, differenciáltan történik. A képességfejlesztés kiemelt területe az alapkészségek fejlesztése, vagyis az anyanyelvi és kommunikációs készségek, a mozgáskészség, a vizuális készség fejlesztése és a zenei nevelés. Az alapkészségek célzott fejlesztése 0 és 7 éves kor között biztosítja a gyermekek számára a minél korábbi sikeres oktatási integrációt, az esélyegyenlőséget. Ez a differenciált fejlesztés, melynek során folyamatos tapasztalatszerzéssel bővül az ismeretrendszer, az egyéni sajátos igényekhez rugalmasan alkalmazkodik, segíti a hátrányok megszüntetését.

A tehetség gondozás során felkészítjük a gyermekeket a többségi iskolába történő átmenetre, melyhez gyermekenként egyéni átvezetési tervet készítünk.

- **Környezeti nevelés**

A környezettudatos viselkedés kialakítása a környező világból szerzett tapasztalatok feldolgozása, a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása kiemelt pedagógiai feladatunk. A feladat megvalósítása Természetbúvár óvodai „Sasoló” program és a Csillebérci táborozás keretében történik. (A Fővárosi Közoktatásfejlesztési Közalapítvány e tevékenységünket pályázati formában folyamatosan támogatta 2007-ig, jelenleg a Felkaroló Egyesület támogatásával valósítjuk meg.)

5. A FELKAROLÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSULÁSÁT SEGÍTŐ ANYAGAINK

5. 1. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program megvalósulását segítő kiadványaink

A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány, a Fogyatékos Gyermekéért Közalapítvány és a Soros Alapítvány pályázatán elnyert támogatással az intézmény pedagógus kollektívája fejlesztési programcsomagot jelentetett meg, amely a fejlesztés elméleti elveit és gyakorlati megvalósítási technikáját foglalja össze. A tankönyvcsaládhoz terápiás módszertani filmeket készítettünk. A kifejlesztett tankönyvcsalád **Egyenlő Esélyt sorozat** néven használt nem csak a gyógypedagógusok, hanem a fejlesztő pedagógusok, az óvodapedagógusok és az integrációt végző pedagógusok körében is. A sorozat megjelenését az intézményben folyó fejlesztő munkát támogató Egyenlő Esélyt Alapítvány segítette.

5. 1. 1. Kiadványaink

- Kissné Haffner Éva (szerk. 1990): **Segíts, hogy önmagam csinálhassam!**
A Gyakorló Óvoda 15 éves jubileumi konferenciájának és az 5. Országos Logopédiai Óvodai Találkozó előadásának anyaga, (BGGYTF, Budapest)
- Rosta Katalin – Arany Ildikó – File Edit (1990): **Színezd ki... és rajzolj te is!** Íráskészséget fejlesztő feladatlap- gyűjtemény 4-7 éves gyerekeknek (Göncöl Kiadó, Budapest)
- Egri Katalin – File Edit (1993): **Színezd ki... és számolj te is!** Számoláskészséget fejlesztő feladatlap-gyűjtemény 4-7 éves gyermekeknek, (Göncöl Kiadó, Budapest)
- Kocsis Lászlóné – Rosta Katalin (1993): **Ez volnék én?**
Testséma fejlesztő feladatlap-gyűjtemény, (PSZM Projekt, Budapest)
- Alkonyi Mária – Kissné Haffner Éva (1994): **Ők és mi**
Down szindrómás csecsemők és kisgyermek korai fejlesztése, (Ictus, Budapest)
- Alkonyi Mária – Rosta Katalin (1994): **Számlálni kezdek**
Számolásfejlesztő feladatlap-gyűjtemény, (PSZM Projekt, Budapest)
- Németh Erzsébet – S. Pintye Mária (1995): **Mozdul a szó...**
Akadályozott beszédfejlődésű gyermekek korai integratív fejlesztése (Logopédia, Budapest)
- Rosta Katalin (szerk. 1996): **Hüvelykujjam**
A kézügyesség fejlesztésének játékos lehetőségei, (Logopédia, Budapest)
- Rosta Katalin (szerk. 1996): **Taníts meg engem!**
Fejlesztő program logopédiai óvodák számára, (Logopédia, Budapest)
- Szabó Borbála (szerk. 1996): **Mozdulj rá!**
Mozgással kísért vers- és mondóka-gyűjtemény, (Logopédia, Budapest)
- Alexander és Tanya Faludy (1996): **És szertefoszlik a homály**
Egy diszlexiás kisfiú sikertörténete, (Logopédia Kiadó, Budapest)
- Szabó Borbála – Kiss Tiborné – Wagner Pálné – Ruttkay Leventéné (2000): **Fejlesztő lapok I.**
Képességfejlesztő feladatlapok az általános iskola 1-2. csoportja számára (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest)
- Rosta Katalin (szerk. 2005): **Add a kezed!**
A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyermekeknél (Logopédia Kiadó, Budapest)
- Bödös Eszter – Dr. Vajdáné Kutas Csilla (2006): **MÓRIKA**
Versek, dalok, mondókák gyűjteménye beszédproblémával küzdő gyermekek számára (Az ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztő Módszertani Központ kiadványa)
- Rosta Katalin (szerk. 2006): **Egy negyedszázados nevelő-fejlesztő munka tapasztalatai 1981-2006**
Az ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztő Módszertani Központ tanulmánykötete (Logopédia Kiadó, Budapest)
- Benyovszky Anita (2012): **Péterke hallani fog** (Palimpszeszt – PRAE.HU)
- Benyovszky Anita (2013): **Péterke beszélni fog** (Palimpszeszt – PRAE.HU)

5. 2. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program fejlesztőrendszerének megismerését segítő filmjeink

A filmek a terápiás módszerek metodikáját és eszköztárát mutatják be a gyakorlati képzésben résztvevő hallgatók és a szakmai érdeklődők számára.

5. 2. 1. Tananyagfejlesztés, oktatófilmek készítése a 2014-2018 közötti időszakban

- Kas Bence – Lukács Ágnes: **Mi a specifikus nyelvi zavar?** (ismeretterjesztő, 2016)
MTA Nyelvtudományi Intézet
óvodai felvételek készítése
- Bödös Eszter – Riederauer Andrea: **Szemem, kezem, nemezem** (oktatófilm, 2016)
- Alkonyi Mária: **Állatasszisztált terápia a logopédiai óvodában** (oktatófilm, 2018)
- Rosta Katalin: **Frostig terápia beszéd fogyatékos gyermekek óvodai csoportjában** (oktatófilm, 2018)
- Abainé Császár Ágnes – Gáspár Ágota: **Ulvila „Színes kotta”: zenei nevelés értelmileg akadályozott gyermekek óvodájában** (oktatófilm, 2018)
- Alkonyi Mária – Németh Renáta: **Pszichomotoros fejlesztés** (oktatófilm, 2018)
- Bödös Eszter – Vajdáné Kutas Csilla: **MÓRIKA** (oktatófilm, 2018)

6. A FELKAROLÓ PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉS AZ ÓVODAI NEVELÉS KOMPETENCIATERÜLET PROGRAMCSOMAG KAPCSOLATA

6. 1. A FELKAROLÓ Pedagógiai Program és Az óvodai nevelés kompetenciaterület programcsomagjának integrációja

A kompetenciaalapú nevelés szemlélete támogatja a FELKAROLÓ PP-ben megfogalmazott fejlesztési célok megvalósulását, hiszen a terápiás foglalkozások célja és a kompetencia alapú óvodai nevelés tartalma összefonódik. Az ok-okozati felfedezést támogató cselekedetessel történő differenciált ismeret elsajátítás a speciális óvodai nevelés alapja, a kompetencia alapú óvodai nevelés célja.

Az egyénre szabott, így a különböző terápiákra tagolt fejlesztés azonban nehezíti az óvodai műveltségi tartalmak összefüggéseinek kialakulását.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag moduláris felépítésből eredően rugalmasan építhető be a fejlesztő folyamatba. Lehetőséget kínál korszerű tanulásszervezési eljárások bevezetésére (projekt, projektmunka, témahét), melyek támogatják az ismeretanyag széttagolt rendszerének harmonizálását, integrációját.

6. 2. Azonos pedagógiai elvek

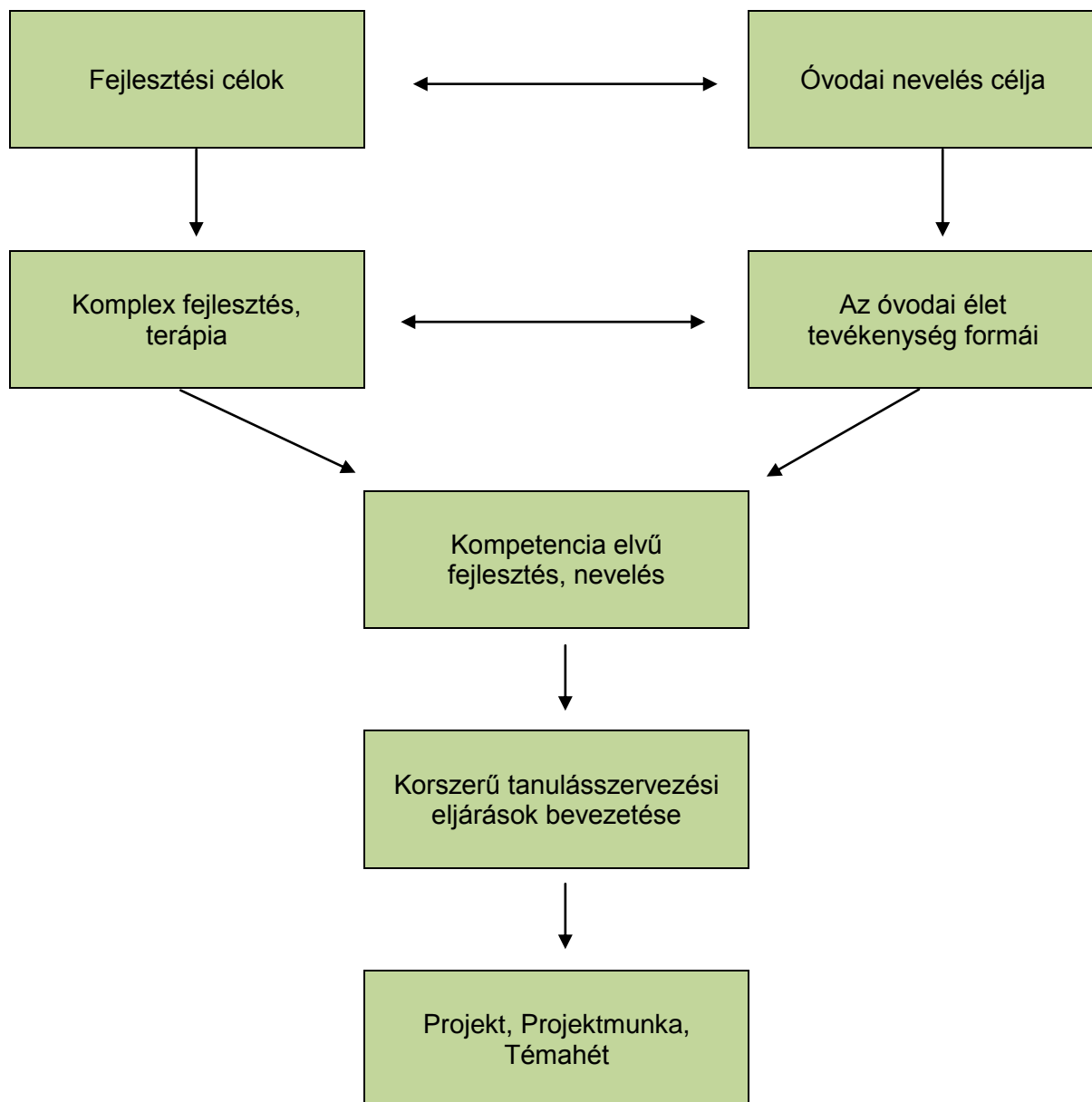
- hangsúly az ismeretek, képességek, attitűdök fejlesztésén, vagyis a „képességközpontú” nevelésen van
- a fejlesztést a gyermek életkori sajátosságai, fejlettsége, alapképességeinek szintje határozza meg
- a nevelés-fejlesztés folyamatában a differenciálás eszköztét használja
- hangsúlyozottan kifejezésre kerül az inklúzió pedagógiai szemlélete
- a gyermeki fejlődés értékelése egyénre szabott, folyamatos

6. 3. Azonos pedagógiai célok

A gyermek számára biztosítani:

- a biztonságot
- a nyugalmat
- a folyamatosságot
- a fejlődést
- a fejlesztést

A FELKAROLÓ Pedagógiai Program és A kompetencia alapú óvodai programcsomag integrációja

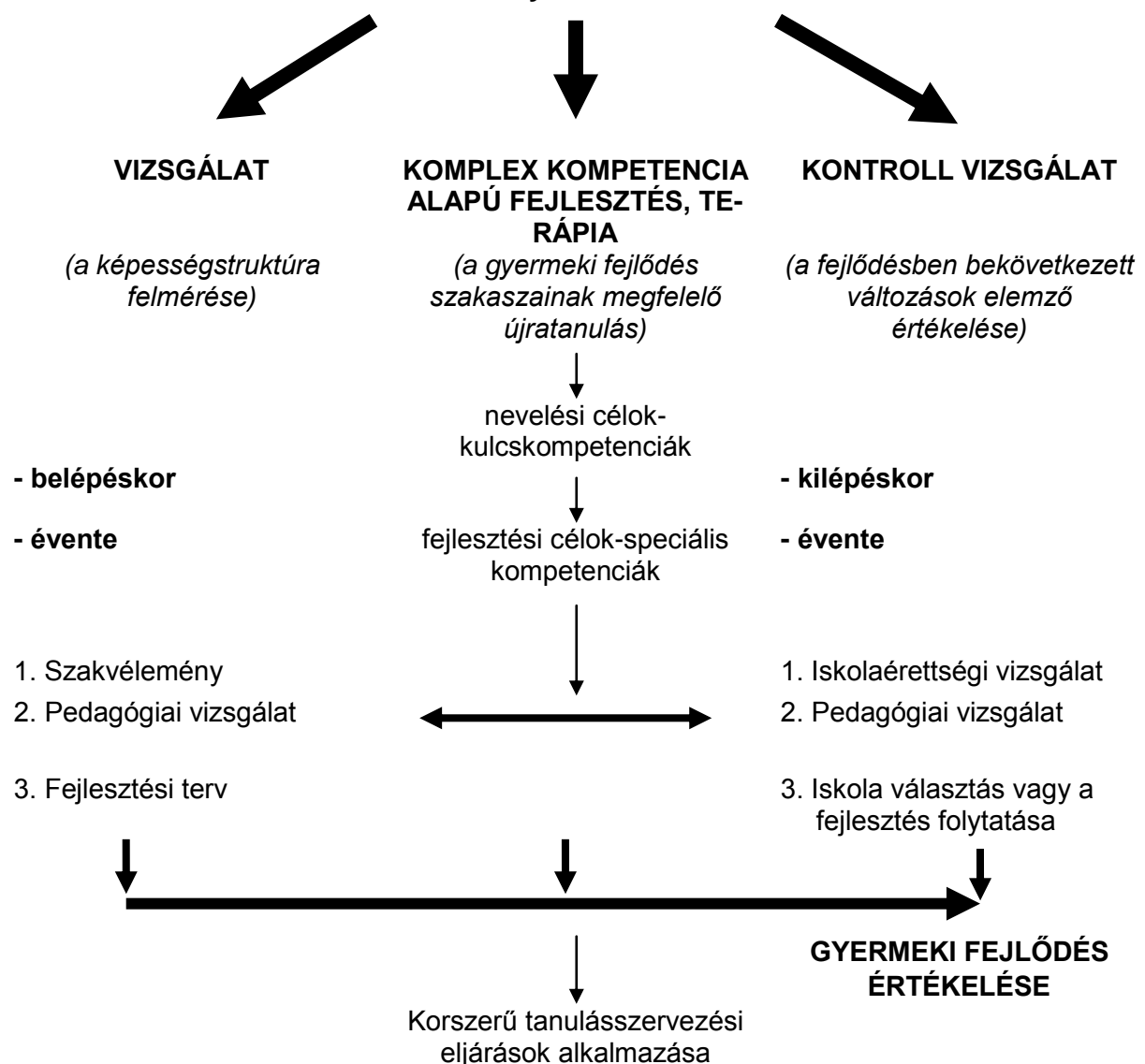
6. 4. A kompetencia alapú „gyógypedagógiai” és „logopédiai” óvodai fejlesztés folyamata

A fejlesztési és nevelési célok együttesen a „gyógypedagógiai óvodai” és „logopédiai óvodai” nevelés folyamatában a gyermeki fejlődést meghatározó kulcskompetenciák kialakulását szolgálják.

Az ismereteket sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott tevékenységgel alakítja ki a pedagógus.

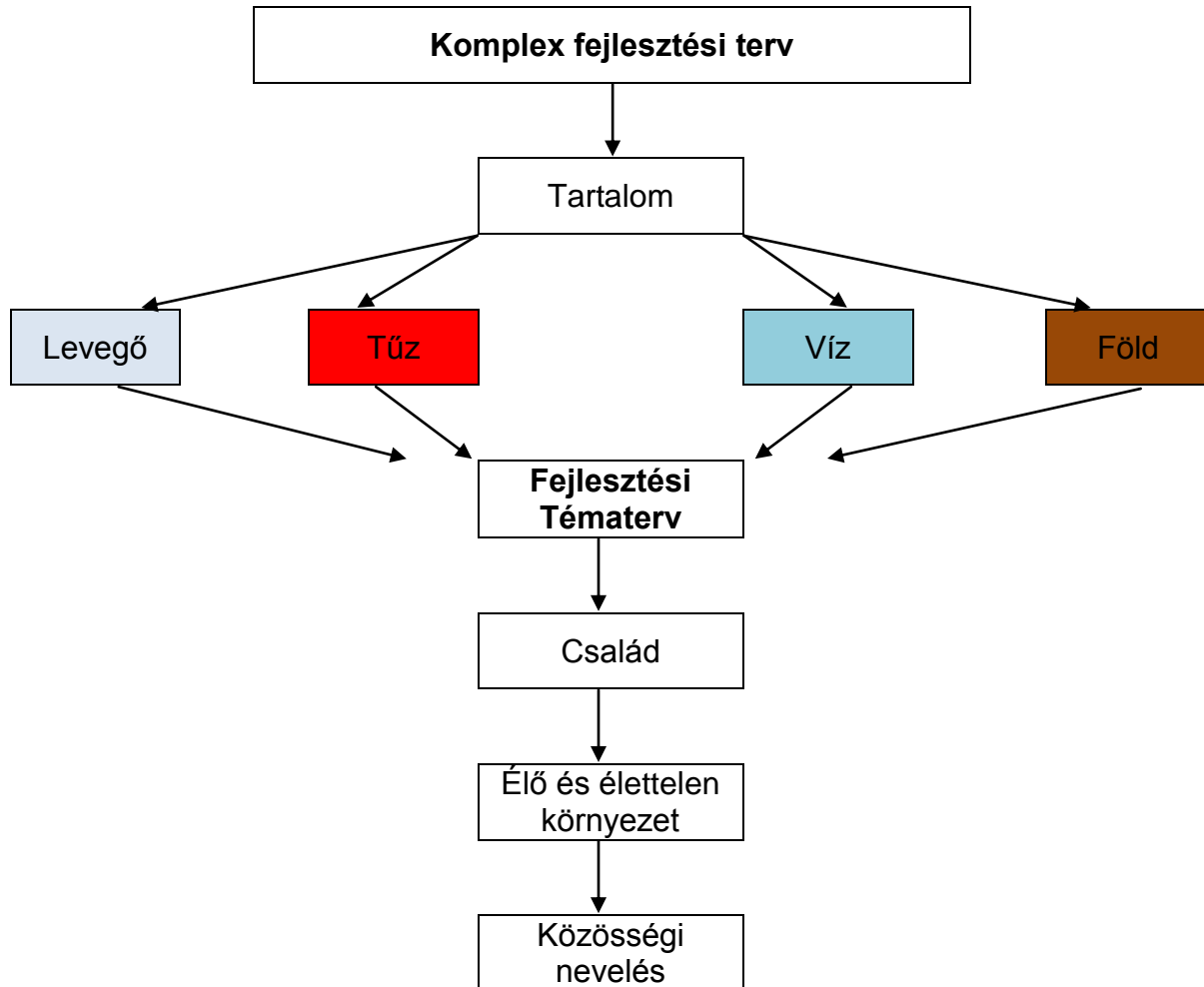
Az egyénre szabott differenciált fejlesztő munka tervezését az teszi lehetővé, hogy a gyermekek képességstruktúráját az intézményben kidolgozott értékelési, megfigyelési protokoll alapján elemezzük. A vizsgálatok célja, hogy elemzésük során elindulhasson az egyénre szabott fejlesztés, melynek alapján a hiányzó részképességek (speciális kompetenciák) korrekciója, illetve az alapkészségek megerősítése történik meg.

A kompetencia alapú „gyógypedagógiai” és „logopédiai” óvodai fejlesztés folyamata

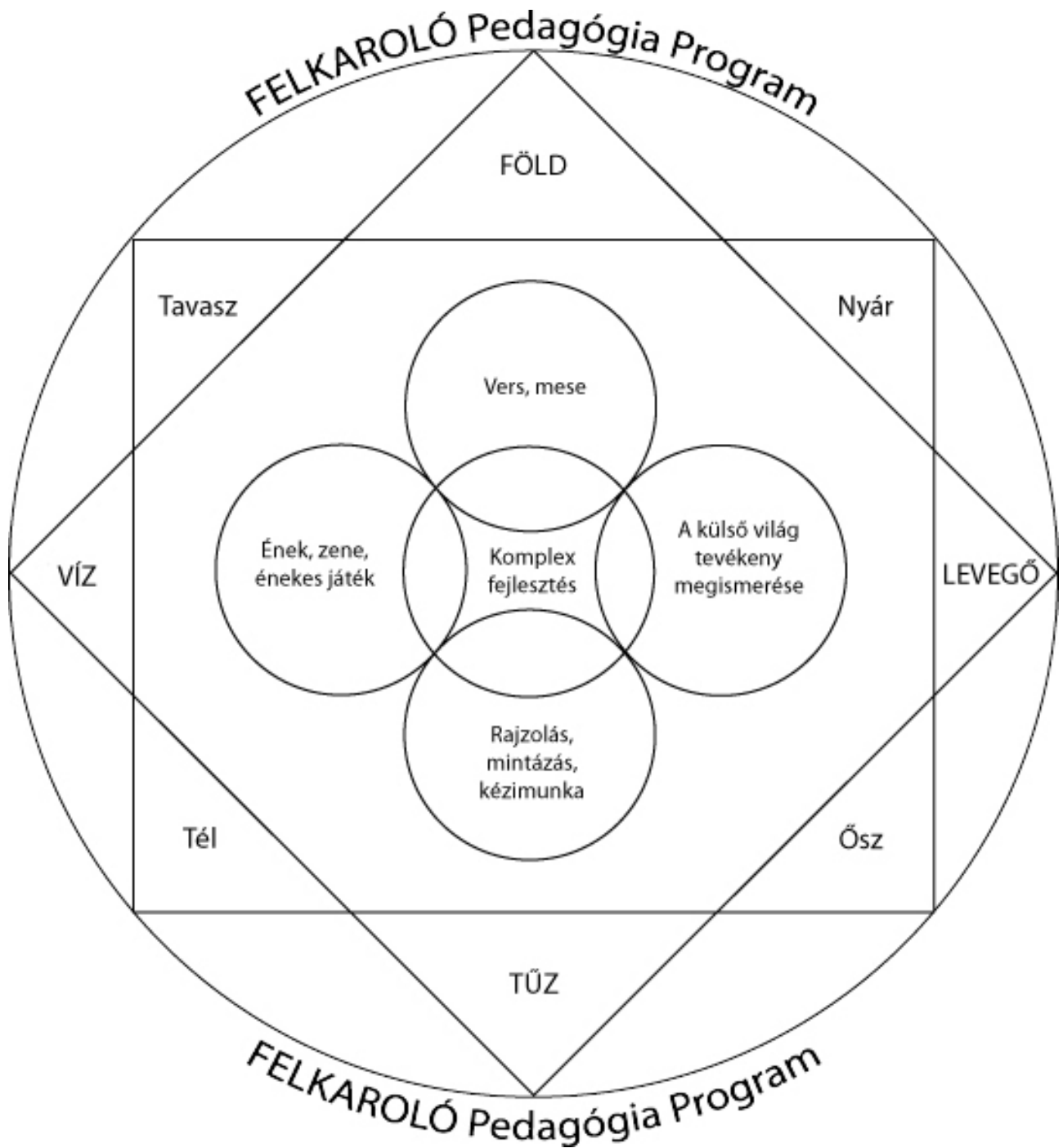
6. 5. Tartalmi bővülés a FELKAROLÓ Pedagógiai Programban

A kompetencia alapú óvodai programcsomag alkalmazása a FELKAROLÓ PP tartalmi bővülését eredményezi. Az óvodai programcsomagban kidolgozott komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi: Levegő, Tűz, Víz, Föld. Az őselemek köré kidolgozott négy komplex fejlesztési terv három Fejlesztési Tématerv köré csoportosul: Család, Élő- és élettelen környezet, Közösségi nevelés.

Az adaptáció során a FELKAROLÓ PP fejlesztési és nevelési rendszerét bővítettük a „Komplex fejlesztési terv” témaköreivel, megkeresve a tartalmi bővülés integrációs pontjait. A Tűz, Víz, Levegő, Föld komplex fejlesztési tématervek fejlesztőrendszeréből nem életkor szerint válogattunk és adaptáltunk feladatokat, hanem a sérülés specifikus szempontrendszer alapján. A témakörök feldolgozására fordított idő a gyermekcsoport fejlettségétől, a sérülés mértékétől és típusától függ. A komplex fejlesztési tématervek időütemezését megtartottuk, de a feldolgozás időtartamánál a FELKAROLÓ PP nevelési és fejlesztési céljait vettük figyelembe.

A FELKAROLÓ PP-ben A kompetencia alapú óvodai programcsomag tartalmi elemeinek megjelenése

6. 6. A kompetencia alapú speciális óvodai fejlesztés/nevelés megvalósulását segítő tevékenységközpontú módszerek

• A pedagógiai attitűdök változása

Az alkalmazott korszerű tanulásszervezési eljárások lehetőséget kínálnak az óvodapedagógusnak/gyógypedagógusnak arra, hogy folyamatosan megőrizze nyitottságát és rugalmasságát, hiszen akkor lesz sikeres a munkája, ha minél jobban képes alkalmazkodni a gyermekek érdeklődéséhez, motivációihoz. Az óvodapedagógus/gyógypedagógus ebben az új típusú tanulási folyamatban irányít, segít, utat mutat, támaszkodik a gyermekek előzetes tapasztalataira, számít önállóságukra, és gazdag választási lehetőséget kínál a tevékenység végzésben a gyermekek érdeklődésének kielégítésére. Az alkalmazható, felhasználható tudást elősegítő valóságos, életszerű szituációk új tanulási környezetet tételnek fel. Ez az újszerű tanulási környezet egyrészt lehetővé teszi a pedagógiai folyamat kiterjesztését az óvodán kívülre, a természetbe, a való világba, másrészt biztosítja az ott szerzett tapasztalatok integrálását a fejlesztő-nevelő folyamatba.

A sajátos nevelési igényű (értelmileg akadályozott és beszéd fogyatékos) gyermekek egyéni képességei, tudása, motiváltsága igen eltérő, ezért az újszerű tanulásszervezési formák által elvárt önálló ismeretszerzésre csak az óvodapedagógus/gyógypedagógus irányító, támogató, direkt segítségével valósítható meg.

Az intézményünkben kialakított gyermekközpontú nevelés folyamata megnyilvánul a gyermekek számára felkínált élményközpontú, kereső, kutató, kísérletező, felfedező, játékos tevékenységekben.

• Projekt, projektmunka

A projekt a fejlesztési célkitűzések és a műveltségi anyag egy olyan sajátos témaegysége, amelyet a gyermekek és az óvodapedagógusok/gyógypedagógusok életszerű feladathelyzetekben, természetes tapasztalást biztosító módon, kooperatív tanulási technikával dolgoznak fel. A projekt végeredménye minden esetben egy bemutatható közös pedagógus/gyermekekalkotás, a produktum. A megvalósításra kerülő projektek, a módosított FELKAROLÓ PP témaköreihez szervesen kapcsolódnak. A projektek feldolgozása feloldja a hagyományos fejlesztési/nevelési kereteket, a kiválasztott téma feldolgozása csoportban történik egy napos, vagy akár több hetes időtartamban. A projekt megvalósítás során erősödik az intézményen belüli integráció (pl.: közös hagyományápolás, Márton-napi „libabál”). A projekt megvalósításába lehetőség szerint bevonjuk a szülőket (pl.: hagyományőrző barkácsklubok, Karácsony, Húsvét).

Az alkalmazott projekt típusok

- Tudástartalom elsajátítását támogató projektek
 - Hagyományok, ünnepélyek, évszakok tematikus feldolgozása
 - Tűz, Víz, Föld, Levegő komplex fejlesztési tématerv feldolgozása
- Gyakorlati feladatok elsajátítását támogató projektek (szüret, piacon, közlekedés)
- Az esztétikai élmények elsajátítását támogató projektek (ajándékkészítés, közös alkotás létrehozása, bábszínházi előadás)

A projekt irányítása folyamattervezést igényel a pedagógustól.

A projekt várható eredményei

- a gyermek és a pedagógus kapcsolata szorosabbá válik
- differenciált szerepvállalással biztosítja a sikert
- a tevékenységen, tapasztalaton alapuló élményszerű tanulás fejleszti a képességeket
- erősíti a gyermekek felelősségtudatát, önismeretét
- valóságos feladatokat nyújt, növeli a gyermekek önállóságát
- az előkészítésbe, gyűjtőmunkába bekapcsolódnak a családok
- segíti az intézményen belüli integráció megvalósulását (közös projekt)

• **Témahét**

A tanulási folyamat kiszakad térben és időben a hagyományos keretektől. A projektmódszerrel megvalósított témahét nemcsak elismeri az élet sokszínűségéből, teljességéből származó gyermeki tapasztalatokat, hanem erre építi a szervezett tanulási folyamatokat. A témahét megvalósítása a speciális óvodában az óvodapedagógus irányításával és a gyógypedagógusok közreműködésével valósíthatók meg, de teljességében a gyermeki aktivitásra épít, mégpedig úgy, hogy lehetőség szerint az önállóság és együttműködési készség fejlesztésére helyezi a hangsúlyt, valamint lehetőséget teremt többféle készség és a kreativitás egyidejű kibontakoztatására.

A témahét a játékos tanulás mellett biztosítja az egyéni képességfejlesztést, közösségi élményt nyújt és egyéni alkotás létrehozását teszi lehetővé. A témahét megajándékozza a gyermeket a tudás megszerzésében az önállóság sikerélményével, a gondolkodás, az alkotás, a felfedezés örömeivel.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat tevékenységeiben is alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiség szemlélete.

A témahét helye: évente változó helyszínen, természet közeli környezetben

A témahét tartalma: Feldolgozásra kerül – A Víz, Tűz, Levegő, Föld komplex fejlesztési tématervek integrálva az „Indiántábor” keretei közé. (A 2008-as FELKAROLÓ PP Egészséges életmódra nevelés fejezetének A táborozás pedagógiai programja elnevezésű alfejezete került kiegészítésre a témahét keretei között)

A témahét várható eredményei

- a természet gazdagsága sok érzékszervi mozgásos élményt nyújt
- az együttes tevékenységvégzés során növekszik a motiváltság
- játékos tevékenység végzés közben fejlődik az önálló ismeretszerzés képessége
- az azonos cél elérésének tudata javítja a szocializációt
- a csoportmunkák során erősödik az egymásra figyelés képessége
- növekszik a gyermeki önállóság, magabiztosság, amely újabb cselekvésre ösztönöz
- az intézményen belüli integráció megvalósulása

**A FELKAROLÓ PP-be rugalmasan illeszthető
projektek és témahét**

**BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK
ÓVODAI TAGOZATA**

ŐSZ: teljes projektterv
Részprojektek:
- Almakompót készítése (1 nap)
- Szüret és előkészítése szüreti mulatsággal (1 nap)
- Márton napi „libabál” (1 nap)
- LEVEGŐ (3 hét) ppt

TÉL: TŰZ (3 hét) ppt
VÍZ (4 hét) ppt

TAVASZ: teljes projektterv
Részprojektek:
- Húsvéti barkácsklub (1 nap)
- Zöldségfigurák készítése (1 nap)
- FÖLD (4 hét) ppt

FARSANG: teljes projekt (1 nap)
Felhasználva: VÍZ

NYÁR: témahét „Indiántábor” ppt
TŰZ
VÍZ
FÖLD
LEVEGŐ

**ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT
GYERMEKEK
ÓVODAI TAGOZATA**

ŐSZ: teljes projektterv
Részprojektek:
- Szüret (1 nap)
- Márton napi „libabál” (1 nap)
- LEVEGŐ (3 hét) ppt

TÉL: TŰZ (6 hét) ppt
VÍZ (4 hét) ppt

TAVASZ: teljes projektterv
Részprojektek:
- Húsvéti barkácsklub
- Tavaszi virágok (1 nap)
- FÖLD (2 hét) ppt

FARSANG: teljes projekt (1 nap)
Felhasználva: VÍZ

NYÁR: témahét „Indiántábor” ppt
TŰZ
VÍZ
FÖLD
LEVEGŐ

7. INTÉZMÉNYKÉPÜNK, GYERMEKKÉPÜNK

„A gyógypedagógiai tevékenység bármely formájáról legyen is szó, a tevékenység valamilyen közvetlen, vagy közvetett módon hatást kíván gyakorolni a gyermekre, annak érdekében, hogy a gyermek testi állapota, idegrendszeri működései, pszichológiai funkciói módosuljanak, tapasztalata, tudása gyarapodjon és ennek nyomán a gyermek teljesítményei, viselkedése is valamilyen kedvező irányba változzon.” (Mesterházi, 2004.)

A fogyatékos gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön, attól a pillanattól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították. (1998 évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról)

Intézményünk a korai fejlesztés és gondozás, valamint óvodai nevelés keretében biztosítja a fogyatékos gyermekek harmonikus személyiség fejlődését, családi nevelésének segítségét.

A gyermekek iránti elvárásunkat a gyermek fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg, befolyásolja a gyermek terhelhetősége és esetenként a társuló fogyatékosága.

Előfordulhat, hogy a fogyatékos gyermek kiemelkedő teljesítményre képes, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatunk.

Alkalmazott gyakorlatunk komplex szemléletű, fejlesztő eljárásunk módszerei olyan hatás együttesek, amelyek a gyermekek testi állapotát, idegrendszeri folyamatait, viselkedését kívánják befolyásolni. A korai fejlesztés, a kompetencia alapú óvodai nevelés, a fogyatékos gyermekeknél a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása mellett a kulcskompetenciák fejlesztésére törekszik, ezért a sérülés arányában ki kell alakulni az alkalmazkodás képességének, akaraterőnek, önállóságnak, együttműködésnek.

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtásával, hozzájárulunk az érzelmi biztonság kialakulásához. Az egész napos tevékenységünk is a speciális nevelési szükségletű gyermek igényeit szolgálja, hiszen a sérülés specifikus módszerek, a multiszenzoriális fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában jól alkalmazkodik a fejlődés egyéni üteméhez.

A fejlesztés alapja az állapotdiagnózis utáni állandó folyamatdiagnózis, melynek során a fejlődés minden változása nyomon követhető.

A diagnózist követően a gyermekek fejlesztésére terápiás terveket dolgozunk ki, amit a szülővel megbeszélünk. A fejlesztés alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz sokoldalú tapasztalatszerzésen alapul és játékos. A fejlesztéshez ingergazdag környezetet biztosítunk.

A nevelőtestület magas szintű gyógypedagógiai tudása, szakvégtettsége ahhoz szükséges, hogy a fogyatékos gyermekekből kibontakoztathassunk minden olyan képességet, amely az önálló életvitelhez, társadalmi beilleszkedéshez szükséges.

A szülők kívánságát és elégedettségét figyelembe véve, a családi nevelést kiegészítve, a gyermek érdekeit mérlegelve alakítjuk ki az óvodai életet.

Ebben a folyamatban a gondjainkra bízott gyermekekkel empátiával, törődéssel és sok türelemmel bánunk.

7. 1. Az intézmény nevelésének célja, küldetés nyilatkozata

Az intézményben folyó nevelőmunka célja, hogy a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésével teljes értékű embert neveljünk tudással és szeretettel, így biztosítva a gondjainkra bízott gyermekek számára az esélyegyenlőséget, a társadalmi integrációt.

Célunk megvalósítása érdekében:

- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával, az alapkompenciák fejlesztésével segítjük az egyre pontosabb észlelést, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- Az érzelmi biztonság megteremtésével támogatjuk az interperszonális kapcsolatok kialakulását, az énkép, önismeret fejlődését, új attitűdök, normák kialakulását.
- A tanulási képességeket meghatározó ismeretek nyújtásánál a mozgásos tapasztalatszerzésre alapozunk.

- Támogatjuk a szülői kezdeményezéseket, a szülőkkel együttműködve szolgáljuk a gyermek fejlődését. Feladatunk a gyermekvédelmi munka erősítése, együttműködés kialakítása a gyermekvédelmi hálózattal.
- Felkészítjük az arra alkalmas gyermekeket a többségi intézményes nevelésre (integrációra), részt veszünk a befogadó pedagógusok képzésében, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- Céljaink megvalósítása érdekében felkutatunk olyan erőforrásokat (szponzorokat) melynek segítségével javíthatjuk a tárgyi feltételeket.
- Együttműködést alakítunk ki a fogyatékos gyermekek ellátását támogató alapítványokkal, egyesületekkel, szakszolgálatokkal.
- A gyermekek szakszerű, eredményes fejlesztése érdekében fontosnak tartjuk a szakma legújabb eredményeinek megismerését, a szakmai ismeretek állandó gyarapítását.

7. 2. A nevelési program célja, feladatrendszer

„A nevelés viselkedésformálás, ösztön szabályozás, szabadság adás és önbizalom erősítés mindezekkel együtt érték közvetítés.” (Pálhegyi)

- A kompetencia alapú óvodai nevelési szemlélet megvalósítása a lehető legmagasabb szintű társadalmi integráció érdekében.
- A speciális nevelési szükségletű, sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése szükségleteik, lehetőségeik figyelembevételével, team munkával.
- A gyógypedagógus, óvodapedagógus, pszichológus és a pedagógiai munkát segítők együttműködnek a fogyatékos gyermeket nevelő családokkal annak érdekében, hogy a családok életét meghatározó elkeseredettség helyett az együttműködés eredményeképpen kialakuljon, a gyermek fejlődését előmozdító fejlesztő beállítódás.
- A pedagógus tiszteletben tartja a család jogait, akaratát, de ha felhatalmazzák, segítséget nyújt, mint szakember. Segít megérteni az eltérően fejlődő gyermek viselkedését, reálisan feltárja a gyermek lehetőségeit, a fejlesztés korlátait.
- A speciális nevelési szükségletű gyermekek esetében alkalmazott egyénre szabott terápiás módszerek nehezítik a közösség kialakulását, a szocializációs folyamatot. Ezért a gyermekkel foglalkozó szakembereknek fokozott a felelőssége, hogy a gyermekek jól szervezett, harmonikus közösségben, érzelmi biztonságban sajátítsák el a társas viselkedés szabályait, a terápiát követően.
- A hagyományos ünnepek közös megtartása a szülőkkel (Karácsony, Húsvét, Anyák Napja, Gyermeknap, Évzáró) elősegíti a bizalmon alapuló családias légkör kialakulását, elmélyíti az együttműködést.
- A gyermeki tevékenységformák közül a játék biztosítása kiemelt fontosságú az együttműködés kialakítása, a szabálytudat elősegítése, a kommunikáció fejlesztése érdekében.
- Projekt módszer segítségével és témahét szervezésével segítjük a gyakorlat központú és alkalmazható ismeretek megszerzését, biztosítjuk a tevékenység központú ismeret elsajátítás folyamatát.
- A gyermeki személyiség kibontakozásának segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel.

8. A NEVELÉSI FELADATOK

8. 1. Egészséges életmódra nevelés

Az egészségmegőrzésre irányuló gondozás, a személyi és környezeti higiéniát, valamint a lelki gondozást is jelenti. Az egészséges életmódra nevelés során a családokkal szoros együttműködést alakítunk ki.

8. 1. 1. A gondozás és egészséges életmódra nevelés célja:

A gyermek szervezetének védelme, a gyermek gondozása, a család életformájának alakítása, életmódbeli szokások kialakítása, felvilágosító munka az egészségre káros szenvedélyekről, a test és lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezek a szülőkkel szorosan együttműködve.

8. 1. 2. Feladataink az egészséges életmód kialakításában

Az intézményben az életritmus a táplálkozás a testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot. Az életmód, a helyes életritmus, a jól szervezett napirend biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését és ez a gondozás fontos feladata is. A szokás és szabályrendszerbe beépített tevékenységek visszahatnak az életkori folyamatokra, a tevékenységek időtartama igazodik az életkori sajátosságokhoz.

8. 1. 3. Az egészséges életmód alakításának területei

• Gondozás

A gyermekek más-más óvodai közösségekből kerülnek intézményünkbe, ezért a szokásrendszerük eltérő, magatartásuk szélsőséges, személyiségfejlődésük eltér az életkoruknak megfelelő fejlettségi szinttől. Elsődleges feladatunk, az egységes szokás – és szabályrendszer kialakítása az egyéni eltérések figyelembevételével, valamint a magatartás normalizálása. Célunk az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése. A gyermek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, a gyermek testi komfortérzetének kialakítása. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges óvodapedagógus – gyógypedagógus/gyermek, gyógypedagógiai asszisztens – gyermek, dajka – gyermek kapcsolat feltételez.

Az egészséges környezet biztosítása:

Az intézményi környezet kialakításánál (csoportszobák, fejlesztő szobák, tornaszobák, étkező, terasz) arra törekedtünk, hogy biztosítsuk az egészséges életmódra nevelés céljainak eléréséhez szükséges tárgyi feltételeket. A környezeti feltételek a gondozás hatékonyságát is segítik. A tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek számára könnyen áttekinthető, akadálymentes, biztonságos legyen és segítse, motiválja őket a tevékenységek pontos végrehajtására.

Feladataink:

- nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakítása
- önállósági törekvések támogatása
- a gyermek szükségleteinek kielégítése (folyadék, zsebkeendő)
- az eszközök állapotának ellenőrzése (mozgásfejlesztő eszközök, játékok, tisztálkodást és önkiszolgálást biztosító eszközök)
- az eszköztár folyamatos bővítése a speciális szükségletek figyelembe vételével
- baleset megelőzés, balesetvédelem
- betegség megelőzés, egészségvédelem
- a környezet ápolása, szépítése

Eszközsükséglet:

Tisztálkodásnál, testápolásnál:

- elkülönített, jellel ellátott törölközőtartó, megfelelő magasságba helyezve
- tükör
- polc a fogmosó poharaknak és jellel ellátott poharak

- lengőkaros, könnyen kezelhető csaptelepek
- folyékony szappanadagolók

Étkezésnél:

- háromszintes, rozsdamentes, rögzíthető tálaló kocsi
- gyermek méretű étkészlet és evőeszközök kezesség szerint
- termoszbetétes kancsó

Pihenésnél:

- léghűtő használata
- vastag ágyszivacs, cserélhető huzattal
- saját jellel ellátott ágynemű

- **Betegségek megelőzése**

- A betegségek megelőzése érdekében a megfelelő feltételek biztosítása: külön jellel ellátott törölköző, ágynemű, fogmosó készlet
- A gyermek méretéhez illő, szükségleteinek megfelelő bútorzat kialakítása
- Szellőztetés, légtér fertőtlenítés

- **Az egészségvédelem, betegség megelőzés (só-terápia)**

A só-terápia órarendbe beépítve heti egy alkalommal minden óvodás gyermek részére biztosított, a pedagógusok vagy a pedagógiai munkát segítők irányításával.

8. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

A megismerés, az intellektuális gazdagodás, az erkölcsi fejlődés és a viselkedés szabályozása az érzelmeken keresztül szervezhető meg kiegyensúlyozott légkörben. Az érzelmekre épülő elfogadó magatartás biztosítja a gyermek számára az ismeretek befogadását, a szabályok elfogadását, a szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmek fejlődését.

Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek tanulja meg megismerni önmagát, szűkebb és tágabb környezetét, sajátítsa el az együttélés szabályait. Fogadja el a másságot a beszédben, szokásrendszerben. Az együttműködés folyamatában érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot.

Vegye észre és becsülje meg az emberi értékeket.

8. 2. 1. Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés célja:

Olyan biztonságos szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó gyógypedagógus, óvodapedagógus, pszichológus és a pedagógiai munkát segítők személyes példaadásukkal és segítségükkel elősegítik a fogyatékos gyermekek önbizalmának erősödését, a társas kapcsolataik kialakulását. A gyermekek átélhetik az elfogadás, a segítőkészség, az elismerés, a sikerélmény érzését. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Óvodai nevelésünk szorosan támaszkodik a családi nevelésre, a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik (pl.: ünnepélyek tartása barkácsklub keretében, a projektek előkészítésébe a szülők bevonása, szülőklub tartása).

8. 2. 2. az érzelmi, erkölcs, közösségi nevelés feladata:

- az én tudat reális kifejlődése
- a magatartás normalizálása
- az alkalmazkodó készség fejlesztése
- a csoport kohézió kialakítása
- hagyományok ápolása, ünnepélyek szervezése a szülőkkel közösen
- a szülőkkel történő kommunikációs lehetőségek bővítése

- **Beszoktatás**

Óvodánkban speciális helyzetet teremt az a tény, hogy a gyermekek különböző közösségekből kerülnek intézményünkbe. Ezért fokozottan törekszünk az érzelmi biztonság, a derűs légkör kialakítására. Az évek tapasztalatai alapján alakítottuk ki ennek érdekében a következő ún. beszoktatási rendet.

- A tanév első napján fogadjuk a „régii” gyerekeket, a következő napon az „új” gyerekek érkeznek. Informálódunk a gyermek családban betöltött helyéről, szokásairól, a fogyatékoság tényének családi elfogadásáról

- Segítjük, és figyelemmel kísérjük az új baráti kapcsolatok alakulását, a régieket megerősítjük. Bízgatjuk a gyermekeket az egymással való kapcsolatteremtésre, ami a kommunikációs problémák miatt nehezített
- Vegyes életkorú csoportjainkban fontos az egymáshoz való alkalmazkodás, az egymás iránti érdeklődés és segítségnyújtás igényének kialakítása
- Kis létszámú csoportjaink lehetővé teszik a differenciált, a gyermek önmagához mért értékelését
- A beszoktatási idő alatt igyekszünk sok közösségi élményt nyújtani, hogy minél előbb kialakuljon a csoport. (pl. színház, kirándulás, séta a Városligetbe, stb.)
- A gyermekek számára nehézséget okoz az a helyi sajátosság, hogy egy óvodai csoporthoz több felnőtt tartozik (logopédusok, óvónők, gyógypedagógiai asszisztensek, dajka), a beszoktatási időszakban lehetőségük van megismerni nevüket, szobájukat, feladatkörüket, fokozott rugalmasságot kíván a gyakorlati képzésben résztvevő hallgatókhoz való alkalmazkodás
- Az intézményen belüli biztonságos eligazodást segítik az ajtókon lévő jelek, ikonok
- **Feladatok az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés folyamatában**
 - A beszoktatás feladata a türelmes, szeretetteljes, empátiás kapcsolat kialakítása, a beilleszkedés időszakában. Az egyéni igények elfogadása, az otthonosság érzetének kialakítása. A családdal való együttműködés anyás beszoktatás, növeli a gyermek biztonságérzetét.
 - A szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás és a tájékoztatás lehetőségének megteremtése, a gyermek testi-lelki fejlődésének segítése érdekében (szülői értekezletek, fogadóórák, szülőklub, nyíltnap).
 - Esztétikus, biztonságos, inger gazdag, tevékenykedtető élettér kialakítása, a fejlesztés sajátosságaihoz alkalmazkodva.
 - Esztétikai érzelmek fejlesztése a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény kialakítása (zenei nevelés, anyanyelvi nevelés, vizuális nevelés).
 - Szociális érzelmek fejlesztése, erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése pozitív példaadással (feladatvállalás, együttérzés, feladatvállalás, elfogadás, segítségnyújtás).
 - Erkölcsi érzelmek fejlesztése: őszinteség, felelősségérzet, udvariasság, igazságosság, a gyengébb védelme, illemtudó viselkedés.
 - Intellektuális érzelmek fejlesztése: kíváncsiság, érdeklődés, csodálkozás, kétely.
 - Az akarati tulajdonságok fejlesztése: feladattudat és tartás kialakítása, szabálytudat fejlesztés, kitartás.
- **Szocializáció**
 - barátságos, otthonos, szeretetteljes, elfogadó légkör biztosítása
 - pedagógus - gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatának emocionális erősítése
 - közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése (projektek szervezése, témahét tartása, kompetencia tábor, bábszínház, kirándulás)
 - a közösségi élet szokásainak kialakítása és a közösségi magatartás kialakítása (a kritika elfogadása)
 - a sajátos törődést igénylő gyermekek egyedi nevelése, kommunikációs igényük felkelése (kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek biztosítása)
 - a csoport- és a fejlesztőszobák környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus és akadálymentes berendezése
- **Családi szocializáció**

A szociális – érzelmi terület fejlesztése a legösszetettebb gyógypedagógiai/pedagógiai és pszichológiai feladat, hiszen a megismerés, a viselkedés szabályozása az érzelmeken keresztül szereshető meg. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek és a családja tanulja meg elfogadni másságát, sajátítsa el az együttélés szabályait. A magatartás normalizálása, az alkalmazkodó készség fejlesztése, a csoport kohézió segíti a gyermek szocializációját, elősegíti integrálhatóságát.

A szülőket rendszeresen tájékoztatni kell a gyermek fejlődéséről, illetve rendkívül fontos, hogy tanácsokat adjunk számukra a gyermek otthoni foglalkoztatásával kapcsolatban. Mi-

vel fontos feladatunk az anya-gyerek kapcsolat normalizálása, a családok életminőségének javítása, ezért nagy hangsúlyt helyezünk a szülők által felvetett problémák kezelésére.

(fogadóóra, szülői értekezlet, nyílt nap, szülőklub)

8. 2. 3. Hagyományok, ünnepélyek, mint az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés lehetősége

A népi, nemzeti hagyományok felelevenítését, értékeinek, hagyományainak megőrzését fontos nevelési célnak tartjuk. A hagyományok ápolása során alakul ki a szülőföldhöz kötődő pozitív viszony, a hazaszeretet. A hagyományőrzéssel szeretnénk ellensúlyozni a mai kor érzelemszegény életvitelét, a média káros befolyását a gyermekek személyiségére. A szokásrendszer kialakulását a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően az évente visszatérő ünnepek határozzák meg. Az ünnepélyek a szülőkkel együttműködve valósulnak meg.

Az ünnepélyek intézményen belüli közös megvalósítása lehetőség a tagozatok közötti integrációra, és az egyenlő esélyek biztosítására.

– Születésnapok

Megünnepeljük a csoportba járó gyermekek születésnapját. Közös rajzokból készített albummal köszöntjük fel az ünnepeltet.

– Kirándulások

Évszakonként tapasztalatszerző kirándulásokat szervezünk, az évszakok változásainak megfigyelésére (Normafa, Hűvösvölgy, János – hegy, Margitsziget... stb.)

– Múzeumlátogatások

A fejlesztéshez és projektekhez kapcsolódóan ellátogatunk a Közlekedési Múzeumba, a Mezőgazdasági Múzeumba, az Állatkertbe.

– Bábszínház

Rendszeresen járunk bábelőadásokra. Az Állami Bábszínház művészei alkalmanként intézményünkben is tartanak rövidebb bábelőadásokat.

– Tábor

A tanév végén a gyermekeknek tapasztalatszerző táborozáson veszünk részt témahét keretében.

A tartalmas időtöltés mellett ez nagyszerű alkalom a csoportok közötti szorosabb kapcsolat építésére, barátságok kialakulására.

– Márton-napi mulatság

„Márton napi libabál” névvel kerül megrendezésre. Közösen készítjük el a libazsíros kenyeret tízóraitra, majd kezdődik a közös zenés-táncos mulatság.

– Megemlékezés az Alapítóról

Minden év novemberében megkoszorúzzuk Illyés Gyuláné dr. Kozmutza Flóra emléktábláját társintézményünkkel, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskolával közösen. Az avatóünnepségre a gyermekek rövid műsorral készülnek.

– Mikulás várás

A gyermekeknek ajándékot készítünk, melyet a „Mikulás” személyre szólóan ad át, majd Mikulás napi bábelőadás következik bábművészek előadásában.

– Karácsony

Szülőkkel történő közös ajándékkészítés formájában teremtjük meg a karácsony – várás hangulatát. Mézeskalácssütéssel, karácsonyi finomságokkal készülünk az ünnepre, a szülők részvételével.

– Farsang

Évente egy 4-5 tagú népi zenekar meghívásával nyílt táncházat szervezünk, melyre a család minden tagját szeretettel várjuk. Megrendezzük az ilyenkor szokásos jelmezes felvonulást, melyet tréfás vetélkedőkkel színesítünk. A mulatságot fánk evés zárja.

– Március 15.

A március 15-ei díszszemle főpróbáját minden évben a Kossuth téren megnézzük, zászlókat készítünk, és elhelyezzük a Kossuth szobornál.

– Húsvét

A szülők bevonásával barkács délutánt szervezünk, melyen a népi hagyományoknak megfelelően tojást festünk, húsvéti díszeket készítünk.

– Gyermeknap

A Városligetben szervezünk akadályversenyt és „Csiganapi játszóházat”, illetve a szülők apró ajándékokkal lepik meg a gyermekeket, esetleg tombolát szerveznek. A gyermeknap rendezvényre meghívjuk az ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskola első és második osztályos tanulóit az óvoda – iskola átmenet megkönnyítésére.

– Nemzeti Összetartozás Napja (június 4.)

A trianoni békediktátum évfordulójára közös plakátkészítéssel emlékezünk.

– Tanévzáró ünnepély és ballagás

A gyermekcsoportok dalos, mozgásos játékot, drámajátékot mutatnak be a szülőknek, családoknak. Elbúcsúztatjuk az iskolába induló gyermekeinket.

8. 2. 4. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- A kooperatív megoldásra ösztönző, páros és kiscsoportos tevékenység során kialakul a társakhoz történő helyes viszonyulás.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság őrzése
- A társadalmi és természeti környezetben lévő értékek tisztelete
- Az együttműködés elmélyítése a család és a pedagógusok között.
- Az erkölcsi, akarat tulajdonságok kialakítása, fejlesztése.
- A már kialakult szokások váljanak igényekké, ismerje meg a közösségben megkívánt viselkedés kultúrát.
- A közös tevékenységekben aktívan vegyenek részt.
- Legyenek tisztában a viselkedés elemi szabályaival, azokat tartsák be.
- Figyelmesen és türelemmel hallgassák meg a felnőtteket és társaikat.
- Legyenek képesek a különböző életkorú társakkal szembeni toleráns magatartásra.
- Alakuljon ki feladattudata, legyen türelmes és kitartó a munkavégzés során.

8. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és az értelmi fejlesztés a teljes nevelési folyamat egészében a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamat a spontán és irányított tapasztalatszerzést a kötött és kötetlen foglalkozások rendszerét jelenti. A két feladat megoldása szerves egységben valósul meg.

8. 3. 1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

8. 3. 2. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés feladatai

- kommunikációs helyzetek teremtése
- a beszédkezdés felkeltése és fenntartása
- a beszéd értés- és észlelés fejlesztése
- az összefüggő beszéd kialakítása (kommunikáció a felnőttekkel és a gyermekekkel az óvodai csoportban)
- nonverbális kommunikáció támogatása
- a tevékenység végzés során szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, ok-okozati viszonyok felismerése és megfogalmazása
- kognitív képességek fejlesztése
 - a valóság egyre pontosabb észlelése
 - a fogalmi gondolkodás elősegítése
 - a problémamegoldó gondolkodás kialakítása

- a kreativitás támogatása
- a figyelemkoncentráció fejlesztése

8. 3. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv használata átszövi az óvoda egész napi életét, szerves része a nevelő és fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba, hiszen például az öltözködés, étkezés, séta vagy bármilyen más tevékenység végzés lehetőségét kínálja a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlődésére. A gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítésére megértő, segítő és befogadó környezetre van szükség. Fogadjuk el és támogassuk a gyermekek egyéni kommunikációs formáit. Törekedjünk arra, hogy beszéd kedvét megőrizze, kommunikációs vágyát megtartsa annak érdekében, hogy az anyanyelv használata minél magasabb szintűvé váljon. A pedagógus feladata az anyanyelv fejlesztése és kommunikációs formák támogatása, az anyanyelv ismeretére, szeretetére és megbecsülésére nevelés.

Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és kommunikáció fejlődésével. Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, életszerű helyzetekben játékosan valósítható meg. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Megismeri a szűkebb, tágabb környezet és a szülőföld, az ott élő emberek, hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit. A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteknek és tapasztalatoknak is birtokába jut (projektek). Az értelmi fejlesztést a projektpedagógia eszközeivel teljesítjük ki, hogy minél több oldalról, minél több érzékszerv bevonásával fejlesszük az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges jártasságokat, készségeket, képességeket.

A gyermek gondolkodása az aktív nyelvhasználat során kommunikációs helyzetekben fejlődik. Az anyanyelv célzott fejlesztése terápiás keretek között valósul meg egyéni foglalkozásokon logopédus irányításával, és a „reggeli kör” elnevezésű óvodai foglalkozás keretében óvodapedagógus kezdeményezésével.

8. 3. 4. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítása, melyben a gyermekek szabadon használhatják kommunikációs eszközeiket, a kommunikációs vágy felkeltése
- változatos, sokoldalú, élményszerű tapasztalatszerzés biztosításával az életkornak megfelelő érzékelés, észlelés kialakulása
- a gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése az egyéni fejlettség és érdeklődés figyelembevételével
- kommunikációs helyzetek teremtése, szókinccs bővítése és mondatalkotási kedv kialakítása
- a szemkontaktus kialakítása, a kommunikációs vágy felkeltése annak érdekében, hogy a gyermek kapcsolatfelvételre használja

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

„A játék önként vállalt, önmagáért való és az örömszerzés háttérében energetizáló, azaz komoly szerepe van az egészséges testi, lelki egyensúly kialakításában és fenntartásában... a kisgyermek a külvilágból származó tagolatlan benyomásait játékcselekvéseivel tagolja. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenység, a gyermek legfontosabb tevékenységrendszer, fejlődésének kulcsa.” (Pedagógiai Lexikon)

9. 1. Játék

A játék örömforrás, a gyermekek legfontosabb alaptevékenysége, amely meghatározza a későbbi tevékenység formákat, a tanulást és a munkát. A játék spontán, a gyermek által szabadon választott elsődleges tevékenység. A játékos tevékenységen keresztül a gyerme-

kek harmonikus személyiségének kibontakoztatását, kompetenciáinak fejlesztését segítjük elő.

Az önálló játék, a manipuláció, az elképzelés megvalósítása örömet szerez a gyermeknek. A játéktevékenység mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést tükrözi. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyermekek beszédkedve.

9. 1. 1. Játék feltételei

- nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör - amelyet a napirend kialakítása biztosít
- megfelelő játszóhely – galéria, babaszoba, mesesarok, kialakítása
- megfelelő idő biztosítása - speciális helyzet, a terápiás foglalkozások, kötött rendje miatt
- megfelelő játékok jól látható, elérhető helyen

9. 1. 2. Intézményi sajátosságok a játékban

Kiemelt szerepe van a gyakorló játékok játszásának, mert e játékokon keresztül fejlődik a mozgás, a figyelem, a testséma, a térészlelés, a tapintásos észlelés, a verbális készségek (pl.: mozgásos énekes játékok, egyszerű népi játékok játszása).

Előtérbe kerül a terápiás fejlesztő munka támogatása érdekében különböző készségeket és képességeket fejlesztő társas és szabályjátékok játszása. Az eszközhasználat elősegítésére a finommotorikát fejlesztő konstrukciós játékok játszása kiemelten fontos tevékenység. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei a gyermekek számára hozzáférhetőek, szabadon választhatóak. A taktilis tapasztalatszerzést biztosító anyagoknál is fontos, hogy elérhetőek, szabadon választhatóak legyenek (víz, homok, gyöngyök). A beszéd nehezítettsége, a nonverbális kommunikáció támogatása érdekében a szorongás oldására gyakran kezdeményezünk bábjátékokat és szervezünk bábelőadásokat, látogatjuk a Bábszínházat. A beszéd akadályoztatottsága miatt szerepjáték ritkábban alakul ki, de mintaadással elősegíthetjük ennek szerveződését, hiszen a társas kapcsolatok alakulásában és a kommunikációban jelentős szerepet játszik. Megismerkedhetnek már ismert mesék sajátos képi megjelenítésével a mese feldolgozását, a beszédértést segítő játékokkal. Lehetőséget biztosítunk a számítógépes fejlesztő játékok játszására.

A játék lehet a gyermek szabad játéka és az óvónő által kezdeményezett játék.

A játék személyiségfejlesztő hatása:

- a gyermek kielégítheti szükségleteit, kifejezheti vágyait
- megvalósíthatja elképzeléseit
- kibontakoztathatja testi képességeit
- fejlődik értelme, érzékelése, észlelése, szóincse gazdagodik, kifejezési vágya nő
- szociális képességei, érzelmi akarati életének szabályozása fejlődik
- szociális, társas viselkedése formálódik

9. 1. 3. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- örömmel, öntelepedten, kitartóan játszik
- képes élményei eljátszására
- egyéni ötlet alapján épít, konstruál
- megérti és elfogadja játszótársai elgondolását
- alkalmazkodik a játékszabályokhoz, maga alkot szabályokat, társait figyelmezteti a szabályok betartására, kialakul az egészséges versenyszellem
- önálló alkotásai vannak, egyéni ötletek alapján tevékenykedik
- megtanul bánni számára eddig ismeretlen játékszerekkel
- a szülők szemléletformálása, ötletadás játékvásárláshoz

9. 2. Munkajellegű tevékenységek

A játékos munkatevékenység a cselekvő tapasztalatszerzés eszköze. A munkajellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének színtere.

A munka folyamatában a gyermekek megfigyeléseket, tapasztalatokat szereznek környezetükről. Munkavégzés közben formálódik a munkához való viszonyuk. A munka célra irányuló, külső irányítással folyó tevékenység, mely a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettség vállalást igényel. A munka során szükség van dicséretre, buzdításra. A gyermek munkája sok

rokon vonást mutat a játékkal, a munka az óvodás kor végéig játékos jellegű tevékenység marad.

9. 2. 1. A munkajellegű tevékenység célja

- a jártasságok, készségek kialakítása
- a munkajellegű tevékenységek megszerettetése
- a munka becsületére nevelés

9. 2. 2. A munkajellegű tevékenység feladata

- a gyermek önkéntességének, önállóságának aktivitásának felhasználása a tevékenység végzés érdekében
- a környezet tárgyaitak tisztaságára, szépségére nevelés
- a munkafeltételek és eszközök biztosítása (pl. terítés, kötény)
- a munkaszervezés, munkaeszköz használat kialakítása
- a munkavégzés dicsérete

9. 2. 3. Területei

• Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálási tevékenységeknek, mivel a gyermek életének szerves részét képezik, fontos szerepük van a gyermekek önállóvá válásában és fejleszti önmegismerésüket, énképüket. Mivel gyermekeink sajátos nevelési igényű gyermekek, fontos, hogy türelmes, kiegyensúlyozott, segítő légkört teremtsünk e tevékenységekhez.

• Testápolás

A fejlesztési terület célja az életminőség javításán túl a gyermekek képességeihez mért legnagyobb mértékű önállóság elérése. A gyermek ne legyen kiszolgáltatott, együtt tudjon működni a gondozást végző személyekkel. A gyermekek egészségének védelmében, fontos feladatunk a tisztálkodás igényének kialakítása.

- váljon igényükké a rendszeres tisztálkodás (fogápolás, kézmosás, fésűlködés), ruházatuk tisztaságának megőrzése
- tisztálkodási szokásaik igazodjanak az óvoda napirendjéhez, ha kell, szükség esetén jelezzék igényüket, kérjenek segítséget (toalett használata)
- fogmosó eszközeit tartásán tisztán segítő személy segítségével
- cseréljék törölközőjüket felnőtt segítségével
- papír zsebkendőjüket használat után dobják a szeméttartóba

• Öltözködés

Az önálló öltözködésre nevelés kiemelten fontos, hiszen a gyermekek többsége súlyos mozgáskoordinációs zavarral küzd. A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtást adunk. A gyermekeket az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatjuk.

- a gyermekek óvodai öltözéke legyen kényelmes, praktikus, könnyen kezelhető
- az intézményben kötelező a váltócipő használata, mozgás órákra tornaruha szükséges
- az öltözőkben több tükröt helyeztünk el elősegítve ezzel a gyermek saját testén való tájékozódását, ruhadarabok helyes sorrendjének felvételét és a ruházat ellenőrzését, igazítását az öltözködésnél
- a gyermek a ruháját az öltözőszekrényben tárolja

• Étkezés

Az étkezés kulturált lebonyolítása (HACCP élelmiszerbiztonsági rendszer), az egészséges életvitel kialakítása fontos feladatunk.

- reggelinél az önkiszolgálás, ebédnél a másokért végzett naposi munka kap nagyobb hangsúlyt (szükség esetén gondozó segítségével)
 - az evőeszköz, pohár használat kialakítása
 - a kulturált étkezés feltételeink biztosítása (terítés, tálalás)
- környezet higiéniai feladatok végzése a gyerekekkel együtt (pl. étkezés után seprés, az asztal letörlése)

- az étrend kialakításában az egészséges táplálkozás érdekében rendszeresen konzultálunk az étkeztető vállalattal, figyelembe véve a gyermekek fejlődéséhez szükséges tápanyagok és vitaminok mennyiségét
- az egészséges táplálkozás és szokások kialakítása érdekében a gyerekek minden délelőtt gyümölcsöt kapnak, ami javítja étvágyukat, és segíti a rágás kialakulását
- az évszakoknak és ünnepeknek megfelelően közösen ételeket készítünk pl. alma-kompót, gyümölcssalátát, mézes sütemény, tojásételeket, farsangi fánkot
- a speciális szükségletű (hasadékos, liszt-, fehérje érzékeny) gyermekek számára biztosítjuk az egyéni étrend lehetőségét
- a korszerű, egészséges táplálkozás megismertetése a szülőkkel (pl.: ételreceptek)
 - Pihenés

A pihenés fontos szerepet kap az óvodás gyermek napirendjében, a pihenés alatt a csend és nyugalom biztosítása a gyógypedagógiai asszisztens kiemelt feladata.

- pihenés előtt a csoportszoba szellőztetése, légfrissítő használata, az elalvás előtti mese- és zenehallgatással megnyugtatjuk a gyermekek idegrendszerét, oldjuk a délelőtti folyamán átélt feszültségeket.

• **Közösségért végzett munka**

A közösségi megbízás teljesítése jó feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel.

- **Naposság**

„Naposi tábla” alapján választjuk a felelőst. A munka elvégzése után értékeljük, megköszönjük a feladatvégzést. A napos feladatai egyénre szabottak, nem általánosak az egyéni fejlettség határozza meg a naposi teendők ellátását.

- **Teremrendezés**

Lehetőséget kapnak arra, hogy önbizalmuk fejlődjön, egymás iránti figyelmük kialakuljon.

• **Alkalomszerű munka**

- ünnepélyek, ünnepek szervezésénél, rendhagyó programok alkalmával a gyermekeket bevonjuk az előkészületekbe, pl. díszítés, ajándékkészítés
- növények gondozásának megismerése, például öntözés, átültetés, csíráztatás
- közös főzés, sütés, almakompót készítés, mézeskalácssütés, kókuszgolyó készítés
- környezettudatos viselkedést megalapozó munkák (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, madáretetés télen).

9. 2. 4. A munka személyiség fejlesztő hatása

- a gyermektől fegyelmet, kötelezettségvállalást, és annak teljesítését igényli. Látja, átéli munkája eredményét, hatását
- a munka elvégzéséhez megfelelő ismeretekre, készségekre van szükség
- építünk a gyermek tevékenységi vágyára, utánzási kedvére, önállósági törekvéseire

9. 2. 5. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- pozitív hozzáállás a munkához, szívesen vegyenek részt benne
- saját személyükkel kapcsolatos teendőiket önállóan végezzék el
- szívesen teljesítsenek megbízások alapján feladatokat
- vegyenek részt különböző tevékenységekhez szükséges eszközök készítésében

9. 3. A külső világ tevékeny megismerése, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

Külső világon értjük az óvodán kívüli természeti környezetet (víz, föld, növények, állatok) és a külső ember alkotta ember alkotta környezetet (falusi, városi környezet). Az óvodán kívüli szabadterei lehetőségek alkalmat biztosítanak, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükkel megismerkedve környezettudatos magatartást tudjanak gyakorolni. Fontos feladatunk, hogy a gyermekek kerüljenek kapcsolatba a természettel, ami körülveszi őket és fontos az is, hogy a gyermek tanulja meg saját szemével nézni és megtapasztalni a világot.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit az évszakok, az őselemek (Víz, Tűz, Föld, Levegő) feldolgozásához kialakított projektek, ünnepek, hagyományok határozzák meg.

Az óvodai tevékenységekben megvalósuló cselekvéses tanulás elsődleges célja az, hogy az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztésére olyan valóságos tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítsunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szereznek. A játékos komplex tapasztalatszerzés a felfedezés örömeivel ajándékozza meg a gyermeket, fejleszti kreativitását.

Az intézmény adottságai miatt (belváros) a külső világ tevékeny megismerését, a tapasztalatszerzést, a hagyományossá vált „Természetbúvár óvoda” program és a Csillebércre szervezett tapasztalatszerző táborozás teszi lehetővé.

9. 3. 1. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A játékos, tevékenykedő gyermek a mindennapokban a környezet megismerése során állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, relációkat fedez fel, formákat, mennyiségeket hasonlít össze, rendszerez.

A tapasztalatszerzés folyamatában felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéliképessége és fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemlélete. A diszkalkulia veszélyeztetett gyermekek számára a fejlesztés kiscsoportos formában, terápiás keretek között valósul meg.

9. 3. 2. Célja

- környezetünk mennyiségi, formai, téri összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása
- a matematikai érdeklődés felkeltése
- a logikai gondolkodás megalapozása, kognitív, megismerő képességek fejlesztése

A játék és tevékenységvégzés során fontos

- a matematikai helyzetek kihasználása
- a matematikai szókincs kialakítása
- logikai és szabályjátékok játszása
- sík és térbeli irányok megismerése
- időrendi tájékozódás kialakítása

A matematikai képességek kialakítását szolgáló tevékenységek

- csoportosítás, halmazalkotás (szín, forma, méret alapján)
- különbözőség, azonosság felismerése (embereken, formákon, képeken)
- mennyiségek összehasonlítása (hosszúság, magasság, szélesség alapján)
- rész-egész viszony felfedezése, építés síkban és térben
- sík és térformák megismerése (kör-gömb, négyzet-kocka)
- alapvető matematikai fogalmak kialakítása (több, kevesebb, ugyanannyi, sok-semmi)
- tájékozódás térben, síkban, időben (fenn-lenn, előtt-mögött, bal-jobb, tegnap-ma)
- számlálás 5-ös számkörben, térben, síkban, nagy- és finommozgással

9. 3. 3 A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok:

- képes halmazokat összehasonlítani
- ismeri az alapformákat, alapszíneket
- azonosságokat, különbözőségeket felismer
- térben, síkban, időben tájékozódik
- logikai gondolkodása, problémamegoldó képessége kialakul

9. 3. 4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. Olyan szokástudat kialakítása, mely meghatározó a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.

- A külső világ megismerése során feladatunk:
 - a közvetlen tapasztalás, megfigyelés lehetőségének megteremtése (pl. séta, kirándulás, tábor)
 - a kulturált viselkedés szabályrendszerének elsajátítása

- az élőlények szeretetére, tiszteletére nevelés
- természetes környezetben a növény és állatvilág megfigyelése, növény és állatvédelem (pl. növénylocsolás, télen madáretetés)
- környezettudatos viselkedés formálása

- Gyermeki tevékenységek a megismerés folyamatában

A gyermekek szívesen vesznek részt tapasztalatgyűjtő kirándulásokon (pl. Állatkert) múzeumlátogatáson (pl. Mezőgazdasági Múzeum). A séta és kirándulás során megfigyelik az évszakok változását, az évszakok jellegzetességeit. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével óvó-védő tevékenységek megszervezésével alakítjuk ki a gyermekek környezetvédő szemléletét, a természet szeretetét. Az utazás során a gyakorlatban alkalmazzák a közlekedés szabályait.

- A környezet alakítása, környezetvédelem

A környezet alakítása folyamatosan és rendszeresen végzett tevékenység. A csoportszoba, terem díszítése, a növények ápolása fejleszti a gyermek igényességét és alakítja személyiségét. A „Mi csináltuk” típusú együttes tevékenység végzése a közös élmény örömet adja.

- őszi megfigyelő, gyűjtőséta a Városligetben
- őszi nagytakarítás
- őszi termések gyűjtése (alma, dió, toboz)
- téli megfigyelő séta a Városligetben
- madáretető készítés, madáretetés
- a „tavaszi ébredés” megfigyelése, kirándulás a Margitszigetre
- növénycsíráztatás, ültetés
- tavaszi nagytakarítás a csoportszobában
- kirándulás az Állatkertbe
- látogatás a Mezőgazdasági Múzeumba
- nyári megfigyelések végzése a Margitszigeten és a Csillebérci táborban

9. 3. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- a valóság felfedezése és felfedeztetése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyba kerülnek környezetükkel és a természettel, kialakul bennük a növények állatok tisztelete, szeretete, a természet védelme
- megismerik a környezet formai, téri, mennyiségi viszonyait, színességét, színeit
- fejlődik tájékozódó képességük, időérzékelésük (évszakok változása) nagyság és mennyiségi relációk kialakulnak

9. 3. 6. Természetbúvár óvoda „Sasoló” programja (projekt)

Természetbúvár óvoda „Sasoló” programja

- A programsorozat egy nevelési-fejlesztési éven át tartó, 9 foglalkozást (szeptember-május) magában foglaló projekt, melyet diplomás zoológus vezet.
- Játékos, tapasztalatszerző foglalkozások keretében óvodásaink megismerkednek az őket körülvevő környezet tulajdonságaival, jelenségeivel, állataival, felfedezik a természetben előforduló ok-okozati összefüggéseket. A foglalkozások célja a gyermekek érdeklődésének felkeltése természeti környezetük iránt, hogy annak tisztelete és védelme végigkísérhesse életüket.
- A programok gyakorisága: minden hónapban egy alkalom, részben az óvodában, részben külső környezetben.

A foglalkozások anyaga:

Szeptember: „Ősz anyó” meséje

Diák, képek a természetben gyűjtött termések, valamint hanganyagok felhasználásával az őszi természet bemutatása.

Október: „Tölgy apó” meséje

Szabadtéri foglalkozás a Városligetben, ahol a gyermekek eredeti környezetükben ismerkedhetnek meg a fák, bokrok terméseivel, az avarlakó élőlényekkel.

November: „Mókus Misi” meséje

A téltre készülő természet változásainak megfigyelése. A mese dramatizálása és rajzos reprodukálása

December: „Tél-apó” meséje

Kirándulás a Margitszigetre. Ismerkedés a leendő „karácsonyfákkal”, a fenyők szépségével, formájával, illatával. Különböző érzékszervek – tapintás, szaglás, ízlelés – próbái, játékos észlelés fejlesztési gyakorlatok a természetben.

Január: „Vili veréb” meséje

Költöző madarak és állandó madaraink megismerése, a madárvonulás okainak feltárása, madáretetés.

Február: Madárgyűrűzés

Szabadtéri foglalkozás. A zoológus által befogott madarak gyűrűzése, a gyűrűzés jelentőségének megismerése.

Március: „Tavaszi tündér” meséje

A tavaszi megújulás témáját dolgozza fel képekben és saját élményen keresztül.

Április: „Gyöngyviráglány” meséje

Városligeti kirándulás, lepkék és virágok megfigyelése a természetes környezetükben.

Május: Madarak és fák napja

A madárfiókák és más „mezei apróságok” (egér, csiga, giliszta, stb.) élete. A növények változásainak megfigyelése.

Az előadások szervezése és vezetése figyelembe veszi óvodásaink sajátos nevelési igényeit, speciális szükségleteit. A több érzékelési csatorna bevonása, a multiszenzoriális tapasztalatszerzés, megkönnyíti az ismeretek elsajátítását és elmélyítését.

Az egymásra épülő ismeretek, a sokoldalú tapasztalatszerzésnek köszönhetően megkönnyítik az elsajátítás folyamatát.

A természetes környezetben való mozgás kedvezően hat a gyermekek egyensúlyának fejlődésére, fejleszti téri tájékozódásukat, gyenge koordinációs képességeiket.

9. 3. 7. Táborozás Csillebércen (témahét)

- A témahét tartalma:

Víz, Tűz, Levegő, Föld komplex fejlesztési tématervek integrációja

Időkeret: naponta 9⁰⁰ - 16⁰⁰

- A témahét célja:

- A hagyományos tanulási környezet kiterjesztése az óvodán kívüli környezetre.
- A modulok (Víz, Tűz, Levegő, Föld) feldolgozása során szerzett ismeretek és tapasztalatok integrálása.
- A tágabb természeti környezetben történő élményszerzés és tapasztalatgyűjtés játékosan.
- Környezettudatos magatartás kialakítása közös élmények átélésével.

- A témahét feladata, kompetenciafejlesztés:

- Személyes kompetencia fejlesztése:

- kíváncsiság, öntevékenységi vágy felkeltése
- az azonosulás, a beleélés képességének fejlesztése
- önmegismerés-önismeret fejlesztése
- igényesség (rend, harmónia, pontosság) kialakítása
- művészi kifejezés, alkotási vágy motivációja
- a manipulációs készség és kezűgyesség fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztés
- szemfixáció, szem-kéz koordináció kialakítása

- Kognitív kompetencia fejlesztése:

- holisztikus szemlélet kialakítása
- kommunikáció, anyanyelv fejlesztése
- ok-okozati összefüggések felfedeztetése
- tanulásra való motiváció

- emlékezet (memória) fejlesztése
- reprodukciós képesség fejlesztése
- vizuális megfigyelőkészség és rendszerező gondolkodás fejlesztése
- téri tájékozódásfejlesztés
- Szociális kompetencia fejlesztése:
 - az együttműködés, a kooperatív készség fejlesztése
 - empátiafejlesztés
 - értékelés és önértékelés képességének kialakítása, véleménynyilvánítás
 - alkalmazkodás a különböző munkaformákhoz
- Munkaformák:
 - frontális munka pl.: sátorkészítés, tűzrakás
 - differenciáló csoportmunka (tagozatonként) pl.: nyílkészítés, pókhálószövés
 - kooperatív csoportmunka pl.: madárhajtogatás, aszfaltrajz
 - egyéni munka pl.: indián név- és jelválasztás
- Előkészítés
 - Tervezés, a tevékenységek tartalmának összeállítása, feladatok megbeszélése
 - A tábor helyszínének bejárása, az elképzelt tevékenységek helyigényének felmérése
 - A tervek napokra történő lebontása
 - A foglalkozások vezetésében közreműködő zoo-pedagógus megkeresése, programok egyeztetése
 - Autóbusz megrendelése, étkezés megrendelés
 - Gyűjtőmunka a családok bevonásával
 - színes madártollak gyűjtése az indián fejdíszhez
 - facsemete beszerzése, faültetés kellékeinek beszerzése
 - kézműves kellékek összeállítása
 - indián sátor építéséhez szükséges eszközök összegyűjtése
 - műalkotások gyűjtése
 - indiánok életéről szóló képeskönyvek gyűjtése
 - arcfestékek megvásárlása
 - Szervezési feladatok:
 - a szükséges eszközök elszállítása a táborba a szülők bevonásával
 - a tábori foglalkozások helyszíneinek kijelölése
 - a gyermekvasúttal történő kirándulás megszervezése
- A programok lebonyolítása

Első nap - táborépítés

Tevékenységek:

- Érkezés a táborba, kipakolás, reggelizés, a környezet megismerése
- Ráhangelődés a tábori életre: az indiánokról gyűjtött képek nézegetése
- Csoportok összeállítása a különböző tevékenységekhez egyéni választás alapján
 - faágak gyűjtése
 - nyomkeresés az erdőben
 - lepedők festése tenyéryomattal
- sátrak felépítése
- Ebéd
- Pihenés a sátrakban, az indiánok életéről gyűjtött képekből tablókészítés
- „Névadó ünnepség”- indián nevek és jelek választása
- Visszautazás az óvodába

Eszközök:

- faágak,
- festhető lepedők
- tempera, ecsetek
- csomagolópapír, ragasztó

Második nap - rovarlesen

Tevékenységek:

- Érkezés a táborba, reggelizés
- Erdőjárás, tevékenykedtető tapasztalatszerzés:

- az aljnövényzet élővilágának megfigyelése, a tapasztalatok verbalizálása,
- gyűjtőmunka: bogarak, rovarok, pókok, csigák
- Pókháló készítése: finommotorika fejlesztése egyéni és mikrocsoportos formában
- Ebéd
- Pihenés
- Tűzrakás – tűztánc: **a levegő és a tűz** kölcsönhatásának megtapasztaltatása, kreatív mozgásra késztetés, érzelmi azonosulás a zenével, tánccal. A társas együttlét és együttmozgás élménye, az érzelmi intelligencia fejlesztése
- Tűzoltás: a **víz és a föld** hatása a tűzre
- Visszautazás az óvodába

Eszközök:

- nagyító
- fonalak, hurkapálcák
- gallyak, újságpapír, gyufa

Harmadik nap - madárlesen

Tevékenységek:

- Érkezés a táborba, reggelizés
- Madárlesen, séta az erdőben, a vizuális megfigyelőképesség fejlesztése. Madarak megfigyelése, az erdőben található madáreleségek felkutatása
- Kézügyesség fejlesztés, madárka hajtogatása, egyszerűbb és nehezebb technikával tagozatonként.
- Madarak röptetése, szem-kéz koordináció fejlesztés, beleélési képesség fejlesztése (Vivaldi: Négy évszak című művének „Tavaszi” tételére)
- Ebéd
- Pihenés
- Madarak: aszfaltrajz – emlékezet, képzelet fejlesztése, alkotóvágy felkeltése
- Indiánfejdísz készítése madártollakból – kreativitás, finommotorika fejlesztése egyéni és mikrocsoportos formában
- Arcfestés egyéni minta választás alapján, együttes élményszerzés
- Visszautazás az óvodába

Eszközök:

- színes papírok, ragasztó
- aszfaltkréta
- színes „madártollak”
- arcfestékek
- zenei CD

Negyedik nap – vadászat, halászat

Tevékenységek:

- Érkezés a táborba, reggelizés
- Utazás a Gyermekvasúttal Hűvösvölgybe, a szél megtapasztalása, **a levegő** mozgásának érzékelése
- „Hogyan vadásztak az indiánok?” – drámajáték a hűvösvölgyi Nagyréten
- Nyílvesszők készítése, kézügyesség fejlesztés, finommotorika fejlesztése egyéni és mikrocsoportos formában
- Ebéd
- Pihenés
- Vadászat, szemfixáció és szem-kéz koordinációfejlesztés:
 - falra (csomagolópapír) rajzolt állat képére célba dobás nyílvesszővel, labdával
 - halászat (vízzel teli gumimedencéből halak kifogása), tapasztalatszerzés a **vízről**
- Visszautazás az óvodába

Eszközök:

- hurkapálcák, botok
- színes papírok, ragasztó
- csomagolópapír, zsírkréta
- felfújható medence, habszivacs halak, háló

Ötödik nap - faültetés

Tevékenységek:

- Érkezés a táborba, reggelizés
- Séta az erdőben, érzékszervi tapasztalatszerzés. A különböző magasságú fák összehasonlítása, törzsük vastagságának összemérése (hányan tudjuk átölelni?), levelek méretének megfigyelése, az erdő illata.
- „A mi erdőnk”- festés nagyméretű csomagolópapírra függőleges felületen, emlékezet és képzelet fejlesztése, saját élmény alapján, finommotorika és a téri orientáció fejlesztése
- Ebéd
- Pihenés
- Együttes élmény, csemetefa elültetése a tábor területén, szerialitás fejlesztése, a munkafolyamat megfigyelése. A **föld** és **víz** fontossága a növények életében.
 - helyének megkeresése
 - gödör ásása
 - beültetés
 - locsolás
- Összepakolás, búcsú a tábortól, érzelmi lezárás.
- Visszautazás az óvodába

Eszközök:

- csomagolópapírok
- ecsetek, tempera
- facsemete
- ásó
- öntözőkanna

A programok célja

- megtanítja felfedezni a természet szépségét
- az óvoda közvetlen környezetére sétát szervez, felfedeztetni a tágabb környezetet
- az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára építi
- változatos tevékenységet biztosít a megfigyelésre, megismerésre, felfedezésre
- a táborozás, kirándulás során a természeti kincsek gyűjtésére ösztönöz (kövek, csigák, termések, kagylók, levelek)
- felfedeztetni az összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat, pl.: időjárás, öltözködés
- a módszerek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak (megfigyelés, szenzitív játék)

A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- ismeri szűkebb környezetét, tudja, hol lakik
- különbséget tud tenni az évszakok között
- felismeri a környezetében élő növényeket, állatokat
- szívesen vesz részt sétán, kiránduláson
- a tanuláshoz szükséges kompetenciák kialakulnak

9. 4. Mozgás, testi nevelés

A mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van, a mozgásfejlesztés keretein belül pedig tervszerűen, kiscsoportban, egyénre szabottan valósítjuk meg a fejlesztést.

9. 4. 1. A mozgás, testi nevelés célja

- a gyermek természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése
- a szellemi aktivitás előkészítése

9. 4. 2. A mozgás, testi nevelés feladata

- a fizikai állóképesség fejlesztése, az önbizalom növelése
- a testséma fejlesztése, helyes testtartás kialakítása
- a mozgással kapcsolatos szókincs bővítése
- egységes versenyszellem kialakítása

9. 4. 3. A mozgás, testi nevelés tartalma

A szabad mozgás tevékenységénél cél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. A frissítő mozgás, a rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás a napirendben fontos szerepet játszik, mert edzi a gyermekeket és elősegíti testi képességeik fejlődését.

A mozgásos játékok, tevékenységek helye: a csoportszoba, az udvar, a terasz, a Városliget az óvodapedagógus vezetésével.

Időtartam: 10-15 perc

9. 4. 4. Intézményi specialitások a mozgás- és testi nevelésben

Óvodánk hátrányos földrajzi elhelyezkedése miatt (belváros) nem rendelkezik saját udvarral, ezért a mindennapi levegőztetés megoldása nehézségekbe ütközik. A közelmúltban felújított a csoportszobákhoz szervesen kapcsolódó terasz, a belső udvar, valamint a sóterápiás helyiség javít a sajátos helyzetünkön.

Az egészséges életvitel kialakítása érdekében:

- alkalmanként a logopédiai órákat és fejlesztő foglalkozásokat, az óvodai ének- és énekes játékot, valamint a mozgást, a Városligetben valósítjuk meg
- számítunk a szülők együttműködésére a délutáni levegőztetés megoldásában
- a gyermek mozgásigényének kielégítésére saját jól felszerelt tornaszobáink adnak lehetőséget
- a mozgáskoordinációs problémák miatt fokozott figyelmet igényel a gyermekek testi épségének védelme, a közlekedési szabályok betartatása.
- évszakoknak megfelelően élményszerzés biztosítása a szabadban (pl. kirándulás, séta, kompetencia tábor, az őselemek köré szerveződő projektek, „Természetbúvár óvoda”)
- mozgásos népi játékok játszása a teraszon
- a mozgásfejlesztés kiscsoportos formában terápiás keretekben valósul meg
- egészségtudatos életmód kialakítása sóterápiával (a heti rendbe beépítve)

A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- az óvoda napi életritmusának betartása, szokás- és szabályrendszer közös kialakítása
- önállóan, esetleg segítséggel végezzék a tisztálkodást, a toalett használatát
- az önkiszolgálást biztonsággal természetes feladatként lássák el
- étkezés közben kulturáltan viselkedjenek, figyeljenek az esztétikus terítésre a helyes evőeszköz-használatra
- önállóan öltözzenek, vetkőzzenek, ruházatukra vigyázzanak
- szívesen vegyenek részt a mozgásos tevékenységben
- az egészségtudatos életmód kialakítása
- a test és lélek harmóniájának megteremtése, betegség megelőzése, egészségvédelem
- a természet tisztelete, védelme, szeretete
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

9. 4. 5. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- szeretik és igénylik a mozgást, mozgásos játékot
- fejlődik alkalmazkodó képességük
- mozgáskoordinációjuk javul, egyensúlyérzékelésük fejlődik

10. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A sajátos nevelési igényű gyermekek a fogyatékoság típusától és a sérülés mértékétől függően a gyógypedagógusok által irányított komplex terápia eredményeképpen érik el az iskolaérettséget.

E gyermek csoport iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait.

Az iskolaérettséget az ő esetükben mindig a fogyatékoság típusának megfelelő szakértői bizottság szakvéleménye dönti el. A szakértői bizottság jogköre a gyermek további fejlődését biztosító iskola típus kijelölése.

11. AZ INTÉZMÉNY KAPCSOLATRENDSZERE

Az intézmény alapelveinek értelmében a nevelés és fejlesztés céljait és feladatait a családi nevelés kiegészítéseként, azzal összhangban fogalmazzuk meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése során a szülőkkel történő kommunikáció több okból is fontos. A speciális óvodában folyó munka nem szigetelődhet el a gyermek otthoni környezetétől. A gyermekek fejlődése, a hátrányaik korrekciója csak a családokkal szorosan együttműködve valósulhat meg. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk arról, hogy mi történik az óvodában, hogy a gyermekek mindennapjaiba, otthoni tevékenységébe integrálhatók legyenek az elért eredménye (pl.: játék. önkiszolgálás). A szülők is fontos, hasznos tanácsokat adhatnak a gyermekükkel foglalkozó pedagógusoknak a gyermek szokásairól, viselkedéséről. Fontos az óvoda és a család közötti kölcsönös bizalom kialakítása az eredményes együttműködés érdekében.

11. 1. A szülőkkel történő kommunikáció formái

- **Barkács klub**

A szülő/barkács klub programsorozatot 2003-ban indítottuk el, amikor az intézményünket segítő Egyenlő Esélyt Alapítvány pályázatot nyert erre a célra. A szülő/barkács klubok mára hagyománnyá váltak, népszerű, várva-várt alkalmak a családok életében.

A szülők visszajelzései alapján megállapítottuk, hogy az ünnepekhez kötött barkács klubok alkalmával a szülőkből lévő traumák és szorongások oldódnak, a szegregáltság tényét nem hátrányként élik meg.

Lehetőség nyílik gyermekeikkel és más családokkal való közös tevékenykedésre, ötleteket kapnak a szabadidő hasznos eltöltésére.

A programok gyakorisága: tanévenként két alkalom

- karácsony
- húsvét

Karácsony: Ajándékötletek, karácsonyi díszek, levelezőlapok készítése, közös gyertyagyújtás, mézeskalács készítés, teázó sarok.

Húsvét: Húsvéti népszokások felidézése, tojásfestés, kosárkészítés, tojásból készült ételek készítése közösen.

- **Szülőklub**

A szülők kérésére indult 2009-ben, évente két alkalommal, ősszel és tavasszal kerül megszervezésre a pszichológus és egy gyógypedagógus irányításával.

Őszi szülőklub témája: az atipikus fejlődésből eredő problémák kezelése.

Tavaszi szülőklub témája: az iskolaérettség

- **Pszichológiai tanácsadás**

A szülői igények alapján a tantestület 2008 őszétől pszichológus munkatárssal bővült.

Amennyiben a szülő/család pszichológus szakember segítségét kéri problémáinak kezeléséhez, megoldásához.

Csoportterápiás lehetőség szülők számára:

- családterápia
- szülőcsoport
- krízisintervenció
- gyermeknevelési, életvezetési, iskolaválasztási tanácsadás
- célirányos beszélgetés

- **Szülői értekezlet**

Szülői értekezletet évente két alkalommal tartunk. A tanévnyitó szülői értekezleten az intézmény működéséről, a foglalkozások rendszeréről, a szülők jogairól tartunk tájékoztatást. Felvilágosítást adunk a szociális juttatások köréről. A félévkor szervezett szülői értekezlet a gyermekek fejlődéséről tájékoztatja a szülőket, illetve a beiskolázásra kerülő gyermekek esetén iskolaválasztási tanácsokat adunk.

- Nyílt nap/hét
A szülők a nyílt napon betekintést nyernek az intézmény mindennapjaiba, részt vehetnek a foglalkozásokon, megfigyelhetik gyermekeiket különböző tevékenységek végzése közben. Beszélgethetnek a gyógypedagógusokkal a gyermek fejlődéséről, gyakorlati tanácsokat kaphatnak felmerülő problémáik otthoni kezelésére. Nyílt napot évente két alkalommal kezdeményezünk. A szülők kérésére 2012-től ősszel nyílt hetet szervezünk.
- Fogadóóra, konzultáció
Fogadóórát és konzultációt a szülő és a pedagógus is kezdeményezhet a gyermekkel kapcsolatos problémák megbeszélésére.
Év elején és év végén a gyógypedagógus kezdeményezi a fogadóórát a gyermek pedagógiai vizsgálati eredményeinek megbeszélésére. Év közben általában a szülők kérésére történik fogadóóra az otthoni nevelési problémák megbeszélése miatt.

11. 2. Kapcsolattartás, tapasztalatcsere a programot alkalmazó intézményekkel

- A programot alkalmazó intézmények közötti szakmai együttműködés kialakítása a tapasztalatok átadása céljából (konzultációk, bemutató foglalkozások, konferenciák keretében).
- Kapcsolatfelvétel a tankerületi igazgatóval, szakszolgálati vezetővel.
- Kapcsolattartás a "logopédiai óvodák" és „gyógypedagógiai óvodák” országos hálózatával.

11. 3. Kapcsolattartás egyéb nevelési, oktatási, szakszolgálati, egészségügyi és kulturális intézményekkel

- Pedagógiai Szakszolgálatok, Szakértői Bizottságok
- Egészségügyi Szakszolgálatok (orvos, védőnő, szakorvos)
- Gyermek- és ifjúságvédelem intézményei (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügyi Hivatal)
- Közművelődési intézmények (Bábszínház, Állatkert, múzeumok)
- Civil szervezetek (Felkaroló Egyesület, Gyermekvédő Liga, Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Autista Alapítvány, MACI Alapítvány, HÖK)
- Szakmai szervezetek (MAGYE, MFFLT, Demoszthenész, MLSZSZ, Korai Fejlesztők Országos Szövetsége, Gyakorló Iskolák Országos Szövetség)
- Az iskolával történő kapcsolattartás (ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskola): az óvoda – iskola átmenet elősegítésére az átvezetés és befogadás minőségi megvalósítása érdekében.
Intézményünk sajátossága, hogy az óvoda és iskola egy épületegyüttesben található. Így mód nyílik a gyermekek számára közös programok szervezésére (pl.: Gyermeknap, Iskolakóstolgotó, Mikulás ünnepség, Bábszínház, megemlékezés az Alapítóról) a pedagógusoknak pedig lehetőségük van egymás munkájának megismerésére (esetmegbeszélés, szakmai rendezvények, projektek). A szülők számára rendszeresen tartunk nyílt napot, és biztosítunk egyéni konzultációs lehetőséget az iskolába történő átmenet megkönnyítésére. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése az intézményi együttműködés kiemelt feladata.
- Az óvodával történő kapcsolattartás (ELTE Gyakorló Óvoda): érzékenyítő programok szervezése óvodás gyermekek és szüleik számára, a gyakorlati képzésen részt vevő hallgatók közreműködésével. Esetenként felkészítés a többségi óvodába történő átmenetre, átvezetési terv alapján.

12. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ INTÉZMÉNYBEN

A speciális szükségletű gyermekeket fejlesztő, nevelő intézményben a gyermekvédelmi feladatok ellátása fokozott figyelmet, empátiát igényel az intézmény dolgozóitól. (1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről). Mivel intézményünk értelmi, beszéd és hallássérült gyermekek korai nevelését és óvodai fejlesztését végző országos intézmény, ezért a gyermekvédelmi munka szerteágazó kapcsolatrendszerrel dolgozik és a családok helyzetének közvetlen megismerésére törekszik. A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a fejlődésüket hátráltató tényezőket feltárják, és pedagógiai segítségben részesüljenek.

12. 1. Az intézmény gyermekvédelmi célja:

Az ellátott speciális szükségletű gyermekcsoport sajátos, komplex problémarendszerének felismerése és kezelése - a fogyatékoság tényének feldolgozásában segítségnyújtás a családnak – együttműködés a gyermek problémájának megoldásában segítő más szakemberekkel a gyermek harmonikus személyiség fejlődése érdekében szociális segítő bevonásával.

12. 2. Az intézményi gyermekvédelmi munka feladata:

- a szociális nehézségek feltárása, segítségnyújtás
- az életvezetési nehézségekben támasznyújtás
- a családi nevelés megismerése és segítése a helyes szokásrendszer együttes kialakítása érdekében
- a társadalmi, erkölcsi, etikai normák, szabályok megismertetése, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése
- a fogyatékos gyermekeket nevelő családok jogainak közzététele, az érdekérvényesítés segítése

12. 3. A gyermek veszélyeztettségére utaló jelek

- fizikai bántalmazás
- a gyermek szexuális zaklatása
- szülői felügyelet hiánya
- elhanyagoló szülői magatartás
- pszichés bántalmazás
- hajléktalanság, rossz lakáskörülmények
- éhezés, alultápláltság
- indokolatlan hiányzás
- minimális jövedelmi viszonyok

12. 4. A prevenció, fejlesztő, terápiás és rehabilitációs munka átfogja az intézményi nevelés egészét

Minden, az intézményben dolgozó alkalmazott munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése, az esélyegyenlőség biztosítása.

Az intézményünkben gyermekvédelem minden esetben az általánostól eltérő helyzetű és szükségletű gyermekekre irányul. Ezek a gyermekek lehetnek hátrányos helyzetűek, halmozottan hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetettek. A kategóriába sorolásnál mindig a gyermek egyedi helyzetét vizsgáljuk.

Szempontjaink:

- megkülönböztetett ellátás, különleges gondozást igénylő gyermekek
 - fogyatékos gyermek
 - egészségügyi problémákkal küzdő gyermek
- beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- szociális és művelődési hátránnyal küzdő gyermek
- etnikai kisebbséghez tartozó gyermek, migránsgyermek (esetenként)

Az intézmény, mint nevelési – oktatási intézmény a gyermek hátrányos helyzetének, illetve veszélyeztetettségének feltárása során szorosan együttműködik gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel. Mindezen feladatait a titoktartási és adatkezelési kötelezettségeknek eleget téve végzi.

12. 5. Gyermekvédelmi munkánk módszertani alapelve:

- érzelmi biztonság biztosítása
- a gyermeki jogok tiszteletben tartásával körültekintő problémafeltárás
- a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése a fejlesztő és terápiás módszerekkel, tervszerűen
- a gyermek szocializációjának elősegítése a családokkal együttműködve (szülőklub, fogadóóra, pszichológiai tanácsadás, család terápia)
- esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára

12. 6. Az intézményi vezető gyermekvédelmi feladata:

- a közoktatási törvény fő feladattá teszi a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését
- az intézményben folyó gyermekvédelmi munka koordinálása
- a személyi és tárgyi feltételek biztosítása (pl. külön helyiség biztosítása a szülővel történő megbeszéléshez)
- az intézményi nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése
- rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása
- az egészséges életmód biztosítása, helyes táplálkozással, étkeztetéssel
- a szociális veszélyeztettség megítélésében részvétel (pl. étkezési támogatás, utazási támogatás)
- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önma-ga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén

12. 7. A gyermekvédelmi felelős munkája, feladatai

- Az intézményvezető megbízásából képviseli az intézményben a gyermek és ifjúság-védelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.
- Feladata, hogy a családdal, a pedagógusokkal, esetenként a pszichológussal együttműködve enyhítse a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi, lelki, erkölcsi károsodástól.
- Az anyagi gondokkal küzdő családok támogatása.
- Az intézményt támogató Egyenlő Esélyt Alapítvány kuratóriumának tájékoztatása az alapítványi támogatás elnyerése érdekében.

12. 8. Az óvodapedagógusok/gyógypedagógusok feladatai

- a csoportba járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése
- szükség esetén családlátogatás, környezettanulmány végzése
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelése
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése

12. 9. A nevelési év folyamán elvégzendő feladatok:

A nevelési év elején:

- a gyermekek szociális, szociokulturális hátterének megismerése
- az éves munkaprogram megtervezése
- tájékoztatja a szülőket fogadóórájáról, tevékenységéről
- részt vesz a nevelési program gyermekvédelmi feladatainak kidolgozásában

A nevelési év során:

- fontos feladata, hogy segítse a veszélyeztetettség és hátrányos helyzet feltárását, nyilvántartja a gyermekeket, intézkedéseit és azok eredményét
- összehangolja a gyermekekkel foglalkozók gyermekvédelmi tevékenységét (beszélgetés, szervezés, fogadóóra, családlátogatás)
- figyelemmel kíséri a gyermekek differenciált egyéni fejlesztését
- folyamatosan kapcsolatot tart a szakértői bizottságokkal, a gyermekorvossal, a fogorvossal, a védőnővel
- figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, tájékoztatást ad
- segélyek, étkezési támogatások méltányos, körültekintő véleményezése
- szükség esetén kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámügyi Hivatallal, családsegítővel, közzé teszi címjegyzéküket
- támogatja a gyermekvédelem hatékony intézmény szintű működését (szülők klubja szervezése, tanácsadás szülőknek, ünnepélyek szervezése, szülői értekezlet tartása)
- szükség esetén környezettanulmány készítése az óvodapedagógusokkal
- munkájáról rendszeresen tájékoztatást ad a vezetőnek és a nevelőtestületnek

A nevelési év végén:

- a munkája során szerzett tapasztalatok összegzése

12. 10. A gyermekvédelmi munka sikerkritériumai

- minden rászoruló gyermek időben megkapja a megfelelő segítséget
- a szülők gondjaikat bátran osztják meg az óvodapedagógusokkal, gyógypedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel
- anyagi okok miatt egyetlen gyermek sem kerülhet hátrányos helyzetbe (nem maradhat ki programokból)
- hatékony, támogató együttműködés alakul ki a segítő szervezetekkel

13. FELVÉTEL AZ INTÉZMÉNYBE

A felvétel módja:

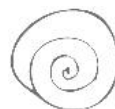
- A beiratkozás az óvodai szervezeti egységbe a vezető által kijelölt időpontban történik, amely mindig az intézmény nyitásának első és második napja.
- A gyermek a speciális óvodai csoportokba a negyedik életévének betöltése után vehető fel. A korai fejlesztésben a felvétel és tanácsadás folyamatosan történik.
- Az óvodai csoportokba jelentkező gyermekeket amennyiben az intézményben szabad férőhely nincs előjegyzésbe vesszük és vizsgálatra irányítjuk a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézményéhez, illetve a lakhely szerinti illetékes Fővárosi illetve Pest Megyei Szakszolgálat Szakértői Bizottságához.
- A speciális óvodai csoportokba jelentkező gyermekek az intézményben pedagógiai megfigyelésben részesülnek (egyéni és csoportos módon). A szakértői vélemény és pedagógiai vizsgálatok értékelése alapján nyernek felvételt a jelentkezők.
- A gyermek felvételéről illetve elutasításáról a szülőt az intézmény vezetője írásban értesíti.
- A korai fejlesztést és gondozást igénylőket a pedagógiai megfigyelés és tanácsadás után, amennyiben a szülő az általunk kínált szolgáltatást kívánja igénybe venni (3 éves korig), folyamatosan küldjük a Beszédvizsgáló, a Hallásvizsgáló, illetve a lakhely szerinti illetékes Fővárosi illetve Pest Megyei Szakszolgálat Szakértői Bizottságához szakértői véleményért. A 3 éves kort betöltött gyermekeket a lakhely szerinti illetékes Pedagógiai Szakszolgálatához irányítjuk vizsgálatra és ezen intézmény vizsgálata után kerülnek a fogyatékoságtípusnak megfelelő Szakértői Bizottsághoz.

A szakértői vélemény elfogadásához az intézmény által kiadott befogadó nyilatkozat szükséges.

Az intézménybe történő felvétel és beiratkozás protokollja (I. számú melléklet)

- Előjegyzésre kerülő gyermek esetén a szülő tájékoztatása a szükséges vizsgálatokról és a vizsgálatot végző Szakértői Bizottságokról (szülői tájékoztató előjegyzés esetén)
- Az előjegyzett gyermekek pedagógiai megfigyelése egyéni vagy csoportos formában (értesítés pedagógiai megfigyelésről)
- A gyermek családja pedagógiai vizsgálat után a következő értesítéseket kaphatja:
 - Befogadó nyilatkozat (kizárólag az igazgató aláírásával érvényes)
 - Értesítés óvodai felvételtől (az értesítés mellékletként közli a fejlesztéshez szükséges minimális eszközigényt)
 - Értesítés óvodai felvétel elutasításáról
- A felvételt nyert gyermekek szülei a kijelölt beiratkozási napon a következő dokumentumokat kötelesek kitölteni:
 - Felvételi adatlap
 - Kérdőív óvónők és gyógypedagógiai asszisztensek számára
 - Hozzájáruló nyilatkozat, adatkezelési tájékoztató
 - Nyilatkozat (arról, hogy a gyermeket az intézményből ki viheti el)

I. SZÁMÚ MELLÉKLET

BEFOGADÓ NYILATKOZAT

Az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (1071 Budapest, Damjanich u. 41-43.) az elvégzett pedagógiai vizsgálatok alapján javasolja, hogy

.....(név).....

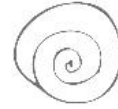
.....(szül. hely, idő).....(anyja neve)

.....lakik)nyerjen

felvételt az intézmény tagozatára a 20.....
/20..... tanévre.

Budapest, 20.....

Rosta Katalin
igazgató

Tárgy: értesítés óvodai felvételtől

KEDVES SZÜLŐK!

Örömmel értesítem Önöket, hogynevű,
.....született gyermekük felvételt nyert az ELTE Gyakorló Óvoda
és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménybe , a
tanévben.

A beiratkozás időpontja :

A beiratkozás helye: 1071 Budapest, Damjanich u. 41-43/C épület

A TANÉV **KEZDŐDIK.**

Kérjük, hogy a beiratkozásra hozza magával gyermeke

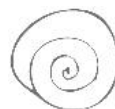
- szakértői véleményét
- TAJ számát
- anyakönyvi kivonatát
- adószámát
- iskolások és óvodások egészségügyi törzslapját (az előző óvodától vagy a védőnőtől)
- oktatási azonosítóját, amennyiben intézményes ellátásban részesült

Budapest,

Örömmel várjuk óvodánkban!

Üdvözlettel:

Rosta Katalin
igazgató

Tárgy: értesítés óvodai felvétel elutasításáról

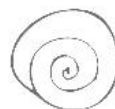
KEDVES SZÜLŐK!

Sajnálattal értesítem Önöket, hogynevű,
.....született gyermekük hely hiányában nem nyert
felvételt az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménybe.

Budapest, 20.....

Üdvözlettel:

Rosta Katalin
igazgató

FELVÉTELI ADATLAP

Gyermek neve:.....

Születési helye:..... ideje:.....

Lakcíme:

Lakástelefon:.....

Anya neve (leánykori):.....

Munkahelyi telefon:.....

Mobil telefon:.....

Email címe:

Apa vagy gondviselő neve :.....

Munkahelyi telefon:.....

Mobil telefon:.....

Email címe:

Gyermek személyi száma:.....

Gyermek TAJ száma:.....

Gyermek adószáma:

Ki viheti el a gyermeket az intézményből? (név, cím, telefonszám).....

.....

.....

Ki értesíthető, ha a szülő nem elérhető? (név, telefonszám).....

.....

Bemutatott okmányok:

TAJ kártya

Anyakönyvi kivonat

Leadott iratok:

Szakértői vélemény

Oktatási azonosító (amennyiben a gyermek előzőleg intézményi ellátásban részesült)

A közölt adatok valódiságát igazolom.

Budapest, 20.....

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

.....

szülő/gondviselő

Hozzájáruló nyilatkozat

Az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (OM 034374), mint többcélú gyakorló köznevelési egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani és referencia intézmény működik.

Az intézményben a szakmai/oktatási feladatok ellátásához nyomtatott és elektronikus formában megjelenő tájékoztatók, ismeretterjesztő kiadványok, tematikus honlap, tankönyvek, kézikönyvek, **illetve** képzési anyagok **készülnek**.

Az alábbi adatok megadásával hozzájárulok ahhoz, hogy rólam/törvényes képviselőm alatt álló kiskorúról hang-, kép- és mozgókép készüljön, amely az Intézmény feladatkörének megfelelően képzési anyagokban, oktatófilmekben, honlapon, és más nyomtatott és elektronikus kiadványokban, megjelenésekben szabadon felhasználható.

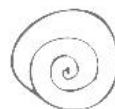
Név (szülő/gondviselő):	
E-mail cím:	
Lakcím (állandó):	
Telefonszám:	
Törvényes képviselőm alatt álló kiskorú neve:	
Törvényes képviselőm alatt álló kiskorú születési helye és dátuma:	

Hozzájárulok ahhoz, hogy az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény a fenti adataimat az adatkezelési tájékoztatóban meghatározott célból maximum 5 évig, vagy az adatok törlésére irányuló kérelem megérkezéséig kezelje.

Budapest, 20.....

.....

Törvényes képviselő aláírása

NYILATKOZAT

Alulírott szülők

Anya neve:

Leánykori neve:

Lakcím:

Szem. ig. szám:

Apa neve:

Lakcím:

Szem. ig. szám:

bejelentjük az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
vezetésének, hogy óvodáskorú gyermekünket, akinek

neve:

szül. éve:

lakcíme:

kiskorú gyermekünk, akinek

neve:

szül. éve:

lakcíme:

az intézményből rendszeresen elviheti.

szülő/gondviselő

szülő/gondviselő

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

Budapest, 20.....

**II. ADD A KEZED! ÉRTELMIEN AKADÁLYOZOTT (KÖZÉPSÚ-
LYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEK) GYERMEKEK
ÓVODAI FEJLESZTÉSE**

Rosta Katalin (szerk. 2005): *Add a kezded!* A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyermekeknél

(Logopédia Kiadó, Budapest)

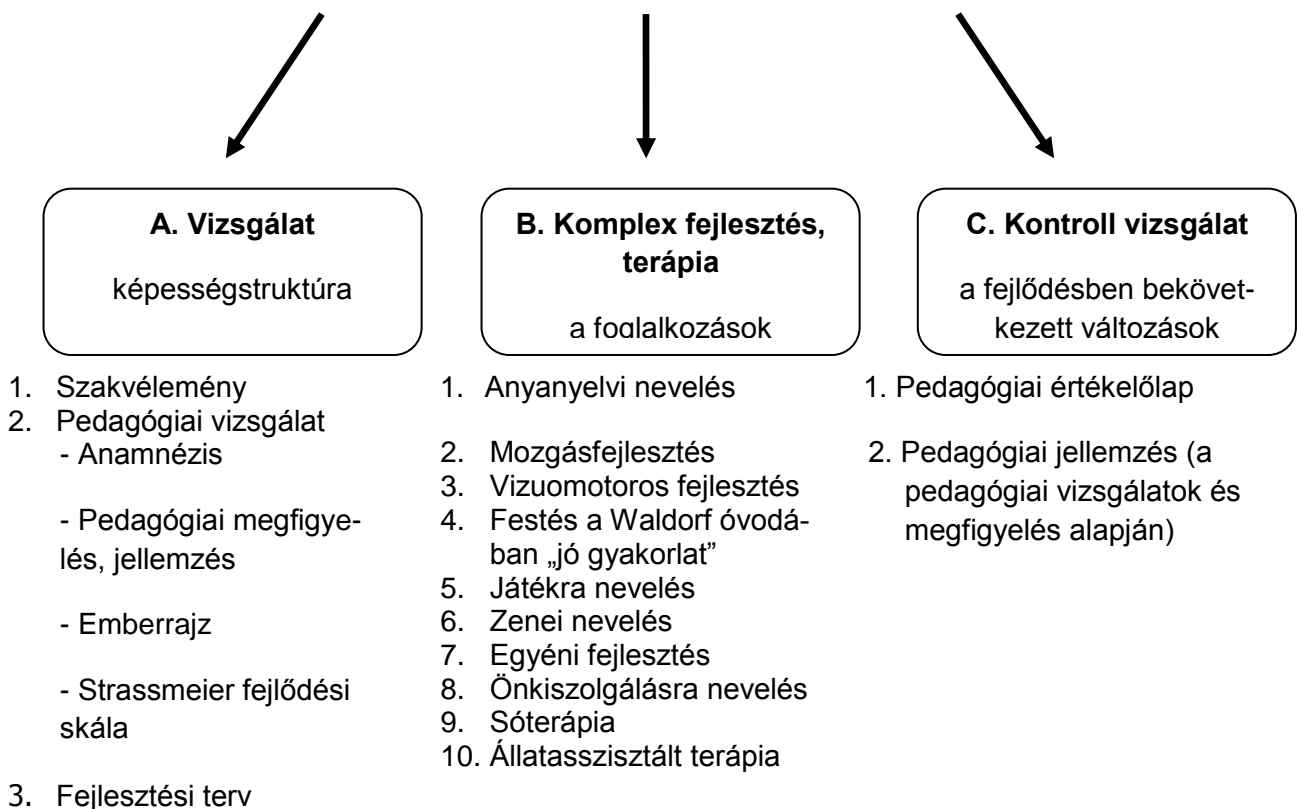
1. ADD A KEZED! – ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT (KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEK) GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSI- FEJLESZTÉSI PROGRAMJÁNAK TARTALMA, ALAPELVEI

A fejlesztő munka során a gyógypedagógus a családdal szorosan együttműködve célzottan igyekszik kihasználni azokat a szenzibilis fejlődési periódusokat, amikor bizonyos funkciók a fejlesztésre legalkalmasabbak. A gyermekek fejlődését kis lépésekben, változatos gyakorlást biztosítva, a funkciók tudatos egymásra építésével segítjük elő úgy, hogy a gyermekek közben sikerélményhez jussanak.

A gyógypedagógiai munka a gyermekek személyiségfejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára, a játékra és mozgásra épülhet.

2. A FEJLESZTÉS FOLYAMATA, RENDSZERE

A foglalkozások rendszerének kialakítását a szakvélemény és pedagógiai vizsgálatok alapján kialakított fejlettségi szint határozza meg. A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről állandó visszajelzést a pedagógiai megfigyelés és vizsgálat biztosítja.

A. Vizsgálatok

– Szakvélemény

A területileg illetékes Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság vizsgálata: komplex gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi vizsgálat. Kijelölő vélemény alapján kerülnek intézményünkbe a gyerekek. Ennek rendszeressége a továbbiakban: ha egyéb nem indokolja, tanköteles korba lépés, illetve beiskolázás előtti tanév decemberében kezdeményezzük a felülvizsgálatot tankötelezettség alóli felmentés, vagy beiskolázás céljából.

– **Pedagógiai vizsgálat**

Anamnézis

A fejlesztés kezdetén a gyerekek szüleivel a gyógypedagógusok anamnézist vesznek fel egy hosszabb, kötetlen beszélgetés keretén belül.

Emberrajz

Verbális utasításra történő rajztevékenység, amely során megfigyeljük a gyermekekadekvát eszközhasználatát, papírhatár tartását, dominanciáját, ceruzafogását, nyomatékát, szem-kéz koordinációját, ábrázolási késztetését. Értékelhető esetben minősítjük az emberalakábrázolást a Goodenough-skála értékelési szempontjai alapján.

Pedagógiai megfigyelés, jellemzés

A fejlesztés elején egy hónapos megfigyelési időszak következik, mely alapján elkészítjük a pedagógiai jellemzést. Főbb szempontjai: magatartás, szociális készségek, mozgás, beszéd, vizuomotoros koordináció, kognitív fejlettség, játék, önkiszolgálás jellemzése. Rendszeressége a továbbiakban: minden fejlesztési év végén, valamint szakértői vélemény kéréséhez.

Strassmeier fejlődési skála

Grafikus formában jeleníti meg a gyermekek képességeit a különböző területeken. Profil-lapon regisztrálva jól látható, mely területeken van elmaradása az óvodásoknak. Emellett a grafikonon jól nyomon követhető a gyermek teljesítményének területenkénti fejlődése, esetleg stagnálása, vagy éppen romlása. Ezt figyelembe véve készíthetjük el az egyénre szabott fejlesztési tervet. A mérés területei: önellátás - szociális fejlődés; finommotorika; nagymozgás; beszéd; gondolkodás, érzékelés-észlelés. Rendszeressége: a fejlesztés kezdetén, majd évente.

– **Fejlesztési terv**

A képességstruktúra ismeretében, egyénre szabottan állítjuk össze.

B. Komplex fejlesztés, terápia a foglalkozások rendszere

A tanulás folyamatában elméleti, gyakorlati ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítását, képességek kialakulását, viszonyulások, érzelmi akarati tulajdonságok fejlődését, a helyes magatartás kialakulását segíti a pedagógus. A verbális, mozgásos és szociális tanulás eredményeként alakulnak a gyermek érzelmei, a cselekvés módja, a szociális magatartás, különböző tulajdonságok és képességek.

Foglalkozási formák a gyógypedagógiai óvodában

- **Anyanyelvi nevelés, környezetismeret:** a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb és tágabb környezet megismertetése; egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.
- **Mozgásfejlesztés:** az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, az egyensúlyérzékelés fejlesztése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.
- **Vizuomotoros fejlesztés:** a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése, a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.
- **Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”:** a festés gyakorlata a kisgyermek szabad önkifejezését szolgálja. A felfedezés, alkotás érzése mellett a festés terápiás jelentőséggel is bír.
- **Játékra nevelés:** az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése; az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása közben.

- **Zenei nevelés:** egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése, az ULWILA zenei módszer (színek alapján történő hangszeres tanítás) alapjainak megtanítása.
- **Egyéni fejlesztés:** az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti. Az egyéni fejlesztés feladata a tehetség kibontakoztatásának elősegítése. Az egyénre szabott fejlesztés feladatait fejlesztési tervben rögzítjük.
- **Önkiszolgálásra nevelés:** a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermekeket.
- **Sóterápia:** légzésfunkciók javítása, egészségmegőrzés speciálisan kialakított sószobában
- **Állatasszisztált terápia:** Olyan terápiás program, melynek során egy terápiás kutya jelenlétével biztosítjuk, hogy a gyermekek fizikai, érzelmi, kognitív és szociális funkciói javuljanak.

C. Kontroll vizsgálat

Pedagógiai értékelőlap

Intézményünk által összeállított értékelőlapot töltenek ki a gyógypedagógusok félévkor a gyermekekről folyamatos pedagógiai megfigyeléseik alapján, mely a szülők tájékoztatására szolgál saját gyermekük fejlettségéről. Az értékelő lapot minden évben a gyermek fejlődését nyomon követve kitöltik, így a szülők láthatják a fejlődésben bekövetkezett változásokat. Az értékelés a következő területekre terjed ki: megfigyelés, magatartás, beszéd, játék, mozgás, finommotorika, megismerő tevékenység, önkiszolgálás, általános tájékozottság.

Pedagógiai jellemzés

A fejlődés dinamikájának és változásának elemzése tanév végén minden gyermekről.

3. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

A napirend és a foglalkozások rendszere megteremti a gyermekek hatékony és harmonikus fejlődésének alapjait. A párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek végzése a gyermek egyéni szükségleteihez és a csoport szokásaihoz rugalmasan igazodik. Óvodásainknál az értelmi fejlődés akadályoztatottsága miatt a spontán ismeretszerzési folyamat sérül, ezért a többségi óvodáktól eltérően a foglalkozásokon való részvétel kötelező. A mindennapok gyakorlatában kialakított szokásrend segíti az eligazodást, biztonságot ad. A foglalkozások csoportos, kiscsoportos formában történnek az egyéni fejlesztés kivételével.

A foglalkozások heti rendszeressége

Foglalkozás neve	Heti előfordulás
Anyanyelvi nevelés, környezetismeret	5 foglalkozás
Mozgásfejlesztés	5 foglalkozás
Vizuomotoros fejlesztés	3 foglalkozás
Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”	1 foglalkozás
Játékra nevelés	3 foglalkozás
Zenei nevelés	2 foglalkozás
Egyéni fejlesztés	1-2 foglalkozás gyermekenként
Önkiszolgálásra nevelés	mindennapos tevékenységbe ágyazva
Sóterápia	heti 1 alkalom
Állatasszisztált terápia (alternatív)	havi 1 alkalom

A foglalkozások időtartama 30-45 perc – a gyermekek egyéni adottságaitól függően.

Az óvoda napirendje

Az óvoda reggel 7⁰⁰ óra és délután 17⁰⁰ óra között fogadja a gyermekeket.

Időtartam	Tevékenységi forma
07 ⁰⁰ – 08 ³⁰	gyülekező, szabad játék, szabadon választott tevékenység
08 ³⁰ – 09 ⁰⁰	önkiszolgálás (tisztálkodás, reggeli)
09 ⁰⁰ – 10 ⁰⁰	fejlesztő foglalkozások (csoportos és egyéni formában)
10 ⁰⁰ – 10 ³⁰	önkiszolgálás (tisztálkodás, tízórai), illetve szabad játék
10 ³⁰ – 12 ⁰⁰	fejlesztő foglalkozások, illetve levegőzés (önkiszolgálás: öltözés, vetkőzés) vagy szabad játék
12 ⁰⁰ – 12 ³⁰	önkiszolgálás (ágyazás, terítés, ebéd, tisztálkodás)
12 ³⁰ – 14 ³⁰	alvás, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14 ³⁰ – 15 ⁰⁰	önkiszolgálás (tisztálkodás, uzsonna)
15 ³⁰ – 17 ⁰⁰	szabad játék, szabadon választott tevékenység

4. AZ ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉHEZ, FEJLESZTÉSÉHEZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL, A FEJLŐDÉS NYOMONKÖVETÉSE (II. számú melléklet)

Az óvodai csoportba felvett gyermekekről a következő dokumentumok kerülnek kitöltésre, megírásra:

- Anamnézis felvételi lap (értelmileg akadályozott gyermekek részére)
- Strassmeier fejlődési skála (Profil-lap)
- Pedagógiai megfigyelés, jellemzés írása
- Értékelő lap: februárban – a fejlődés nyomonkövetésére

A dokumentumok tárolása gyermekenként egyéni gyűjtőtasakban történik.

A csoportok fejlődését-fejlesztését az intézményünkben kidolgozott – saját fejlesztésű naplóban követjük.

- Csoportnapló sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséhez (Tü. 358)
- A Forgalmi Naplóban rögzítjük a felvételre került gyermekek adatait. (A.Tü. 344/új r.sz)

Az intézményi protokollrendszer biztosítja a nevelési program ellenőrzését, értékelését.

5. FEJLESZTÉS, FOGLALKOZÁSOK

5. 1. Anyanyelvi nevelés, környezetismeret foglalkozás

5. 1. 1. Értelmileg akadályozott gyermekek beszédének jellemzői

Az értelmileg akadályozott gyermekek beszéde később indul, lassabb ütemben fejlődik. Beszédértésük és észlelésük igen gyenge, artikulációjuk renyhe, gyakran megrekednek a preverbális kommunikáció szintjén.

5. 1. 2. Az anyanyelvi nevelés, környezetismeret foglalkozás

A kommunikációs készség fejlesztését, a szűkebb és tágabb környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

A fejlesztés formája: nagycsoportos a jól felszerelt csoportszobában, gyógypedagógus vezetésével.

Időtartama: 30-35 perc

5. 1. 3. A beszédfejlesztés célja

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzóképeség fejlesztése, kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése,
- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- egyszerű verbális és nonverbális közlések kialakítása,
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

5. 1. 4. A beszédfejlesztés feladata

- a gyermek beszédkedvének felkeltése, motiválása ritmus, dal segítségével,
- a beszédre történő figyelem kialakítása,
- egyszerű szituációhoz kötött utasítások megértése,
- mozgás, beszéd összerendezése, mozgással és képanyaggal illusztrált mondókák, mesék elmondása, eljátszása,
- állathangok, állatmozgások utánzása,

- az akusztikus figyelem felkeltése, a környezet hangjainak differenciálása: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése, hangforrások azonosítása,
- a beszédszervek ügyesítése ajak, nyelv, fúvó, szívó, légző gyakorlatokkal,
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, tárgyak, képek egyeztetése,
- a tárgyak, képek megnevezése, mondatalkotás segítése,
- a mozgás és beszéd összekapcsolása utánzással, mondókák és versek segítségével.
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

5. 1. 5. Anyanyelvi nevelés, környezetismeret területei

- Beszédindítás, beszédértés fejlesztés
 - jelek, nevek azonosítása,
 - tárgyak azonosítása,
 - artikuláció ügyesítése,
 - hallásfejlesztés,
 - szituációs játékok játszása, bábjátékok,
 - mondókázás.
- A szűkebb és tágabb környezet megismerése
 - testünk,
 - a család,
 - az évszakok,
 - az óvoda helyiségei,
 - otthoni tevékenységek,
 - a közlekedés,
 - az állatok,
 - az utca,
 - foglalkozások,
 - játékok-játszóterek, parkok.
- A kompetencia alapú óvodai program adaptálása során az évszakokhoz kapcsolódó négy őselem (Levegő, Tűz, Víz, Föld) feldolgozása
- Néphagyományok ápolása (Márton nap, Luca nap)

5. 1. 6. A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.

- Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek, metakommunikációs jelzésekkel értetik meg magukat.
- Egy kis részük eljut a beszéd megértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

5. 2. Mozdásfejlesztés

5. 2. 1. Értelmileg akadályozott gyermekek mozgásának jellemzői

Az értelmi fejlődésükben akadályozott gyermekek pszichomotoros fejlődését a fejlődési tempo nagyfokú lelassulása, egyetlensége jellemzi. A mozgásfejlődés során bizonyos mozgásfázisok kimaradnak a fejlődésből vagy kevésbé gyakorlódnak be, illetve hibásan rögzülnek.

Ez a mennyiségi és minőségi eltérés megmutatkozik a mozgáskoordináció az egyensúlyérzék és testséma zavarában, a mozgás kivitelezésének pontatlanságában, a téri- és idői tájékozódás fejlődésének elmaradásában.

5. 2. 2. Mozgásfejlesztő foglalkozás

A mozgásfejlesztés a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását, az egyensúlyérzékelés és testséma fejlődését, a mozgás, ritmus kialakítását, az utánzókézség fejlődését szolgáló foglalkozási forma. A játékos mozgásfejlesztő foglalkozásokon törekszünk a bizalom kialakítására, az örömszerzés és sikerélmény biztosítására.

A fejlesztés terápiás eszközökkel (Ayres, WESCO), jól felszerelt mozgásfejlesztő szobában történik.

A fejlesztés formája: nagycsoportos, gyógypedagógus vezetésével

Időtartama: 45 perc

5. 2. 3. A mozgásfejlesztés célja:

- az általános erőnlét és állóképesség fokozása,
- a mozgástervezés és kivitelezés javítása,
- a motoros tanulás elősegítése,
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása
- a biztos egyensúly kialakítása,
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése,
- a teljesítőképesség növelése,
- a mozgásos gátlás oldása,
- az utánzókézség fejlesztése,
- a testséma fejlesztése,
- a légzéstechnika javítása,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a szenzomotoros tapasztalatszerzés megteremtése,
- a mozgáskoordináció és szerialitás fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése.

5. 2. 4. A mozgásfejlesztés feladata

- mozgásvágy felkeltése,
- izomerő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése
- biztos egyensúly kialakítása,
- teljesítőképesség növelése,
- hibás, összerendezetlen mozgások javítása,
- utánzókézség fejlesztése,
- alapmozgások kialakítása,
- gesztussal kísért énekes játékok tanulása.

5. 2. 5. A mozgásfejlesztés területei

- Játékos, utánzó gyakorlatok
Feladatai:
 - az utánzókézség fejlesztése,
 - közös tevékenység, kapcsolatteremtés,
 - testrészek átmozgatása, posztura utánzás,
 - testséma fejlesztése,
 - beszédmegértés- és készletés fejlesztése.

A játékos utánzógyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. Az énekek, mondókák, versek megadják a mozgások ritmusát, egyszerűek, könnyen utánózhatóak, felkeltik a gyermek érdeklődését.

- Alapmozgások kialakítása, korrigálása
Feladatai:
 - a pontos mozgás kivitelezésének segítése,
 - a mozgásos gátlások oldása,
 - alapmozgások koordinációjának kialakítása,
 - a mozgásigény kiélésének biztosítása,

- izometriás gyakorlatok.

A mozgásfejlesztéses foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok alkotják. A foglalkozás e részének tervezésekor külön figyelmet kell fordítanunk a gyermek biológiai állapotára, az esetleges társuló fogyatékosagra, amelyben nagy szerepet játszik a drámapedagógia gyógyító, játékos funkciója.

- Mozgásos játékok
Feladatai:
 - ritmusérzék fejlesztése,
 - a tanult mozgásformák játékos gyakorlása,
 - egyszerű szabályok megismerése,
 - bizalomerősítő gyakorlatok.

Ezek a játékok alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatokra, együttes játékokra, siker és kudarc átélésére. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást.

5. 2. 6. A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok

- alakuljon ki a természetes mozgásigényük,
- örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni,
- értsék az egyszerű verbális utasítást,
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot,
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon,
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

5. 3. Vizuomotoros fejlesztés

5. 3. 1 Értelmileg akadályozott gyermekek vizuomotoros készségének jellemzői

A motoros készségek és a percepció fejlettsége alapvető szerepet játszik a kognitív képességek kialakulásában. Az értelmi fogyatékos gyermeknél a mozgásszerveződés zavarai gyakran társulnak az észlelés zavarával. A gyermek mozgásos ügyetlensége a manualitásban és az eszközhasználat során is megjelenik. A kéz fejlődésüteme lassú, a háromujjas fogás kialakulása késik. A két kéz együttmozgásának, a test középvonalának átlépése nehézséget jelent.

A kognitív funkciók sérülésével együtt járó feladattartási gyengeség, a motiváció hiánya nehezíti az ismeretszerzést a finommozgást igénylő feladatok során.

5. 3. 2. A vizuomotoros fejlesztés foglalkozás

A vizuomotoros fejlesztés a finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét, különböző ábrázolási technikák elsajátítását fejlesztő foglalkozás.

A foglalkozások formája: nagycsoportos, gyógypedagógus vezetésével.

Időtartama: 25-30 perc.

5. 3. 3. A vizuomotoros foglalkozások célja

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- a célirányos kézmozgások kialakítása,
- a szem és kéz koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás-tapintás-mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése,
- a testséma fejlesztés,
- az ábrázoló kedv felkeltése,
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése,
- a helyes eszközhasználat, ceruzafogás kialakítása,
- a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása,

- egyszerű ok-okozati összefüggések felismertetése,
- a beszédkézség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

5. 3. 4. A vizuomotoros fejlesztés feladata

- ujjak ügyesítése,
- a kéz taktilis érzékenységének fejlesztése,
- ábrázolókedv felkeltése különböző technikák alkalmazásával,
- a vizuális megfigyelőképesség fejlesztése,
- tárgyak fixálása, szín, méret, forma szerinti osztályozás,
- eszközök használatának és fogásának megtanítása, célzott manipulálás,
- tárgyállandóság kialakítása, egyszerű mértani formákkal ismerkedés,
- szem-kéz koordináció kialakítása,
- egyszerű munkatevékenységek gyakorlása.

5. 3. 5. A vizuomotoros készség fejlesztésének lehetőségei

- kéz-láb nyomat készítés,
- gyurmázás (lapítás, sodrás, hengerítés, gömbölyítés, szaggatás),
- mintázás (ujjal, eszközhasználattal),
- festés (szivacs hengerrel, vékony ecsettel),
- nyomdázás (kavicsal, dugóval, különböző méretű nyomdával),
- papírmunkák tépés, gyűrítés, vágás, ragasztás),
- rajzolás, színezés
- vegyes technikák,
- nemezelés,
- egyéb technikák (csipeszelés, gyöngyfűzés, fonás, pötyi tábla).

A felsorolt technikákat alkalmazva különböző eszközökkel dolgozhatunk eltérő nagyságú, minőségű, térbeli elhelyezésű anyagokon (papír, üveg, tükör, fólia, paraván, tábla, fa, textil, stb.) A munka során fontos ügyelni a helyes iránytartásra.

5. 3. 6. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni,
- alakuljon ki kétujjas fogása,
- tudjon pontosan illeszteni,
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes eszközhasználat, ceruzafogás, a megfelelő nyomaték,
- tartsa be a papírhatárt,
- szívesen ábrázoljon,
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- munkájában balról-jobbra haladjon,
- alakuljon ki laterálitása.

5. 4. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”

A jó gyakorlat alkalmazását a TÁMOP-3.1.4-08-1 „Esély, Lehetőség, Tehetség a kompetencia alapú oktatás” című pályázat keretében építettük be a foglalkozások rendszerébe.

5. 4. 1. Az alkalmazhatóság indoka:

- a vizuális nevelés módszertani repertoárját bővíti, szervesen beépíthető a nevelő és fejlesztő tevékenységbe,
- a sérülés mértékétől függetlenül alkalmazható, a kompetencia fejlesztés sajátos eszköze,
- a festés, mint a szabad alkotóvágy kifejezésének eszköze, harmonizálja a személyiséget.

5. 4. 2. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat” foglalkozás

A festés, mint program, gyermekközpontúságából adódóan csak és kizárólag az egyedi gyermekre koncentrál tekintet nélkül korára, nemére, etnikai hovatartozására. Minden gyermek saját korának, fejlettségi szintjének megfelelően önindította módon tud a festésbe bekapcsolódni. A festés során együtt érvényesül a gyermek szabad játékos kedve és munkához való komoly viszonya. A kevés verbális utasítással végzett szabad festés az alkotás örömet biztosítja. A színek, színkeverés és szabad alkotás öröme sikerélményhez juttatja a gyermeket. A festés a csoportszobában, a tevékenység számára elkülönített részen történik, speciális eszközökkel.

Speciális eszközök: kötény, víztároló edény, aquarell papír, aquarell festék, hosszú ecset

A festés formája: csoportos, önkéntes alapon szerveződő, az óvodapedagógus vezetésével.

A festés időtartama: 30-60 perc.

5. 4. 3. A festés várható hatása, sikerkritériumok

- az alkotósvágya kialakul
- fejlődik az önkifejezés
- harmonizálódik a személyiség

5. 5. Játékra nevelés

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás. A játékos foglalkozások formája mikrocsoporthoz, csoportos, esetleg egyéni.

Időtartama: 25-30 perc.

A játék fejlődése elválaszthatatlan a gyermeki fejlődés egészétől, az érzelmi, értelmi, szociális fejlődéstől, meghatározó szerepe van a személyiség kialakulásában. A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekvést jelent, ahol a gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át. A foglalkozás akkor tölti be szerepét, ha a gyermek játékában egyre több önálló elgondolásból eredő elem található. Játék közben kiélheti mozgásigényét és különböző eszközökkel, anyagokkal ismerkedik meg. A csoportos játéktevékenység során kialakul az egymásra figyelés, fejlődik a szocializáció.

5. 5. 1. Az értelmi fogyatékos gyermek játékának jellemzői

Az értelmi fogyatékos gyermek játéktevékenységéből hiányzik a természetes kíváncsiság, a kreativitás, a fantázia. A gyermek gyakran sztereotípen rakosgat, a játékot szájába veszi, dobálja, megreked egy adott tevékenységnél. A gyermek nem kezdeményez játékot, igényli a felnőtt irányítását. Jellemző rá, hogy a mozgásos játékokat részesíti előnyben.

5. 5. 2. A játékra nevelés

A gyerek egész napos tevékenységének legfontosabb része a játék, a játékos ismeretszerzés. Az irányított játékfejlesztés során fejlesztjük az adekvát játékhasználatot, kialakítjuk a csoportos együttjátszás örömet és a szerepjáték elemeit.

A foglalkozások formája: nagycsoportos, gyógypedagógus vezetésével

Időtartam: 30 perc

5. 5. 3. A játékra nevelés célja

- a játékkedv felkeltése,
- az adekvát játékhasználat megtanítása,
- az egymás melletti tevékenység támogatása,
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése,
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása,
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

5. 5. 4. A játékra nevelés feladata

- mozgásos játékok játszása
- finommotorikát fejlesztő játékok elsajátítása
- szerepjáték elemeinek elsajátítása
- a megismerő tevékenységet fejlesztő játékok kezdeményezése
- játék a szabadban

5. 5. 5. A játékos fejlesztés módjai

- Finommotorikát fejlesztő játékok
 - ki-be pakolás,
 - válogatás, csoportosítás,
 - építés vízszintesen,
 - építés függőlegesen
 - építés különböző nagyságú, formájú, anyagú elemekből
 - építés minta után
 - illesztés
 - fűzés
 - ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel
- A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok
 - képes lottó játék
 - szétvágott képek összeillesztése
 - hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok
 - memóriajáték
 - képtörténet kirakása
 - sorozatok rendezése
 - hallási differenciálást fejlesztő játékok
 - tájékozódás a hang alapján
 - tárgyak felismerése tapintás útján
- Mozgásos játékok
 - köralakítás
 - körbenjárás
 - párválasztás
 - körjátékok
 - páros játékok
 - menetelés, vonatozás, sétálás
 - egyensúlyozó játékok
 - célba futás
 - egyszerű táncelemek

- Játék a szabadban
 - homokozás
 - hintázás
 - csúszdázás
 - mászókézés
 - pancsolás
 - labdagurítás, eldobás, elkapás
 - futkározás
 - ugrálás
 - körjáték a szabadban
 - hógolyózás, szánkózás, csúszkálás
 - húzás, tolás
 - kerékpározás, rollerezés
 - építés
- Szerepjáték elemei
 - baba ringatás, etetés, altatás, sétáltatás, öltöztetés
 - autó tologatás, szállítás, garázsépítés, közlekedési szőnyegen közlekedés
 - utazás
 - orvos, beteg
 - fodrász
 - főzés
 - takarítás
 - boltos

5. 5. 6. A játékra nevelés várható hatása, sikerkritériumok

- megismerik az alapvető játékokat
- képesek rövid ideig adekvátan játszani
- képesek játékeszközt választani maguknak és használat után a helyére rakni
- tudnak egyszerű építményt konstruálni
- a szerepjátékok elemei megjelennek játékukban
- megismernek dalos játékokat, bekapcsolódnak a körjátékokba
- képesek rövid ideig együttjátszani
- megismerik a játszótéri játékokat és rendeltetésszerűen használják azokat
- játékukat beszéddel kísérik
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni

5. 6. Zenei nevelés

Az értelmileg akadályozott gyermekek igen érdeklődőek a zene és zenei hangok iránt. Jól motiválhatók, figyelmük leköthető zenehallgatással, közös zenéléssel.

5. 6. 1. A zenei nevelés

A zenei nevelés lehetőséget teremt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének meg-
alapozására, gazdagítja a gyermek érzésvilágát.

A foglalkozás formája: csoportos, egyéni a gyógypedagógus vezetésével

Időtartam: 30 perc

5. 6. 2. A zenei nevelés célja

- zenei érdeklődés felkeltése
- utánzásra készítés
- ritmusérzék fejlesztése
- gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása
- zenei hallás fejlesztése, környezet hangjainak felismerése
- beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése

- egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása
- színek differenciálása, színazonosítás
- egyszerű, két-három hangból álló dalok eljátszása speciális hangszerekkel
- együttzenélés élményének megismertetése
- zenehallgatás megszerettetése

5. 6. 3. A zenei nevelés feladata

- egyenletesen ritmikus, metrumszerű mozgások végzése: nagymozgással (pl. járás, egyszerű táncmozdulatok), kismozgással (pl. ütés, dobolás asztalon, hangszereken)
- jelre indulás és megállás nagymozgásokban, majd zenélésben
- ritmus érzékeltetése, esetleg utánzása: egyenletes ütés mondókára negyedekre, nyolcadokra és a mondóka ritmusára
- kisebb csoportok váltakozó zenélése
- fújástechnika tökéletesítése célzott gyakorlatokkal
- színegyeztető játékok (kék, piros, narancssárga, fekete)
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása színes korongok felmutatása alapján és színes kottából
- lassú-gyors érzékeltetése: nagymozgásokkal, hangszerek megszólaltatásával (tempó)
- halk-hangos érzékeltetése: énekléssel, hangszerek megszólaltatásával (hangerő)
- mély-magas hangok érzékeltetése nagymozgásokkal, éneklésre
- tanult gyermekdalok eléneklése közösen, a más foglalkozásokon tanult mondókák, népi gyermekjátékok ismétlése, gyakorlása
- közös zenélés élménye: énekek kísérete, amit mindenki az általa választott hangszeren kísér
- ismert és használt ritmus- és dallamhangszerek neveinek megtanítása, differenciálás hangzásuk alapján

5. 6. 4. Ismerkedés az Ulwila-módszerrel

A zenei nevelés – színes kottából történő instrumentális játék – tanításának menete

- A hangszerekkel való ismerkedés már az első foglalkozások alkalmával megkezdődik. Kotta helyett kezdetben nagyméretű színes korongokat alkalmazunk. Amennyiben a gyermek tud fújni és a nyálát le tudja nyelni, célszerű elsőként a legegyszerűbb hangszer, azaz a síp megszólaltatása. Sok gyereknél szükséges a fújástechnika tökéletesítése, melyet játékos fújógyakorlatokkal végzünk.
- A dalokat előbb megtanuljuk szöveggel énekelni, játékos utánzó mozdulatokkal eljátszani, csak ezután következhet hangszeren való megszólaltatásuk. Első, korongról eljátszott dalaink egyhangosak. A gyermeknek ilyenkor csak egyetlen sípot adunk a kezébe.
- Kéthangos dalok eljátszását vezetjük be úgy, hogy az egyik színű sípot az egyik, a másikat egy másik gyerek kezébe adjuk (pl. Cicuskám, kelj fel, Csiga-biga told ki szarvadat, Zsip-zsup, stb.). Ugyanezt a módszert alkalmazhatjuk három hangos dalok bevezetéséhez is, három gyermekkel.
- Következő lépés a sípok összeillesztése. Ettől kezdve az egész dallamot egy gyermek játssza. Kisebbségnél könnyítést jelenthet, ha a két kezébe egy-egy sípot adunk, vagyis még nem kapcsoljuk őket egymáshoz.
- A korongról való játékot technikai okok miatt csak a háromhangos dalokig célszerű folytatni. Ha ezek már biztosan mennek, meg lehet próbálkozni a kottából való játékkal. Javasoljuk, hogy kezdetben térjünk vissza a kéthangos dalokhoz, mintegy átismételve azokat.
- Sokáig nem várhatjuk el, hogy a gyerekek önállóan képesek legyenek szemmel követni a kottát, hiszen nagyon nehéz feladatot jelent egyszerre a kotta követése, a hang megtalálása a hangszeren, és mindezt úgy, hogy ne essünk ki a ritmusból. Ezért lendületesen, kifejezően mutassunk minden egyes kottafejet.
- Időközben próbálkozhatunk más hangszerek megszólaltatásával is. Fontos, hogy mindig csak az adott dal hangkészletének megfelelő hangokat illesszünk össze a

könnyebb áttekinthetőség kedvéért. legnehezebb feladat a citerákon való játék elsajátítása, hiszen a gyermek előtt mindig ott áll a hangszer teljes hangkészlete, ezen kívül a citera megszólaltatása igényli a legfinomabb mozgáskoordinációt is. Az óvodában elsősorban egyhúros basszuscitera használata javasolt kísérő hangszerként.

- A többszólamú játékot már két-három hangos daloknál megkísérelhetjük. A kísérek kezdetben egyhangosak és többnyire egyenletes lüktetésűek. A mérőütés megérettetését ütőhangszerrel kísért énekléssel gyakorolhatjuk, vagy mondókára, énekre történő egyenletes járással alakítjuk ki. Többszólamú játék esetén a gyermekek teljes partitúrát kapnak, melyen azonban csak a saját szólamuk van kiszínezve a követhetőség megkönnyítése érdekében.
- Törekedjünk arra, hogy egy-egy gyermek minél több hangszerrel megismerkedhessen, használatukat gyakorolhassa, csak így fog majd évek múltán kiderülni, hogy melyiken lesz a legügyesebb.

Az értelmileg akadályozott óvodások zenei képességei meglehetősen szórt képet mutatnak. Mivel az Ulwila-módszer elemeinek elsajátítása sok egyéb készséget, képességet is igényel, igen nehéz arról beszélni, hogy általában meddig juthatnak el benne. Lesz közöttük olyan, aki csupán egyhangos dalt fog tudni eljátszani (pl. ha nem képes a színek megkülönböztetésére). Lesz olyan is, akinél megfelelő figyelem vagy adekvát hangszerhasználat hiányában hiába próbálkozunk.

5. 6. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- felismeri a tanult énekeket
- szívesen vesz részt dalos játékokban
- szívesen énekelnek
- tudnak dalokat egyenletes lüktetéssel kísérni egyszerű dobbal
- ismerik a hangszereket (fújós, ütős)
- különbséget tudnak tenni magas és mély hangok között
- egyszerű dalokat tudnak hangszeren játszani kottáról

5. 7. Egyéni fejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus fejlesztés a gyógypedagógus vezetésével. Az egyéni fejlesztési és átvezetési terv készítése jó gyakorlat alapján.

Időtartam: 15-30 perc

5. 7. 1. Az egyéni fejlesztés célja

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő – esetleg tehetséggondozó – tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerlésse, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködőkészséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést
- figyelem, emlékezet fejlesztése, nyelvi zavarok kiküszöbölése, beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása
- formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése
- finommotoros készség, formakivitelező készség fejlesztése
- megfigyelőkészség pontosítása
- kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, rész-egész viszony észrevétele, analízáló-szintetizáló készség, szerialitás fejlesztése

5. 7. 2. Az egyéni fejlesztés feladata

- A mozgásfejlesztésre irányuló feladatok
 - testkép, testfogalom, testséma fejlesztése
 - vestibuláris rendszer fejlesztése, statikus illetve dinamikus egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése)
 - mozgás-szerialitás fejlesztése
 - két testfél mozgásának összerendezése, posztúra utánzás
 - téri tájékozódás fejlesztése
 - mozgás és beszéd (ritmus) összekapcsolása
 - bizalomerősítés
 - utánzókézség fejlesztése
- A beszédfejlődést segítő gyakorlatok
 - hangutánzó gyakorlatok végzése
 - beszédre való figyelés fejlesztése
 - beszédszervek ügyesítése
 - hangok, zörejek differenciálása
 - passzív és aktív szókincs bővítése
 - mondatalkotó készség fejlesztése
 - a verbális és nonverbális jelzések megtanítása
 - grammatikai rendszer kiépítése
 - beszédmegértés segítése
 - főfogalom alá rendezés
 - jelzők megismertetése
- A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok
 - érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése)
 - figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése
 - figyelem tartósságának fokozása, a lényeges-lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása
 - emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése, az azonosság-különbség felismerése, összehasonlítás
 - rész-egész viszony érzékeltetése
 - hiány felismerése, változás észrevétele
 - analizáló-szintetizáló készség fejlesztése
 - időrendi rendezés képsorozatokkal
 - főfogalom alá rendelés
 - analógiás gondolkodás fejlesztése
 - szerialitás fejlesztése
- A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok
 - ujjak ügyesítése
 - kézügyességet fejlesztő gyakorlatok
 - fixációs gyakorlatok
 - szem-kéz koordináció fejlesztése
 - szenzomotoros koordináció fejlesztése
 - ábrázolókézség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése
 - téri orientáció, alak-háttér differenciáló készség fejlesztése

5. 7. 3. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- javul a figyelme
- fejlődik emlékezete
- fejlődik problémamegoldó készsége
- javul a kommunikációja

5. 8. Önkiszolgálásra nevelés

Mindennapos tevékenységi forma, nem fejlesztő foglalkozás. A mindennapos tevékenység gyakorlás folyamatában lépésről lépésre alakítjuk ki a gyermek önálló feladatvégzését, biztosítjuk az egyszerű munka jellegű tevékenységekben történő részvételt.

5. 8. 1. Az önkiszolgálásra nevelés célja

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás
- apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése, a napi tevékenységvégzés folyamatában
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése

5. 8. 2. Az önkiszolgálásra nevelés feladata

- étkezési szokások kialakítása
- tisztálkodási szokások kialakítása
- szobatisztaságra nevelés
- öltözés, vetkőzés
- önálló munkafeladatok

5. 8. 3. A szokásrendszer kialakításának területei

- Étkezési szokások kialakítása
 - darabos ételt kézzel a szájához vigyen
 - szopóreflex leépítése
 - kanálhasználat megtanítása (evésterápia): merítés, szájhoz vitel, az étel meg-rágása, nyelés
 - csőrös pohárból ivás, a pohár megtartása, a folyadék lenyelése
 - a pohárhasználat megtanítása: a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele
 - villával való ismerkedés: felszúrás vagy merítés
 - szalvéta használata
 - kérés, megköszönés
 - ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés
 - rágás megtanítása
 - kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta levő együttes elfogyasztása
 - terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése), az étel és a hozzávaló eszközök felismerése
 - étkezés utáni teremrendezésben közreműködés
- Tisztálkodási szokások kialakítása
 - vízcsap kinyitása, elzárása
 - szappan használat, utána kézöblítés
 - saját törölköző felismerése
 - kéz, arc szárazra törlése
 - önálló kéz- és arcmosás
 - fogmosásnál együttműködés: száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása, önálló fogmosás
 - zuhanyozáskor együttműködés (kéz, láb felemelése, stb.)
 - fésülés tűrése, önálló próbálkozás
 - igény a tiszta, ápoltságra

- étkezés előtti, utáni és bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása
- Szobatisztaságra nevelés
 - rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése
 - jelzés megtanítása: utánjelzés, majd mutogatás, hangadás, stb.
 - WC vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése
 - kérdésre szükséglet jelzése
 - szükséglet jelzése önmagától (képes visszatartani addig, míg a WC-re ér)
 - biliről a gyermek WC-re szoktatása
 - fiúk állva pisiltetésének megtanítása
 - WC papír használata segítségével
 - WC használat utáni kézmosás megtanítása
- Öltözés, vetkőzés
 - együttműködés az öltözéskor, vetközéskor
 - sapka, sál levétele
 - cipzár lehúzása
 - egyszerű ruhadarabok levétele: cipő, zokni, nadrág, stb.
 - vetközéskor kis segítségnyújtás: kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása, stb.
 - egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi, stb.
 - kis segítséggel öltözés: ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítés, befűzés, gombolás, stb.
 - bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele
- Önálló munkafeladatok
 - saját hely felismerése: öltözőben, étkezésnél, alvásnál, stb.
 - székek helyre rakása
 - játékok közös elrakása
 - szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz)
 - közös teremrendezés
 - eszközök bevitele, kiosztása
 - egyszerű tárgyak kivétele (pl. konyhába)
 - egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül
 - társak segítése
 - asztal letörlése
 - szemét összeszedése
 - székek felrakása
 - saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása
 - közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása
 - lépcsőn járás

5. 8. 4. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

Az értelmileg akadályozott gyermekek az önállóság terén különböző fejlettséget mutatnak. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), és nem utolsósorban értelmi állapotától.

Önállóságuk gátja lehet az esetleges társulási fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, és amit már önmaga el tud végezni, azt nem célszerű helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő és a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot.

Az a gyermek lesz sikeres az iskolában, majd a későbbiekben a társadalom számára elfogadható, azzal lehet elmenni pl. nyaralni, barátokhoz, színházba, esetleg egyszerű feladatokat egyedül is el tud végezni, aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formák-

nak. Ez az önállóság, helyes viselkedés, a magatartási normák elsajátítása, az elfogadás alapja. Az a gyermek, aki a korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, magabiztosabban válik önállóvá.

5. 9. A só terápia

A só terápiás foglalkozás speciálisan kialakított szobában történik. A sószobában minden óvodás gyermek számára heti egy alkalommal történik foglalkozás.

A fejlesztés formája: egyéni, kiscsoportos a pedagógusok vagy pedagógiai munkát segítőik irányításával.

Időtartam: 30 perc

5. 9. 1. A só terápia célja

- a légúti betegségek megelőzése,
- az egészségtudatos magatartás kialakítása.

5. 9. 2. A só terápia feladata

- a légzésfunkció javítása,
- a légzés tudatosítása,
- a légzésritmus szabályozása,
- a be- és kilégzés javítása,
- fűvógyakorlatok végzése.

5. 9. 3. A só terápia sajátossága

Mesterséges szellőztetőrendszerrel felszerelt zárt helyiségben, SOMADRIN oldat párologtatásával speciális mikroklíma alakul ki. A SOMADRIN oldat egy olyan telített sóoldat, amely természetes anyagokat tartalmaz. A SOMADRIN oldat nagy párologtatási felületű edényekbe töltve, mindenféle motorizáció nélkül, passzív módon, szobahőmérsékleten meginduló párolgása alakítja ki a sajátos mikroklímát, „sóbarlang” hatást. Ez a mikroklíma hozzájárul a jó közérzet és egészségi állapot fenntartásához, segíti a felső légúti betegségek megelőzését, a gyógyulás folyamatát.

5. 10. Állatasszisztált terápia

Az állatasszisztált terápia olyan terápiás program, melynek során egy terápiás kutya jelenlétével, aktivitásával biztosítjuk, hogy a gyermekek fizikai, érzelmi, szociális és kognitív funkciói javuljanak. A terápia során egy meghatározott szakmai protokoll alapján a gyermek a terápiás csapat (gyógypedagógus, kutyavezető) segítségével alakít ki kapcsolatot az állattal.

A foglalkozások a mozgásfejlesztő szobában történnek a gyógypedagógus, a kutyavezető és a kutya szoros együttműködésével.

Időtartama: 45 perc (havi egy alkalom)

5. 10. 1. A terápiás foglalkozások célja

- örömszerzés,
- kedélyállapot és hangulat javulása,
- a kutyával történő irányított játékból fakadó pozitív érzések kialakulása

5. 10. 2. A terápia feladata

- a képességfejlesztés (motoros, kognitív) és orientációs képességek fejlesztése,
- a szociális interakciók javítása, a szociális integrálódás segítése,
- a kommunikatív képességek fejlesztése,
- önállóságra nevelés,
- a fegyelem, kötelességtudat, felelősségérzet és kitartás kialakítása

5. 11. Kiegészítő és egyéb terápiás eljárások

5. 11. 1. Logopédiai fejlesztés

A gyermekek beszédállapotának felmérése után egyénre szabott beszédindító, artikulációfejlesztő foglalkozás a kommunikációs készség javítására. A logopédiai fejlesztésre a logopédiai szűrés után kiválasztott gyermekek járnak.

A logopédiai fejlesztés a logopédiai fejlesztő szobában történik, speciális eszközkészlet alkalmazásával, logopédus vezetésével.

Időtartama: 30 perc

5. 11. 2. „Fülemüle csoport” értelmileg akadályozott, hallássérült gyermekek részére

A Fülemüle csoport a hallásproblémákkal és értelmi akadályozottsággal diagnosztizált óvodásaink számára szerveződött csoportos foglalkozás. A csoport létszáma 3-7 fő. A csoportban történő foglalkozásokon részt vesznek hallókészülékes és enyhe vezetékes hallássérüléssel élő gyermekek is.

A foglalkozások célja intenzív hallásingerek nyújtásával a hallásfigyelem fejlesztése, a verbalitás, mint elsődleges kommunikációs eszköz előkészítése hangutánzással, artikulációs gyakorlatokkal, mozgásos mondókák tanulása.

A foglalkozások a kisritmika teremben történnek gyógypedagógusok (2 fő) irányításával

Időtartama. 30-35 perc

5. 12. Jó gyakorlatok

A „Jó gyakorlat” adott szakmai kritériumoknak (NAT, ONAP) megfelelő innovatív folyamat, módszer, cselekvés és eszközhasználat együttese, amelyet intézményünkben több éve tudatosan, sikeresen és hatékonyan alkalmazunk. A gyógypedagógusaink az innovációt a gyakorlatban kipróbálták, dokumentálták, ezért más intézmények által is eredményesen adaptálható, továbbfejleszhető, fenntartható. A „Jó gyakorlat” a felhasználók által elismert szolgáltatásként képes működni, mert mérhető, értékelhető minőségelemekkel rendelkezik és a kompetenciaalapú óvodai nevelés elterjesztését pozitívan befolyásolja.

A jó gyakorlat bemutatásának helye: projektszoba

5. 12. 1. A nemezelés technikájának terápiás alkalmazása értelmileg akadályozott gyermekek vizuomotoros készségének fejlesztése során

5. 12. 2. „Szines kotta”: zenei nevelés értelmileg akadályozott gyermekek óvodájában

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 12. 1. A nemezelés technikájának terápiás alkalmazása értelmileg akadályozott gyermekek vizuomotoros készségének fejlesztése során

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Kezdetekben a technika célja a bazális stimulációs elemein alapuló érzékelési és észlelési területek fejlesztése. Rendszeres alkalmazásával fejlődik a tapintásos észlelés és a finommotorika, mely segíti a biztos eszközhasználat kialakítását és elősegíti a ceruzafogást. Tágabb értelemben vett célja, hogy a gyermekek minél realisabb képet kapjanak testükről, illetve a tevékenység során felkeltődjön ábrázolási kedvük, fejlődjön figyelmük, kitarításuk időtartama pedig fokozatosan növekedjen. Kiemelten fejleszti a vizuális észlelést, a kreativitást, az alkotó készséget, a taktilis ismeretszerzést. Az új produktum létrehozása, az alkotás öröme növeli az önbizalmat, fejleszti a gyermek személyes kompetenciáit, énképét, munkafegyelmét, harmonizálja személyiségét. A munkavégzés folyamata fejleszti a szociális kompetenciákat (együttműködés kooperatív készség).

Tartalma:

A nemezelés technikáinak alkalmazásával javul a gyermek kez ügyessége, kialakulnak a célzott kézmozgások, fejlődik a kéz izomereje, és az ujjak tapintás érzete, fejlődik a szem-kéz koordináció. A tevékenység végzés során harmonizálódik a gyermek személyisége, fejlődik testsémája, kialakul a pozitív énképe, munkafegyelme.

Ajánlás:

A nemezelés, mint ősi technika előnye, hogy gyorsan és egyszerűen elsajátítható. A technika beilleszthető bármely óvodai nevelési programba, ahol értelmileg akadályozott gyermekek nevelése és fejlesztése történik integráltan. Minden életkorban és fejlettségi szinten jól alkalmazható. A foglalkozást vezetheti olyan pedagógus, gyógypedagógus, aki elsajátította a nemezélést, mint technikát. Alkalmazható csoportos vagy egyéni foglalkozás keretében. Alkalmazása minden gyermeket sikerélményhez juttat, gyakorlásával egyre összetettebb mozgások sajátíthatóak el, az elkészült produktumokat művészi igényességig lehet fokozni.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746
E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 12. 2. „Színes kotta”: zenei nevelés értelmileg akadályozott gyermekek óvodájában

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Az értelmileg akadályozott gyerekek zenei fogékonyságán keresztül szeretnénk hatni az érzelmi világuk harmonizálására. A fejlesztés többek között segít a színek megismerésében, a gyors-lassú ritmus és a mély-magas hangok differenciálásában. Elősegíti a sorrendiség pontos érzékelését a színes korong sorok lekövetésével. A módszer fejleszti a ritmusérzéklet, a hallásfigyelmet, a szem-kéz koordinációt, a finommotorikát. Jótékonyan hat a megkésett beszédfejlődés beindítására, a szocializáció fejlődésére, kialakul az együtt zenélés öröme.

Tartalma:

A foglalkozások az egyszerű ringatókkal és zenehallgatással kezdődnek, majd a ritmusra járáson keresztül elvezetnek a színes kották ismeretéig, és egyszerű gyermekdalok eljátszásáig speciális fújós, ütős hangszerek segítségével, valamint csöngőkkel. Eleinte a gyermeknek színes korongokat mutatunk, melynek iránya segítséget nyújt a megfelelő hangszer megütéséhez, az ügyesebbek a kottából balról jobbra történő „olvasásig” és ennek alapján a közös és egyéni zenélésig jutnak el.

Ajánlás:

Az értelmileg akadályozott gyermekek hangszeres zenélésének az ULWILA módszeren alapuló tanítását több mint tizenöt éve jó eredményekkel használjuk óvodánkban. Ajánljuk mindazoknak az intézményeknek, ahol a gyerekek komplex fejlesztését jó hangulatban, saját zenélés élményével szeretnék végezni.

A „jó gyakorlat” illeszthető bármely helyi óvodai nevelési programba, ahol értelmileg akadályozott gyermekek integrált nevelése történik.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746
E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu

5. 13. Taneszközjegyzék

Helyiségek és kiszolgálóhelyiségek

Helyiségek:

- csoportszoba (gyemecsoportonként 1)
- mozgásfejlesztő szoba és szertár
- játszóudvar
- sóterápiás helyiség
- igazgatói iroda
- igazgató-helyettesi iroda
- titkárság
- egyéni fejlesztő szoba (logopédusonként)
- tanári szoba
- gyermeköltöző
- gyermekmosdó, WC
- zeneszoba
- projektszoba
- ebédlő (csoportonként)
- könyvtár
- pszichológus szoba

Kiszolgálóhelyiségek:

- felnőtt öltöző (zuhanyzó)
- felnőtt WC
- melegítő konyha
- szertár
- raktár
- irattár

Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Csoportszoba:

- óvodai fektető szivacs
- gyermekszék
- gyermekasztal
- szőnyeg
- játéktartó szekrény, polc (nyitott, zárt,)
- bábtartó polc
- szeméttároló
- függeszthető hinták
- játszósarok

Mozgásfejlesztő szoba és szertár:

- eszköztároló szekrény
- nagyfelületű álló tükör
- tornapad
- tornaszőnyegek
- bordásfal
- óvodai többfunkciós mászóakák
- Wesco tornaszerek
- Ayres eszközök
- taktilis érzékelést fejlesztő eszközök
- Huple gömb

Játszóudvar:

- kerti asztal székekkel
- kerti pad
- babaház
- csiga alagút

Sóterápiás helyiség:

- speciális klímaoldat párologtatásához edények
- sőtégla
- asztal, székek

- polc
- diavetítő
- fújó játékok

Igazgatói iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- könyvszekrény, beépített szekrény
- tárgyaló asztal
- üveges tároló szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Igazgató-helyettesi iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- légkondicionáló
- tárgyalóasztal és székek

Titkárság:

- íróasztal és székek
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Egyéni fejlesztő szobák:

- tükör
- fejlesztő asztal és székek
- pedagógus munkaasztal és szék
- számítógép
- internet kapcsolat
- beépített szekrény
- CD lejátszó
- fejlesztő játékok
- hangfejlesztő, automatizáló, differenciáló képsorozatok
- hívóképek, szájképek

Tanári szoba:

- tárgyalóasztal és székek
- munkaasztal és székek
- számítógépek
- internet kapcsolat
- fénymásoló
- beépített szekrény
- TV, DVD lejátszó

Gyermeköltöző:

- öltözőszekrény
- öltözőpad

Gyermekmosdó, WC:

- törülközőtartó
- falitükör
- rekeszes fali polc

Zeneszoba:

- asztal és székek
- párnák
- munkaasztal és székek
- számítógép
- internet kapcsolat

- beépített szekrény
- zeneeszközök tárolására alkalmas szekrény

Projektszoba:

- székek
- beépített szekrény
- fénymásoló

Ebédlő:

- asztalok és székek
- tároló szekrény

Könyvtár:

- beépített polcrendszer
- számítógép
- internet kapcsolat
- munkaasztal és székek

Pszichológus szoba:

- beépített szekrény
- munkaasztal és székek
- számítógép
- internet kapcsolat
- tesztek, fejlesztő eszközök

Orvosi szoba:

- az iskolával közösen

Tisztálkodási és egyéb felszerelések

A felnőtt és gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségű egyéni tisztálkodó szerek, tisztálkodó felszerelések, törülköző, abrosz, takaró, abrosz, ágyneműhuzat, lepedő.

A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

- szennyes ruha tároló
- mosógép, hűtőgép, porszívó
- mikrohullámú sütő, hűtőszekrény
- vasaló, vasalóállvány
- szárítóállvány
- takarító eszközök
- kerti munkaeszközök, szerszámok

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok, játékeszközök (gyermeklétszám figyelembevételével, annak megfelelő mennyiségű):

- mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei
- a mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök
- ének, zene, énekes játékok eszközei
- a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei
- értelmi képességeket és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök
- ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök
- a természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok
- munka jellegű tevékenységek eszközei

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök:

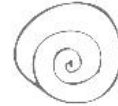
- televízió
- CD lejátszó
- diavetítő
- vetítőképernyő
- hangszerek
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések
- pedagógiai vizsgáló eszközök, tesztek
- fénymásoló
- számítógép, projektor
- nyomtató
- fénymásoló

- lamináló
- spirálozó
- telefon

Egészség- és munkavédelmi eszközök:

- ételmintás üveg
- mentőláda
- tűzoltó készülék
- dajkáknak munkaruha
- pedagógusoknak és pedagógiai munkát segítőknak 2 db póló

II. SZÁMÚ MELLÉKLET

ANAMNÉZIS FELVÉTELI LAP
értelmileg akadályozott gyermekek részére

Személyi adatok

A gyermek neve: Beceneve:

Születési helye, ideje:

TAJ száma:

Anyja neve: Születési dátuma:

Apja neve: Születési dátuma:

Lakcím:

Anyja iskolai végzettsége:

Családi körülmények

A gyermekkel együtt élő családtagok:

.....

A gyermek ellátásában rendszeresen segítő személy (nagymama, pótmama):

.....

Hány szobában élnek?

Familiáris adatok

Testvérei között előfordul-e tartós betegség, tanulási nehézség, fogyatékoság?

.....

A családban előfordult-e az alábbi állapotok valamelyike? Epilepszia, mozgászavar, értelmi fogyatékoság, beszédzavar, látásprobléma, hallásprobléma, beszéd(fejlődési) zavar, cukorbetegség, pajzsmirigyzavar.

Egyéb:

.....

Kinél? Ha lehet, részletezze:

.....

.....

A terhesség körülményei

Hányszor volt az anya állapotos? Ebből hány gyermek született meg? Mi történt a többi terhességgel?

.....
.....
.....

Várt terhesség – nem várt terhesség

Problémamentes terhesség – veszélyeztetett terhesség

Egyéb: ikerterhesség, RH inkompatibilitás, toxémia, alkoholfogyasztás, dohányzás

Terhesség alatt volt-e panasza? (vérzés, görcsök, magas vérnyomás, stb.).....

.....
.....

Volt-e beteg terhesség alatt? (influenza, rubeola, kanyaró, RTG besugárzás, stb.).....

.....
.....

Milyen gyógyszereket szedett a terhesség alatt?.....

.....
.....

Volt-e a terhesség alatt kórházban? Mikor, hol, milyen panaszok miatt?

.....
.....

Szülési adatok

Normál szülés – indított – rohamos – elhúzódó – burokrepesztés – császármetszés

Koraszülött – túlhordott

Grav. hét:

Fekvése: fej – láb – far

Vajúvás időtartama:..... óra

Előfordult-e az alábbiak közül valamelyik: vákuumos szülés, fogó, kipréselés, köldökzsinór

a nyakon, hypoxia, egyéb:.....

.....
.....

Az újszülött felsírt – nem sírt fel – késve sírt fel – éleszteni kellett – az anya nem tudja

Újszülöttkori adatok

Születési súly:(gr), hossz: (cm)

fejkörfogat:(cm), Apgar érték:

Újszülött korában kezelték-e a gyermeket valamilyen probléma miatt? Hol, mennyi ideig, milyen panaszok miatt?

.....

Milyenek látta gyermeke viselkedését csecsemőkorában? (érdeklődő, túl nyugodt, sírós, aluszékony, stb.)

.....

Mennyi ideig szopott?

Ha nem szopott, mivel táplálták?.....

Volt-e etetési nehézsége? Részletezze:

.....

Ki és hogyan közölte a fogyatékoság tényét?.....

.....

Betegségek

Volt vagy van-e a gyermeknek:

allergia: tartós fejfájás, szédülés: asztma:

eszméletvesztés: epilepszia: lázgörcs:

bőrbetegség: vizeletprobléma:.....székletprobléma:

mozgásprobléma: szemészeti vagy látásprobléma: fülészeti vagy

hallásprobléma: baleset: agyhártyagyulladás:

szívbetegség:..... szívfejlődési rendellenesség:

Volt-e a gyermek kórházban kezelés, kivizsgálás vagy műtét miatt? Részletezze:

.....

.....

.....

Észrevették-e, hogy a gyermek valamelyik betegsége után a fejlődésben megállt vagy visszaesett?

.....

.....

.....

A gyermek eddigi fejlődése (amennyiben a válaszoló nem tudja pontosan az időpontokat, jelöljük X-szel, ha a gyermek már végzi, vagy már túlhaladta a tevékenységet!)

Hason fekve emeli a fejét:(hó) hátáról a hasára fordul:(hó)
kúszik:(hó) négykézláb mászik:(hó)
kapaszkodva feláll:(hó) önállóan felül:(hó)
önállóan jár (sokat esik):(hó) biztosan jár:(hó)
páros lábbal ugrik:(hó)
lépcsőn mellélépéssel jár (kézen fogva v. kapaszkodva):(hó)

Megjegyzés:

.....

Tárgyakért nyúl:(hó) tárgyakat szájba vesz:(hó)
egyik kézről a másikba átesz:(hó) edényből kivesz-betesz:(hó)
kockából tornyot épít:(hó) ceruzával firkál:(hó)
ollóval vág:(hó) egyszerű kirakót (puzzle) kirak:(hó)

Megjegyzés:

.....

Önre mosolyog:(hó) idegenektől fél:(hó)
kukucsjátékot játszik:(hó) utánoz (tapsol, papát int):(hó)
babázik (eteti, ringatja):(hó) egyszerű házimunkában segít:(hó)
gyerekekkel együtt játszik:(hó)

Megjegyzés:

.....

.....

Beszédre figyel:(hó)
elnyújtott hangokat ad:(hó)
gagyog:(hó)
a tiltást érti:(hó)
néhány szót mond (mamán, papán kívül):(hó)
néhány testrészét megmutatja:(hó)
képeskönyvben kérésre képet megmutat:(hó)
két szót összekapcsol:(hó)
folyamatosan beszél:(hó)
idegenek a beszédének kb. a felét megértik:(hó)

Megjegyzés:

.....

.....

Szobatiszta nappalra:(hó) éjszakára:(hó)
cumisüvegből iszik:(hó) kanállal etetik:(hó)
kézzel eszik:(hó) pohárból önállóan iszik:(hó)
önállóan eszik (maszatosan):(hó) villát használ:(hó)

Megjegyzés:

.....
.....

Fejlődésével kapcsolatban részesült-e a gyermek fejlesztésben, tanácsadásban? Mikor, hol, mennyi ideig?

.....
.....
.....

Jelen állapotra vonatkozó adatok

Testsúly:(kg) Testhossz:(cm)

Van-e a gyermek egészségével probléma? Ha igen, részletezze:

.....
.....

Szed-e tartósan gyógyszert? Mit, milyen adagolásban?

.....
.....

Van-e gond a gyermek alvásával?

.....
.....

Van-e gond az étkezéssel? (szokások, diéta):

.....
.....

Hol tart a szobatisztaság terén?

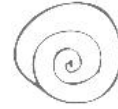
.....
.....

Milyen a gyermek játéka? Mit játszik önállóan, magától?

.....
.....

Van-e rendszeres napirendje? Részletezze:

.....
.....

Profil-lap

Név: _____

Születési idő: _____

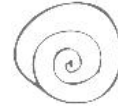
Dátum: 1. _____

2. _____

3. _____

	84					
	81					
	78					
	75					
	72					
	69					
	66					
	63					
	60					
	57					
	54					
	51					
	48					
	45					
	42					
	39					
	36					
	33					
	30					
	27					
	24					
	21					
	18					
	15					
	12					
	9					
	6					
	3					
	0	A	B	C	D	E
		Önellátás	Finommotorika	Nagymozgás	Nyelv/ beszéd	Gondolkodás/ Érzékelés

Felmérést végezte: _____

PEDAGÓGIAI MEGFIGYELÉS, VIZSGÁLAT

értelmileg akadályozott gyermekek részére
a kulcskompetenciák és a speciális kompetenciák bemeneti/kimeneti mérése, értékelése
(a gyógypedagógus megfigyelései, pedagógiai vizsgálata)

A gyermek neve:

Születési helye: ideje: kora:

Anyja neve:

A vizsgálat ideje:

A vizsgáló neve:

A gyermek megjelenése, magatartása - a pszichikus funkciók működése

Önkiszolgálás - szociális képességek

- Társas kapcsolatok, neveltségi szint, szokásismeret, együttműködési képesség, alkalmazkodás, érzelmek, motiváció, akaratilag megnyilvánulások
- Játék

Mozgás – mozgáskoordináció

- Alapmozgások
- Szerialitás, ritmusérzék, egyensúlyérzékelés
- Finommozgások, eszközhasználat, oldaliság

Beszéd - verbális képességek

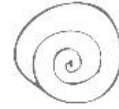
Kognitív képességek

Strassmeier fejlődési skála

.....
gyógypedagógus

.....
igazgató

.....
gyógypedagógus

ÉRTÉKELŐ LAPJA

a

csoportból

Születési ideje:

Megfigyelés ideje:

Megjelenése: Testileg korához képest fejlettebb/ megfelelően fejlett/ fejletlenebb.

MAGATARTÁS

Beilleszkedés

- a csoportba jól beilleszkedett
- nehezen illeszkedett be
- nem tudott beilleszkedni

Kapcsolata társaival

- A csoportban irányító szerepet tölt be
- Társaival kapcsolatot kezdeményez
- A kialakult játékban részt vesz
- Egy gyerekhez kötődik: (gyermek neve)
- Társaival kapcsolatot nem kezdeményez
- Szinte nincs kapcsolat a gyerekekkel
- Félrehúzódo, társaival egyáltalán nincs kapcsolata
- Társaival agresszív nyíltan / titokban

Kapcsolata felnőttekkel

- Minden felnőttet szívesen, szeretettel fogad
- Számára ismerős felnőtteket szereti, idegenekkel tartózkodó
- Egyes felnőttekhez nagyon erősen kötődik
- Mindenkivel tartózkodó, de lassan feloldható
- Minden kapcsolatot elutasít
- Felnőttekkel agresszív

Csoportos foglalkozásokon

- jó és állandó kapcsolat tartható vele, aktív, együttműködő
- folyamatos kapcsolat tartható vele, de gyakran noszogatni kell
- a tevékenységben hangulatától függően részt vesz
- szuggesztív irányítás mellett vonható be a foglalkozásokba
- nem együttműködő, nem kapcsolódik be
- figyelme kiterjed az egész foglalkozásra (20-30 perc)
- figyelme néha ellankad, ilyenkor személyesen kell hozzá fordulni
- figyelme rövid időre köthető le, hamar kifárad
- figyelme állandóan elkalandozik

Egyéni foglalkozásokon

- aktív, érdeklődő, jól foglalkoztatható
- aktív, de kevésbé érdeklődő
- a csoportos foglalkozásokhoz képest kevésbé aktív
- a kétszemélyes kapcsolatot nehezen fogadja el

Jutalmazásra

- örömmel reagál
- változóan, hangulatától függően reagál
- közömbös marad
- elutasítja

Büntetésre

- dacosan reagál
- megbánással reagál

- közömbös marad
- valószínűleg nem érti a szituációt
- mindennek, ami vele történik, örül

BESZÉD

Beszédértés

- alacsony szintű társalgás kialakítható vele
- összetett utasításokat megért
- egyszerű utasításokat megért
- erősen tagolt szóbeli közlést megért
- gesztusokkal kísért közlést ért meg
- a sokat használt, általa ismert felszólításokat érti meg
- csak a nevére reagál
- nevére nem reagál

Beszédutánzó készség

- a tanult szavakat, fogalmakat ügyesen utána mondja
- csak nehezen tanulja meg a szavakat, sok hibával mondja a felnőtt után
- hibásan utánoz, spontán nem javít
- irányításra sem javítja a szavakat
- utánmondás helyett csak a száját mozgatja
- nem mondja a felnőtt után az elhangzottakat

Beszédkészítés

- szívesen kommunikál, van közölnivalója
- magától ritkán beszél, kérdésekre válaszol
- csendes, halkán, bizonytalanul beszél, főleg kérdésekre ad rövid választ
- van közölnivalója, de nem tudja kifejezni magát
- nincs vagy alig van mondanivalója

Beszédprodukción, önkifejezés (tartalmi elemzés)

- kerek, egész mondatokban beszél (magáról egyes szám első vagy harmadik személyben beszél)
- töredékes mondatokban beszél
- agrammatikus mondatokban beszél
- főleg szavakban, néha mondat értékű szavakban beszél
- csak néhány szót ejt, inkább gesztusokkal, jelekkel fejezi ki magát
- csak hangokat ad ki és mutogat
- semmilyen hangot nem hallat
- sírással, nyugtalansággal fejezi ki magát

Beszédérthetőség (alaki elemzés)

- beszéde viszonylag tiszta, érthető
- elmosódottan, de érthetően beszél
- beszéde nehezen érthető
- beszéde nem érthető, csak hangokat hallat

JÁTÉK

- új játékokat kezdeményez
- a játékban irányító szerepet tölt be
- egy-egy társával szeret játszani, leginkább-val
- többnyire egyedül játszik, de mások közeledését, elfogadja
- többnyire egyedül játszik, mások közeledését nem fogadja el

Kedvenc játéktevékenysége spontán helyzetben:

.....

.....

Játéktárgy-használat

- a játékokat rendeltetésszerűen használja
- nem rendeltetésszerűen használja (pl. dobál vagy rág)

Kitartás

- hosszú ideig játszik egy játékkal elmélyülten (20-25 perc)
- hosszabb ideig játszik, de több játékkal
- játékát hamar elunja (5-10 perc) és másikat keres
- játéka kapkodó, szétszórt (1-2 perc)
- semmilyen játéktárgy nem köti le figyelmét

Irányított játékban

- szívesen vesz részt
- bevonható
- nem szívesen vesz részt, gyakran kiáll
- nem vonható be

MOZGÁS

Spontán tartások

- biztosan áll
- kapaszkodva áll
- támasz nélkül ül talajon / széken
- támasztékkal ül
- spontán helyzetben hanyatt fekszik

Járás, futás

- biztosan jár, neheztett (egyenetlen) talajon is
- járása harmonikus
- széles alapon, „mackósan” jár, de biztosan
- teli talpra lép
- járása ingatag, bizonytalan
- kapaszkodva / vezetve jár (egy kézzel - két kézzel)
- biztosan, ütemesen fut
- nem tud futni

Ugrálás, ugrás

- páros lábbal egyhelyben ugrál
- páros lábbal előre haladva ugrál
- nem tud ugrálni
- földre lefektetett zsinórt vagy karikát átugrik
- számolýról leugrik
- utánlépéssel próbál ugrani
- nem tud ugrani

Járás lépcsőn

- felfelé: kapaszkodással / kapaszkodás nélkül/ váltott lábbal / mellélépéssel
- lefelé: kapaszkodással / kapaszkodás nélkül/ váltott lábbal / mellélépéssel
- nem tud lépcsőn járni

A játékos utánzógyakorlatokat

- néhány elemét utánozza
- nem utánozza
- beszéddel kíséri
- beszéddel olykor kíséri
- beszéddel nem kíséri

FINOMMOTORIKA

Eszközhasználat

- rendeltetésüknek megfelelően használja, segítség nélkül
- kevés segítséggel használja
- sok segítséggel használja
- helytelenül használja, de segítséget nem tűr
- nem használja, nem keltik fel érdeklődését
- lesöpri az asztalról

Spontán rajza

- lengővonalas firka
- körkörös firka
- az ábrázolás szándékával „rajzol” (megnevezi), de még nem felismerhető
- felismerhető figurális

Nyomatéka túl erős/ megfelelő/ gyenge

Emberábrázolás

- kezdetleges fej – láb ember
- rajzán minden főbb testrész megtalálható
- rajzán apróbb részletek is megtalálhatók (pl. arc részei, ujjak)
- rajza korának teljesen megfelelő
- diktálásra ábrázol
- minta után ábrázol (másol)
- nem ábrázol

Papírhatárt betartja/ nem tartja be.

Ceruzafogása

- megfelelő
- 3 ujjas
- marokfogás
- nem fog rá ceruzára

Kezessége

- kialakult: bal / jobb kezes
- még nem alakult ki

MEGISMERŐ TEVÉKENYSÉG

Színismerete

- négy alapszín felismeri, megnevezi
- bizonytalanul ismeri fel, megnevezésben néha téveszt
- színt színnel egyeztet
- egy-egy színt ismer:
- színeket nem ismer

Három alapformát (kör, négyzet, háromszög) jól / bizonytalanul / nem differenciál.

Egyeztetés

- képet képpel egyeztet
- képet tárggyal egyeztet
- tárgyat tárggyal egyeztet
- nem egyeztet

Testséma ismeret

- főbb testrészeket magán / másón / babán / képen megmutat
- főbb testrészeket megnevez
- egy-egy testrészt felismer:.....
- testrészeket nem ismer fel

ÖNKISZOLGÁLÁS

Szobatisztaság

- toaletthoz használathoz semmilyen segítséget nem igényel
- szükségletét szóban / gesztussal jelzi
- rendszeres ültetés mellett száraz marad
- rendszeres ültetés mellett is előfordulnak „balesetek”
- pelenkás nappalra is / csak alváshoz

Étkezés

- villával önállóan eszik
- kanállal önállóan eszik
- kanállal segítséggel eszik
- etetni kell
- pohárból önállóan iszik
- pohárból csak segítséggel iszik
- itatni kell
- darabos ételt jól rág
- nem rág, pépeset eszik

Öltözködés

- önállóan öltözik, vetkőzik
- segítséggel öltözik, de önállóan vetkőzik
- segítséggel öltözik, vetkőzik
- teljes kiszolgálást igényel, de együttműködő
- nem együttműködő

ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁGA

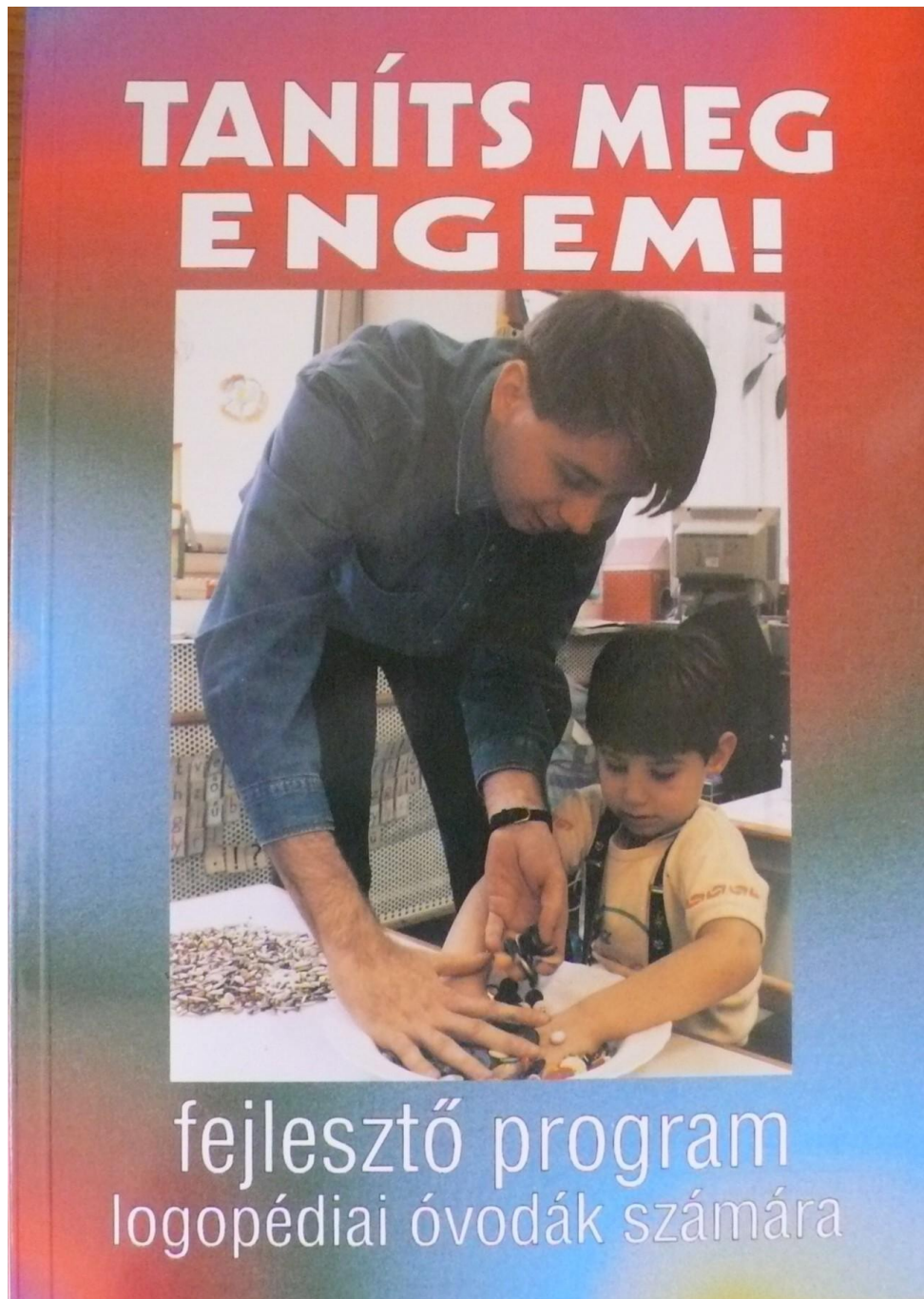
- szülei nevét megmondja
- társai nevét megmondja / társait névről felismeri
- társai jelét megmondja / társai jelét tudja
- nevét megmondja
- jelét megmondja / felismeri
- nevére reagál

.....
igazgató

.....
gyógypedagógus

.....
gyógypedagógus

III. TANÍTS MEG ENGEM! BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSE

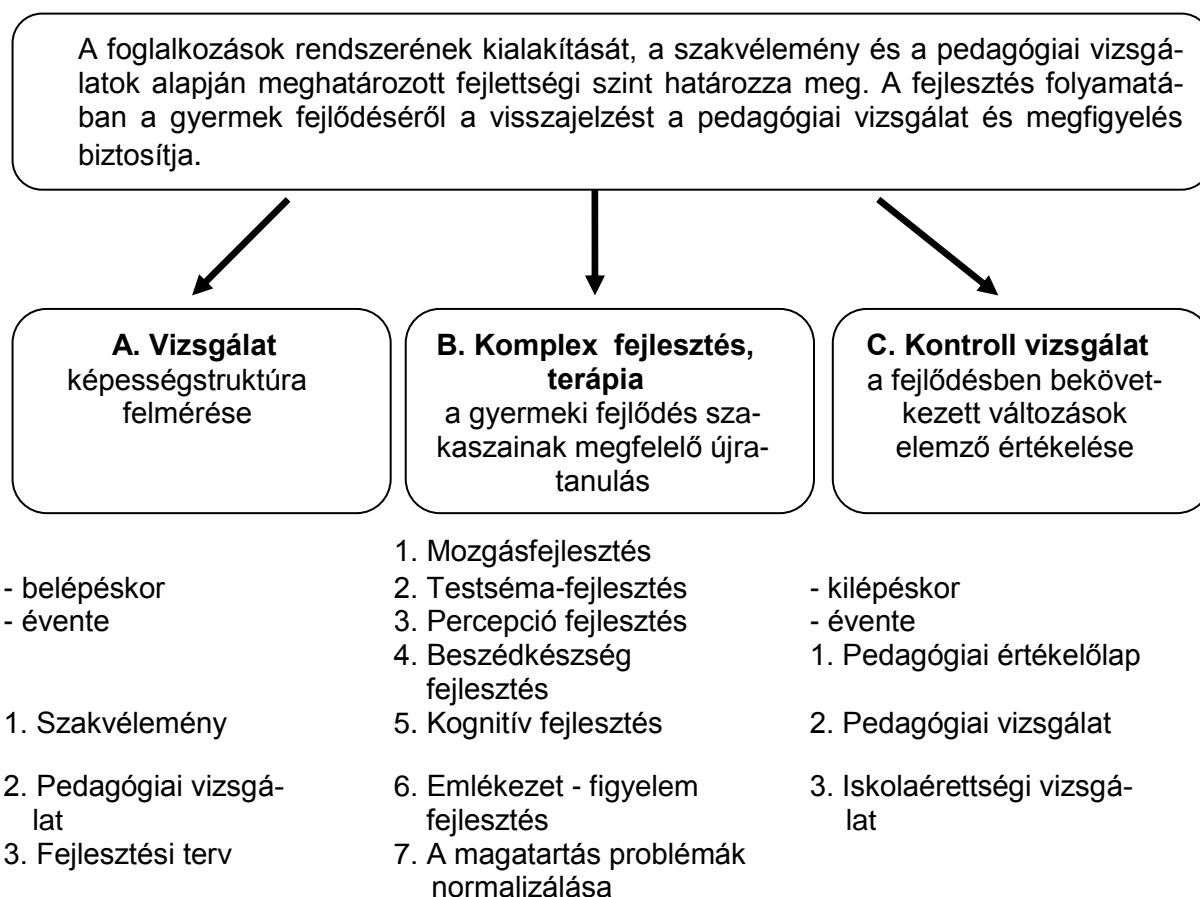
Rosta Katalin (szerk. 1996): *Taníts meg engem!* Fejlesztő program logopédiai óvodák számára
(Logopédia, Budapest)

1. TANÍTS MEG ENGEM! – BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI PROGRAMJÁNAK TARTALMA, ALAPELVEI

Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, a speciális szükségleteket, az életkori sajátosságokat, az egyéni teherbíró képességet.

A komplex multiszenzoriális fejlesztés a percepció minden részterületét fejleszti, játékos formában történik. Lényeges eleme a mozgás és játék közben történő tapasztalat- és élményszerzés. A fejlesztés során támogatjuk a fantázia és kreativitás kibontakozását. Az intenzív fejlesztés kis lépésekben történik, biztosítva, hogy a gyermekek sikerélményhez jussanak. A fejlesztés során a gyógypedagógus a szülővel együttműködik a gyermek fejlődésének elősegítése érdekében.

2. A BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSÉNEK FOLYAMATA, A GYERMEK FEJLŐDÉSI ÜTEMÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A. Vizsgálatok

1. Szakvélemény

A gyermekek vizsgálatát, a diagnózis megállapítását minden esetben a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye végzi el. Ez az oki háttérrel feltáró vizsgálat képezi a fejlesztés alapját.

2. Pedagógiai vizsgálat

Az egyénre szabott fejlesztő munka tervezését az teszi lehetővé, hogy a gyermekek képességstruktúráját és szociális fejlettségét az intézményünkben kialakított pedagógiai vizsgálatokkal, megfigyelésekkel elemezzük. A vizsgálatok eredményei a „Pedagógiai megfigyelés

és vizsgálat beszéd fogyatékos gyermekek részére” elnevezésű, saját fejlesztésű dokumentumon kerülnek összevetésre.

- Anamnézis felvétel
- Beszédvizsgálat
 - artikuláció vizsgálata
 - GMP (2,3,4,5,12) a beszédpercepciót és beszédmegértést vizsgáló eljárás
 - PEABODY (PPVT): passzív szókincs-vizsgáló teszt
 - LAPP: aktív szókincs-vizsgáló eljárás
 - PPL: nyelvfejlődési szűrővizsgálat
 - GMP (2,3,4,5,12) a beszédpercepciót és beszédmegértést vizsgáló eljárás
 - TROG-H: sztenderdizált módszer a nyelvtani megértés fejlődésének vizsgálatára
- Mozgásvizsgálat
 - DeGangi-Berk szenzoros integrációs teszt
- Az észlelés vizsgálata
 - Bender A teszt óvodás változata
 - Goodenough emberrajz vizsgálata

3. Fejlesztési terv

A pedagógiai vizsgálatokkal megismert képességstruktúra és diagnózis ismeretében egyénre szabottan állítjuk össze.

B. Az óvodai élet megszervezése, foglalkozási körök, komplex terápia

Foglalkozási körök a beszédjavító óvodában

A beszédjavító óvodába felvett 4-7 éves gyermekek a tanév elején – a 2 hetes szoktatási idő alatt – pedagógiai vizsgálaton vesznek részt. Ennek tükrében történik a csoportba sorolás, illetve azoknak a terápiás eljárásoknak a meghatározása, amelyekre az adott gyermeknek feltétlenül szüksége van. E foglalkozások kis- vagy nagycsoportos formában minden gyermek számára szerveződnek. A foglalkozások időtartamát a gyermekek életkora és képességszintje határozza meg.

Ezek a foglalkozások a következők:

- **Mozgásfejlesztés:** Az egész test átmozgatásával a nagy- és finommotorika fejlesztése, a koordinációs zavarok, mozgásos ügyetlenség kiküszöbölése, a testi-lelki harmónia, jó pszichomotoros állapot megteremtése a kommunikáció elősegítése érdekében.
- **Anyanyelvi nevelés, „Reggeli kör”:** A foglalkozásokon, tapasztalati úton, élmények nyújtásával történik a szűkebb és tágabb környezet megismertetése. Ennek során fejlődik a gyermekek közlési vágya, nyelvtanilag helyes beszédének kialakulása.
- **Frostig terápia:** A koordinációs és egyensúlyozó képesség, a testséma valamint a vizuális észlelés, a vizuális megfigyelő és elemző képesség, a vizuális memória, a sorozatalkotási készség fejlesztése.
- **Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc:** A mozgás, beszéd és gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése valamint a mozgás, zene, tánc emocionális hatásán keresztül az összemélyiség harmonizálása, az önkifejezőkészség és kreativitás fejlesztése.
- **Rajzolás, mintázás, kézimunka:** A foglalkozásokon a gyermekek a világról mozgásos, tapintásos, vizuális élmények alapján szereznek ismereteket. Az ábrázoló tevékenység során kialakul a biztos eszközhasználat, megismerhetnek különböző technikákat.
- **Egyéni fejlesztés:** A logopédiai gyakorlatban alkalmazott terápiás eljárások figyelembevételével történik a beszédhibák javítása, valamint a gyermek képességeinek, készségeinek fejlesztése. Az egyéni fejlesztés feladata a tehetség kibontakoztatásának elősegítése. Esetenként informatikai eszközök használata, a kommunikációs

lehetőségek bővítésére, az alapkészségek fejlesztésére, gyakoroltatás céljából. Az egyénre szabott fejlesztés feladatait fejlesztési tervben rögzítjük.

- **Grafomotoros fejlesztés** (a finommotorika és a taktilis észlelés fejlesztése): A fejlesztés során alakulnak ki az írás tanulásához szükséges finommozgások, az írószertartás, a szem és kéz koordinációja, a forma emlékezet és a vizuális megfigyelőkészség.
- **Diszlexia prevenció:** Az olvasászavar megelőzését szolgáló foglalkozás, melyen a beszédértés és észlelés, a hallásészlelés, a vizuális észlelés, a sík és téri irányok játékos fejlesztésével történik az olvasástanulás előkészítése.
- **Diszkalkulia prevenció:** A számolászavar megelőzését szolgáló foglalkozás, melynek során sokoldalú manipulálással, cselekvéshez kapcsoltn történik a számfogalmak kialakítása a matematikai készségek megalapozása.
- **Képzőművészet terápia:** A képalkotáson keresztül, a képzelet mozgósításával ventilációs lehetőség biztosítása, a tevékenység alkotó örömeinek megtapasztalása, az önértékesség érzésének fokozása.
- **A festés „jó gyakorlata”:** a gyermekek szabad önkifejezését szolgálja, a felfedezés, alkotás érzése mellett a festés terápiás jelentőséggel is bír.
- **Sóterápia:** Légzésfunkciók javítása, egészségmegőrzés speciálisan kialakított sószobában.
- **Állatassisztált terápia:** Olyan terápiás program, melynek során egy terápiás kutya jelenlétével biztosítjuk, hogy a gyermekek fizikai, érzelmi, kognitív és szociális funkciói javuljanak.
- **Boldogság óra:** 2018 őszétől kerül kipróbálásra a **Boldog óvoda** program keretében. A boldogság órákon arra törekszünk, hogy az alkalmazott, élmény gazdag, derűs feladatok, játékok kibontakoztassák a gyermekekben a derűt és az életkedvet. Az órákon megélt örömteli pillanatok hatására a gyermekek boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező óvodásokká válnak.

C. Kontroll vizsgálat

1. Pedagógiai értékelőlap

Az óvodapedagógusok és logopédusok folyamatos megfigyelésük alapján, az intézmény által összeállított értékelőlapot töltenek ki félévkor. Az értékelőlap a szülők tájékoztatására szolgál a gyermek fejlettségéről.

Az értékelés a következő területekre terjed ki: általános tájékozottság, szocializáció, anyanyelvi képességek, megismerő tevékenységek, nagymozgások és finommotorika.

2. Pedagógiai vizsgálat: pedagógiai jellemzés készítése a gyermekről tanév végén, melynek során elemezzük a fejlődés dinamikáját gyermekenként.

3. Iskolaérettségi vizsgálat: Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógy- és Pedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye kompetenciája.

3. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

A gyermekek hatékony és harmonikus fejlesztésének, fejlődésének kereteit a hetirend és a napirend teremti meg, mely igazodik a gyermekek fejlettségéhez, egyéni teherbíró képességéhez és a helyi szokásokhoz. Óvodásainknál a beszédfejlődés akadályoztatottsága miatt sérült a spontán ismeretszerzés folyamata, ezért a többségi óvodáktól eltérően a foglalkozásokon való részvétel kötelező.

A foglalkozások heti rendszeressége:

A foglalkozások csoportos, félcsoportos és egyéni formában zajlanak. A félcsoportos foglalkozásokon azonos fejlettségű 3-4 gyermek vesz részt. A párhuzamosan szervezhető foglalkozások rugalmasan alkalmazkodnak a gyermekek fejlettségi szintjéhez. Minden gyermek minden nap egyéni fejlesztésben részesül.

A foglalkozások neve	Heti előfordulás	A foglalkozás formája
Mozgásfejlesztés	2 óra	félcsoportos
Anyanyelvi nevelés „Reggeli kör”	3 óra	csoportos
Frostig terápia	1 óra	csoportos
Logopédiai ritmika, ének – zene, énekes játék	2 óra	csoportos
Rajzolás, mintázás, kézimunka	2 óra	csoportos
Egyéni fejlesztés	naponta	egyéni
Grafomotoros fejlesztés	1 óra	félcsoportos
Diszlexia prevenció	2 óra	kiscsoportos
Diszkalkulia prevenció	2 óra	kiscsoportos
Képzőművészet terápia (alternatív)	heti egyszer	csoportos
Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”	1 óra	csoportos
Sóterápia	heti egyszer	egyéni vagy kiscsoportos
Állatasszisztált terápia (alternatív)	havi egy alkalom	csoportos

A beszédjavító óvoda napirendje

Az óvoda reggel 7⁰⁰ óra és délután 17⁰⁰ óra között fogadja a gyermekeket.

Időtartam	Tevékenységi forma
7 ⁰⁰ - 8 ³⁰	gyülekező, együttes szabad játék, szabadon választott tevékenységek
8 ³⁰ - 9 ⁰⁰	reggeli, tisztálkodás, önkiszolgálás, az óvónő által kezdeményezett tevékenységek, reggeli torna
9 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	csoportos, kiscsoportos foglalkozások, játék
10 ⁰⁰ -11 ⁰⁰	egyéni foglalkozások, illetve szabad játék
11 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	óvónő által kezdeményezett tevékenységek, speciális foglalkozások, játék, levegőzés
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	ebéd, önkiszolgálási, tisztálkodási feladatok
13 ⁰⁰ -14 ³⁰	csendes pihenő, mesehallgatás, az egyéni szükségletekhez igazodó ébredés
14 ³⁰ -15 ⁰⁰	teremrendezés, önkiszolgálás, játék
15 ⁰⁰ -15 ³⁰	uzsonna
15 ³⁰ -17 ⁰⁰	szabad játék, zenehallgatás, barkácsolás

4. A BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉHEZ- FEJLESZTÉSÉHEZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL (III. sz. melléklet)

Az óvodai csoportokba felvételt nyert gyermekekről a következő dokumentumok kerülnek kitöltésre, megírásra:

- Anamnézis felvételi lap (beszéd fogyatékos gyermekek részére)
 - Pedagógiai vizsgálat beszéd fogyatékos gyermekek részére (a vizsgálati eredmények összegzése)
 - Értékelő lap: februárban – a fejlődés nyomonkövetésére
 - Nyilvántartási tasak (A.T.ü. 346/új r.sz): az egyéni dokumentáció tárolására
 - Munkanapló logopédiai csoportok részére (T.ü. 345/új r.sz): a fejlődés, fejlesztés rögzítésére
 - Csoportnapló (saját fejlesztésű belső anyag) az óvodai tevékenység dokumentálására
 - Forgalmi Napló (A.T.ü. 344/új r.sz): a gyermekek adatainak rögzítésére
- Az intézményi protokollrendszer biztosítja a nevelési program ellenőrzését, értékelését.

5. FEJLESZTÉS, FOGLALKOZÁSOK

5. 1. Mozgásfejlesztés

5. 1. 1. Beszéd fogyatékos óvodás gyermekek mozgásának jellemzői

A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek pszichomotoros fejlődése igen változatos képet mutat. Mozgásfejlődésük lassabb tempójú, egyenetlen és szabálytalan fejlődés menetű.

Az eltérések megmutatkoznak az alapmozgások fejletlenségében az egyensúlyérzékelés és mozgáskoordináció bizonytalanságában, a mozgásszervezés és téri tájékozódás nehézségében, a testséma fejletlenségében és az izomtónus zavaraiiban.

5. 1. 2. A mozgásfejlesztő foglalkozás

A mozgásfejlesztés során végigvezetjük a gyermeket mozgásfejlődésének állomásain, így erősítve meg testtudatát, fejlesztve mozgáskoordinációját és szenzomotoros integrációját.

A játékos mozgásfejlesztő foglalkozások során mindig törekszünk a sikerélmény biztosítására, az örömszerzésre, a bizalom kialakítására.

A mozgásfejlesztés terápiás eszközökkel (Ayres, WESCO eszközök) jól felszerelt szobában történik.

A fejlesztés formája: kiscsoportos, gyógypedagógus vezetésével a mozgásfejlesztő szobában.

Időtartam: 45 perc

5. 1. 3. A mozgásfejlesztés célja

- a mozgató funkciók fejlesztése
- a mozgás és észlelés térbeli és időbeli integrációjának kialakítása
- a mozgásos ismeretszerzés fejlesztése
- a beszédterápiához szükséges mozgáskészségek kialakítása

5. 1. 4. A mozgásfejlesztés feladata

- a testtudat kialakítása, illetve megerősítése
- az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére
- a vesztibuláris rendszer működésének korrigálása
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése
- a primitív poszturális reflexek leépítése
- a térészlelés fejlesztése
- a két testfél mozgásának összerendezése
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédkésztetés erősítése

5. 1. 5. A mozgásfejlesztés területei

5. 1. 5. 1. A testtudat fejlesztése

A test tudatosságának fejlesztése a testkép, a testfogalom, és a testséma fejlesztéséből áll.

- A testkép kialakítása:
 - a saját test részeinek felismerése tükörben, mondókák segítségével. A testkép elfogadása. Azonosulás a saját testképpel
 - izometriás gyakorlatok, a testhatárok tudatosítása. Az egyes testtájak izolált mozgatása, izomtónusának szabályozása: feszítés-lazítás segítségével
 - dinamikus és statikus relaxációs gyakorlatok végeztetése a testélmény felerősítésére
- A testfogalom kialakítása:
 - A testképbe be nem épült testrészek többféle módon való érzékeltetése. A testrészeket – foglalkozásonként legfeljebb egyet – fentről lefelé haladva kell tanítani.
 - Az egyes testrészek mozgásának, funkcióinak megismerése, passzív mozgattal, majd aktív mozgások segítségével a gyermek saját lehetőségeinek felfedeztetésével.
- A testséma kialakítása:
 - utánzómozgások, gesztusjátékok alkalmazása tükör előtt a felnőtt és a társak mintáját követve
 - A koordinált testmozgások kialakítása:
 - a kialakult testkép különböző módon való felerősítése
 - a testséma fejlesztése eszközhasználattal és eszközhasználat nélkül az egyensúlygyakorlatokkal
 - a két testfél (bal-jobb) integrációja keresztezési gyakorlatokkal
 - az alapmozgások koordinációjának fejlesztése a testséma térben való elhelyezkedésének tudatosításával
 - a térérzékelés fejlesztése a gyermek tárgyakhoz és emberekhez való viszonyának kialakítására
 - a ritmusérzék fejlesztése a testmozgás időbeliségének elősegítésére

5. 1. 5. 2. Az egyes érzékelési területek fejlesztése

- A tapintás fejlesztése:
 - egymástól markánsan eltérő formájú játékok csukott szemmel, tapintással történő azonosítása
 - megközelítőleg hasonló formájú tárgyak tapintással történő megkülönböztetése
 - egymás arcának, kezének megkülönböztetése csukott szemmel
 - az élmények, benyomások verbalizálása
- A mozgásérzékelés (kinesztézia) fejlesztése:
 - a járás, futás tempójának, intenzitásának változtatása
 - a mozgás karakterének változtatása
 - tapintás-látás: a berendezési tárgyak, eszközök felismerése csukott szemmel is
 - tapintás-hallás: a hangszerek hanggal és tapintással való felismerése
 - tapintás - szaglás: gyümölcsök felismerése illatuk és formájuk alapján
 - kinesztézia-látás: két - három, később több elemből álló mozgássorok pontos utánzása, szoborjátékkal
 - kinesztézia-hallás: különböző testrészek mozgatása, a testrészekre erősített hangkeltő eszközökkel

5. 1. 5. 3. A vesztibuláris rendszer fejlesztése

- statikus egyensúly gyakorlatok, melyek az alaphelyzetek egyensúlyi állapotát javítják a mozgásfejlődés folyamatát követve
- dinamikus egyensúlygyakorlatok az alapmozgások egyensúlyának stabilizálására
- a primitív poszturális reflexek leépítése:
 - aszimmetrikus tónusos nyakreflex gátlása (ATNR)
 - szimmetrikus tónusos nyakreflex gátlása (STNR)
 - túltengő pozitív támasztóreakció leküzdése
 - a kitémasztás fejlesztése

5. 1. 5. 4. A két testfél mozgásának összerendezése

- egy-egy testrész elkülönített mozgatása
- páros testrészek egyidejű, egyforma mozgatása
- mind a négy végtag egyidejű mozgatása, pl. kopogunk a kezünkkel, lábunkkal egyszerre
- a kezek és a lábak aszinkronban való mozgatása, ritmikusan
- szimmetrikus végtagok aszinkron mozgatása pl. biciklizés, boksizolás
- a négy végtag térben és időben összehangolt ritmikus mozgatása. Pl. a járás és a futás szinkinézise
- a test középvonalát átlépő keresztező gyakorlatok
- a posztúra utánzása

5. 1. 5. 5. Az alapmozgások koordinációjának javítása

Az alapmozgásokat a gyermekek használják, de a koordinációs és egyensúlyi problémáik miatt nem jön létre ezen egyszerű mozgások harmóniája sem. A fejlesztés során újra végigjárjuk mozgásfejlődésük állomásait, az alapmozgások kialakulása és fejlődése sorrendjében.

Alapmozgások kialakulása a fejlődés sorrendjében:

- a gurulás
- a kúszás
- a mászás
- a járás
- a futás
- a ugrás
- a átadás-kapás
- a dobás

5. 1. 5. 6. A téri tájékozódás fejlesztése

- az alapvető téri irányok felismerése, és megnevezése
- a hol, hová, honnan kérdésre felelő névutók által jelölt téri helyzetek megértése, felismerése, megnevezése, mozgásos reprodukálása
- a jobb-bal irány differenciálása, felismerése, megnevezése saját testén és a térben
- síkbeli formák mozgásos végigkövetése

A foglalkozásokon a legkülönbözőbb kéziszerkeket használjuk, amelyek segítenek kapcsolatot teremteni a gyermek és a körülötte lévő tér között. A kéziszerkeket jól láttatják a téri irányokat és helyzeteket, élvezetessé teszik a gyakorlást, segítenek létrehozni a gyerekek együttműködését a térben (páros és csoportos gyakorlatok). Mozgásuk az irányok állandó változásával összeköti az alapvető téri helyzeteket.

5. 1. 5. 7. Bizalomerősítő gyakorlatok

- szemkontaktus kialakítása
- az adás-kapás gyakorlása
- érintéses játékok gyakorlása
- a gyermekek közötti együttműködés elősegítése, páros gyakorlatok végzése
- sor- és csapatversenyek rendezése
- bizalmi gyakorlatok bevezetése: pl. bekötött szemű társat vezetni, stb.

5. 1. 5. 8. A fejlesztés várható eredménye, sikerkritériumok

- a testtudat kialakul, megerősödik
- az egyes érzékelési területek összehangoltan működnek
- a vestibuláris rendszer megfelelően funkcionál
- az alapmozgások jól koordináltak
- két testfél mozgása összerendezett

5. 2. Anyanyelvi nevelés: verselés, mesélés „Reggeli kör”

5. 2. 1. Beszédfogyatékos óvodás gyermekek beszédének jellemzői

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátításában akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.

A gyermekek beszédértése és észlelése nehezített, a beszédprodukcójában igen nagy eltérések vannak, az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott.

5. 2. 2. Anyanyelvi nevelés: verselés, mesélés „Reggeli kör” foglalkozás

A „Reggeli kör” a reggelizést követő csoportos interaktív tevékenység, melynek során célunk a gyermekek beszédkedvének felkeltése, beszédkésztetésének kielégítése, valamint az önkifejezés elősegítése. Egyszerű anyanyelvi játékok és népi mondókák által, az igényesen válogatott klasszikus és kortárs gyermekirodalmi alkotásokon keresztül indirekt módon fejlesztjük a gyermekek beszédértését, szókincsét, értelmét, emlékezetét és képzeletét. A mindennapi élet aktuális eseményeit átélve bővítjük ismereteiket, lehetőségük adódik gondolataik, érzéseik kifejezésére.

A „Reggeli kör” foglalkozás a csoportszobában történik óvodapedagógus vezetésével. A csoportszoba felszerelését képezik a fejlesztésekhez szükséges eszközök, bábok, képek, mesekönyvek, diafilmek, CD lejátszó, mese és zenei CD-k.

A fejlesztés formája: nagycsoportos, óvodapedagógus vezetésével az óvodai csoportszobában

Időtartam: 15-30 perc

5. 2. 3. Az anyanyelvi fejlesztés célja

- a közvetlen és közvetett világról ismeretszerzés
- kognitív képességek fejlesztése
- a kommunikációs vágy és beszédkedv felkeltése és fenntartása
- kommunikációs helyzetek teremtése
- a verbális kommunikáció, önkifejezés gazdagítása
- beszédértés és észlelés fejlesztése
- hallásészlelés fejlesztése
- a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása
- a beszédre történő figyelem és beszédemlékezet fejlesztése

5. 2. 4. Az anyanyelvi fejlesztés feladata

- a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési képességének támogatása
- esztétikai élmények nyújtása: vers, mese, dalhallgatás
- a megismerési vágy felkeltése
- a verbális memória fejlesztése
- összefüggések észrevetetése, az asszociációs képességek fejlesztése
- a percepció korai fejlesztése
- segítő, megértő, befogadó környezet kialakítása

5. 2. 5. Az anyanyelvi fejlesztés területei

- Verselés, mesélés
 - A megtanításra szánt versek, népi mondókák kiválasztásának elsődleges kritériuma, hogy mozgással követhető, rövid és jól ritmizálható mű legyen.
 - A mindennapos verselés, mesélés során célunk, hogy hozzájáruljunk a gyermekek anyanyelvének elsajátításához, ösztönözzük a családokat az otthoni verselés és mesélés szokásának kialakítására.
 - A verstani és mesehallgatás anyagát a szülők rendelkezésére bocsájtjuk, elősegítve az irodalmi élmény újra átélését családi környezetben.
- Külső világ tevékeny megismerése
 - Az óvodai élet különböző területein lehetőséget biztosítunk a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet megismerésére.

- A kompetencia alapú óvodai program adaptálása során az évszakokhoz kapcsolva a négy őselem (Levegő, Tűz, Víz, Föld) feldolgozásával fedeztetjük fel környezetük jelenségeit, azok ok-okozati összefüggéseit.
- Megismertetjük őket a különböző néphagyományokkal és népszokásokkal.
- A szervezett tapasztalatszerző kirándulások, múzeum látogatások során tapasztalatokat szerezhetnek a mindennapi életben nélkülözhetetlen alapvető és viselkedési szokásokról.
- Képzett zoo-pedagógus vezetésével történő ismeretterjesztő foglalkozásokon a természet szeretetére, védelmére és a környezettudatos magatartás fontosságára hívjuk fel figyelmüket.
- Megtapasztaltatjuk az élő és élettelen környezet formái, mennyiségi és téri viszonyait.
- A tevékenységek folyamán matematikai tartalmú tapasztalatokkal és ismeretekkel gyarapodnak.

5. 2. 6. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- szívesen hallgatnak meséket, verseket
- képessé válnak gondolataik, érzelmeik kifejezésére
- a tevékenység végzés során szerzett ismereteiket rendszerezni tudják

5. 3. Frostig terápia

5. 3. 1. Beszédfogyatékos óvodás gyermekek vizuális észlelésének jellemzői

A beszédfogyatékos gyermek vizuomotoros koordinációja, testsémája fejletlenebb, mint ép kortársaiké. Az eltérések a szem-kéz koordináció gyengeségében, a formák észlelésében, a téri helyzetek és irányok felfogásában mutatkoznak meg.

5. 3. 2. A „Frostig terápia” foglalkozás

A foglalkozásokon a gyermekek sok mozgással, cselekvéssel, a különböző észlelő funkciók együttműködésével az őket körülvevő világról egyre pontosabb ismereteket, sokrétű tapasztalatokat szereznek. Megfigyeléseik során megismerik a tárgyak formáját, méretét, színét, téri pozícióját, fejlődik szem-kéz koordinációjuk. A Frostig terápiás foglalkozásokat a csoportszobában tartjuk gyógypedagógus vezetésével. A terápiához szükséges speciális eszköz, a PERTRA játéksalád megtalálható a helyiségben.

A fejlesztés formája: kiscsoportos vagy egyéni, gyógypedagógus vezetésével az óvodai csoportszobában.

Időtartam: 45 perc

5. 3. 3. A Frostig terápia célja

- a mozgáskoordináció, egyensúlyérzékelés és testséma fejlesztése
- a környezeti séma kialakítása
- szem-kéz koordináció kialakítása
- az alakállandóság és alak háttér felfogás kialakítása
- téri irányok és helyzetek észlelése

5. 3. 4. A Frostig terápia feladata

- a nagymozgások fejlesztése
 - statikus és dinamikus mozgások fejlesztése
 - egyensúlyérzékelés fejlesztése
 - a mozgás koordináció és szerialitás fejlesztése
 - kreatív mozgások kialakítása
- a testséma fejlesztése
 - a testfelület taktilis észlelésének kialakítása
 - a testrészek tudatosítása
 - az érzékszervek funkciójának ismerete
 - a téri helyzetek, viszonylatok észlelésének kialakítása
 - bal-jobb irányok megkülönböztetése, lateritás fejlesztés
 - a szimmetria felfedeztetése

- a vizuális észlelés fejlesztése
 - a szem fixáció és szem-kéz koordináció kialakítása
 - az alakállandóság fejlesztése
 - az alak háttér felfogás kialakítása
 - a vizuális elemző és megfigyelő készség fejlesztése (vizuális memória, ritmus, időrendiség)
 - vizuális helyzet, pozíció felismerése

5. 3. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- kialakul a szűkebb, tágabb környezet vizuális sémája, a téri tájékozódás
- elősegíti a nagy és finommozgások koordinációját
- kialakul a testkép, testvázlat, testséma
- fejlődik a vizuális észlelés, a vizuális megfigyelő- és elemzőkészség

5. 3. 6. A fejlesztéshez használható speciális eszközkészlet

- a PERTRA játékcsalád: ez a nemesfából készült, mívesen megmunkált, egymáshoz illeszkedő elemekből álló játékkészlet nagyon sok lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a gyermekek mozgásos, tapintásos, vizuális tapasztalatokat szerezzenek
- saját készítésű szőnyegek: formaszőnyeg vászonból formaegyeztetéshez, hullámvonal szőnyeg vászonból az egyensúlyérzékelés fejlesztéséhez

5. 4. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc

5. 4. 1. A beszédfigyatókos gyermekek mozgásszervezésének jellemzői

A beszédfigyatókos gyermekek mozgástervezése és szervezése gyenge, ritmusérzékük fejletlen, hallásészlelésük és verbális emlékezetük elmarad az életkorukban elvárhatótól.

5. 4. 2. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, táncfoglalkozás

A logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc foglalkozás során megvalósuló zenei nevelés fogékonyra teszi a gyermekeket egyszerű zeneművek befogadására, formálja ízlésüket, magatartásukat. Az élményt nyújtó közös ének zenei tevékenység megszeretteti az éneklést, az énekes játékok játszását és a táncot.

A fejlesztés formája: nagycsoportos, óvodapedagógus vezetésével a mozgásfejlesztő szobában.

Időtartam: 45 perc

5. 4. 3. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék foglalkozás célja

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése
- a közösen játszott énekes játékok és az együttesen átélt zenehallgatás alkalmával érzelmi életük gazdagítása
- a zene megszerettetése
- a zenei anyanyelv ápolása

5. 4. 4. Logopédiai ritmika, ének-zene, énekes játék, tánc foglalkozás feladata

- a gyermeket körülvevő világ hangjainak megfigyelése, differenciálása
- a Kodályi elvekhez híven értékes, a gyermekek életkorának megfelelő népzenei és kortárs zenei művek válogatásával a zenei készségek fejlesztése (ritmusérzék, dinamikai érzék, dallamérzék, belső hallás, hangszín érzék, intonációs készség, hangképzés, tonalitás érzék, zenei memória, zenei improvizációs készség)
- a helyes beszédképzés kialakítása
- a mozgás ritmika összehangolása a beszéd nonverbális és verbális elemeivel
- mondókázás, népdalok tanulása, énekes játékok játszása
- a gyermek néptáncok elemeinek elsajátítása, hagyományok megismerése a tánc-tanulás során

5. 4. 5. A zenei képességek fejlesztésének területei

- Éneklési készség fejlesztése
A dalokat, énekes játékokat hallás és többszöri ismétlés után tanítjuk meg. A dalanyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a beszédfigyatókos gyermekek többségénél előforduló beszédészlelési és értési nehézségeket, valamint a csoport vegyes

életkorát. Ezért egyszerű dallamvezetésű, leginkább 2-3 hangterjedelmű dalokat és dalos játékokat tanítunk. A mozgással kísért énekes játékok tanítását részesítjük előnyben, mert ez segíti a gyermekek beszédértését. A népi játékokat leegyszerűsített formában és szabályokkal játsszuk. Gyakoroltatjuk az énekléshez szükséges helyes légzéstechnikát, a hasi légzést.

- Zenei hallás fejlesztése
 - magas-mély hangok megkülönböztetése
 - halk-hangos megkülönböztetése
 - hangszínek megkülönböztetése
 - belső hallás fejlesztése dallam felismeréssel
- Ritmusérzék fejlesztése
 - egyenletes löktetés
 - ritmus érzékeltetése
 - egyenletes löktetés és ritmus összekapcsolása
 - tempóérzékelés
- Zenehallgatásra nevelés, élménynyújtás
- Hangszerek használata
 - egyszerű ütőhangszerek, hangkeltő eszközök használatának elsajátítása
 - dalok bemutatása hangszereken a pedagógus közreműködésével

5. 4. 6. Gyermektánc, néptánc

Alternatív fejlesztési lehetőség, ha a gyermekek mozgáskészsége megfelelően fejlett. A néptánc tanítás folyamatában a zenei, a táncos és a beszélt anyanyelv összekapcsolódik a népi kultúra, a magyar néptánc játék szituációiban. A táncban érzékelő, ritmus és fantázia gyakorlatok jelennek meg és alkotnak olyan egységet, ami hat az emberi testre, lélekre és az értelemre is.

5. 4. 6. 1. A néptánc tanítás célja

- a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése, elmélyítése a gyermekekben
- a népzene megismerése, a népi hangszerek jellegzetességeinek, szépségének felfedezése
- a táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit

5. 4. 6. 2. A néptánc tanítás feladata

- ismertesse meg a gyermekekkel a hagyományos népi játékokat, a lépések variációs lehetőségeit, a táncokhoz kapcsolódó énekeket zenei kísérettel
- fejlessze a gyermekek mozgáskultúráját, fizikai állóképességét, ritmusérzékét, hallását, tér, forma és stílus érzékét, vizuális és mozgásmemóriáját, koncentráció képességét
- tegye nyitottá a gyermeket a folklór iránt

5. 4. 6. 3. A néptánc tanulás lépései

- népi játékok, amelyek a néptánc előkészítését szolgálják
- énekes-táncos gyermekjátékok: altatók, ringatók, kiolvasók, párválasztós játékok, vonulós játékok, fogyó-gyarapodó játékok, kapuzó
- népi sportjátékok: küzdő, fogó, pástorjátékok
- a néptánc alaplépései, lépésvariációk
 - lépések: egyenletes járás, egyes-kettes csárdás, keresztlépés, érintő (lábfej vagy sarok talajhoz érintése)
 - ugrós motívumok: sarokemelgetés, szökdelés páros lábbal, térdütögető, láb-szárütögető
 - forgások: helyben forgás, páros forgás, forgatás
- a tánc tanulása: a jól előkészített alapozó fejlesztés után kerül sor magára a tánc tanításra; a tánc tanulása a tánctechnika kialakításából és a ritmika tartásából álló örömteli folyamat

5. 4. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- a gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat
- örömet jelent számukra a zenehallgatás
- tudnak ritmust, mozgást, dallamot követni, érzik az egyenletes lüktetést
- megkülönböztetnek zenei fogalompárokat, egyszerű dallam motívumokat
- kialakul a társakkal való együttmozgás
- kialakul a körben való táncolás irány- és tempóváltással

5. 5. Rajzolás, mintázás, kézimunka

5. 5. 1. A beszédfigyatekos óvodás gyermekek ábrázoló-készségének jellemzői

A beszédfigyatekos óvodások ábrázoló kedve finommotoros éretlenségük miatt gyenge, a vizuális tapasztalataikat és élményeiket rajzaikban nehezen tudják kifejezni. A képalakító tevékenységük során a színekben rejlő kifejezőerőre támaszkodhatunk.

5. 5. 2. Rajzolás, mintázás, kézimunka foglalkozás

A rajzolás, festés, mintázás építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtái, valamint a műalkotásokkal történő ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiségfejlődésnek. A látás-befogadás, látás-kifejezés, ábrázolás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális megfigyelő képességük, vizuális emlékezetük, kézügyességük, fantáziájuk, alkotóképességük és esztétikai érzékenységük. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A fejlesztés formája: nagycsoportos, óvodapedagógus vezetésével az óvodai csoportszobában.

Időtartam: 30-60 perc

5. 5. 3. A vizuális nevelés célja

- a gyermek élmény és fantázia világának kifejezése
- a tér, forma, szín ismeret gazdagítása
- az esztétikai igényesség kialakítása

5. 5. 4. A vizuális nevelés feladata

- az alkotó tevékenység feltételeinek biztosítása
- technikai ismeretek elsajátítása
- a finommotorika fejlesztése
- élmény és tapasztalatnyújtás

5. 5. 5. Az ábrázoló készség fejlesztése

A vizuális nevelés legfontosabb területe az ábrázoló tevékenység fejlesztése. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását és újra alkotását teszi lehetővé. Fontos, hogy az ábrázolás kifejezési eszköz legyen a gyermek számára, érzelmeket, gondolatokat, ismereteket közvetítsen, megnyilatkozzon benne a személyisége, így oldja szorongásait, segítse önkifejezését. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A gyermek, ábrázolás közben az eszközökkel való bánni tudást elsajátítva, pontos megfigyeléssel, könnyed vonalvezetés begyakorlásával olyan ismeretek birtokába jut, amelyek az írás előkészítésében igen fontosak. A rendszeres foglalkozásokon történő fejlesztés kiegészítésként fontos, hogy a gyermek szabad idejében is rajzolgasson, ezért feltétlenül meg kell adni számára minden lehetőséget arra, hogy egyénileg is rajzolhasson. Mindig legyen elérhető helyen papír-ceruza, és legyen megfelelő hely a rajzoláshoz.

Az ábrázoló tevékenység több feladatcsoport köré tervezhető. Ezek:

- természet utáni ábrázolás
- emlékezet utáni ábrázolás
- díszítő munkák készítése
- szerkesztő, összerakó tevékenységek végzése

5. 5. 6. Rajzolás, mintázás, kézimunka, mint az ábrázolókéesség fejlesztés kiemelt területe

A mintázás, kézimunka a gyermek első alkotó tevékenysége.

E tevékenységek lényege a kifejezés, de ez egyben játéklehetőség, az indulatok levezetésének eszköze, mozgásos és motoros tevékenység is. A gyermek ismereteit, érzékelésének egyediségét, látásmódját, érzelmeit, gondolatait, vágyait fejezheti ki az alkotás folyamatában. Az önkifejezést segíti a megfelelő tér, helyszín kialakítása, lehetőségek felkínálása, játékidőben az eszközök elérhetőségének megteremtése, a gyermekek saját ötleteinek megvalósításának támogatása.

A rajzolás, képalakítás a gyermek síkon készített munkája. Jellegzetessége az emocionális tartalom. Az ábrázolt kép, az elkészített alkotás tartalmaz objektív elemeket (a külső világ formái, színei) amelyek az ismeretek, tudás alapján készíthetők el, és szubjektív elemeket (érezékelési mód, értelmezés, érzelmi töltet) amelyek senki másra nem jellemző, egyedi jegyek.

A gyermeki emberábrázolás, rajzfejlődés állomásai intézményünkben diagnosztikai jelentőséggel bírnak. A fejlődés szintjeit figyelemmel kísérjük, hogy megfelelően tudjuk segíteni a sajátos nevelési igényű gyermekeket.

A mintázás alakítható, formálható, képlékeny anyagból készült térformák létrehozása. Ide sorolható az építés, a meglévő alapelemekből összerakás, összeszerkesztés szabálytalanul vagy szabályosság szerint.

A díszítés, mindig a konkrét dolgokon figyelhető meg, mind a síkbeli mind a téri munkákon (pl.: terítők díszítése, köfestés, üvegfestés). Jellemzője az egyedi elkülönülés, azonosulás a népi díszítő művészettel, szépítő, gazdagító szándék. Szerkezeti szabályosság, szimmetria és ritmus jellemzi.

A kézművesség, a kézimunka tárgyak, bábok, játékok készítése, különböző anyagokból, különböző technikákkal. (gyöngyfüzés, öltögetés, barkácsolás, papírhajtogatás...)

A rajzolás, mintázás, kézimunka során fontos a különböző technikák ismerete és a biztos eszközhasználat.

Önálló intézményi innovációként a „**Vizuális nevelés: eszközök és technikák**” című gyűjteményben mutatjuk be az intézményünkben alkalmazott ábrázolási technikákat.

5. 5. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- javul a koncentrációs készség és a megfigyelő készség
- élményeit képes lesz megjeleníteni
- kialakul a biztos eszközhasználat
- a szem-kéz koordináció tökéletesedik
- a formaemlékezet és ábrázoló készség fejlődik
- a testrészek tudatosulnak, emberábrázolás fejlődik
- az érzékszervek funkcióját megismerik
- a téri helyzetek és irányok észlelése kialakul
- az íráshoz szükséges finom mozgások fejlődnek

5. 6. Egyéni fejlesztés

5. 6. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek beszédének jellemzői

A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek anyanyelv elsajátítási folyamata specifikus. A meglassúbbodott vagy eltérő fejlődés megmutatkozik a beszédészlelés és beszédmegértés gyengeségében, a beszéd szerveződés, a beszéd szervi működés, a kifejező beszéd zavarában. A sérült beszédfejlődés jelentősen befolyásolja a gondolkodás és az ismeretszerzés minőségét, aminek következménye lehet az egyenetlen kognitív fejlődés és a diszharmonikus személyiség. Egyéni fejlesztési és átvezetési terv készítése jó gyakorlat alapján.

5. 6. 2. Az egyéni fejlesztés terápiai foglalkozás

A fejlesztő foglalkozásokon a kezelendő kórképek (a hang-, beszéd- és nyelvi zavarok), a kommunikációs zavarok korrekciója történik.

A foglalkozás formája: egyéni, logopédus vezetésével.

Időtartam: 30-45 perc

5. 6. 3. Az egyéni fejlesztés célja

- a különböző beszédzavarok terápia során az atipikus beszédfejlődés tüneteinek enyhítése
- egyénenként a beszédmotiváltság és a lehető legjobb nyelvi és kommunikációs szint elérése

5. 6. 4. Az egyéni fejlesztés feladata

- sokoldalú percepciófejlesztés
- a beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése
- az artikulációs bázis koordinált működésének fejlesztése, légzésszabályozás
- az artikulációs hibák javítása
- a passzív- és aktív szókinccs bővítése
- a grammatikailag helyes beszéd kialakítása
- egyénre szabott (kórkép specifikus) terápiás programok alkalmazása

5. 6. 5. Az egyéni fejlesztés területei

- Percepciófejlesztés
 - auditív modális észlelés
 - hallásészlelés, hallásfigyelem (hallom, párosítom)
 - természetes zajok, környezeti zajok, hangszerek, tárgyak, élőlények hangjainak stb. felismerése, megkülönböztetése
 - erős-halk hangok differenciálása
 - magas-mély hangok felismerése
 - intermodális észlelés
 - auditív-vizuális integráció (Hol szól a dob? Hosszan-röviden szól? Gyorsan-lassan szól? mozgással)
 - vizuális-taktilis-kinesztetikus (tárgyfelismerés takaró alatt)
 - auditív-taktilis-kinesztetikus (tárgyak rendezése zörejek alapján)
 - vizuális-motoros integráció (hívókép alapján hangutánzás)
 - szeriális észlelés
 - taktilis-kinesztetikus szekvenciák (zöngés-zöngétlen érzékeltetése, érintős játék)
 - auditív szekvenciák (hangszerek megszólaltatási sorrendjének reprodukálása)
 - auditív nyelvi szekvenciák (beszédhangok, szavak, szókapcsolatok, szósorok, mondatok, értelmetlen szavak sorrendjének reprodukálása)
 - vizuális tagolás (hívóképek sorozatának „elolvasása”)
 - ritmikus motoros tagolás (szóritmizálás tapssal, versmondás járással)
 - kinesztetikus-taktilis tagolás (szavak kimondása, halkítás, hangtalan ejtés, tárgyak érintése)
- A beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése
 - beszédészlelés
 - adott hang keresése (Van-e benne?)
 - adott hang helyének keresése (Hol van a szóban?)
 - hangdifferenciálás (egyforma-nem egyforma)
 - hangleválasztás (Mi kezdődik adott hanggal? Mivel kezdődik a szó?)
 - szóelőhívás, szógyűjtés
 - beszédmegértés
 - szómagyarázat (Mit jelent?)
 - mondatbővítés
 - mondatbefejezés
 - szövegértés (mesefeldolgozás képkiválasztással, képek sorba rendezésével)
- az artikulációs bázis koordinált működésének fejlesztése
 - fúvógyakorlatok (levegőáram irány, erő, cél)
 - szívgyakorlatok (erő, szakaszosság)
 - az állmozgás szabályozása (különböző irányú mozgások magánhangzó párokkal)
 - ajak, arc és mimikai izomgyakorlatok (magánhangzó gyakorlatok, ajakzárlat, felpattintás)

- nyelvgyakorlatok (szájtéren kívül-és belül vízszintesen és függőlegesen)
- légyszájpád gyakorlatok (ásítás, légyszájpád emelés artikuláció bevonásával)
- az artikulációs hibák javítása (hangfejlesztés, hangrögzítés, automatizálás)
- az aktív és passzív szókinccs bővítése (tárgymegnevezés, szógyűjtés)
- a nyelvi interakciók fejlesztése (bábozás, szerepjátékok)
- a grammatikailag helyes összefüggő beszéd kialakítása (mondatalkotás képekről, történet elmesélése képsorozat sorba rendezése után)

A foglalkozás bővíthető a gyermek egyéni szükségleteinek, beszédkórképének megfelelően.

5. 6. 6. Számítástechnikai oktatójátékok alkalmazása

Az egyéni fejlesztés keretén belül alkalmazhatunk számítástechnikai oktató játékokat.

Alkalmazási területek:

- szemfixálás, szem – kéz koordináció
- téri-és idői tájékozódás
- beszédészlelés, beszédmegértés
- anyanyelv
- ismeretsajátítás
- gondolkodás
- kreativitás
- reakcióidő
- szabálytudat

5. 6. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- a beszédészlelés, beszédértés fejlődik
- az aktív és passzív szókinccs bővül
- az artikulációs mozgások kivitelezése koordináltabbá válik
- a hallási diszkrimináció fejlődik
- a beszédhangok artikulációja tökéletesedik
- a helyes légzéstechnika kialakul
- a beszédritmus megfelelő
- a grammatikailag helyes összefüggő beszéd kialakul
- a számítógép elemi szintű használata megvalósul

5. 7. A grafomotoros fejlesztés

5. 7. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek grafomotoros készségének jellemzői

A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek vizuális észlelése gyenge, finommotorikája fejletlen, a kéz taktilis érzékelése gyenge, eszközhasználatuk, manipulációjuk elmarad az életkorukban elvárhatótól, oldaliságuk kialakulatlan.

A grafomotoros fejlesztés fejlesztő szobában történik.

A fejlesztés formája: kiscsoportos, egyéni a gyógypedagógus vezetésével az óvodai csoportszobában vagy egyéni fejlesztő szobában

Időtartam: 45 perc

5. 7. 2. A grafomotoros foglalkozás

Finommotorika fejlesztő feladatokkal, a kéz taktilis érzékenységének fejlesztésével, különböző ábrázolási technikák és változatos eszközhasználat segítségével, a vizuális megfigyelésre támaszkodva kialakítjuk az írástanuláshoz szükséges finommozgásokat.

5. 7. 3. A grafomotoros fejlesztés célja

- az íráshoz szükséges finommozgások kialakítása
- a helyes írószertartás elsajátítása, a laza csuklómozgás beidegzése
- a vizuális észlelés fejlesztése (megfigyelő és elemzőkészség, vizuális memória, ritmus, időrendiség)
- vizuális helyzet és pozíció felismerése
- forma emlékezet fejlesztése

5. 7. 4. A grafomotoros fejlesztés feladata

- a szem fixáció fejlesztése
- a szem-kéz koordináció kialakítása
- a vizuális megfigyelő- és elemzőképesség fejlesztése
- a kéz ujjainak ügyesítése, a tapintás érzékelés fejlesztése
- manipuláció különböző eszközökkel, önkiszolgáló feladatok, egyszerű munkatevékenység végzése
- ábrázolási kedv felkeltése különböző anyagok, technikák megismertetésével
- alakállandóság kialakítása
- az irányok differenciálása
- alak-háttér felfogás fejlesztése
- íráshoz szükséges testhelyzet begyakorlása
- írószertartás elsajátítása, a laza csuklómozgás beidegzése
- az írástanuláshoz szükséges betűelemek írásmódjának kialakítása

5. 7. 5. A grafomotoros fejlesztés területei

- kéz- és ujjtorna
 - nyitogató feladatok: az ökölbe zárt kéz ujjainak sorban történő kinyitása a mondóka mondása közben
 - mutogató: a mondóka követése mozdulatokkal, a váll és kar izmainak lazítása
 - mozogató: játékos tevékenységek végzése, a kéz ügyesítése (pöckölés, csipegetés), a kéz izomzatának erősítése
 - mindennapi élettevékenységekhez kötődő mozgások végzése: gombolás, fűzőkötés
 - egyszerű munkatevékenységek végzése
 - a kéz taktilis érzékenységének fejlesztése különböző anyagú, hőmérsékletű, formájú tárgyak érzékelésével
 - építő, konstruáló játékok játszása
- vizuális észlelés fejlesztése
 - vizuális azonosságok, különbségek felismerése
 - a formák karakterjegyeinek felismerése
 - az alak-háttér felfogás, rész-egész viszony és szimmetria kialakítása
 - téri helyzet és pozíció felismerés
- az ábrázolóképeség fejlesztése
 - különböző technikák, eszközök alkalmazása, síkváltás és térkitöltés fejlesztése
 - kéz-láb nyomat készítés
 - gyurmázás (lapítás, sodrás, hengerítés, gömbölyítés, szaggatás)
 - mintázás (ujjal, eszközhasználattal)
 - festés (szivacs-hengerrel, vékony ecsettel)
 - nyomdázás (kavicsal, dugóval, különböző méretű nyomdával)
 - papírmunkák tépés, gyűrés, vágás, ragasztás)
 - rajzolás, színezés
 - vegyes technikák
 - nemezelés
 - egyéb technikák (csipeszelés, gyöngyfűzés, fonás)
- a betűelemek írásának elsajátítása
 - a betű elemek mozgásos lekövetése
 - a betűelemek átírása

5. 7. 6. A fejlesztés várható eredményei, sikerkritériumok

- kialakul az eszközhasználat
- fejlődik a vizuális észlelés
- kialakul az oldaliság
- a gyermekek szívesen rajzolnak, festenek, építenek

5. 8. Diszlexia prevenció

5. 8. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek nyelvi jellemzői

A beszéd fogyatékos óvodás gyermekeknél az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, ezért az írott nyelv elsajátítása problematikus. A gyermekek nyelv- és beszédfejlődési zavarai a beszédértés és észlelés gyengeségében, a kifejezőkészség, a beszéd szerveződés és beszéd szervező működés nehézségében, a több hangra kiterjedő hangképzési zavarban mutatkozik meg.

5. 8. 2. A diszlexia prevenció terápia foglalkozás

A fejlesztő foglalkozásokon az olvasás elsajátításához szükséges alapkészségek fejlesztése történik.

A foglalkozás formája: kiscsoportos, gyógypedagógus vezetésével egyéni fejlesztő szobában.

Időtartam: 45 perc

5. 8. 3. A diszlexia prevenció célja

- az olvasástanuláshoz szükséges alapkészségek kialakítása, a betűtanulás előkészítése
- az olvasás iránti érdeklődés felkeltése

5. 8. 4. A diszlexia prevenció feladata

- mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztése
- testséma és egyensúlyérzékelés fejlesztése
- vizuális észlelés fejlesztése
- beszédértés és észlelés fejlesztése
- hallásészlelés fejlesztése

5. 8. 5. A diszlexia prevenció fejlesztési területei

- Mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztés
 - mozgásutánzás utánzó játékokkal
 - ritmusérzék fejlesztés
 - mozgásszerialitás fejlesztés
 - mozgás-beszéd-ritmus összehangolása
- Testséma és egyensúlyérzékelés fejlesztés
 - koordinációs képesség fejlesztés
 - a két testfél mozgásának összerendezése
 - szem-kéz koordináció, szemfixáció kialakítása
 - tájékozódás a saját testen, térben, síkban
 - irányok differenciálása (lent-fent, eleje-közepe-vége, bal-jobb irányok)
 - oldaliság kialakítása, megerősítése
 - téri helyzetek, viszonylatok kialakítása térben, síkban
 - téri összefüggéseket fejlesztő gyakorlatok
 - kreatív mozgások fejlesztése
- Vizuális észlelés fejlesztése
 - vizuális elemző és megfigyelő készség fejlesztés (vizuális memória, ritmus, időrendiség)
 - alak állandóság kialakítása (forma, szín, méret, nagyság szerint)
 - alak-háttér felfogás fejlesztése
 - a szimmetria felfedeztetése
 - vizuális helyzet, pozíció felismerése
 - vizuális ritmus felismerése méret, szín és forma alapján
- Hallásészlelés fejlesztés
 - a természet, a környezet és a hangszerek hangjának felismerése, differenciálása
 - a társak hangjának felismerése
 - a hangforrás helyének azonosítása
 - a hallott hangok sorrendiségének azonosítása
 - hangkeresési és hangfelismerési gyakorlatok
 - szavak szótagokra bontása

- Beszédészlelés, beszédmegértés, kifejező beszéd fejlesztése
 - Beszédhanghallás fejlesztés
 - hangképzet kialakítása (hangoztatás, hangutánzás) hívóképpel, szájképpel
 - beszédhang felismerés (önállóan ejtett beszédhang felismerése, egyeztetése hívóképpel)
 - beszédhang felismerése szavakban (szó eleje, szó közepe, szó vége)
 - beszédhangok differenciálása hangpárokban, szavakban (képzés helye, képzés módja, zöngéesség és időtartam szerint)
 - Beszédértés fejlesztés
 - suttogott szavak azonosítása
 - egyszerű instrukciók végrehajtása
 - szavak jelentésének értelmezése
 - mondatértelmezés, utasítások végrehajtása
 - mesefeldolgozás
 - Verbális emlékezetfejlesztés
 - szavak, növekvő szósorok után mondása
 - növekvő hosszúságú mondatok ismétlése
 - versek, mondókák tanulása
 - Kifejező beszéd fejlesztése
 - szókinccsfejlesztés (aktív, passzív aktivizálható)
 - főfogalmak kialakítása, főfogalmak szerinti csoportosítás
 - grammatikus mondatalkotási készség fejlesztés
 - képtörténetek időrendi sorba rendezése, megfogalmazása
 - egyszerű történetek megfogalmazása, dramatizálása

5. 8. 6. A fejlesztés várható eredményei, sikerkritériumok

- verbális emlékezete javul, tud egyszerű verseket, meséket
- szókinccse bővül
- testsémája kialakul
- téri, idői tájékozódási képessége fejlődik
- bal-jobb irányokat megkülönböztet, oldalisége biztosan kialakul
- jól ritmizál, tud szavakat szótagokra bontani
- formafelismerése pontos

5. 9. Diszkalkulia prevenció

5. 9. 1. A beszéd fogyatékos óvodás gyermekek matematikai képességeinek jellemzői

Ha a gyermeknek akadályozott/atipikus a beszédfejlődése, akkor problémák jelentkezhetnek az ismeret elsajátítás, az ismeret feldolgozás folyamatában. Ennek oka egyrészt egy mennyiségi (kisebb, kevésbé választékos szókinccs), másrészt egy minőségi elmaradás (helytelen, kialakulatlan grammatikai viszonyok alkalmazása, az absztrakt fogalmi gondolkodás gyengesége, emlékezeti problémák stb.), amelyeket a beszéd fogyatékos gyermeknek a megismerés folyamatában pótolnia és vagy kompenzációs mechanizmusokkal helyettesítenie kell. Ennek következtében a beszéd fogyatékos gyermek többek között nehezebben tanulja meg és könnyebben felejt el a matematikai fogalmakat, jeleket, szimbólumokat. Nehézséget okoz a feladatok pontos megértése, gondolatainak pontos megfogalmazása. Nehézített a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése. Analógiás gondolkodása bizonytalan, szám- és szövegemlékezete, lényegkiemelése, figyelme gyenge.

5. 9. 2. A diszkalkulia prevenció terápia foglalkozás

A foglalkozásokon általános- és matematika specifikus képesség- és készségfejlesztés folyik.

A foglalkozás formája kiscsoportos, gyógypedagógus vezetésével egyéni fejlesztő szobában. Időtartam: 45 perc

5. 9. 3. A diszkalkulia prevenció célja

- a matematika tanulásához szükséges alapkészségek kialakítása,
- a számolás iránti érdeklődés felkeltése.

5. 9. 4. A diszkalkulia prevenció feladata

5. 9. 4. 1. Általános készségfejlesztés

- Mozgásfejlesztés
 - utánozó játékok
 - mozgásos játékok (eszközhasználat és eszközhasználat nélkül)
 - ritmusérzék fejlesztés (egyenletes és váltakozó ritmus)
 - mozgásszerialitás fejlesztés (mozgássorozatok)
- A testséma, a testtudat, a téri-és az idői tájékozódás fejlesztése
 - a környezetséma kialakítása
 - a testtudat kialakítása önmegfigyelésen keresztül
 - a téri helyzetek, viszonylatok észlelése, megnevezése
 - a bal-jobb irányok differenciálása, a lateralitás kialakulásának elősegítése
 - a sor, oszlop fogalmának értelmezése
 - egy napszakon, napon, héten belüli, valamint az évszakok közötti tájékozódás kialakítása
- Percepciófejlesztés
 - a vizuális figyelem, észlelés és emlékezet (szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér felfogás, térbeli viszonylagosság)
 - az auditív figyelem, észlelés és emlékezet
 - a taktilis észlelés
 - a beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése
- A figyelem és a koncentráció képesség kialakítása, a motiváltság elérése
 - az akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók kialakítása, fejlesztése
 - közös élmények átélésén keresztül a motiváltság elérése

5. 9. 4. 2. A matematikai készségek és a gondolkodás fejlesztése

- csoportosítás, halmazalkotás
- összehasonlítás, megkülönböztetés
- változás megfigyelése, megfogalmazása
- formák felismerése, egyeztetése, kirakása, megnevezése
- soralkotás, a sorrendiség fejlesztése
- szabályalkotás ritmikus sorozatokon keresztül
- a számemlékezet fejlesztése
- számlálás, leszámlálás, megszámlálás 5-ös és 10-es számkörben
- a számlálás automatizálása növekvő és csökkenő sorrendben
- a mennyiség-állandóság kialakítása
- globális mennyiségek felismerése
- számnév, mennyiség, ujjkép, korongkép, számjegy egyeztetése
- számjegyek felismerése, megnevezése, differenciálása
- a matematikai relációk értelmezése, megfogalmazása, a relációs jelek felismerése, megnevezése, kirakása
- sorszámnevek használata
- az analógiás gondolkodás fejlesztése
- az ok-okozati összefüggések felismerése

5. 9. 4. 3. A nyelvi készségek fejlesztése – a matematikai szókincs kialakítása

- általános tájékozottság fejlesztése (önmagára és környezetére vonatkozó ismeretek)
- beszéd, mozgás integrálása
- ellentétpárok megfogalmazása
- a matematikai alapszókincs kialakítása (sok, kevés, semmi)
- a relációs szókincs elsajátítása (több, kevesebb, ugyanannyi)
- a pár, nem pár fogalmak értelmezése
- a szövegben előforduló grammatikai struktúrák analizálása, szintetizálása, a szöveg megértése

- a lényeg kiemelése
- a szövegemlékezet fejlesztése

5. 9. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

Kialakul:

- a tartós irányított figyelem
- a megfelelő emlékezet
- a saját testen térben; síkban; időben való tájékozódás
- a mennyiségállandóság
- a jó ritmusú számlálás legalább 10-ig
- a különböző matematikai fogalmak passzív és aktív használata
- az analógiás gondolkodás

Képessé válik:

- a formák felismerésére, egyeztetésére
- sorrendiségre, soralkotásos feladatok folytatására
- a relációs viszonyok felismerésére, megfogalmazására
- a relációs jelek felismerésére, alkalmazására
- számjegyek felismerésére, megnevezésére
- a matematikai szókincs megértésére
- a különböző logikai összefüggések felismerésére

5. 10. Képzőművészet terápia

A képzőművészet terápia során a gyermeki kreativitás és imaginációs képesség felhasználásával, annak fejlesztésével segít a gyermekeknek, hogy kiegyensúlyozottabbá, felszababultabbá váljanak. A képzőművészet terápia öngyógyító, pszichés folyamatokat támogató jellege folytán alkalmas a különböző beszédzavarok miatt másodlagos pszichés problémákkal (csökkent önértékelés, szorongás) való megküzdés támogatására.

Az összehangolt finommotoros képességeket igénylő tevékenységen keresztül játékos háttérrel van az idegrendszerre, elmélyülésre ösztönöz.

A befelé és egymásra figyelés, a közös alkotás erősíti a csoport kohéziót, megtanítja a gyermekeket arra

A képzőművészet terápia a csoportszobában történik a teljes csoport részvételével, gyógy-pedagógus-művészetterapeuta segítségével.

Időtartam: 40-45 perc

5. 10. 1. A képzőművészet terápia célja

Nem elsősorban a művészeti készség fejlesztése, hanem a képalkotáson, a képzelet mozgósításán keresztül ventilációs lehetőség biztosítása, a tevékenység, alkotás örömeinek megtapasztalásával az önértékesség érzésének fokozása.

5. 10. 2. A képzőművészet terápia során fejlődik

- az alkalmazkodó képesség,
- a mozgásfunkciók,
- a beszéd- és kifejezőkészség,
- a finommotorika,
- a térben való tájékozódás,
- az analízis – szintézis,
- a gondolkodási műveletek (elvonatkoztatás, csoportosítás, összehasonlítás, asszociáció),
- a feladat- és problémamegoldás képesség,
- a divergens, konvergens és analógiás gondolkodás

5. 11. Festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat”

5. 11. 1. Az alkalmazhatóság indoka:

- a vizuális nevelés módszertani repertoárját bővíti, szervesen beépíthető a nevelő és fejlesztő tevékenységbe
- a sérülés mértékétől függetlenül alkalmazható, a kompetencia fejlesztés sajátos eszköze
- a festés, mint a szabad alkotóvágy kifejezésének eszköze, harmonizálja a személyiséget

5. 11. 2. festés a Waldorf óvodában „jó gyakorlat” foglalkozás

A festés, mint program, gyermekközpontúságából adódóan csak és kizárólag az egyedi gyermekre koncentrál korára, tekintet nélkül nemére, etnikai hovatartozására. Minden gyermek saját korának, fejlettségi szintjének megfelelően önindította módon tud a festésbe bekapcsolódni. A festés során együtt érvényesül a gyermek szabad játékos kedve és munkához való komoly viszonya. A kevés verbális utasítással végzett szabad festés az alkotás örömét biztosítja. A színek, színkeverés és szabad alkotás öröme sikerélményhez juttatja a gyermeket. A festés a csoportszobában, a tevékenység számára elkülönített részen történik, speciális eszközökkel.

Speciális eszközök: kötény, víztároló edény, aquarell papír, aquarell festék, hosszú ecset

A festés formája: csoportos, önkéntes alapon szerveződő, az óvodapedagógus vezetésével az óvodai csoportszobában.

A festés időtartama: 30-60 perc.

5. 11. 3. A festés várható hatása, sikerkritériumok

- az alkotóvágya kialakul
- fejlődik az önkifejezés
- harmonizálódik a személyiség

5. 12. A só terápia

A só terápiás foglalkozás speciálisan kialakított szobában történik. A sószobában minden óvodás gyermek számára heti egy alkalommal történik foglalkozás.

A fejlesztés formája: egyéni, kiscsoportos a pedagógusok vagy pedagógiai munkát segítők irányításával.

Időtartam: 30 perc

5. 12. 1. A só terápia célja

- a légúti betegségek megelőzése,
- az egészségtudatos magatartás kialakítása.

5. 12. 2. A só terápia feladata

- a légzésfunkció javítása,
- a légzés tudatosítása,
- a légzésritmus szabályozása,
- a be- és kilégzés javítása,
- fűvőgyakorlatok végzése.

5. 12. 3. A só terápia sajátossága

Mesterséges szellőztetőrendszerrel felszerelt zárt helyiségben, SOMADRIN oldat párologtatásával speciális mikroklíma alakul ki. A SOMADRIN oldat egy olyan telített sóoldat, amely természetes anyagokat tartalmaz. A SOMADRIN oldat nagy párologtatási felületű edényekbe töltve, mindenféle motorizáció nélkül, passzív módon, szobahőmérsékleten meginduló párologtása alakítja ki a sajátos mikroklímát, „sóbarlang” hatást. Ez a mikroklíma hozzájárul a jó közérzet és egészségi állapot fenntartásához, segíti a felső légúti betegségek megelőzését, a gyógyulás folyamatát.

5. 13. Állatasszisztált terápia

Az állatasszisztált terápia olyan terápiás program, melynek során egy terápiás kutya jelenlétével, aktivitásával biztosítjuk, hogy a gyermekek fizikai, érzelmi, szociális és kognitív funkciói javuljanak. A terápia során egy meghatározott szakmai protokoll alapján a gyermek a terápiás csapat (gyógypedagógus, kutyavezető) segítségével alakít ki kapcsolatot az állattal.

A foglalkozások a mozgásfejlesztő szobában történnek a gyógypedagógus, a kutyavezető és a kutya szoros együttműködésével.

Időtartama: 45 perc (havi egy alkalom)

5. 13. 1. A terápiás foglalkozások célja

- örömszerzés
- kedélyállapot és hangulat javulása
- a kutyával történő irányított játékból fakadó pozitív érzések kialakulása

5. 13. 2. A terápia feladata

- a képességfejlesztés (motoros, kognitív) és orientációs képességek fejlesztése
- a szociális interakciók javítása, a szociális integrálódás segítése
- a kommunikatív képességek fejlesztése
- önállóságra nevelés
- a fegyelem, kötelességtudat, felelősségérzet és kitartás kialakítása

5. 14. Jó gyakorlatok

A „Jó gyakorlat” adott szakmai kritériumoknak (NAT, ONAP) megfelelő innovatív folyamat, módszer, cselekvés és eszközhasználat együttese, amelyet intézményünkben több éve tudatosan, sikeresen és hatékonyan alkalmazunk.

A gyógypedagógusaink az innovációt a gyakorlatban kipróbálták, dokumentálták, ezért más intézmények által is eredményesen adaptálható, továbbfejleszhető, fenntartható. A „Jó gyakorlat” a felhasználók által elismert szolgáltatásként képes működni, mert mérhető, értékelhető minőségelemekkel rendelkezik és a kompetenciaalapú óvodai nevelés elterjesztését pozitívan befolyásolja.

A jó gyakorlatok bemutatásának helye: projektszoba.

5. 14. 1. Ez volnék én? – fejlesztő program az óvodából az iskolába történő átmenet segítésére

5. 14. 2. Mozcásfejlesztés

5. 14. 3. Észforgató fejlesztőjáték program az anyanyelvi- és kognitív kompetenciák fejlesztésére az óvoda–iskola átmenet folyamatában

5. 14. 4. MÓRIKA (MOZGÁS – RITMUS – KALAND) beszédindító és kommunikációt fejlesztő kiscsoportos foglalkozás

5. 14. 5. Mesefa - komplex fejlesztő program kommunikációs zavarral küzdő gyermekek számára

5. 14. 6. Kompetenciafejlesztő táborozás – témahét, az őselemek összekapcsolódásának érzékeltetése

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: facebook.com/specovikorai

5. 14. 1. Ez volnék én? – testséma fejlesztő program az óvodából az iskolába történő átmenet segítésére

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Az Ez volnék én? – testséma fejlesztő program célja a tanulási zavarok korrekciója, a testkép, testfogalom és testtudat fejlesztésével. A fejlesztő program során arra törekszünk, hogy a gyermek, még mielőtt a körülötte lévő világról szerzett ismereteit rendszerbe foglalná, a lehető legalaposabban ismerje meg önmagát. Az önmegfigyelési és mozgásos gyakorlatokon keresztül megtanítjuk rendszerezni ismereteiket, kialakítjuk pozitív önértékelésüket, előkészítjük az olvasás-írás-számolás elsajátítását.

Tartalma:

A saját élményen alapuló képességfejlesztés lépéseinek és módszereinek bemutatása, a gyermek önazonosításának kialakítása. A fokozatosan felépített, játékos gyakorlatok segítik a testrészek tudatosítását, az érzékszervek funkciójának megismerését, az egyensúlyérzékelés fejlődését, a szem-kéz koordináció kialakítását, a téri helyzetek észlelését, a bal-jobb irányok megkülönböztetését és a nyelvi kifejezést. A testséma fejlesztő program alkalmazása során kialakul a gyermekek biztonságérzete, fejlődik az alkalmazkodó magatartása és a tanuláshoz szükséges tartós figyelem.

Ajánlás:

A kipróbált és továbbfejlesztett jó gyakorlat átadásával a pedagógusok (óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus) olyan játékos, egyszerű módszer alkalmazását sajátítják el, amely a gyermekeket rövid idő alatt sikerélményhez juttatja, a pedagógusok kreativitását kibontakoztatja. A jó gyakorlat beilleszthető bármely helyi óvodai nevelési programba, amelynek céljai között szerepel az SNI gyermekek integrációja, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása. Sikeresen alkalmazható az egyéni fejlesztés során, illetve a logopédiai terápiában.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746

E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 14. 2. Mozgásfejlesztés

JÓ GYAKORLAT

Célja:

A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű óvodás korú gyermekeknél fejlessze a gyermekek érző, mozgató funkcióit. Segítse az észlelés és a mozgás térbeli és időbeli integrációját. Megteremti a beszédszerveződéshez szükséges mozgásos készségek alapjait.

Tartalma:

A program, a mozgás által támogatja a megismerő funkciókat, ezáltal az emocionális és szociális feltételrendszer harmonizációját segíti elő. Kialakítja a testképet, a testfogalmat, testsémát, a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az izmok változó mozgásának megélését. Feladata az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése, különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére. Fejleszti a térészlelést, az alapmozgások koordinációját, segítve a két testfél mozgásának összerendezését. A mozgás, mint a kommunikáció átélése, a gyermekeknél felkelti a beszédre való készletést.

Ajánlás:

A jó gyakorlat átadásával a pedagógusok (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, konduktor, óvodapedagógus) egy speciális mozgásfejlesztést sajátítanak el. A program során kialakított mozgásos cselekvések segítenek a figyelem, az észlelési csatornák (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, saját test érzékelése) erősödésében. Mindezekkel megelőzzük a későbbi tanulási nehézségeket. A jó gyakorlat beilleszthető bármely óvodai nevelési programba, amelynek céljai között szerepel a 4-7 éves korú SNI gyermekek integrációja, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746
E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 14. 3. Észforgató fejlesztőjáték program az anyanyelvi- és kognitív kompetenciák fejlesztésére az óvoda–iskola átmenet folyamatában

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Differenciált játéktevékenységen keresztül megvalósuló tapasztalás, tanulás útján a külső világ tevékeny megismerése, az anyanyelvi és matematikai kompetenciák fejlesztése. Az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló tevékenységbe ágyazott képességfejlesztés megvalósítása, a mindennapi életben hasznosítható tudás megszerzése az érzékelés–észlés–gondolkodás folyamatában. Önálló ismeretszerzésre, ismeretfeldolgozásra, az ismeretek alkalmazására való képesség kialakítása, egyenlő esély, hozzáférés a minőségi neveléshez, fejlesztéshez.

Tartalma:

Olyan speciális szempontok szerint kidolgozott több egységből álló fejlesztőjáték program, melyben megvalósul a gyermekek egyéni fejlődésmenetét figyelembe véve a beszéd, az érzékelés–észlés, a figyelem–emlékezet, a gondolkodás fejlesztése a környezetünkből vett természetes „játékok”, valamint egyszerűen elkészíthető didaktikusan összeállított eszközök segítségével. A programcsomag tartalmaz a téri tájékozódás, forma- és színismeret, számolási készség, mennyiség-felismerés, mennyiségfogalom, mennyiség-állandóság, relációs viszonyok, sor- és szabályalkotás, analógiás gondolkodás, lényegkiemelés, összefüggések felismerése vonatkozásában játékokat, amelyek hozzájárulnak mind az anyanyelvi, mind pedig a matematikai kompetencia fejlődéséhez.

Ajánlás:

A jó gyakorlat illeszthető bármely óvodai nevelési programhoz, amelynek célkitűzései között szerepel az óvodáskorú SNI gyermekek felzárkóztatása. A sikerességet nem befolyásolja a csoportösszetétel, ezért alkalmas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására is. A program alkalmazása segíti a gyermekek kognitív-, anyanyelvi- és szociális kompetenciájának fejlődését, megkönnyíti az iskolakezdést, az iskolai felzárkóztatást. Alkalmazható óvodában és 1. osztályban kiscsoportos és egyéni formában gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, óvodapedagógus irányításával.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746

E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 14. 4. MÓRIKA (MOZGÁS – RITMUS – KALAND) beszédindító és kommunikációt fejlesztő kiscsoportos foglalkozás

JÓ GYAKORLAT

Célja:

A megkésett és akadályozott beszédfejlődésű kisóvodás korú gyermekek beszédkedvének felkeltése, a „nem beszélő gyermekek” beszédindítása”, beszédre inspirálása indirekt módszerek alkalmazásával, a népi mondókák, a gyermeklíra és népi gyermekdalok közvetítésével.

A hiányzó kommunikációs csatorna pótlása, az önkifejezés elősegítése a zene és mozgás összekapcsolásával.

Az alkotás örömeinek átélése a különböző alkotó tevékenységek (festés, gyurmázás, ragasztás, stb.) folyamán, a személyiség harmonizálása.

Tartalma:

A tevékenységek tartalma, a koragyermekkor életkori sajátosságaira épül. Figyelembe veszi a kisgyermek értelmi képességeit, érzelmi szükségleteit, a verbális kommunikáció hiányosságait.

A keretes forma, a vissza-visszatérő elemek, (Mórika-báb ébresztése, tenyér és kéz játéka, relaxálás, alkotás-kézműveskedés, teázás, stb.) az édesanya óvó-védő jelenléte erősíti a gyermekek biztonságérzetét, elősegíti a spontán beszéd megindulását.

Nem a mondókás és dalanyag hibátlan elsajátítására törekszünk, hanem a mondókák ritmizálása-eljátszása, a népi játékok mozgással való utánzása, a hangszerekkel való ismerkedés közben a gyermek önbizalmának, kreativitásának a szavakkal való játék örömeinek felfedezésére és kibontakoztatására.

Ajánlás:

A kipróbált és eredményesen alkalmazott „MÓRIKA” jó gyakorlat beilleszthető bármely helyi nevelési óvodai programba, de elsősorban olyan intézményeknek ajánljuk, ahol nagyobb létszámban vannak jelen megkésett beszédfejlődésű gyermekek, vagy hátrányos szociokulturális környezetből érkeznek a gyermekintézménybe.

A jó gyakorlat megvásárlásával annak használói, elméleti és gyakorlati útmutatást kapnak a nem beszélő, a megkésett, vagy akadályozott beszédfejlődésű kisgyermek indirekt módon történő beszédindításához és fejlesztéséhez.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746

E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: [facebook.com/specovikorai](https://www.facebook.com/specovikorai)

5. 14. 5. Mesefa - komplex fejlesztő program kommunikációs zavarral küzdő gyermekek számára

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Komplex fejlesztő program, amely a mesék, versek játékos, dramatikus feldolgozásával a kommunikációs nehézségek és az ennek következtében kialakult magatartási problémák leküzdésében segít. A foglalkozások állandó, visszatérő lépései, illetve „kerete” növeli a gyermekek biztonságérzetét, harmonizálja a gyermek-felnőtt kapcsolatot. A játékos egyensúly- és mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok javítják a mozgásbiztonságot, támogatják a mozgással kísért önkifejezést. A különböző alkotótevékenységek felkeltik a gyermekek kifejezési vágyát.

Tartalma:

A mindig azonos módon kezdődő és végződő komplex fejlesztő foglalkozások felépítése a következő:

- Testséma fejlesztés – Mozgásos játék
- Észlelés- és Beszédfejlesztés
- Vesztibuláris ingerlés – Egyensúlyérzékelés fejlesztés
- Finommotorika fejlesztés - Ábrázolás
- Mozgásfejlesztés - Akadálypálya

Hangsúlyt helyezünk a beszédértés fejlesztésére, a beszélő kedv felkeltésére, a szókincs bővítésére, aktivizálására. A versek, mesék feldolgozása, a közös verbális-mozgásos játék, valamint a témákhoz kapcsolódó alkotó tevékenységek együttesen fejlesztik a kommunikációt, segítik az indulatkezelést, az empátia kialakulását és toleranciára tanítanak. Lehetővé teszik a kreatív képességek szabad kibontakoztatását, hozzájárulnak az esztétikai élmények befogadásához.

Ajánlás:

A program figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, törekszik a mozgás-, értelmi-, érzelmi-, és szociális kompetenciák fejlesztésére, a kommunikációs igény felélesztésére, a kommunikációs készség javítására. A jó gyakorlat illeszthető bármely óvodai nevelési programhoz, amelynek célkitűzései között szerepel az SNI gyermekek felzárkóztatása. A sikerességet nem befolyásolja a csoportösszetétel, ezért alkalmas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására is.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746

E-mail: gyakovoda@barczi.elte.hu

ELTE GYAKORLÓ ÓVODA ÉS EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1071 Budapest, Damjanich u. 41–43.

Tel: 06 1 461 3746 • Fax: 06 1 461 3720 • OM: 034374

Web: <http://specovoda.elte.hu> • E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu
Blog: felkarolo.prae.hu • Facebook: facebook.com/specovikorai

5. 14. 6. Kompetencia fejlesztő táborozás – témahét Az őselemek összekapcsolódásának érzékeltetése

JÓ GYAKORLAT

Célja:

Intézményen kívüli környezetben, indiánvá változva a felfedezés útján vezetjük végig a gyermekeket, hogy tapasztalataik bővüljenek, élményeket szerezzenek. E mesés utazás során a természetet felfedezve sok játékos ötlettel kreatívan építik fel saját indián szerepüket és táborukat. Közben lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy a Tűz, Víz, Föld, Levegő, őselemeket megtapasztalják, és egymásra hatásukat megfigyeljék.

Tartalma:

A tematikus táborban a természeti értékeket állítjuk középpontba a sok kirándulással, állatok, növények megfigyelésével, játékkal, faültetéssel, hagyományőrzéssel. A természetes anyagokat felhasználva taktilis tapasztalatszerzéssel biztosítjuk a kreatív alkotás örömét. Megismertetjük a gyermekeket más népek kultúrájával mesék, történetek, könyvek, képek, zenék segítségével. Szerepjátékokkal, kézműves, barkácsoló tevékenységekkel, ügyességi játékokkal, kiscsoportokban végzett feladatokkal a társas kapcsolatok alakulásának, a kompetenciák kiteljesedésének, a tehetség megmutatkozásának biztosíthatunk teret.

Ajánlás:

A tábori program alkalmas ép vagy SNI-s gyermekeket integráltan nevelő intézmények, óvodák számára, ahol tematikus program segítségével szeretnének a gyermekeknek emlékeztető élményeket nyújtani.

Akiknek fontos a következő területek célzott, komplex fejlesztése: anyanyelvi, irodalmi, zenei, vizuális, környezeti nevelés, értelmi, érzelmi, szociális, testi, játék.

Akik az iskola óvoda átmenetet segítő új módszertani elemekkel szeretnék bővíteni gyakorlatukat, pl.: A közös problémamegoldás, a team munka, a kooperativitás, a tapasztalás, globális megközelítési mód.

Érdeklődni lehet:

Rosta Katalin igazgató ☎ 06 1 461 3746

E-mail: gyakovoda@barczy.elte.hu

5. 15. Taneszközjegyzék

Helyiségek és kiszolgálóhelyiségek

Helyiségek:

- csoportszoba (gyemekcsoportonként 1)
- mozgásfejlesztő szoba és szertár
- játszóudvar
- sóterápiás helyiség
- igazgatói iroda
- igazgató-helyettesi iroda
- titkárság
- egyéni fejlesztő szoba (logopédusonként)
- tanári szoba
- gyermeköltöző
- gyermekmosdó, WC
- zeneszoba
- projektszoba
- könyvtár
- pszichológus szoba

Kiszolgálóhelyiségek:

- felnőtt öltöző (zuhanyzó)
- felnőtt WC
- melegítő konyha
- szertár
- raktár
- irattár

Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Csoportszoba:

- óvodai fektető szivacs
- gyermekszék
- gyermekasztal
- szőnyeg
- játéktartó szekrény, polc (nyitott, zárt,)
- bábtartó polc
- szeméttároló
- függeszthető hinták
- galéria (játékkonyha, fodrászsarok)

Mozgásfejlesztő szoba és szertár:

- eszköztároló szekrény
- nagyfelületű álló tükör
- tornapad
- tornaszőnyegek
- bordásfal
- óvodai többfunkciós mászóakák
- Wesco tornaszerek
- Ayres eszközök
- taktilis érzékelést fejlesztő eszközök
- Huple gömb

Játszóudvar:

- kerti asztal székekkel
- kerti pad
- babakáz

- csiga alagút

Sóterápiás helyiség:

- speciális klímaoldat párologtatásához edények
- sőtégla
- asztal, székek
- polc
- diavetítő
- fújó játékok

Igazgatói iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- könyvszekrény, beépített szekrény
- tárgyaló asztal
- üveges tároló szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Igazgató-helyettesi iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- légkondicionáló
- tárgyalóasztal és székek

Titkárság:

- íróasztal és székek
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Egyéni fejlesztő szobák:

- tükör
- fejlesztő asztal és székek
- pedagógus munkaasztal és szék
- számítógép
- internet kapcsolat
- beépített szekrény
- CD lejátszó
- fejlesztő játékok
- hangfejlesztő, automatizáló, differenciáló képsorozatok
- hívóképek, szájképek

Tanári szoba:

- tárgyalóasztal és székek
- munkaasztal és székek
- számítógépek
- internet kapcsolat
- fénymásoló
- beépített szekrény
- TV, DVD lejátszó

Gyermeköltöző:

- öltözőszekrény

- öltözőpad
- Gyermekmosdó, WC:
- törülközőtartó
 - falitükör
 - rekeszes fali polc

Zeneszoba:

- asztal és székek
- párnák
- munkaasztal és székek
- számítógép
- internet kapcsolat
- beépített szekrény
- zeneeszközök tárolására alkalmas szekrény

Projektszoba:

- székek
- beépített szekrény
- fénymásoló

Könyvtár:

- beépített polcrendszer
- számítógép
- internet kapcsolat
- munkaasztal és székek

Pszichológus szoba:

- beépített szekrény
- munkaasztal és székek
- számítógép
- internet kapcsolat
- tesztek, fejlesztő eszközök

Orvosi szoba:

- az iskolával közösen

Tisztálkodási és egyéb felszerelések

A felnőtt és gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségű egyéni tisztálkodó szerek, tisztálkodó felszerelések, törülköző, abrosz, takaró, abrosz, ágyneműhuzat, lepedő.

A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

- szennyes ruha tároló
- mosógép, hűtőgép, porszívó
- mikrohullámú sütő, hűtőszekrény
- vasaló, vasalóállvány
- szárítóállvány
- takarító eszközök
- kerti munkaeszközök, szerszámok

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok, játékeszközök (gyermeklétszám figyelembevételével, annak megfelelő mennyiségű):

- mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei
- a mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök
- ének, zene, énekes játékok eszközei
- a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei
- értelmi képességeket és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök
- ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök

- a természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok
- munka jellegű tevékenységek eszközei

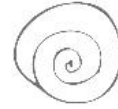
A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök:

- televízió
- CD lejátszó
- diavetítő
- vetítővászon
- hangszerek
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések
- pedagógiai vizsgáló eszközök, tesztek
- fénymásoló
- számítógép, projektor
- internet kapcsolat
- nyomtató
- fénymásoló
- lamináló
- spirálozó
- telefon

Egészség- és munkavédelmi eszközök:

- ételmintás üveg
- mentőláda
- tűzoltó készülék
- dajkáknak munkaruha
- pedagógusoknak és pedagógiai munkát segítőknél 2 db póló

III. SZÁMÚ MELLÉKLET

ANAMNÉZIS FELVÉTELI LAP

beszéd fogyatékos gyermekek részére

Az anamnézis felvétel ideje:.....**Kitől?**.....

A gyermek neve: **Beceneve:**

Születési helye: **Ideje:**

TAJ száma:

Anyja neve: **Születési éve:** **Iskolai végzettsége:**

.....**Foglalkozása:**.....

Apja neve: **Születési éve:** **Iskolai végzettsége:**

.....**Foglalkozása:**.....

Családi anamnézis:

A család helyzete: teljes, elvált, nevelőszülők, anya, ill. apa egyedül neveli,

nagyszülők nevelik, egyéb:

A szülő dolgozik, munkanélküli, GYES-en van (anya, apa), főállású anya, egyéb:.....

.....

A családban előforduló örökletes betegség, fejlődési rendellenesség, pszichiátriai betegség, függőség, megkésett beszédfejlődés, tanulási nehézség, hallássérülés,

egyéb:.....

.....

A terhesség körülményei:

Hányadik terhességből hányadik gyermekként született?.....

Megelőző terhességek lefolyása:.....

Graviditási idő:hét

A terhesség problémamentes / várt / nem várt / veszélyeztetett / ikerterhesség / RH incompatibilitás / toxémiás / anya alkoholizál / dohányzik / egyéb betegsége / kórházi kezelése / gyógyszeresedés / vérzés / görcs:

.....

A szülés :

szülés ideje a vajúdás kezdetétől a megszületésig:óra, APG:.....

újszülött súlya:.....gr,hossza:.....cm

Az újszülött: felsírt, nem sírt fel, késve sírt fel, az anya nem tudja

A szülés körülményei: normál, indított, rohamos, elhúzódó, burokrepesztés, császármetszés, epidurális érzéstelenítés, vákuumos, fogós, fekvési rendellenesség, fájásgyengeség, köldökzsinór a nyakon, icterus, asphixia, hypoxia, dysmaturitas, ikerszülés (testvér ép, beteg, elhalt), magzat sérül, egyéb:.....

.....

.....

Csecsemőkori magatartás: nyugodt, sírós, átlagos, egyéb:.....

.....

Hogyan lehetett a legjobban megnyugtatni?.....

Táplálkozás:

Hogyan lehetett táplálni?.....

Szopás:hónapig, szopás módja: erősen, jól, lustán, belealudt,

Volt-e szoptatási / táplálási nehézség?.....

Jelenleg van-e étkezési probléma?.....

Mit szeret enni, inni?.....

Vannak-e furcsa szokásai az étkezésben?.....

Cumizik-e? Mikor, mennyi ideig?.....

Rágással, nyeléssel van-e probléma?.....

Kezével megfogja-e az ételt?.....

Zavarja-e, ha az ételtől maszatos a ruhája?.....

Fogfejlődés:

kezdete, lefolyása, fogak állapota, fogászati kezelések:.....

.....

Alvás:

Mikor aludta át az éjszakát:.....

Jelenleg mennyit alszik éjszaka / nappal?.....

Szobatisztaság kialakulása:

nappalra:év

éjszakára:év

Mozgásfejlődés:

fordulás:hó, kúszás:hó, mászás:hó, ülés:hó, állás:hó

önálló járás:hó

Volt-e a mozgásfejlődésben időbeli vagy sorrendiségi eltérés?.....

Volt-e különlegesség a mozgásában?.....

Jelenlegi mozgása és mozgásigénye milyen?.....

.....

Kézügyessége milyen? (legózás, ollóhasználat, cipőfűzés, gombolás, rajzolás).....

.....

Kézdominancia:.....

Egyensúlyérzékelés:

járási lépcsőn váltott lábbal, hinta hajtás, kerékpározás, egyéb:.....

Van-e tériszonya, járművön rosszul ére?.....

Beszédfejlődés:

szociális mosoly:.....hó, gagyogás:hó, első szavak:év,

szókapcsolatok:.....év, rövid mondatokév, folyamatos beszéd:év

Gagyogása gyakori / kevés / örömteli, változatos / monoton, dallam nélküli volt.

Mikor kezdte a hangadást kommunikációs eszközként használni?.....

Ha nem beszél, hogyan kommunikál?.....

Volt-e visszaesés a beszédfejlődésben? Mi lehetett ennek az oka?.....

.....

Szóincse milyen tempóban fejlődött?.....

Kb. hány aktív szava lehet?.....

Voltak / vannak-e különleges szavai? Mik?.....

Meddig használta ezeket?.....

Sokat és szívesen beszél?.....

Kérdez-e? Mennyit, Hogyan?.....

Használ-e ragokat, toldalékokat?.....

Volt-e idegen nyelvű környezetben? Mikor? Mennyi ideig?.....

Ki gondozta a gyermeket megszületésétől kezdve?.....

Figyel-e hangokra, zajokra?.....

Érzékeny-e zajokra? Mire?.....

Van-e igénye mesére, énekekre, versre?.....

Nézi-e a televíziót? Naponta mennyit? Mit?.....

Érti-e a környezete beszédét?.....

Érthető-e idegenek számára a gyerek beszéde?.....

Látás

Szemészeti probléma, szemüvegviselés:.....

Hallás:

Hallásvizsgálat ideje, eredménye:.....

Észlelés:

Hogyan észlelte / észleli a legkönnyebben környezetét? (megfogja, szagolja, nyalja, nézi, hangokra reagál):.....

Napirend, szokások:

Van-e napirendje, hogyan zajlik?.....

.....

Vannak-e furcsa szokásai? Mik?.....

Játék:

Mivel játszik? Hogyan? Mennyi ideig? Kivel?.....

.....

Közösségbe kerülés ideje:

bölcsőde:.....óvoda:.....beilleszkedés:.....

Betegségek, orvosi kezelések:

adenotomia, tonsillektomia, krupp, allergia, asztma, otitis, fejlődési rendellenesség, epilepszia, eszméletvesztés, láz, lázgörcs, fejfájás, szédülés, mozgászavar, szemüveg, hallókészülék viselés, egyéb:

.....

Rendszeres gyógyszeresedés:.....

Gyógyszerérzékenység:.....

Kórházi kezelések ideje, diagnózisok:.....

.....

.....

Pedagógiai, pszichológiai vizsgálatok ideje, diagnózisok:

.....

.....

.....

Egyéb, a szülő által fontosnak tartott közlések:

.....

.....

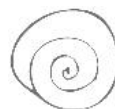
.....

20.....

.....
szülő/gondviselő

.....
felvevő

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

PEDAGÓGIAI MEGFIGYELÉS- ÉS VIZSGÁLAT

beszédfigyeltékos gyermekek részére
a kulcskompetenciák és a speciális kompetenciák bemeneti/kimeneti mérése, értékelése
(az óvodapedagógus megfigyelései, a logopédus pedagógiai vizsgálatai)

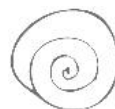
A gyermek neve:					
Születési helye:		ideje:		kora:	
Anyja neve:					
Szakvélemény száma:					
Vizsgálat ideje:					
Logopédus neve:					
Óvodapedagógus neve:					
A gyermek megjelenése, magatartása - a pszichikus funkciók működése					
Az óvodapedagógus megfigyelései					
Általános tájékozottság					
Szociális képességek - Társas kapcsolatok, neveltségi szint, szokásismeret, együttműködési képesség, alkalmazkodás, érzelmek, motiváció, akaratilag megnyilvánulások, játék					
Rajzolás, mintázás, kézimunka – finommozgások, ceruzatartás, eszközhasználat, színismeret					
A logopédus pedagógiai vizsgálatai					
Mozgás – DeGangi-Berk szenzoros integrációs teszt, laterális dominancia,					
DeGangi-Berk					
postura:		bilaterális int.:		reflex:	
				összérték:	
Egyéb:					
Észlelés - Bender teszt óvodás változata, Goodenough emberrajz vizsgálat, Frostig-teszt (eseti)					
Bender A					
			ponttal		éves szinten
értékelhetetlen	nagyon gyenge	gyenge	átlagos	jó	nagyon jó
Goodenough					
Rk:		Ék:		RQ:	
Egyéb:					

Beszéd – Beszédészlelés és beszédmegértés, szókincs, artikuláció, nyelvhelyesség, nyelvi kifejezőképesség, összefüggő beszéd				
<i>Artikuláció</i> - a beszédszervek állapota, artikulációs mozgások, a beszéd alaki jellemzői, a beszéd tartalmi, grammatikai jellemzői				
<i>Passzív szókincs (PPVT)</i>				
pont:	éves szinten:	fejletlen	általános	fejlett
<i>Aktív szókincs (LAPP):</i>				
pont:	éves szinten:	fejletlen	átlagos	fejlett
<i>Nyelvfejlődési szűrővizsgálat PPL (eseti):</i>				
Főnévi allomorfok:		Névutóhasználat:	Helyhatározók:	
<i>Beszédészlelés, beszédmegértés (GMP):</i>				
GMP2 (mondatazonosítás zajban):			%	
GMP3 (szóazonosítás zajban):			%	
GMP4 (szűrt mondatok azonosítása):			%	
GMP5 (gyorsított mondatok azonosítása):			%	
GMP12 (mese kérdései):			%	
Egyéb GMP (eseti):				
<i>Nyelvtani megértés (TROG):</i>				
pont:		életkori szint:		
Egyéb:				
Kognitív képességek – válogatás-csoportosítás, összehasonlítás (különbözőség, azonos-ság), analógiás gondolkodás, ok-okozati összefüggések				

.....
logopédus

.....
óvodapedagógus

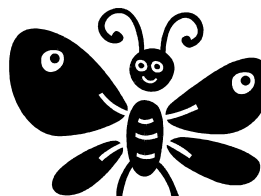
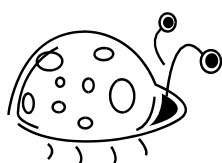
.....
igazgató

EZ

ÉRTÉKELŐ LAPJA

a

Csoportból

a 20.... /20.... félévben

				
♦ A rábízott feladatokat szívesen elvégzi	☐	☐	☐	☐
♦ A gyermekközösségbe beilleszkedett	☐	☐	☐	☐
♦ Társaival kölcsönös kapcsolata van	☐	☐	☐	☐
♦ A csoport szokás-szabályrendszerét elfogadja, betartja	☐	☐	☐	☐
♦ A felnőttekkel nyílt, barátságos	☐	☐	☐	☐

				
♦ A WC-mosdó használatában önálló	☐	☐	☐	☐
♦ Egyedül öltözik - vetkőzik	☐	☐	☐	☐
♦ Ismeri a naposi teendőket	☐	☐	☐	☐
♦ Ágyneműjét önállóan összehajtja	☐	☐	☐	☐

				
♦ Játéktevékenységet önállóan kezdeményez	☐	☐	☐	☐
♦ Szívesen játszik társaival	☐	☐	☐	☐
♦ Kitartóan játszik egy-egy játékkal	☐	☐	☐	☐
♦ A játék szabályait elfogadja, betartja	☐	☐	☐	☐
♦ A játékok helyét ismeri, elrakásukban segít	☐	☐	☐	☐

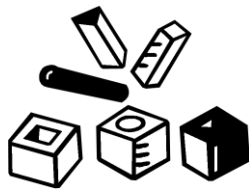
♦ Járása, futása egyenletes, jó tempójú	☐	☐	☐	☐
♦ Tud páros lábon szökdelni	☐	☐	☐	☐
♦ Lépcsőn tud váltott lábbal menni	☐	☐	☐	☐
♦ Mozgásminta utánzására képes	☐	☐	☐	☐

♦ Az ábrázolás szándékával rajzol	☐	☐	☐	☐
♦ Rajza felismerhető	☐	☐	☐	☐
♦ Ceruzafogása szabályos	☐	☐	☐	☐
♦ Kezessége kialakult	☐	☐	☐	☐
♦ Az ollót helyesen használja	☐	☐	☐	☐
♦ A festés technikáját ismeri	☐	☐	☐	☐
♦ Gyöngyöket fel tud fűzni	☐	☐	☐	☐

♦ Általános szóincse életkorának megfelelő	☐	☐	☐	☐
♦ Beszédértése megfelelő	☐	☐	☐	☐
♦ Beszédkészítése megfelelő	☐	☐	☐	☐
♦ Önállóan képes 1-1 vers vagy mondóka reprodukálására	☐	☐	☐	☐

				
♦ A színeket felismeri és megnevezi	☐	☐	☐	☐
♦ Tartós figyelme kialakult	☐	☐	☐	☐
♦ Sorozatalkotásra képes	☐	☐	☐	☐
♦ Téri pozíciókat felismer (alatt, fölött, között, stb.)	☐	☐	☐	☐

				
Szülei nevét ismeri	☐	☐	☐	☐
♦ A család tagjait el tudja sorolni	☐	☐	☐	☐
♦ Társai nevét ismeri	☐	☐	☐	☐
♦ Az óvoda dolgozóit megnevezi	☐	☐	☐	☐
♦ A hét napjait el tudja sorolni	☐	☐	☐	☐
♦ Testvérszeit megnevezi	☐	☐	☐	☐

Megjegyzés:

.....

logopédus

.....

igazgató

.....

óvodapedagógus

Budapest, 20.....

IV. A KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS (a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás, gondozás)

A korai fejlesztéshez alkalmazott saját kiadványaink:

- Alkonyi Mária – Kissné Haffner Éva (1994): *Ők és mi* Down szindrómás csecsemők és kisgyermek korai fejlesztése (Ictus, Budapest)
- Németh Erzsébet – S. Pintye Mária (1995): *Mozdul a szó...* Akadályozott beszédfejlődésű gyermekek korai integratív fejlesztése (Logopédia, Budapest)
- Rosta Katalin (1996): *Hüvelykujjam* A kézügyesség fejlesztésének játékos lehetőségei (Logopédia, Budapest)
- Szabó Borbála (1996) szerk.: *Mozdulj rá!* Mozgással kísért vers- és mondóka gyűjtemény (Logopédia, Budapest)
- Bernolák Dóra (2018): *Szempontsor a gyógypedagógiai megfigyeléshez* (belső anyag)

1. A KORAI FEJLESZTÉS ÉS GONDOZÁS (A GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁCSADÁS, KORAI FEJLESZTÉS, OKTATÁS, GONDOZÁS)

1. 1. A korai fejlesztés, gondozás célja

A családközpontú kora gyermekkori intervenció a 0-3 éves korú, és a 3-5 éves korú intézményi ellátásban nem részesülő, az átlagostól eltérően fejlődő gyermekek számára biztosított olyan szolgáltatások köre, melyet a család kérésére, gyermekük életének egy adott időszakában szükséges biztosítani. Magába foglal minden olyan tevékenységet, mely a gyermek sajátos szükségleteinek megtámogatását szolgálja.

A korai fejlesztésben, gondozásban a gyermekek a fogyatékoság típusának megfelelő szakértői bizottság szakvéleménye alapján vesznek részt.

- A korai fejlesztés és gondozás célja
 - fejlődési elmaradás, sérülésből eredő hátrányok kompenzációja a felismerést követően tervszerűen felépített fejlesztéssel
 - a családi kompetenciák erősítése, a családok segítése
 - a család és gyermek társadalmi inklúziójának elősegítése

1. 2. A korai fejlesztés, gondozás feladatai

- A szülői igény alapján a felismerést követő lehető leggyorsabb segítségnyújtás, amely komplex orvosi-, gyógypedagógusi-, valamint pszichológiai vizsgálaton alapul.
- A vizsgálatokat a fogyatékoságtípusnak megfelelő Szakértői Bizottságok végzik. A diagnózis felállítása során a vizsgáló team egyénre szabott, komplex fejlesztési javaslatot ad az adott gyermek részére, illetve tájékoztatja a családot a terápiás lehetőségekről.
- A szülő egyéni döntése, hogy igényli-e a fejlesztést a gyermeke számára. Amennyiben igényli a fejlesztést, akkor nem szabad megvárakoztatni, a fejlesztést a lehető legrövidebb időn belül el kell kezdeni.
- A szülőt korrekt módon kell tájékoztatni a gyermek állapotáról a fejlődés várható eredményeiről.
- A szülőket segíteni kell abban, hogy objektíven értelmezzék gyermekük viselkedését.
- A szülőket fel kell világosítani arról, hogy a korai fejlesztés és gondozás tervszerűen felépített program a gyermekre szabottan, fejlődéséhez folyamatosan alkalmazkodva.
- A korai fejlesztés, gondozás folyamatában különös gondot kell fordítani a szülő – szakember közötti bizalmas kapcsolat kiépítésére és ápolására, melyben a szakember, kompetencia határainak betartásával, igyekszik az elfogadás folyamatát segíteni, a szülő – gyermek kapcsolatot erősíteni.
- A korai fejlesztés gondozás feladata továbbá, hogy megfelelő kimenetet, illetve átmenetet biztosítson a gyermek számára a napi rendszerességű intézményes ellátás és az integráció felé. Az intézményes elhelyezés történhet bölcsődében, illetve óvodában egyaránt, mely lehet integrált, valamint szegregált formájú is, azonban minden esetben alkalmazkodnia kell a gyermek és a család igényeihez.

2. A GYERMEK KORAI FEJLŐDÉSÉT, GONDOZÁSÁT BIZTOSÍTÓ FELADATOK

2. 1. Anamnézis felvétel

A szokásos anamnesztikus adatok, valamint a jelen állapot rögzítése mellett a korai segítségnyújtás idején feltétlenül figyelmet kell szentelnünk a panaszfelvételre is. A következő kérdésekről mindenképpen beszélnünk kell:

- Miben kér tőlünk segítséget a család?
- A szülők milyennek ítélik meg gyermekük fejlődését?
- Miben látnak problémát?
- Mit várnak tőlünk?

A fenti kérdések tisztázása a szóbeli szerződéskötés fontos eleme lehet, mert a fejlesztés a már megfogalmazott igények alapján kezdődhet meg. A terápia során a szerződéskötésre mindig vissza lehet utalni, szükség esetén módosításra is van lehetőség.

2. 2. Megfigyelés, pedagógiai vizsgálat

Az anamnézis felvétel, a megfigyelés és a pedagógiai vizsgálat mindig a szülők jelenlétében történik, így a beszélgetés során lehetőség nyílik a gyermek otthoni körülményeinek, a családi dinamikának a megismerésére.

A megfigyelés módszere átszövi a diagnosztikus és fejlesztő munkát. Rendkívül fontos a gyermek megismerésében spontán tevékenységének, játékának, kommunikációjának, viselkedésének megfigyelése. A pedagógiai, pszichológiai megfigyelés során kiemelt szerepe van az irányított játékhelyzetben történő megfigyelésnek. Az egyes pszichomotoros területek fejlettségén kívül információkat kaphatunk a gyermek irányíthatóságáról, érdeklődéséről, jutalmazhatóságáról, érzelmi reakcióiról, térbeli-, időbeli tájékozódásáról, kompromisszumképességéről, együttműködési készségéről, kreativitásáról, frusztrációjáról, toleranciájáról, preferenciáiról. Ezen kívül fontos az anya (szülő)-gyermek kapcsolat megfigyelése, a köztük lévő kommunikáció, kötődés feltérképezése, mert ez az alapja a fejlesztő munkának. Szükség esetén a gyógypedagógiai kompetencia határait túllépő segítségadás felajánlása is feladatunk (pszichológus, gyermekvédelmi szakember, szociális munkás). Intézményünkben a pedagógiai diagnosztikai munka súlya egyenértékű a fejlesztő munkával. A részletes pedagógiai, pszichológiai megfigyelés a fejlesztő munka alapja. Ez alapján döntjük el, ki vesz részt a fejlesztő teamben, valamint azt, hogy ki legyen az adott gyermek gyógypedagógusa.

2. 3. Fejlesztés

A fejlesztésre olyan kisgyermek kerülnek, akiket a területileg illetékes Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vagy a fogyatékoság típusa szerint illetékes szakértői bizottság már megvizsgált. A fejlesztésnek minden esetben erre a komplex vizsgálatra alapozva, személyre szabottan, az egyéni fejlesztési tervnek megfelelően, a szülő bevonásával kell történnie. A korai segítségnyújtás ambuláns formában valósul meg, heti rendszerességgel, egyéni vagy csoportos formában.

A fejlesztés legfontosabb területei:

- a nagymozgások és testséma fejlesztése
- a finommotorika fejlesztése
- a szociális – érzelmi terület fejlesztése
- az adaptív – gondolkodói terület fejlesztése
- a sérült észlelési funkció(k) fejlesztése
- a kommunikáció fejlesztése
- az önkiszolgáló tevékenység kialakítása

3. A KORAI FEJLESZTÉS GONDOZÁS PROTOKOLLJA INTÉZMÉNYÜNKBEN

3. 1. Felvétel szakértői véleménnyel nem rendelkező gyermek esetében

A korai fejlesztésre jelentkező gyermek időpont egyeztetés után egyéni megfigyelésen, tanácsadáson vesz részt, amin a megfigyelést, tanácsadást végző gyógypedagógus és pszichológus mérlegeli a korai fejlesztés szükségességét az anamnézis és a gyermek aktuális állapotának ismeretében. Amennyiben szükséges a korai fejlesztés megkezdése, férőhely esetén az intézmény korai fejlesztésre *befogadó nyilatkozatot* ad és a gyermeket a lakóhely és a sérülés szerinti illetékes Fővárosi és Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálatához irányítja szakértői vizsgálat céljából. Az illetékes Fővárosi és Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat a tizennyolc hónapnál fiatalabb gyermek szakértői véleményét újabb vizsgálat nélkül, gyermekneurológiai szakorvos által felállított diagnosztikai vélemény alapján is elkészítheti.

A gyermek korai fejlesztése megkezdődik, amennyiben a szakszolgálat javaslatában a gyermeket ellátó intézmény kijelöléseként intézményünket nevesíti.

3. 2. Felvétel szakértői véleménnyel rendelkező gyermek esetében:

Amennyiben a szakértői bizottság a szakértői vélemény javaslatában intézményünket nevesíti, a gyermek korai fejlesztését a jelentkezéskor megkezdjük.

Az ellátott gyermekekről *Forgalmi naplót* (T.ü. 355) vezetünk, amiben szerepeltetjük a gyermek nevét, születési adatait, lakcímét, szülők nevét, a gondozásba vétel idejét, a gondozásba vétel alapját szolgáló szakértői vélemény eredetét, iktatási számát, a diagnózis BNO kódját, a gyermeket ellátó szakember(ek) nevét, az ellátás megszűnésének idejét és okát.

A gyermekekről *Egyéni fejlesztő naplót* (T.ü. 350) vezetünk, amit a gyermeket egyéni fejlesztéssel ellátó szakember vezet. Amennyiben a gyermek csoportos fejlesztésre is jár, azok időpontját és anyagát szintén az egyéni fejlesztő naplóban rögzítjük. Tanév végén *Értékelési lapon* (T.ü. 352) meghatározott szempontok alapján összefoglaljuk a gyermek aktuális állapotát, javaslatot teszünk esetleges további fejlesztésére, majd fenti dokumentumot postázzuk a gyermeket vizsgáló szakértői bizottságnak.

A fejlesztés megkezdésekor a szülőkkel *Terápiás megállapodást* kötünk, melyben írásba fektetjük szolgáltatásainkat és a szülőkkel szemben támasztott elvárásainkat.

A gyermekekről részletes *anamnézist* veszünk fel.

A szakértői vélemény és saját pedagógiai vizsgálataink alapján a gyermekekről tanévről szóló *fejlesztési tervet* készítünk.

A korai fejlesztésre járó gyermekekről saját *számítógépes statisztikai nyilvántartást* vezetünk.

A gyermek korai fejlesztése megszűnik, amennyiben a szakértői bizottság a kontrollvizsgálaton más intézményt jelöl ki a gyermek ellátására.

Korai fejlesztés iránt érdeklődő szülők kérésére gyermekük számára eseti tanácsadást biztosítunk, amit gyógypedagógus, logopédus, szurdopedagógus illetve pszichológus végez. A tanácsadást az erre a célra általunk kialakított űrlapon dokumentáljuk.

4. A KORAI FEJLESZTÉSHEZ/GONDOZÁSHOZ KIALAKÍTOTT INTÉZMÉNYI PROTOKOLL (IV. SZÁMÚ MELLÉKLET)

Amennyiben a jelentkező gyermek pedagógiai, pszichológiai vizsgálata indokolja:

- „Befogadó nyilatkozat” kitöltése (kizárólag az igazgató aláírásával érvényes)
- Az első terápiás foglalkozás alkalmával, a szülővel a következő dokumentumok kitöltése, megbeszélése történik:
 - Terápiás együttműködési megállapodás (mellékletében közli a fejlesztéshez szükséges minimális eszközigényt)
 - Anamnézis felvételi lap korai fejlesztésben részt vevő gyermekek részére –hallássérülés esetén, látássérülés esetén, és fejlődéslélektani
 - Hozzájáruló nyilatkozat, adatkezelési tájékoztató
- Tanácsadásra jelentkezés esetén a tanácsadást végző pedagógus, pszichológus kitölti a „Tanácsadás” kérdőívet.

Az intézményi protokollrendszer biztosítja a nevelési program ellenőrzését, értékelését.

5. A KORAI FEJLESZTÉS, GONDOZÁS ELLÁTÁSI FORMÁI

5. 1. Egyéni foglalkozások

- Tanácsadás:

Tanácsadást kezdeményezhet minden szülő, aki gyermeke fejlődésével kapcsolatban problémát érez. A tanácsadás során beszélgetéssel tárjuk fel a szülő panaszát, anamnézist veszünk fel, és megfigyeljük a gyermek állapotát spontán, illetve irányított helyzetben. A tanácsadás során állást foglalunk abban a tekintetben, hogy szükséges-e a korai fejlesztés megkezdése, továbbá egyéb fejlesztési javaslatot teszünk.

- Egyéni fejlesztés:

Az egyéni fejlesztés heti óraszámát az illetékes szakértői bizottság határozza meg, a gyermek életkorát, és aktuális fejlettségét alapul véve. Az egyéni terápiás foglalkozásokon a szülők, a gyermek problémájától függően, aktív résztvevőként vagy passzív megfigyelőként vannak jelen. Minden alkalom után lehetőség van a terápiás foglalkozás megbeszélésére, illetve tanácsokat kapnak a látott fejlesztő helyzetek otthoni tevékenységekbe történő illesztésére.

- Pszichológiai tanácsadás:

A felmerülő pszichés problémák esetén biztosítjuk a pszichológiai megsegítést mind a gyermek, mind a család számára. A tanácsadás vagy terápia formáját az eset jellege határozza meg. Amennyiben a pszichológus az esetfeltárás során úgy látja, hogy a gyermek problémájának megoldásához a szülők aktív közreműködése szükséges, több alkalmas szülő-, családkonzultációt, illetve családterápiát kezdeményezhet.

Igénybe vehető foglalkozási formák:

Egyéni foglalkozások, terápiás beavatkozások gyermekek részére:

- pszichológiai exploráció
- pszichodiagnosztikai vizsgálatok (3-5 éves gyermekek részére)
- egyéni terápia /játékterápia/

Egyéni konzultáció szülők részére:

- első interjú, anamnézis felvétel
- szülőkonzultáció (célirányos beszélgetés, gyermeknevelési, életvezetési tanácsadás)
- szükség esetén a szülő szakavatott pszichoterapeutához való irányítása
- krízisintervenció

Csoportos terápia szülők számára

- szülőkonzultáció, családterápia, szülő, csecsemő, kisgyermek konzultáció
- szülő csoport

5. 2. Csoportos foglalkozások

- Pszichomotoros fejlesztés:

Gyógypedagógusok vezetésével történő csoportos foglalkozás, melynek célja a gyermek motoros funkcióinak sokoldalú fejlesztése, a szenzomotoros ismeretszerzés, az anya (szülő)-gyermek kapcsolat erősítése, a mozgásos élményeken alapuló beszédre készítés. A csoport kialakításánál nem a gyermekek életkora, hanem a mozgásfejlettségi szintje a meghatározó. A fejlesztés távlati célja a gyermekek közösségbe történő integrálásának előkészítése.

A foglalkozás időtartama: 45 perc (heti egy alkalom)

A foglalkozás helye: mozgásfejlesztő szoba

A foglalkozások keretbe ágyazottak, az alábbi játéktípusokat, tevékenységeket tartalmazzák:

- alapmozgások koordinációjának kialakítása akadálypályán
- testséma és egyensúlyfejlesztő játékok,
- a különböző észlelési csatornákat fejlesztő játékok,
- szenzoros integrációt fejlesztő tervezett gyakorlatsorok,
- mozgással kísért mondókák, a mozgás, beszéd, ritmus összerendezése,
- ábrázolás különböző technikákkal,
- relaxálás, bizalomerősítő gyakorlatok.

- „MÓRIKA” – zene csoport (mozgás-ritmus-kaland foglalkozás)

Óvodapedagógusok vezetésével történő csoportos foglalkozás, amelynek célja a szociális készségek fejlesztése, anya (szülő)-gyermek kapcsolat erősítése, a zenei készségek megalapozása, a zene érzelmi bázisán történő anyanyelvi fejlesztés, beszédindítás. A foglalkozásokon megkésett, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek vesznek részt, akik képesek a csoportnormákat akár szülői segítséggel is elfogadni. Távlati célja a kisgyermek közösségbe történő integrálása.

A foglalkozás időtartama: 45 perc (heti egy alkalom)

A foglalkozás helye: mozgásfejlesztő szoba

A foglalkozások keretes jellegűek, az alábbi játéktípusokat, tevékenységeket tartalmazzák:

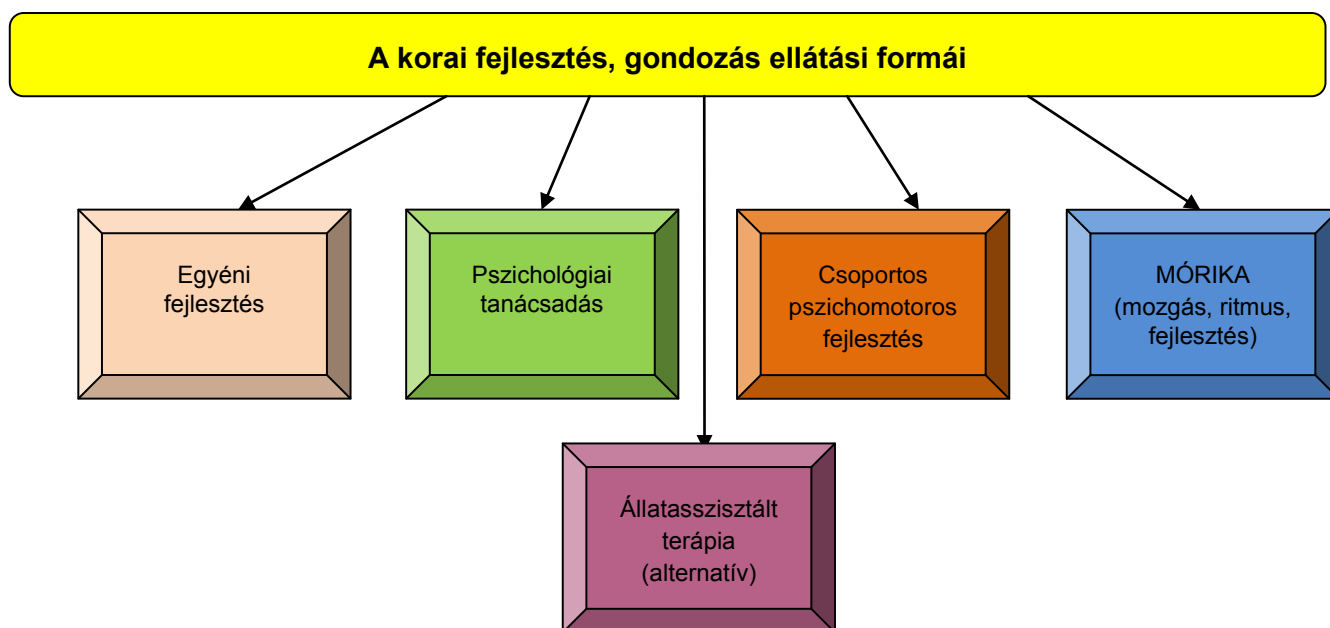
- népi gyermekjátékok,

- ölből ültetős játékok, höcöggetők, ringatók, lovagoltatók,
- mozgással kísért mondókák, dalok
- relaxálás,
- ábrázolás különböző technikákkal,
- hangulati lezárásként közös teázás.
- Állatasszisztált terápia (alternatív)

Az állatasszisztált terápia olyan terápiás program, melynek során egy terápiás kutya jelenlétével, aktivitásával biztosítjuk, hogy a gyermekek fizikai, érzelmi, szociális és kognitív funkciói javuljanak. A terápia során egy meghatározott szakmai protokoll alapján a gyermek a terápiás csapat (gyógypedagógus, kutyavezető) segítségével alakít ki kapcsolatot az állattal.

A foglalkozások a mozgásfejlesztő szobában történnek csoportos formában, a gyógypedagógus, a kutyavezető és a kutya szoros együttműködésével.

A foglalkozás időtartama: 45 perc (havi egy alkalom)

A foglalkozások a fogyatékosági típusonként, a szakértői javaslat alapján, az egyéni és szülői igények figyelembevételével kerülnek megszervezésre. A csoportos foglalkozásokon, melyeket két szakember irányít, a szülő aktívan közreműködik, az egyéni fejlesztő foglalkozásokon, a gyermek problémájának megfelelően, aktív közreműködőként vagy passzív szemlélőként vesz részt. A szülői részvétel célja, hogy a látott pedagógiai minta és a szakemberek tanácsai alapján a szülő ötleteket kapjon a gyermekkel történő otthoni foglalkozáshoz, illetve erősödjön szülői kompetenciaérzése, amely nélkülözhetetlen feltétele a szülő-gyermek kapcsolat kiegyensúlyozottá válásához.

5. 3. A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

A pedagógus a tanév elején pedagógiai megfigyeléseit írásban rögzíti (a fejlődési lapon és pedagógiai jellemzés formájában). Mindezek, és a gyermek gyógypedagógiai - pszichológiai - orvosi vizsgálati lelete alapján készíti el a gyermek egyéni terápiás tervét, és tervezi meg a fejlesztést, melyet a szülővel megbeszél. A szülőnek a fejlesztés során mindvégig joga van a jelenlétre. A korai segítségnyújtás idején ez kiemelt jelentőségű, hiszen a gyermek fejlesztése csak az egész család támogatásával lehet igazán eredményes.

A pedagógus a terápia során, folyamatos pedagógiai megfigyelést végez, melynek eredményét a fejlesztés végén írásban rögzíti.

A szülőnek vállalniuk kell, hogy együttműködnek a fejlesztést végző pedagógussal, és ők is folyamatos tájékoztatást adnak a gyermek ellátásával kapcsolatos történésekről, valamint nyilatkoznak arról, hogy akadályoztatás esetén a foglalkozást a lehető legkorábban lemondják.

A szülők az együttműködés során felmerülő esetleges problémákkal kapcsolatban az intézmény vezetőjéhez fordulhatnak.

6. A KORAI FEJLESZTÉS RENDSZERE AZ ELLÁTOTT GYERMEKEK FOGYATÉKOSÁGI TÍPUSÁNAK MEGFELELŐEN

6. 1. Értelmileg súlyosan akadályozott, esetenként halmozottan sérült gyermekek korai fejlesztése

A korai fejlesztést igénylő értelmileg akadályozott, esetenként halmozottan sérült gyermekek igen heterogén csoportot alkotnak. Fontos, hogy a legsúlyosabban sérült gyermekek is a lehető legkorábban megkapják az optimális fejlődésükhöz szükséges segítséget, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

6. 2. A fejlesztés lehetőségei

6. 2. 1. Mozgásfejlesztés, koordináció- és egyensúlyfejlesztés

Halmozottan sérült gyermekek esetében a társuló mozgássérülés speciális kezelésére szakember megkeresése, bevonása indokolt.

A fejlesztés célja és feladatai:

- normál izomtónus kialakítása
- primitív reflexek leépítése
- kóros mozgások csökkentése
- egyensúlyi reakciók kialakítása fejlesztése
- alsó és felső végtag támaszkodási reakcióinak kialakítása erősítése
- aktív hely és helyzetváltoztatás kialakítása
- vestibuláris ingerlés különböző helyzetekben (Huple, forgatás, ringatás, hintáztatás, lovagoltatás)
- figyelemfejlesztés mozgáson keresztül
- testséma és testérzékelés fejlesztése

6. 2. 2. Manipulációs- és finommotorikus képességek fejlesztése

Mozgásállapothoz képest aktív cselekvéses helyzeteken keresztül történik a manipulációs és finommotorikus képesség fejlesztése, a kéz funkcióinak praktikus mozgásba építése.

A fejlesztés célja és feladatai:

- tárgyakért történő célirányos nyúlások gyakorlása
- tárgyakkal történő manipulálás gyakorlása
- markolás, fogás-elengedés tanítása
- kézfunkciók erősítése
- két kézzel történő manipulálás segítése
- szem-kéz koordináció erősítése

6. 2. 3. Kommunikációfejlesztés

Kommunikációfejlesztés során történik a gyermekek kommunikációs képességeinek kialakítása, fejlesztése, kommunikációs igény felkeltése, szükség esetén alternatív kommunikációs technikák alkalmazása. Alternatív módszerek segítségével a verbálisan nem kommunikáló gyermekeknél jelentősen erősíthető az aktív kommunikáció és csökkenthető a gyermekek frusztrációja.

A fejlesztés célja és feladatai:

- a beszédhez szükséges szenzoros és motoros képességek kialakulásának segítése
- beszédmegértés fejlesztése
- a gyermek spontán hangadásra készítése
- nonverbális/alternatív kommunikációs technikák alkalmazása
- a gyermek kompetencia érzésének erősítése
- aktív kommunikáció iránti vágy felkeltése a gyermekben
- egyéni, illetve egyezményes gesztusjelek kialakítása

6. 2. 4. Megismerő tevékenység fejlesztése

Halmozottan sérült gyermekeknél mozgásállapotukból adódóan a környezet megismerése nehezített, így a fontos megismerő tevékenység komplex fejlesztése, a korai cselekvéses információ és ismeretszerzés biztosítása.

A fejlesztés célja és feladatai:

- Figyelem fejlesztés
 - koncentrációs képesség fejlesztése
 - figyelem tartósságának növelése
 - megosztott figyelem fejlesztése
- Emlékezet fejlesztés
 - bevésés-megőrzés-felidézés
- Gondolkodás fejlesztése
 - elemi fogalomrendszer kialakítása
 - összehasonlítás
 - összefüggések felismerése
 - egyszerű tárgyi cselekvések, feladatmegoldások

6. 2. 5. Önkiszolgálásra, mindennapos tevékenységre nevelés

Cél a mozgásos önállóság és a mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása és növelése.

Feladatai:

- a tárgy és eszközhasználat kialakítása a napi tevékenységhez kapcsolódóan
- életkori sajátosságoknak is megfelelő önellátási feladatok megtanítása
- az önkiszolgálási feladatokhoz kapcsolódó praktikus tevékenységek tanítása

6. 2. 6. Gyógyászati segédeszközökhöz szoktatás

A halmozottan sérült gyermekeknél a mozgásszervi problémák kezelésében a gyógyászati segédeszközök használatának célja a tehermentesítés, illetve a hiányzó funkciók pótlása. Ezen eszközök használatának elfogadása nagy türelmet és kitartást igényel mind a szülő, mind a gyermek részéről. A foglalkozások alkalmával fokozatosság elvét követve lehet a szülőt és a gyermekeket hozzászoktatni a segédeszköz használatához.

6. 2. 7. Pszichológus bevonásával a gyermek elfogadásának segítése, szülő-gyermek és a szülők egymás közti kapcsolatának erősítése

Sérült kisgyermek születése minden család számára jelentős megterhelést jelent, különösen igaz ez, ha halmozottan sérült gyermek születik. Szembesülés a fogyatékoság tényével krízishelyzetet okoz a családban, amely hatással van a szülő-gyermek, valamint a szülők egymás közötti kapcsolatára is. Pszichológus bevonása jelentős segítség lehet a családok számára, a gyermek elfogadásában a krízis helyzet feloldásában, pszichés problémák kezelésében.

6. 2. 8. A bazális stimuláció

A bazális stimuláció minden rendelkezésre álló érzékelő receptor ingerlése, a lehető legegyszerűbb ingerekkel. Az ingerek mindig a gyerek fejlettségéhez igazodnak. Az ingernyújtás módja a gyermek differenciálós képességét és a fiziológiai fejlődésmenetét veszi figyelembe.

A bazális stimuláció célja:

A szenzoros depriváció csökkentése, az ingerek értelmezésének és feldolgozásának elősegítése. A legfontosabb terület a szomatikus, vibratorikus és vesztibuláris érzékelés. Ezekre épülve fejlődik az akusztovibratorikus, akusztikus, orális, taktilis érzékelés, s ezekhez társul a szaglási - ízlelési és vizuális érzékelés.

6. 2. 8. 1. Szomatikus ingerlés

A bőrünk által az emberi test teljes felülete alkalmas az érzékelésre. A bőrön keresztül érzékeljük a nyomást, fájdalmat, meleget, hideget, érintést, és a saját mozgásunk által létrejövő feszülést. Azoknál a gyereknél, akik láthatólag semmilyen, ép gyermekekre hatásos ingerlésre nem reagálnak, megfigyelhető, hogy az egészen testközeli ingereket felfogják.

A szomatikus ingerlés célja:

A folyamatos szomatikus ingerléssel azt próbáljuk elérni, hogy a gyerekek kialakuljon saját testének tudata. Érezze, hogy van teste, és az elhatárolódik a környezetétől. Ugyanakkor érezze azt is, hogy a testfelszíne képessé teszi a környezettel való kapcsolatteremtésre.

A szomatikus ingerlés lehetőségei: golyós ág, fürdetés, megszórás, szárazfürdő, fújás hajszárítóval, lekefélés, száraz – zuhany.

6. 2. 8. 2. Vibratorikus ingerlés

A megfigyelések azt mutatják, hogy a fejlődésükben súlyosan akadályozott gyerekek először a testközeli, vagyis érzékelhető rezgéseket fogják fel. Ezzel magyarázható, hogy szinte minden gyermek a mély, dörmögő, még éppen hallható rezgésekre reagál, ezeket tudja egyértelműen érzékelni.

A vibratorikus ingerlés célja:

A vibratorikus ingerlés segítségével a gyermek megtanulhatja, hogy azoknak a jelenségeknek is van jelentésük, melyek bár testileg érzékelhetők, ugyanakkor nem megfoghatók.

A vibrációs ingerlés lehetőségei: elektromosan erősített vibráció, hangszerek alkalmazása, hang-ingerlés, tibeti hangtálak.

6. 2. 8. 3. Vesztibuláris ingerlés

A testközeli érzékelés, korai fejlődési stádiumban is érzékelhető területét a vesztibuláris ingerlés alkotja. Ez bővebben az egyensúly, a térbeli helyzet és a gyorsulási erő érzékelését jelenti. A súlyosan fogyatékos gyermekek számára szükség van a vesztibuláris ingerek tervszerű biztosítására, hogy megtapasztalják azokat, és testük megtanulja az ezekre való reagálást. Másrészt ezek az ingerek - ahogy az ép gyerekek számára is - örömforrást jelentenek.

A vesztibuláris ingerlés célja:

A vesztibuláris ingerléssel továbbra is azt a célt szolgáljuk, hogy a gyerek még jobban megismerje saját testét és annak működését. Megtapasztaltatjuk vele a különböző mozgásokat, pl. azt, hogy milyen érzés forogni. Érzékelhetővé válik a le és felfelé irányuló mozgás közötti különbség.

A vesztibuláris stimuláció lehetőségei: fekvő hinta, billenő- szivacs, billenő- hordó, függő-ágy, függőháló, függőkosár, billenő deszka, rugós deszka, Huple gömb, forgó tölcser

6. 2. 8. 4. Az orális ingerlés

A száj szopó-, szívó-, cumizó- és érzékelő aktivitásával együtt alakul ki a hangadás, ami a későbbi beszédfejlődés alapja. Ezért a fejlesztés során mindenképpen célszerű alkalmazni ezt az ingerlési formát.

Az orális ingerlés célja:

- a száj érzékennyé tétele az újfajta élményekre, benyomásokra
- a gyermek megtanulja a száját egyes tulajdonságok felfedezésére használni
- ízek – szagok differenciálása
- ivás – evés feltételeinek javítása
- artikuláció ingerlése
- száj – kéz koordináció elősegítése

Az orális ingerlés lehetőségei: a száj érintése különböző hőmérsékletű, ízű és textúrájú tárgyakkal, rágó-zsákok használata, ujj – száj játékok, rágcsáló játékok

6. 2. 8. 5. A szag- és ízérzékelés ingerlése

Ez a terület szorosan összefügg az orális ingerléssel, azzal együtt fejleszthető.

A szag – és ízérzékelés célja:

Elsősorban a megfelelő mennyiségű folyadék bevitele a szervezetbe, a mennyiség és az ivási időpont önálló meghatározása, különböző ízek és illatok toleranciájának kialakítása, valamint kívánságok kifejezése.

A szag- és íz érzékelés lehetőségei: különböző illóolajok, valamint különféle ízű folyadékok, ételek megtapasztalása

6. 2. 8. 6. Az akusztikus ingerlés

A tisztán akusztikus ingerlés során a hanginger már elkülönül a vibrációtól, így a gyermek csak a hallására támaszkodhat az orientáció során.

Az akusztikus ingerlés célja:

- hogy a gyermek felfedezze, a hangok, zörejek fontos információt tartalmaznak, jelentést hordoznak.

Az akusztikus ingerlés lehetőségei: szabályos, szívverés ritmusára emlékeztető lüktetés, hangos – halk differenciálása, oldalirányú hallás, akusztikus élmények váltogatása

6. 2. 8. 7. A taktilis- haptikus ingerlés

A taktilis – haptikus ingerlés elsősorban a manipulációt készíti elő.

A taktilis – haptikus ingerlés célja:

A kéz szenzibilitásának megtapasztalása, annak érdekében, hogy a gyermek felfedezze, hogy bizonyos tárgyak jellegzetes tulajdonságokkal bírnak, valamint megélje a kéz aktív használatának lehetőségét és örömet, továbbá megtanuljon fogni, elengedni.

A taktilis- haptikus ingerlés lehetőségei: a tenyér deszenzibilizációja – szenzibilizációja, tapintó táblák használata, a megtartás kialakítása, rögzített tárgyak megfogása, keresés a különböző anyagok között (kukorica, gesztenye, toll)

6. 2. 8. 8. A vizuális ingerlés

A vizualitás a legfőbb orientációt segítő és információ felvevő csatorna.

A vizuális ingerlés célja:

A gyermek számára a vizuális információk értékkel bírjanak, valamint a látóideg teljesítményének aktiválása, a vizuális állandóság élmény kialakítása.

A vizuális ingerlés lehetőségei: fényjátékok, diaképek vetítése.

6. 2. 9. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- az érzékelési csatornák működése javul
- kialakul az inger-válasz kapcsolat
- fejlődik a figyelem
- kialakul a saját test tudata

6. 3. Értelmi fejlődésében akadályozott gyermekek fejlesztése

Az értelmileg enyhe fokban sérült gyermekek pszichomotoros és kognitív fejlődése meglassúbbodott. A fejlesztés során sokoldalú tapasztalatszerzés biztosításával, a cselekvéses ismeretszerzési lehetőségek megteremtésével törekedjünk a fejlődési elmaradás kompenzálására.

6. 4. A fejlesztés lehetőségei

6. 4. 1. A nagymozgások és testséma fejlesztése egyéni vagy csoportos formában

A foglalkozásokon a szülő jelenléte biztonságos érzelmi háttérrel nyújt a gyermeknek, lehetősége van a szakemberrel való folyamatos konzultációra. Ez elengedhetetlen abból a szempontból, hogy bizonyos fogásokat megtanuljon és otthon is tudjon gyakorolni gyermekével.

- Egyéni mozgásfejlesztésben részesülnek azok a megkésett, illetve eltérő mozgásfejlődésű gyermekek, akik még nem képesek önállóan mászni, járni.

Az egyéni mozgásfejlesztés célja, szempontrendszere:

- a normál izomtónus kialakítása
- a primitív reflexek leépítése, integrálása
- az orális motoros funkciók kialakítása
- a felegyenesedési reakciók fejlesztése
- az alsó és felső végtagok támaszkodási funkcióinak kialakítása
- különböző testhelyzetek kialakítása, fejlesztése
- az ízületi mozgásterjedelem növelése
- az alapmozgások kialakítása
- a motoros tanulás elősegítése
- a testséma/testkép és testérzékelés fejlesztése

- Csoportos mozgásfejlesztő foglalkozásokon általában a már járni tudó gyermekek vesznek részt, akik képesek a csoportnormákat szülői segítséggel betartani. A csoport kialakításánál a mozgásfejlettség szintje a meghatározó.

A csoportos mozgásfejlesztés célja, szempontrendszere:

- az alapmozgások biztonságának és koordinációjának kialakítása
- az egyensúlyérzékelés fejlesztése
- a testséma, testkép kialakítása
- a mozgástervezés és irányítás pontosítása
- a szem-test koordináció és ennek bázisán a szem-kéz koordináció fejlesztése
- ritmusérzék fejlesztése
- utánozó készség fejlesztése, mozgás-beszéd, ritmus összerendezése
- térérzékelés kialakítása
- veszélyérzet kialakítása, leküzdése

- állóképesség növelése

6. 4. 2. A finommotorika fejlesztése

A fejlesztés során fontos megtalálnunk azokat az élethelyzeteket, amelyekben játékosan gyakoroltathatunk egyes mozdulatokat, mozdulatsorokat, manipuláltathatunk.

- A finommotorika fejlesztés célja, szempontrendszere:
 - A vizuális figyelem fejlesztése (mint előfeltétel)
 - fókuszálás kialakítása fényre, tárgyra
 - követés kialakítása vízszintesen, függőlegesen, körkörösén mozgó fényre, tárgyra
 - vizuális differenciáló készség fejlesztése
 - A szem-kéz koordináció fejlesztése
 - tárgyak megfogása, nyúlás tárgyak után
 - fogás kialakítása, elengedés tanítása
 - mozgástervezés pontosítása
 - illesztés tanítása
 - kéz- és ujjnyomat készítés
 - papír-ceruza összefüggésének kialakítása (firkálás)
 - Markolás, fogás, nyúlás, elengedés kialakítása
 - kézbe tett tárgyak megtartása, elengedése
 - a hüvelykujj és a többi ujj opozíciójának kialakítása
 - a kéz izomerejének szabályozása
 - ujjakkal történő manipuláció
 - kétujjas csippentő fogás kialakítása
 - A manipulációs készség fejlesztése
 - kéz és ujjak ügyesítése
 - kétkezes mozgások kialakítása
 - a kéz izomerejének szabályozása
 - egyszerű eszközhasználat kialakítása
 - a kéz taktilis érzékenységének fejlesztése
 - dominancia kialakításának segítése
 - írószertartás kialakítása, firkálás
 - vonalhúzás, egyszerű ábrák rajzolása

6. 4. 3. A szociális – érzelmi terület fejlesztése

A szociális-érzelmi terület fejlesztése egyike a legösszetettebb feladatnak, mert elválaszthatatlanul összekapcsolódik a többi pszichomotoros terület fejlesztésével. A szociális képességek fejlődésére a játék tág teret biztosít.

- A szociális-érzelmi terület fejlesztésének célja, szempontrendszere:
 - bizalomerősítő gyakorlatok
 - szemkontaktus kialakítása
 - érintéses játékok játszása
 - adás-kapás gyakorlása
 - reagáló szociális viselkedés fejlesztése
 - szemkontaktus felvétele
 - mozgó személy szemmel való követése
 - hangra válaszadás hangadással
 - érzelmek, hangulatok kifejezése mozgással, mimikával, hangokkal, beszéddel
 - utánzó játékok játszása
 - közös tevékenység kezdeményezése
 - szociális kötődés fejlesztése
 - szülők felismerése, megkülönböztetése
 - adok-veszek játék szülőkkel
 - szülők tetszésének keresése
 - a játék fejlesztése, egyszerű szociális játékok játszása
 - egyszerű utánzó játékok játszása
 - a „mintha” játékok kialakítása
 - konstruáló játékok kialakítása

- egyszerű szerepjátékok játszása
- egyszerű szabályjátékok elemeinek tanítása
- belső norma, illetve szabályrendszer fejlesztése
 - napi ritmus és napirend kialakítása
 - egyszerű utasítások végrehajtása
 - a figyelem terjedelmének fejlesztése
 - feladattartás kialakítása

6. 4. 4. Az adaptív – gondolkodói terület és a sérült észlelési funkciók fejlesztése

A fejlesztés során különös figyelmet fordítunk a tapasztalatszerzésre, a cselekvéses ismeret elsajátításra, a pszichés aktivitás növelésére.

- A kognitív terület, gondolkodás fejlesztés célja, szempontrendszere:
 - bazális stimuláció minden érzékelési terület bevonásával
 - hallás, ritmus, zenei elemek fejlesztése
 - látásfejlesztés
 - vizuális készségek kialakítása
 - szenzomotoros integráció fejlesztése
 - utánnézés kialakítása
 - oksági viszony felfedeztetése
 - rész-egész viszony érzékeltetése
 - hiányfelismerés, változás észrevétele
 - a tárgyállandóság kialakítása
 - egyeztetés-differenciálás fejlesztés
 - auditív figyelem és auditív emlékezet fejlesztés
 - vizuális figyelem és vizuális emlékezet fejlesztés
 - mennyiség fogalom alakítása
 - játékos értelemfejlesztő gyakorlatok, főfogalom alá rendelés, időrendi rendezés képsorozatokkal
 - a feladattudat és feladattartás fejlesztése

6. 4. 5. A kommunikáció fejlesztése

A gyermek számára megtalálni azt a kommunikációs lehetőséget, amellyel a leginkább ki tudja fejezni magát, illetve amin keresztül legkönnyebb számára a megértés.

- A korai kommunikáció fejlesztés területei
 - A beszédkedv felkeltése, a hallási figyelem fejlesztése
 - azonos helyzetekhez kapcsolódó, gyakori, ismétlődő hangok felfedezése (édesanya hangja, lépések)
 - A hallási figyelem felkeltése a mozgás és a látás útján
 - gesztusokra, gesztussal kísért egyszerű utasításokra adott reakciók kialakítása
 - a személyek hangjának, a zörejeknek a differenciálása (csörgő, saját hangja, szülők hangja)
 - a hangforrás irányának megkeresése (anya hívó szava, "hol szól a csengő?" „keresd meg!”)
 - A beszédszervek ügyesítése
 - a beszédszervek passzív tornáztatása (masszírozás; tárgyak rágása, amelyek a rágóizmok fejlesztését szolgálják)
 - ajakgyakorlatok végzése (puszidobás), hangutánnézó gyakorlatok ismétlése (állathangok utánnézása)
 - nyelvgyakorlatok
 - légző-, fúvó-, szívó gyakorlatok
 - A beszéd indítása
 - készítés a beszéd utánnézására (egyszerű, jól látható-hallható hangok, hangkapcsolatok ismétlése, ciklizálása)
 - A beszéd megértés fejlesztése
 - szavak megértésének elősegítése a konzekvens tárgymegnevezéssel
 - cselekvésekhez kapcsolódó adekvát mondat értékű szavak és szókapcsolatok megértése
 - szavak, mondókák jelentéstartalmának összekapcsolása mozdulatokkal

- A passzív, aktív szókinccs fejlesztése
 - tárgy-tárgy egyeztetése, megnevezése
 - tárgy-kép egyeztetése, megnevezése
 - kép-kép egyeztetése
- A mondatalkotási készség fejlesztése
 - kéttagú mondatok kialakítása: a cselekvő személy és a cselekvés vagy tárgy megnevezése („Papa el”)
 - toldalékok használata (tárgyeset, többes szám)
 - egyszerű bővített mondatok használatának kialakítása (kérések kifejezése)
 - rövid történetek időrendi rendezése, elmondása képek segítségével

6. 4. 6. Az önkiszolgáló tevékenység kialakítása

A korai segítségnyújtás idején az önkiszolgálás, mint fejlesztési feladat főként a tanácsadások keretein belül jelenik meg. A szülővel együttműködve célunk, hogy a gyermek időről időre egyre nagyobb önállóságra tegyen szert a tevékenység végzése során.

Az önkiszolgálás részterületei és célja a következők:

- táplálkozás (evés, ivás, rágás, nyelés fejlesztése)
- öltözködés (ruhadarabok önálló le- és felvétele)
- tisztálkodás (szokások kialakítása, önálló eszközhasználat fejlesztése)
- szobatisztaság kialakítása éjjelre, nappalra
- házimunka, játékos szituációk teremtése

Ezen területek mindegyikének fejlesztését a bölcsődei, illetve az óvodai nevelés során programszerűen végzik.

6. 4. 7. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- kialakul a mozgásbiztonság és a testséma
- fejlődik a manipulációs készség
- kialakulnak a kommunikációs csatornák
- normalizálódik az anya – gyerek kapcsolat
- kezdetét veszi az önállóság, a gyermek szocializálhatóvá válik

6. 5. Megkésett, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek korai fejlesztése, gondozása

Megkésett vagy akadályozott beszédfejlődésű gyermekeknél különféle okok következtében a beszéd- és nyelv fejlődése ép értelmi szint és ép hallás mellett elmarad az életkori átlagtól, 3 éves korra sem indul meg.

6. 5. 1. A korai fejlesztést igénylő gyermek

A beszédfejlődés megindulásában megkésett, vagy akadályozott gyermekkel a szülők általában két és három éves kora között jelentkeznek a terápiára. A megkésett beszédfejlődés gyakran együttjár a nagy- és finommozgások éretlenségével, a hallásészlelés zavarával, a kognitív funkciók éretlenségével. A beszédindító foglalkozások komplex szemléletűek, céljuk a kommunikáció fejlesztése és a fejlődési elmaradások korrekciója.

6. 5. 2. A beszédindító korai intervenció alapelvei

- mozgás, játszva cselekvés, a szenzomotoros integrációs terápia elemeivel,
- a tipikus fejlődésmenet figyelembe vételével a különböző fejlődési területek elmaradásának csökkentése, illetve a regrediálás megakadályozása,
- az idegrendszeri fejlődés szenzitív periódusainak kiaknázása,
- a család intenzív bevonása az intervenció munkába, a gyermek helyzetének megerősítése a családban, az anya (szülő)-gyermek kapcsolat elmélyítése,
- az anya (szülő) megerősítése saját – anyanyelvet támogató és egyéb – szerepében,
- a beszédészlelés és beszédértés fejlesztése,
- a verbális kommunikáció fontosságának felismerése, és annak eszközként történő használata,
- nyelvi élmények szerzése, motiválás a verbális kommunikáció használatára,
- a gyermek felkészítése a szociális- és kommunikációs kompetenciák kialakításával a közösségbe kerülésre,
- a nyelvi zavar következtében kialakuló tanulási nehézségek megelőzése,
- hosszú távon a társadalmi integráció elősegítése.

6. 5. 3. A korai fejlesztés funkcióterületei

- A motoros tevékenységek fejlesztése:

A kisgyermek a mozgásban tapasztalja leginkább, hogyan működnek együtt pszichés és testi funkciói. A mozgás az alapja az idegrendszeri érésnek és a tapasztalatszerzés révén a kognitív és nyelvi fejlődésnek is. A mozgás öröme fontos motivációt jelent a gyermek fejlődésében, a fejlesztésben törekednünk kell ennek kihasználására.

Célja:

- Az alapmozgások gyakorlása a 0-1 éves kor közötti mozgásfejlődési fokozatok újbóli megtapasztalása, változatos mozgásos helyzetekben a fennmaradt csecsemőkori reflexek leépítése. A magasabb szervezettségű, célorientált mozgások kialakulásának támogatása.
- Az egy-egy testfél, testrész mozgásának leválasztása a tömbös mozgásokról. Segítve ezzel a mozgás fejlődését a globális mozgásoktól a térben, időben egyedileg koordinált mozgástervezés felé.
- A mozgásutánpótlás képességének kialakítása, fejlesztése. Lehetőséget kell teremteni, hogy a már kialakult új mozgásformákat másfajta mozgásfeladatokban is kipróbálja, alkalmazza a gyermek.
- A finommotoros tevékenységek fejlesztése. A kéz-, a láb- és a szemmozgások koordinációjának fejlesztése nagyon fontos, mert általuk élhető meg a tudatos mozgás. A fejlesztés során hétköznapi- és kreatív tevékenységekbe ágyazva tevékenykedünk, mert a gyermekeknek az alkotás, étel, ital, elkészítése, és a szerepjáték olyan örömet jelent, hogy nagyobb erőfeszítésre is képesek lesznek.

- Az érzékelési csatornák fejlesztése:

A korai fejlődési szakaszban érzékelés és mozgás egy egységet képez, ezért a terápia első szakaszában kiemelten kell foglalkoznunk az érzékelés, vagyis a tapintás és az egyensúlyi rendszer fejlesztésével. Ezek segítségével, különösen a tapintás által, tanulja meg és gyakorolja a gyermek azt a mintát, mely minden észlelési folyamat alapja is egyben. Az érzékelési játékok igen nagy nyelvi anyagot mozgatnak meg akár a beszédmegértés, akár a beszédprodukciónál.

Célja:

- A saját test önátélését segíteni sokrétű tapasztalatszerzéssel.
- A figyelem fókuszálásának kialakítása, az osztott figyelem fejlesztése.
- Az egyes érzékelési csatornák összekapcsolódásának segítése.

- Testtudat fejlesztése:

Az én fejlődésének korai szakaszában elengedhetetlen, hogy a gyermek minél inkább azonosulni tudjon saját testével, minél több örömteli tapasztalatra tegyen szert testével kapcsolatban. A fejlesztés során kövessük a fej-láb irányban történő ismeretszerzést a testtudat építésében, ezzel ismereteket és élményeket szerezve, a nyelvi fejlődés támogatásához.

Célja:

- biztos testkép kialakítása, ezzel az éntudat fejlődésének megalapozása
- az alapvető téri viszonyok megélése a saját testen keresztül
- a testfogalom alakítása, a saját testhez kapcsolódó fogalmak átélése, megértése, felismerése, verbális kifejezése

- A mozgással kísért beszéd fejlesztése:

A dalok, versek, mesék gesztusokkal való eljátszása a nem beszélő gyermeknek is megadja a kifejezés örömét. Fejleszti a gyermek mozgáskészségét, utánpótlás képességét, emlékezetét. A mozgással kísért beszéd fejleszti a beszédértést és észlelést, a passzív és aktív szókincset, ritmusérzéklet, gondolkodást, fantáziát, a mozgás és a beszéd összerendezettségét, jótékony hatással van az anya-gyermek kapcsolatra, érzelmek kifejezésére alkalmas. A mozgással kísért mondókák, énekek, motivációs erővel bírnak a beszéd fejlődésére.

Célja:

- a mozgásos kifejezőkészség, a gesztusnyelv utánpótlás útján való fejlesztése, mely a „nembeszélőnek” is szélesebb teret enged a kommunikációra
- a nyelv nonverbális elemeinek mozgásos érzékeltetése, pl: ritmus, tempó, hang-erő, hanglejtés, hangszín, stb.
- a beszéd tartalmának mozgás segítségével történő megértése, a szókincs és a nyelvi fordulatok könnyebb emlékezetbe vésése, felidézése

- örömteli, együttes játék a szülőkkel
- Beszédindítás, beszédfejlesztés:
A beszéd tartalmi részének, a beszéd megértésének kialakítása, a gyermek életkorához és érdeklődéséhez igazodó játékos tevékenységeken, mesén keresztül, a hallásészlelés fejlesztése mindennapi élethelyzetekben. Egyénenként a beszédmotiváltság és a lehető legjobb nyelvi és kommunikációs szint elérése.

Célja:

- A beszédkedv felkeltése, az együttműködés kialakítása
- A hallási figyelem felkeltése
 - különböző hangforrások: zajok, zörejek differenciálása
 - a hangforrás irányának megkeresése
- Az artikulációs bázis koordinált működésének fejlesztése (légző-, fúvó-, szívó gyakorlatok, hangutánzó gyakorlatok, ajakgyakorlatok, nyelvgyakorlatok)
- A beszéd indítása
 - késztetés a beszéd utánzására: egyszerű, jól látható-hallható hangok, hangkapcsolatok ismétlése, ciklizálása
- A beszédmegértés fejlesztése
 - a beszédhangok észlelése, megkülönböztetése
 - beszédhangok felismerése az elhangzás sorrendjében
 - szavak megértésének elősegítése a konzekvens tárgymegnevezéssel
 - cselekvésekhez kapcsolódó adekvát mondat értékű szavak és szókapcsolatok megértése
 - szavak, mondókák jelentéstartalmának összekapcsolása mozdulatokkal
- A passzív, aktív szókincs fejlesztése
 - passzív szókincs fejlesztése: egyeztetésekkel, egyszerű választással
 - aktív szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálás: utánmondásra késztetés, kép-, tárgyegyeztetések megnevezéssel, rövid idejű verbális emlékezet fejlesztés
- A mondatalkotási készség fejlesztése
 - mondatértékű szavak, kétszavas mondatok kialakítása
 - a grammatikai rendszer kiépítése
 - egyszerű bővített mondatok használatának kialakítása
 - kifejező mozgással kísért mondókázás
 - rövid történetek elmondása képek segítségével spontán beszédre készítés
- A kognitív funkciók fejlesztése:

E terület fejlesztése áthatja az egész terápiás munkát, mert a gondolkodás és nyelvi fejlődés párhuzamosan fejlődik és jelentős mértékben hatnak egymásra a fejlődés során. A beszéd hiánya a gondolkodási fejlődés lassulását, megtorpanását eredményezheti. A kognitív funkciók fejlesztésekor különös figyelmet kell fordítanunk a tapasztalatszerzésre, a cselekvés közbeni ismeretelsajátításra. Nemcsak egy adott készség megtanítása a célunk, hanem az is, hogy a megismerő tevékenység folyamatába az adott készség beépüljön, így alapját képezhesse a további megismerésnek.

Célja:

- motiváció kialakítása
- feladattudat- és feladattartás kialakítása
- oksági viszony felfedeztetése
- tárgyállandóság kialakítása
- egyeztetés-differenciálás kialakítása
- vizuális- és auditív észlelés és emlékezet fejlesztése
- a gondolkodási műveletek, stratégiák fejlesztése
- analógiás gondolkodás fejlesztése
- kombinatorikus gondolkodás fejlesztése

6. 5. 4. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- a gyermek motiválttá válik a beszédre,
- erősödik az anya-gyermek kapcsolat,
- a gyermekben és az anyában már kialakult kommunikációs frusztráció csökken,
- a nonverbális kommunikációs eszközök alkalmazása háttérbe szorul a verbális elemek javára,
- bővül a gyermek passzív és aktív szókincs,

- kialakul a grammatikus mondatalkotás,
- képessé válik gondolatainak önálló megfogalmazására,
- a beszéd által kialakul a fogalmi gondolkodás,
- az idegrendszer érése fokozódik a szenzomotoros szemléletű mozgásfejlesztés által.

7. HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK KORAI FEJLESZTÉSE, GONDOZÁSA

7. 1. A hallássérülés következményei a gyermek fejlődésében

A hallássérülés legsúlyosabban a beszédet és a nyelv kibontakozását érinti. A hallássérült gyermek a hallássérülés súlyosságától függően halkabban, torzabban, vagy alig hallja a beszédet. A hallókészülékkel/ cochleáris implantátummal (továbbiakban CI) felerősített hallásra támaszkodva a gyermek meg tudja tanulni a beszédet, de ennek üteme lassabb, mint a halló gyermek esetében. Az elmaradás mértéke függ a hallássérülés súlyosságától, a hallókészülékkel/ CI-vel történő ellátás idejétől, annak minőségétől, illetve attól, hogy a gyermek és a szülői ház mióta és milyen minőségű korai ellátásban részesült.

A cél tehát minél előbb megtalálni a gyermek számára optimális hallókészüléket és elindítani a korai fejlesztő foglalkozásokat.

A fejlesztés célja:

- a hallási figyelem fejlesztése,
- beszédértés intenzív fejlesztése,
- a beszédkedv felkeltése a játékokon, mesélésen, közös tevékenységeken keresztül,
- a beszéd indítása, a beszédkésztség fejlesztése,
- a kommunikáció támogatása,
- az anya- gyermek kommunikációalakítás segítése,
- tanácsadás az otthoni kommunikációs környezet kialakítására.

Halmazott sérülés esetén komplex fejlesztést végzünk, igyekszünk elérni, hogy a kisgyermek a meglévő észlelési funkcióit mobilizálni tudja, ezek segítségével képes legyen az állapotától függő legnagyobb mértékű önállóságra, mind a játéktevékenységek, mind az önkiszolgálás folyamatában.

A fejlesztés feladata:

- a megfelelő hallókészülék kiválasztása, szoktatás a megfelelő készülékhez,
- szükség esetén javaslatétel CI-re, illetve a család felkészítése a műtéti beavatkozásra,
- hallási figyelem fejlesztés,
- lehetőség szerint a gyermek hallásmérésében való aktív részvétel,
- beszédértés fejlesztés,
- a beszédkedv felkeltése különböző motivációs helyzeteken keresztül,
- szókincsbővítés, összefüggő beszéd kialakítás, a gyermek végigkísérése a normális nyelvi fejlődés állomásain.

7. 2. A hallássérült gyermek fejlesztésének területei

- hallókészülék kiválasztása, szoktatás, hallókészülék kezelése, lehetőség szerint a hallásméréseken való részvétel
- hallási figyelem fejlesztése, hallásfejlesztés
- beszédfejlesztés
- társuló fogyatékoság esetén szakemberek megkeresése, kapcsolattartás
- magatartási probléma megszüntetésében való segítségadás
- óvodai életre történő felkészítés
- óvoda, iskola keresésében segítség a szülőnek
- integráltan elhelyezett gyermekek segítése
- cochleáris implantációs (CI) műtétre való felkészítés, műtétet követő terápia
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése tesztekkel (PLS, Gardner, Peabody stb), videofelvételekkel, eredmények, változások folyamatos dokumentálása

7. 3. A hallássérült gyermek fejlesztésének célja

- Hallókészülék kiválasztása, szoktatás, hallókészülék kezelése, hallásmérések

A hallássérülés diagnosztizálása után a gyermeket hallókészülékkel látják el, ami szerencsés esetben nem a végleges. Néhány hazai audiológiai ellátó helyen már gyakorlat a gyermekek próbakészülékekkel történő ellátása. Ebben az ideális esetben az első néhány hónapban két - háromhetente újabb készülékeket kap a kisgyermek a sérülésének megfelelő erősítésben. A fokozatosság elvét követve a szoktatásban lépésről lépésre történik a készülék optimális beállítása. A szülők és a terapeuta feladata, hogy folyamatosan figyeljék a gyermeket, mit hall, mire figyel, melyik készülékkel reagált több hangra, illetve melyik az a készülék, amelyik több hangadásra ösztönözte a kisgyermeket. A terapeuta további feladata, hogy a foglalkozásokon felkészítse a gyermeket az életkorának megfelelő gyermekaudiometriai eljárásokra (pl. játékaudiometriai eljárás).

Néhány gyermek nehezebben szokja meg a hallókészülék viselését, vagy a szülők idegenkednek még a készüléktől, nem tudják hogyan kell elemet cserélni, ellenőrizni a működését, a terapeuta ebben is tanácsokkal látja el a családokat.

- Hallási figyelem fejlesztése, hallásfejlesztés

A hallókészülék/ CI önmagában nem elegendő a gyermek számára, ha nem tanulja meg használni, nem tudja segítségével mobilizálni a hallását. Fel kell hívni a figyelmét a környezet hangjaira, majd ezekhez a hangokhoz jelentést kell társítani. Meg kell értenie, hogy amit hall az egy mentőautó szirénája, az ajtócsengő, vagy a saját neve, többszöri megerősítés után várható csak el, hogy a hallássérült kisgyermek azonosítani tudja a környezet fontos hangjait.

A következő szinten várható el, hogy a különböző környezeti hangokat differenciálni is tudja egymástól, vagy megértse, mit jelentenek ezek az akusztikus ingerek és ezeket a lépcsőfokokat a beszédhang szempontjából is végig tudja járni.

A fejlesztő foglalkozáson tehát a beszéd elindítása, fejlesztése mellett a hallásfejlesztés kapja a legnagyobb hangsúlyt.

- Beszédfejlesztés

A hallássérülés legsúlyosabban a beszéd kialakulását nehezítő probléma, ezért a hallásfejlesztés mellett a terapeuta és a szülők feladata ezen terület intenzív fejlesztése.

Kívánatos lenne, hogy a hallássérült gyermekek a beszéd fejlődésében hasonló utat járjanak be, mint halló társaik, azonban ennek üteme lassabb, időben elhúzódó.

A cél az, hogy a már meglévő optimális hallókészülékre támaszkodva a gyermek minden napjait megtöltő eseményeket felhasználva lépésről lépésre bejárjuk ezt az utat.

A fejlesztő munka minden esetben azzal indul, hogy megállapítsuk hol tart a gyermek és mi az a következő állomás, ahová el akarunk jutni.

A gyermek érdeklődését, napirendjét alapul véve tevékenykedünk a foglalkozások alatt, és ezt várjuk el otthon a szülőtől is. Olyan mindennapi helyzeteket imitálunk, mint pl. valamilyen étel, ital elkészítése, terítés, mosás, virágültetés stb. Mondókákat, dalokat tanulunk. Kézműves tárgyakat készítünk és a gyermek életkorának megfelelő játékokat játszunk, képtörténetekről beszélgetünk, mesélünk.

A cél, hogy ezek mind a hallás és beszéd szolgálatában álljanak, hogy kialakuljon a beszédhallás, ami aztán majd beszédértéssé válik. Ezen az alapon bontakozik ki végül az aktív beszédhasználat.

Olyan környezetet biztosítunk melyben fejlődnek és megerősödnek a kommunikációs készségek.

- Magatartási probléma megszüntetésében való segítségadás

A hallássérült gyermekek magatartási problémái leginkább a szülő(k) és a hallássérült kisgyermek kommunikációs nehézségeiből adódnak. Minél később diagnosztizálódik ez a probléma, annál inkább jellemző az anya (szülő)- gyermek kommunikáció eltorzulása. A közös megértésre törekvés miatt mind a szülők, mind a kisgyermek igyekszik más kommunikációs csatornákat bevonni. Ezen kommunikációs csatornák a vizualitás kihasználására alapoznak elsősorban. A készülékes ellátás után nagyon fontos ezeket a törekvéseket közösen átértelmeznünk a szülőkkel, hogy a már működő auditív csatorna ne maradjon kihasználatlanul. További probléma, hogy a szülők gyakran észre sem veszik gyermekük kommunikációs akcióját, amelyek további kudarcokat, frusztrációs helyzeteket keltenek kettejük párbeszédében. Célunk, hogy segítsük, támogassuk a családokat abban, hogy gyermekükkel kezdetben ugyan még kezdetlegesen, de tudjanak kommunikálni, beszélgetni, amely nagyon fontos alapja a harmonikus szülő-gyermek kapcsolatnak.

Hangsúlyozzuk továbbá, a meleg, szeretetteljes, de biztonságos kereteket, szabályokat adó következetes szülői attitűdöt, amely elősegíti a hallássérült gyermek személyiségének optimális fejlődését.

- Óvoda keresésében segítség a szülőnek, az integráció előkészítése

Akár óvodai elhelyezésről, akár általános iskola kiválasztásáról van szó, a szóba jöhető intézmények feltérképezése az elsődleges feladat. A választást a gyermek adottságai, szükségletei kell, hogy meghatározzák, a terapeuta segíthet eldönteni a szülőnek, milyen típusú óvodát keressen gyermekének.

7. 4. Cochleáris implantációs (CI) műtétre való felkészítés, műtétet követő terápia

A cochleáris implantáció egy olyan műtéti eljárás, mely a súlyos hallássérültek esetében lehetővé teszi a cochlea (csiga) nem működő szőrsejtjeinek részleges pótlását, segítve az ingerület továbbjutását a hallóideg, végül az agyi központ felé.

Ez a műtéti eljárás szoros szakmai együttműködést tesz szükségessé az orvosi és technikai terület, illetve a hallássérültek pedagógusai között.

A műtétet megelőző és követő szakaszokban fontos szerepe van a gyermek terapeutájának:

- gyermek kiválasztása a műtétre: a gyógypedagógus, mivel több ismerettel rendelkezik a megműtendő gyermekről és családjáról, segíthet dönteni abban, vajon megvannak-e azok a feltételek, amelyek biztosítják a megfelelő fejlődést a műtétet követően (pl. beszélő környezet, szülői magatartás, hallókészülék előzetes használata, járulékos sérülések megléte).
- a szülő és gyermek előkészítése a műtétre és a várható következményekre: a terapeuta segítséget nyújt az orvosnak a szülők informálásában, a várható eredmények részletes tisztázásában, a gyermek felkészítésében (szerepjáték, kifestő könyvecske).
- a készülék beállításának folyamata: a mérnök/fizikus és a gyógypedagógus közös munkája. A gyermek terapeuta alkalmanként jelen van a készülék beállításánál, hogy a hallásmérési eljárásokban segédkezve, amit előzőleg a gyermekkel a foglalkozásokon már begyakorolt, segítse a készülék minél pontosabb beállítását, valamint a rendszeres találkozások alkalmával a készülékkel kapcsolatosan megfigyelt problémákat visszajelezze.
- a (re) rehabilitációs folyamat: lényege csakúgy, mint a hallókészülékes gyermekek esetében az akusztikus alapokra helyezett természetes beszédfejlődés elősegítése, vagyis hallásfejlesztés és a társalgásra alapozott beszédfejlesztés.
- CI-n átesett gyermekek nyomonkövető pedagógiai diagnosztikája: a MED-EL cég által kidolgozott EARS teszt használatával történik, mely tesztbatteria a zörejek meghallásától indul el és halad a szavak és mondatok mind magasabb szintű meghallásának és megértésének ellenőrzése felé. A teszt kiegészült a Little EARS kérdőívvel, amely korai életkorban méri fel a hallás fejlődését szülői kikérdezés alapján.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése tesztekkel (PLS, Gardner, Peabody, stb.), videofelvételekkel, eredmények, változások folyamatos dokumentálása

Mivel a hallássérült gyermekek hallás- és beszédfejlődése is a hallók útját követi, terapeutaként fontos tudnunk hol tartunk és hová akarunk eljutni a fejlesztés során. A diagnosztikus munkában nyújtanak segítséget a szókincsteszték, beszédértést, beszédhasználatot értékelő felmérések, a foglalkozásokon készített videofelvételek, melyek az előbb említett területek elemzésén túl a szülő és a terapeuta munkájáról is visszajelzést adnak.

7. 5. A fejlesztés várható hatása, sikerkritériumok

- pontosan érzékeli környezetének hangjait
- azonosítja a környezet fontos hangjait
- beszédértése fejlődik
- motiválttá válik a hangadásra, beszélgetésre
- aktív beszéde, szókincse fejlődik
- kiejtése, beszédérthetősége a hallása révén fejlődik
- kialakulnak kommunikációs készségei

8. TANESZKÖZJEGYZÉK

Helyiségek és kiszolgálóhelyiségek

Helyiségek:

- mozgásfejlesztő szoba és szertár
- sóterápiás helyiség
- igazgatói iroda
- igazgató-helyettesi iroda
- titkárság
- egyéni fejlesztő szoba (gyógypedagógusonként)
- szülői várószoba
- gyermekmosdó, WC
- pszichológus/tanácsadó szoba

Kiszolgálóhelyiségek:

- felnőtt öltöző (zuhanyzó)
- felnőtt WC
- szertár
- irattár

Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Mozgásfejlesztő szoba és szertár:

- eszköztároló szekrény
- nagyfelületű álló tükör
- tornapad
- tornaszőnyegek
- bordásfal
- Wesco tornaszerek
- Ayres eszközök
- taktilis érzékelést fejlesztő eszközök
- Huple gömb

Sóterápiás helyiség:

- speciális klímaoldat párologtatásához edények
- sőtégla
- asztal, székek
- polc
- diavetítő
- fújó játékok

Igazgatói iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- könyvszekrény, beépített szekrény
- tárgyaló asztal
- üveges tároló szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Igazgató-helyettesi iroda:

- íróasztal és székek
- telefon
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- légkondicionáló
- tárgyalóasztal és székek

Titkárság:

- íróasztal és székek
- beépített szekrény
- számítógép
- internet kapcsolat
- telefon

Egyéni fejlesztő szobák:

- tükör
- bordásfal

- fejlesztő asztal és székek
- pedagógus munkaasztal és szék
- számítógép
- internet kapcsolat
- beépített szekrény, mosdó
- CD lejátszó
- fejlesztő játékok

Tanári szoba:

- tárgyalóasztal és székek
- munkaasztal és székek
- számítógépek
- internet kapcsolat
- fénymásoló
- beépített szekrény
- TV, DVD lejátszó

Szülői várószoba:

- öltözőszekrény
- öltözőpad
- pelenkázó
- etetőszék
- tároló szekrény
- vizes blokk

Gyermekmosdó, WC:

- törülközőtartó
- falitükör
- rekeszes fali polc

Könyvtár:

- beépített polcrendszer
- számítógép
- internet kapcsolat
- munkaasztal és székek

Pszichológus/tanácsadó szoba:

- beépített szekrény
- munkaasztal és székek
- számítógép
- internet kapcsolat
- vizsgáló és terápiás eszközök

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok, játékeszközök (gyermeklétszám figyelembevételével, annak megfelelő mennyiségű):

- mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei
 - a mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök
 - ének, zene, énekes játékok eszközei
 - a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei
 - értelmi képességeket és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök
 - ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök
- a természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok
 - munka jellegű tevékenységek eszközei

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök:

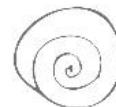
- televízió
- CD lejátszó
- diavetítő
- vetítövászón
- hangszerek
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések
- pedagógiai vizsgáló eszközök, tesztek
- fénymásoló
- számítógép, projektor
- internet kapcsolat
- nyomtató
- fénymásoló

- lamináló
- spirálozó
- telefon

Egészség- és munkavédelmi eszközök:

- ételmintás üveg
- mentőláda
- tűzoltó készülék
- pedagógusoknak és pedagógiai munkát segítőknél 2 db póló

IV. SZÁMÚ MELLÉKLET

BEFOGADÓ NYILATKOZAT

Az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (1071 Budapest, Damjanich u. 41-43.) az elvégzett pedagógiai vizsgálatok alapján javasolja, hogy

.....(név).....

.....(szül. hely, idő).....(anya
neve)

.....(lakik)

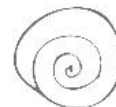
nyerjen felvételt az intézmény tagozatára a
20..... /20..... tanévre.

Az intézmény által biztosított fejlesztő foglalkozások száma:.....

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

Budapest, 20

.....
Rosta Katalin
igazgató

TERÁPIÁS EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

a korai fejlesztést igénylő szülők számára

A megállapodás célja az ellátás rendszerességének és tartalmának, valamint az együttműködés feltételeinek meghatározása.

A megállapodás létrejött egyrészről az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI, mint **Intézmény**, másrészről.....az ellátást igénylő **Szülők** (gondviselők) között.

1. Az **Intézmény** vállalja, hogy a Szakértői Bizottság által meghatározott diagnózis és saját pedagógiai vizsgálatai alapján térítésmentesen végzi a gyermek fejlesztését egyéni és szükség esetén csoportos formában.
2. Az **Intézmény** vállalja, hogy a Szakértői Bizottság szakértői véleményében megállapított fejlesztési területek és javasolt óraszám figyelembevételével rendszeres fejlesztést biztosít a gyermek részére.
3. Az **Intézmény** vállalja, hogy szóban rendszeresen tájékoztatja a szülőket a gyermek állapotáról, igény szerint tájékoztatást ad a gyermek ellátásával, elhelyezésével, gondozásával kapcsolatosan felmerülő kérdésekben, és a fejlesztési év végén írásbeli értékelést készít a gyermek fejlődéséről.
4. A **Szülők** vállalják, hogy a foglalkozáson a fejlesztés hatékony és zavartalan lefolyása érdekében csak egy szülő (akadályoztatása esetén az általa megnevezett felnőtt személy) van jelen a korai fejlesztésre jogosult gyermekkel.
5. A Szülők vállalják, hogy a gyermek aktuális állapotáról (esetleges betegségeiről, vizsgálatáról) tájékoztatják az **Intézményt**. Lázas állapotú vagy fertőző betegségben szenvedő gyermek a fejlesztésen nem vehet részt.
6. A **Szülők** vállalják a pontos érkezést. A terápia késés esetén is az órarendben meghatározott időrend szerint ér véget.
7. A **Szülők** vállalják, hogy akadályoztatás esetén a fejlesztést a lehető legkorábban lemondják. Amennyiben bejelentés nélkül három egymást követő foglalkozáson nem jelennek meg és ezt nem is jelzik előre, az **Intézmény** él a fejlesztés felfüggesztésének lehetőségével.

8. Amennyiben a **Szülők** nem igénylik a szolgáltatást, azt írásban le kell mondaniuk az **Intézménynek**.
9. Az **Intézmény** vállalja, hogy a fejlesztést tartó szakember akadályoztatása esetén a foglalkozást a megbeszélte időpont előtt a lehető legkorábban lemondja.
10. A **Szülők** az együttműködés során felmerülő problémákkal az intézmény vezetőjéhez fordulhatnak.

A fejlesztés ezen Terápiás Együttműködési Megállapodás aláírásával egyidejűleg megkezdődik.

A megállapodásban leírtakat tudomásul veszem:

fejlesztést végző gyógypedagógus

szülő/gondviselő

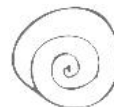
Budapest, 20.....

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

Megjegyzés:

A szülők által vállalt heti óraszám:.....

szülő/gondviselő

ANAMNÉZIS FELVÉTELI LAP
korai fejlesztésben résztvevő gyermekek számára

Az anamnézis felvétel ideje:Kitől?

A gyermek neve: Beceneve:

Születési helye:..... Ideje:

TAJ száma:

Anyja neve: Születési éve: Iskolai végzettsége:

..... Foglalkozása:.....

Telefonszám:

Apja neve:Születési éve: Iskolai végzettsége:

.....Foglalkozása:

Telefonszám:

Családi anamnézis:

A család helyzete: teljes, elvált, nevelőszülők, anya, ill. apa egyedül neveli, nagyszülők nevelik,

egyéb:

A szülő dolgozik, munkanélküli, GYES-en van (anya, apa), főállású anya, egyéb:.....

A családban előforduló örökletes betegség, fejlődési rendellenesség, pszichiátriai betegség, függőség, megkésett beszédfejlődés, tanulási nehézség, hallássérülés,
egyéb:

Testvérek száma, kora:

Testvérek között előfordul-e tartós betegség, tanulási nehézség, fogyatékoság?

A terhesség körülményei:

Hányadik terhességből hányadik gyermekként született?

Megelőző terhességek lefolyása:

Graviditási idő:hét

A terhesség problémamentes / várt / nem várt / veszélyeztetett / ikerterhesség / RH incompatibilitás / toxémiás / anya alkoholizál / dohányzik / egyéb betegsége / kórházi kezelése / gyógyszereszedés / vérzés / görcs:

.....

.....

A szülés :

szülés ideje a vajúdás kezdetétől a megszületésig: óra, APG:

újszülött súlya: gr, hossza: cm

Az újszülött: felsírt, nem sírt fel, késve sírt fel, az anya nem tudja

A szülés körülményei: normál, indított, rohamos, elhúzódó, burokrepesztés, császármetszés, epidurális érzéstelenítés, vákuumos, fogós, fekvési rendellenesség, fájásgyengeség, köldökzsinór a nyakon, icterus, asphixia, hypoxia, dysmaturitas, ikerszülés (testvér ép, beteg, elhalt), magzat sérül, egyéb:

.....
.....

Csecsemőkori magatartás: nyugodt, sírós, átlagos, egyéb:

.....

Hogyan lehetett a legjobban megnyugtatni?.....

Táplálkozás:

Hogyan lehetett táplálni?

Szopás:.....hónapig,szopás módja: erősen, jól, lustán, belealudt,

Volt-e szoptatási / táplálási nehézség?

Jelenleg van-e étkezési probléma?

Mit szeret enni, inni?

Vannak-e furcsa szokásai az étkezésben?

Cumizik-e? Mikor, mennyi ideig?

Rágással, nyeléssel van-e probléma?

Volt-e nehézség a szilárd, darabos ételre való átszoktatásnál (pl. a rágással)?

.....

Kezével megfogja-e az ételt?

Zavarja-e, ha az ételtől maszatos a ruhája?

Fogfejlődés:

kezdeté, lefolyása, fogak állapota, fogászati kezelések:

.....

Alvás:

Volt-e/van-e a gyermeknek valamilyen sajátos szokása az alvással kapcsolatosan? (pl. az elalvás körülményei, szülők vagy testvér ágyában való alvás, stb.)

.....

.....

Mikor aludta át az éjszakát:

Jelenleg mennyit alszik éjszaka / nappal?

Szobatisztaság kialakulása:

Hogyan lett a gyermek szobatiszta?

.....

nappalra:év

éjszakára:év

Mozgásfejlődés:

fordulás:hó, kúszás:hó, mászás:hó, ülés:hó, állás:hó

önálló járás:hó

Volt-e a mozgásfejlődésben időbeli vagy sorrendiségi eltérés?

Volt-e különlegesség a mozgásában? (pl.: ökölben tartja a kezét, furcsa kéztartás, kézmozgás; szokatlan fejtartás, fejmozgás; kezek repkedő mozgása (pl. ha izgatott vagy ha örül); tengelye körüli forgás; ringatózás, előre-hátra hintázás; gyakori lábujjhegyen járás; grimasz, szemhunyorgatás, tapsikolás, más furcsaságok, stb.)

.....

.....

.....

Jelenlegi mozgása és mozgásigénye milyen?

.....

Kézügyessége milyen? (legózás, gyöngyfűzés, rajzolás)

.....

Kézdominancia:.....

Észrevették-e, hogy gyermekük az egyik kezét kevésbé használja? Ha igen, melyik kezét használja kevésbé?

.....

Véleményük szerint gyermekük kézügyessége megfelel kortársaiénak?

.....

Egyensúlyérzékelés:

járás lépcsőn váltott lábbal, szereti-e, ha hintáztatják, forgatják, kismotort két lábbal hajt-e, futóbiciklit hajt-e, egyéb:

.....

.....

Rendszeresen van-e járművön rosszullete?

Beszédfejlődés:

szociális mosoly:..... hó, gagyogás: hó, első szavak: év,

szókapcsolatok:..... év, rövid mondatok év, folyamatos beszéd: év

Gagyogása gyakori / kevés / örömteli, változatos / monoton, dallam nélküli volt.
Ha nem beszél, hogyan kommunikál?

Volt-e visszaesés a beszédfejlődésben? Mi lehetett ennek az oka?

Mikor kezdte a hangadást kommunikációs eszközként használni?

Ha nem beszél, hogyan kommunikál?

Volt-e visszaesés a beszédfejlődésben? Mi lehetett ennek az oka?

Szóincse milyen tempóban fejlődött?

Kb. hány aktív szava lehet?.....

Voltak/vannak-e különleges szavai? Mik?

Meddig használta ezeket?

Szívesen beszél-e, kérdez-e?

Használ-e ragokat, toldalékokat?

Volt-e idegen nyelvű környezetben? Mikor? Mennyi ideig?

Kétnyelvű-e a család?

Van-e igénye mesére, énekekre, versre?

Nézi-e a televíziót? Naponta mennyit? Mit?

Érti-e a környezete beszédét?

Érthető-e idegenek számára a gyerek beszéde?

Látás

Ön szerint van-e valamilyen probléma a gyermeke látásával kapcsolatban?.....

Látásvizsgálat ideje, eredménye:

Hallás:

Volt-e a gyermeknek már középfülgyulladás, hurutos megbetegedése, megfázása? Ha igen, milyen gyakran?

Hallásvizsgálat ideje, eredménye:.....

Észlelés:

Hogyan észlelte / észleli a legkönnyebben környezetét? (megfogja, szagolja, nyalja, nézi,

hangokra reagál):.....

Napirend, szokások:

Van-e napirendje, hogyan zajlik?.....

.....

Vannak-e furcsa szokásai? Mik?.....

Játék:

Mivel szeret játszani? Hogyan? Mennyi ideig? Kivell?.....

.....

Közösségbe kerülés ideje:

bölcsőde:.....óvoda:.....beilleszkedés:.....

Betegségek, orvosi kezelések:

adenotomia, tonsillectomia, krupp, allergia, asztma, otitis, fejlődési rendellenesség, epilepszia, eszméletvesztés, láz, lázgörcs, fejfájás, szédülés, mozgászavar, egyéb:

.....

.....

Észrevették-e, hogy a gyermek valamilyen betegsége után a fejlődésben megállt vagy visszaesett? Ha igen, mikor történt mindez?

.....

.....

Rendszeres gyógyszereszedés:.....

Gyógyszerérzékenység:.....

Kórházi kezelések ideje, diagnózisok:.....

.....

.....

Pedagógiai, pszichológiai vizsgálatok ideje, diagnózisok:

.....

.....

.....

Korábban és jelenleg részesül(t)-e a gyermek valamilyen fejlesztésben?.....

.....

.....

Egyéb, a szülő által fontosnak tartott közlések (pl. a gyermek fejlődését befolyásoló családi események, traumák, élethelyzetek, stb):

.....

.....

.....
Miben kér segítséget a szülő?

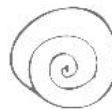
.....
.....

Miben lát problémát a szülő?

.....
A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

.....
anamnézist felvevő szakember/ek

.....
szülő/gondviselő

Érzékszervi fogyatékoság, hallássérülés esetén

Hallássérülés diagnosztizálásának körülményei

Gyanú:

Vizsgálatok helye:

.....

Vizsgálatok ideje:

.....

Vizsgálatok típusa:

.....

Hallókészülékes ellátás (volt-e próbakészülék):

.....

Jelenlegi körülmények

Legutolsó hallásmérés helye, ideje:

.....

Audiológus neve:

Hallókészülék típusa:

Hallókészülék viselése

Szoktatás körülményei.....

.....

Igényli-e a hallókészülék felvételét?.....

Jelzi-e, ha nem jó a készülék?.....

Hallás-beszéd:

Figyel-e a környezet hangjaira? Felismeri-e bármelyiket?

.....

.....

Szereti-e a gyermek a „beszélő”, zenélő játékokat?

.....

.....

Felfigyel-e az emberi beszédre, beszélőre?

Szereti-e a gyermek, ha Ön beszél vagy énekel neki?

.....
.....

Reagál-e a gyermek a nevére? Hogyan?

.....
.....

Milyen szavakat ért meg véleménye szerint gyermeke?

.....
.....

Érzékeny-e zajokra? Mire?

Ad-e hangokat, hogy felhívja magára a figyelmet?.....

Milyen hangokat ad?

.....
.....

Variálja-e a hangmegnyilvánulások hosszúságát, dallamát, hangerejét?

.....
.....

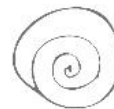
Használ-e szavakat?

.....
.....

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

.....
anamnézist felvevő szakember/ek

.....
szülő/gondviselő

Érzékszervi fogyatékoság, látássérülés esetén

Látássérülés diagnosztizálásának körülményei

Mikor vette észre, hogy a gyermeke látásával baj van?

.....
.....

Szemészeti diagnózis:

.....
.....

Szemvizsgálat helye, ideje:

.....
.....

Esetleges műtétek ideje, megnevezése:

.....
.....

Szemüveget kell-e viselnie a gyermeknek? Mióta?

.....
.....

Hogyan reagál a gyermek a fényre? (hunyorog, becsukja a szemét, sírni kezd, fejét elfordítja stb., keresi/követi a fényt)

.....
.....

Reagál-e a gyermek az Ön arcára vagy élénk színű játékokra? Ha igen, milyen távolságból és milyen testhelyzetben ismeri fel?

.....
.....

Használja-e a gyermek mindkét szemét, amikor mozgó tárgyat követ/álló tárgyat néz?

.....
.....

Hogyan nyúl a gyermek a tárgyak után? (pontosan, túlnyúl, nem nyúl)

.....
.....

Mekkora és milyen tárgyak keltik fel a gyermek érdeklődését?

.....
.....

Milyen messze lévő tárgyakat vesz még észre a gyermek?

.....
.....

Felismeri-e a gyermek (árulkodó zajok nélkül) a szobába belépő ismerős embereket? Milyen messziről ismeri már fel őket?

.....
.....

Mennyire közel hajol a gyermek a tárgyakhoz, amikor megvizsgálja azokat?

.....
.....

Szokatlanul tartja-e a gyermek a fejét, amikor közelről megvizsgál valamilyen tárgyat?

.....
.....

Hogyan keresi a gyermek a leejtett tárgyakat a földön? (csak a látását használja vagy a kezeit is?)

.....
.....

Hogyan viselkedik a gyermek idegen helyen (nagy térben), lépcsőn fel- és lelépéskor, ismerős helyen? (bizonytalanul, tapogatózva stb.)

.....

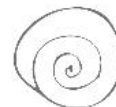
A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

.....

anamnézist felvevő szakember/ek

.....

szülő/gondviselő

SZEMPONTOK A FEJLŐDÉSLÉLEKTANI ANAMNÉZISHEZ

Gyerek neve:

Lakhely:

Születési idő:

A felvétel időpontja:

I. Környezeti tényezők

1. Családi adatok és körülmények

- A szülők életkora, foglalkozása.
- A testvérek száma, életkora.
- A gyermek helye a testvérsorban:
- A gyermekkel együttlakó más felnőtt vagy fiatalos.
- A gyermek környezetében élő beteg vagy értelmileg akadályozott személy.
- A család körülményeiben beállt változások a gyermek élete folyamán (válás, haláleset, stb.).
- A család szociális helyzete, és ebben bekövetkezett változások a gyermek élete során (lakásviszonyok, a család életszínvonala, kulturális nivója).
- Van-e a gyermeknek külön szobája vagy külön kuckója?

2. A gyermekre ható személyek és közösségek

- Ki gondozza, neveli a gyereket születésétől kezdve?
- Történt-e ebben személyi változás? Ha igen, mely életkorban és miért, milyen hatást váltott ki?
- Bölcsődébe járt-e?

3. Nevelési elvek és nevelési gyakorlat a családban

- A jutalmazás, ill. büntetés okai és módja.
A gyermek reakciói a különböző típusú jutalmazásra és büntetésre. (mióta büntetik?)
- Napirend
- Önállóságra nevelés
- Egyetértenek-e a szülős és a család más felnőtt tagjai a gyermek nevelését illetően?
Ha nem, folynak-e viták erre vonatkozóan a gyermek jelenlétében?

4. A terhesség körülményei

- Milyen egészségi és pszichés állapotban volt az anya a terhesség alatt?
- Szedett-e az anya valamilyen gyógyszert a terhesség alatt?
- Akarták-e a gyermeket?

5. A gyakorlati tevékenységek fejlődése és a szokások kialakulása

- Melyek voltak az első játékszerei?
- Volt-e, van-e kedvenc játéka?
- Mikor, mivel és hogyan játszott?

- Milyen kitartást mutatott a játékban?

6. Az érzelmek és az akarati élet fejlődése

- Milyen csecsemő volt? (Nyugodt, kiegyensúlyozott, közönyös, élénk, ingerlékeny, stb.)
Sokat sírt? Mit csináltak ilyenkor a szülők?
- Milyen érzelmi megnyilvánulásai vannak?
Milyen helyzetben vették észre, hogy örül, szomorú, dühös, szégyelli magát, megsértődik?
Milyen erősek és milyen tartósak voltak ezek az érzelmi megnyilvánulások?
- Megfigyelték-e a dacot?
Mikor és milyen helyzetben?
Hogyan reagáltak rá a szülők?
- Mitől félt a gyerek?
Meddig?
Jelenleg fél-e valamitől?
- Hogyan mutatja ki érzelmeit?
Könnyen megnyilatkozik-e vagy gátlásos?
- Változó-e a hangulata?
Mi az, ami különösen kibillentí egyensúlyából?
Ki és hogyan tudja őt megnyugtatni?
- Hogyan viselkedik, ha valami nem sikerül neki?
Hogyan lehet rávenni, hogy újra kezdje azt, ami nem sikerült?
- Szokott-e makacskodni?
Mikor és milyen körülmények között figyelték ezt meg?

7. Szociális magatartás fejlődése

- Mikor ismerte fel az anyját?
- Mikor különböztette meg az ismerős és az idegen embereket?
- Mikor mutatott kötődés egy-egy személy iránt?
Kik voltak azok?
- Hogyan alakult a helyzete a családban?
Milyen a kapcsolata az egyes családtagokkal?

II. Nevelési nehézségek

- Volt-e korábban (vagy jelenleg) valami nevelési probléma?
Milyen természetű?
Hogyan oldódott meg?
- Észrevettek-e valami változást a gyermeknél a fejlődés folyamán a magatartás,
hangulat terén?
Mikor?
Mi lehetett az oka?
- Vett-e részt a gyerek pedagógiai vagy pszichológiai vizsgálaton, vagy került-e sor
ilyen jellegű segítség igénybevételére?

A fent megadott adatokat az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI (OM 034374) az adatvédelmi törvény (GDPR) előírásainak maximális betartásával használja fel.

.....

anamnézist felvevő szakember/ek

.....

szülő/gondviselő

Hozzájáruló nyilatkozat

Az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (OM 034374), mint többcélú gyakorló köznevelési egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani és referencia intézmény működik.

Az intézményben a szakmai/oktatási feladatok ellátásához nyomtatott és elektronikus formában megjelenő tájékoztatók, ismeretterjesztő kiadványok, tematikus honlap, tankönyvek, kézikönyvek, illetve képzési anyagok készülnek.

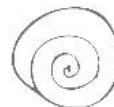
Az alábbi adatok megadásával hozzájárulok ahhoz, hogy rólam/törvényes képviselőm alatt álló kiskorúról hang-, kép- és mozgókép készüljön, amely az Intézmény feladatkörének megfelelően képzési anyagokban, oktatófilmekben, honlapon, és más nyomtatott és elektronikus kiadványokban, megjelenésekben szabadon felhasználható.

Név (szülő/gondviselő):	
E-mail cím:	
Lakcím (állandó):	
Telefonszám:	
Törvényes képviselőm alatt álló kiskorú neve:	
Törvényes képviselőm alatt álló kiskorú születési helye és dátuma:	

Hozzájárulok ahhoz, hogy az ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény a fenti adataimat az adatkezelési tájékoztatóban meghatározott célból maximum 5 évig, vagy az adatok törlésére irányuló kérelem megérkezéséig kezelje.

Budapest, 20.....

.....
Törvényes képviselő aláírása

Jegyzőkönyv a nevelőtestület értekezletéről

Készítés helye: ELTE Gyakorló Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
Ideje: 2018. szeptember 3.

Jelenlévők:

Abainé Császár Ágnes
Alkonyi Mária
Artner Tímea
Barta Zsuzsanna
Bernolák Dóra
Bödös Eszter
Burai Gréta
Dávid Csilla
Dóczy László Istvánné
Hegedűs Eszter
Joóbné Imrik Eszter
Laza Krisztina
Lukács Emese
Makarenjáné Dobi Katalin
Márton Erika
Nagy Judit
Németh Renáta
Riederauer Andrea
Rosta Katalin
Sárdy Boglárka
Schuchné Rumpfi Henriette
dr. Vajdáné Kutas Csilla
Varga László Józsefné
Vicván Mariann
Vona Emőke

Meghívott: SZMK képviselő, Homoki-Csere Krisztina

Igazoltan távol: –

Tárgy: Az ELTE Gyakorló Óvoda EGYMI Alapító Okirat változásának és a megváltozott törvényi szabályozók ismertetése.

Ismertetés: Rosta Katalin igazgató ismerteti a nevelőtestülettel az Alapító Okirat változását és a megváltozott törvényi szabályozókat.

Vélemények: A nevelőtestület és az SZMK jelenlévő képviselője egyetértenek a dokumentumban megfogalmazottakkal, nem találnak javítanivalót.

Döntés: A módosított Felkaroló Pedagógiai Programot egyeztetés után kialakított formájában a nevelőtestület és az SZMK jelenlévő tagja elfogadták.

Szavazás módja: nyílt

Érvényes szavazás: A nevelőtestület minden jelenlévő tagja és az SZMK jelenlévő képviselője által egyöntetűen elfogadásra került.

Kmf.

.....
igazgató

.....
SZMK képviselő

.....
jegyzőkönyvvezető

